

KATOWICE

Cena 2,5 zł; 2,5 DM; 2 USD

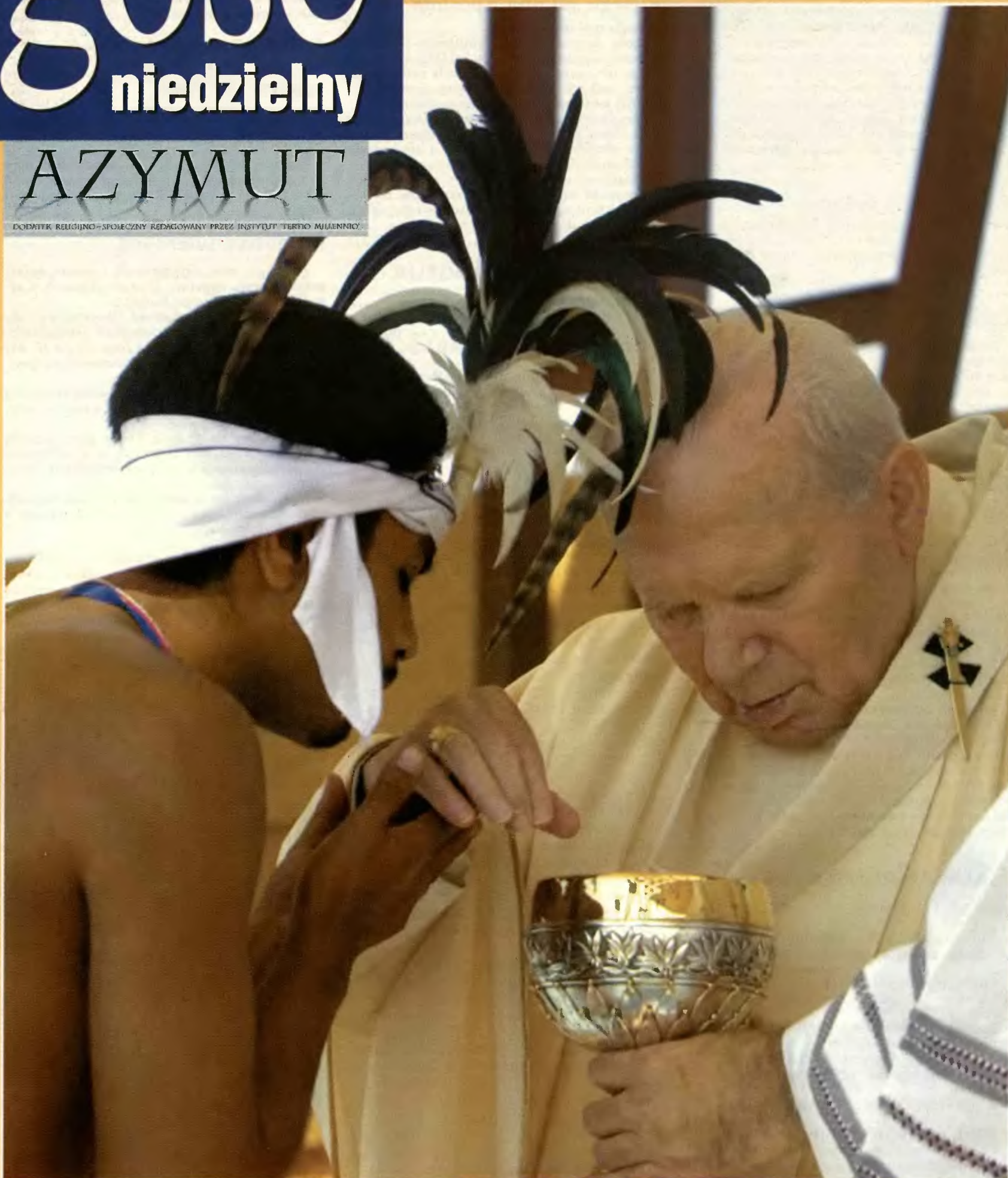
3 września 2000 • Nr 36 • Rok LXXVII

GOŚĆ niedzielnny

AZYMUT

DODATEK RELIGIJO-SPOŁECZNY REDAGOWANY PRZEZ INSTYTUT "TERTIO MILLENNIO"

● **On w nas wierzy,
ufa nam**

PAPIEPA

**„Kochajcie ją, adorujcie ją, sprawujcie ją przede wszystkim w niedzielę, dzień Pański.
Żyćcie Eucharystią, dając świadectwo miłości Boga do ludzi”.**

(Z homilii Jana Pawła II na zakończenie Światowych Dni Młodzieży)

XXII Niedziela Zwykła

Wprowadzenie do liturgii

W pierwszy dzień tygodnia Chrystus gromadzi nas na Świętej Uczcie, gdzie wyjaśnia nam Pisma i łamie dla nas Chleb Życia. Uczestnictwo w niedzielnej Eucharystii nie może być tylko wypełnieniem przykazania. Chrystus przestrzega słowami proroka Izajasza: „Ten lud czci mnie tylko wargami, lecz sercem swym daleko jest ode mnie”. Podobnie Apostoł Paweł przypomina sprawę zasadniczą dla ucznia Chrystusa: „Wprowadzajcie słowo w czyn, a nie bądźcie tylko słuchaczami oszukującymi samych siebie”. Oto prawdziwa mądrość, która prowadzi do zdrowej pobożności. Taką postawą pozwala też właściwie zrozumieć Boże nakazy.

Antyfona na wejście

Panie, zmiłuj się nade mną, bo nieustannie wolałam do Ciebie. Tyś bowiem, Panie, dobry i łaskawy, pełen łaski dla wszystkich, którzy Cię wzywają.

(Ps 86[85],3.5)

Kolekta

Boże wszechświata, od Ciebie pochodzi wszelka doskonałość, zaszczep w naszych sercach miłość ku Tobie i daj nam wzrost pobożności, umocnij w nas wszystko, co dobre, i troskliwie strzeż tego, co umocniłeś. Przez naszego Pana Jezusa Chrystusa Twojego Syna, który z Tobą żyje i króluje w jedności Ducha Świętego, Bóg przez wszystkie wieki wieków.

PIERWSZE CZYTANIE

Zachowywać prawo Boże

Czytanie z Księgi Powtórzonego Prawa

Mojżesz powiedział do ludu izraelskiego: „A teraz, Izraelu, słuchaj praw i nakazów, których ucze was wypełniać, abyście żyli i doszli do posiadania ziemi, którą wam daje Pan Bóg waszych ojców. Nic nie dodacie do mego, co ja wam nakazuję, i nic z tego nie odejmiecie, zachowując nakazy waszego Pana Boga, które na was nakładam.

Strzeżcie ich i wypełniajcie je, bo one są waszą mądrością i umiejętnością w oczach narodów, które usłyszawszy o tych prawach, powiedzą: »Z pewnością ten wielki naród to lud mądry i rozumny«. Bo któryż naród wielki ma bogów tak bliskich, jak Pan Bóg nasz, ilekroć Go wzywamy? Któryż naród wielki ma prawa i nakazy tak sprawiedliwe, jak całe to Prawo, które ja wam dziś daję?».

(Pwt 4,1–2.6–8)

PSALM RESPONSORYJNY

Refren: Prawy zamieszka w domu Twoim, Panie.

Kto zamieszka na Twej górze świętej?
Ten, kto postępuje nienaganie, działa sprawiedliwie

i mówi prawdę w swym sercu,
kto swym językiem oszczerstw nie głosi.

Refren.

Kto nie czyni bliźniemu nic złego,
nie ubliża swoim sąsiadom,
kto za godnego wzgardy uważa złoczyncę,
ale szanuje tego, kto się boi Pana.

Refren.

Kto dotrzyma przysięgi dla siebie niekorzystnej,
kto nie daje swych pieniędzy na lichwę
i nie da się przekupić przeciw niewinnemu.
Kto tak postępuje, nigdy się nie zachwieje.

Refren.

(Ps 15[14],1b–3a.3bc–4ab.4c–5/R.: por.1a)

DRUGIE CZYTANIE

Wprowadź słowo w czyn

Czytanie z Listu świętego Jakuba Apostoła

Bracia moi umiłowani:
Każde dobro, jakie otrzymujemy, i wszelki dar doskonały zstępuje z góry, od Ojca światel, u którego nie ma przemiany ani cienia zmienności. Ze swej woli zrodził nas przez słowo prawdy, byśmy byli jakby pierwocinami Jego stworzeń.

A przyjmijcie w duchu łagodności zaszczepione w was słowo, które ma moc zbawić dusze wasze. Wprowadzajcie zaś słowo w czyn, a nie bądźcie tylko słuchaczami oszukującymi samych siebie.

Religijność czysta i bez skazy wobec Boga i Ojca wyraża się w opiece nad sierotami i wdowami w ich utrapieniach i w zachowaniu siebie samego nieskalanym od wpływów świata.

(Jk 1,17–18.21b–22.27)

ŚPIEW PRZED EWANGELIĄ

Aklamacja: Alleluja, alleluja, alleluja.

Ze swej woli zrodził nas Ojciec przez słowo prawdy, abyśmy byli jakby pierwocinami Jego stworzeń.

Aklamacja: Alleluja, alleluja, alleluja.

(Jk 1,18)

EWANGELIA

Prawo Boże a zwyczaj

Słowa Ewangelii według świętego Marka

Zebrał się u Jezusa faryzeusze i kilku uczonych w Piśmie, którzy przybyli z Jeruzolimy. I zauważyli, że niektórzy z Jego uczniów brali posiłek nieczystymi, to znaczy nie umytymi rękami. Faryzeusze bowiem i w ogóle Żydzi, trzymając się tradycji starszych, nie jedzą, jeśli sobie rąk nie obmyją, rozluźniając piętę. I gdy wrócą z rynku, nie jedzą, dopóki się nie obmyją. Jest jeszcze wiele innych zwyczajów, które przejęli i których przestrzegają, jak obmywanie kubków, dzbanków, naczyń miedzianych.

Zapytali Go więc faryzeusze i uczeni w Piśmie: „Dlaczego twoi uczniowie nie postępują według tradycji starszych, lecz jedzą nieczystymi rękami?”

Odpowiedział im: „Stuszenie prorok Izajasz powiedział o was, obłudnikach, jak jest napisane: »Ten lud czci mnie wargami, lecz sercem swym daleko jest ode mnie. Ale czci na próżno, ucząc zasad podanych przez ludzi«. Uchyliście przykazanie Boże, a trzymacie się ludzkiej tradycji”.

Potem przywołał znowu tłum do siebie i rzekł do niego: „Słuchajcie mnie wszyscy i zrozumiejcie. Nic nie wchodzi z zewnątrz w człowieka, co mogłoby uczynić go nieczystym; lecz co wychodzi z człowieka, to czyni człowieka nieczystym. Z wnętrza bowiem, z serca ludzkiego pochodzą złe myśli, nierząd, kradzieże, zabójstwa, cudzołóstwa, chciwość, przewrotność, podstęp, wyuzdanie, zazdrość, obelgi, pycha, głupota. Wszystko to zło z wnętrza pochodzi i czyni człowieka nieczystym”.

(Mk 7,1–8.14–15.21–23)

Modlitwa nad darami

Panie, nasz Boże, niech Najświętsza Ofiara zawsze nam udziela zbawiennej łaski, aby jej mocą dokonało się nasze uświęcenie, do którego zmierzają sakramentalne obrzędy.

Antyfona na Komunię

Jakże jest wielka dobroć Twoja, Panie, którą zachowałeś dla bogobojnych.

(Ps 31[30],20)

Modlitwa po Komunii

Boże, nasz Ojciec, Ty nas pokrzepiłeś przy swoim stole, spraw, aby ten Sakrament utwierdził nas w miłości i pobudził do służenia Tobie w braciach.

Modlitwa wiernych

Do Boga, który daje nam siłę i pomoc, byśmy mogli wiernie wypełnić Jego przykazania, z ufnością zanieśmy nasze błagania.

1. Módlmy się za Kościół Chrystusowy, aby pilnie strzegł i głosił ludziom Boże przykazania.

2. Módlmy się za Papieża Jana Pawła II, aby wzywał wszystkich ludzi do kierowania się zasadami Bożego prawa miłości.

3. Módlmy się za kierujących państwami, aby uczciwie sprawowali swą władzę, szanując zasady dobra wspólnego.

4. Módlmy się za tych, którzy przez grzechy odeszli od Boga, aby uwierzyli, że w sakramencie pojednania czeka na nich miłosierny Chrystus.

5. Módlmy się za nasze święte zgromadzenie, abyśmy umieli wprowadzać w życie usłyszane w Liturgii słowo Boże.

Boże, od Ciebie pochodzi dobro i wszelki dar doskonały, wystuchaj naszych modlitw i spraw, abyśmy wolni od zgubnych wpływów grzechu zdolali wiernie wypełnić Twoje przykazania. Przez Chrystusa, Pana naszego. Amen.

Jan Gossaert zwany Mabuse, Oblicze Jezusa Chrystusa (fragment), ok. 1510 r., Madryt, Prado

Religijność bez skazy

KS. ANTONI DUNAJSKI

Polemika Pana Jezusa z faryzeuszami i „uczonymi w Piśmie” prowokuje do refleksji nad naszą religijnością współczesną; na ile ona jest – jak chce w swoim Liście św. Jakub Apostoł – „czysta i bez skazy”.

„Skażenie” religijności rodaków Chrystusa polegało na tym, że zbyt wielką wagę przywiązywali do tego, co w religii jest tylko „zewnątrzne” oraz dopuścili do głębokiego rozróżnienia między wyznawanymi prawdami wiary a praktyką życia. Żydzi, „trzymając się tradycji starszych”, skrupulatnie przestrzegali „podanych przez ludzi” zasad i zwyczajów, nadając im często sankcje religijną (np. mycie kubków i rąk), a jednocześnie uchylali lub błędnie interpretowali przykazania pochodzące wprost od Boga. Postawę taką już wcześniej napiętnowali prorocy: „Ten lud czci mnie wargami, lecz sercem swym daleko jest ode mnie”.

Jeżeli w ewangelicznej perspektywie popatrzymy na naszą religijność, nasuwa się szereg analogii i obaw. Zauważmy, jak wielką wagę przywiązujemy często do obrzędowej strony świąt kościelnych (choinka, sukienka, święconka, pisanki), zaniedbując jednocześnie spowiedź wielkanocną. Ile dodatkowych zleceń dajemy zakładom pogrzebowym, aby wszystko jak najokazalej wypadło, a jednocześnie połowa rzekomo katolickiej rodziny nie widzi potrzeby ofiarowania Komunii św. w intencji zmarłego. Ilu wśród nas „wierzących niepraktykujących”, a ilu – to swoista polska nowość – „praktykujących niewierzących”, tzn. takich, którzy wprawdzie uczestniczą w tradycyjnych obrzędach religijnych, lecz nie uznają wszystkich głoszonych przez Kościół prawd wiary i nie respektują zasad życia chrześcijańskiego? Można oczywiście takich pytać postawić więcej. Ale dopiero udzielone na nie odpowiedzi pozwolą dostrzec, na ile nasza religijność jest „czysta i bez skazy”, a na ile wymaga oczyszczenia.

Już Henryk Bergson w ważnej pracy „Dwa źródła moralności i religii” dokonał rozróżnienia między tzw. religijnością statyczną a religijnością dynamiczną. Pierwsza z nich, w dużym stopniu odpowiadająca postawie napiętnowanej przez Chrystusa, akcentuje to, co w religii zewnętrzne (głównie stronę obrzędową oraz elementy strukturalne i prawne). Jest to religijność zachowawcza i pasywna. Religijność dynamiczna ma źródło w głębokim, wewnętrznym doświadczeniu Boga i w konsekwencji

proceedzi do takiej przemiany życia, która dynamizuje życie moralne i całą dobroczynność człowieka. Zapewne to miał na myśli św. Jakub, gdy pisał: „Religijność czysta i bez skazy wobec Boga i Ojca wyraża się w opiece nad sierotami i wdowami w ich utrapieniach i w zachowaniu siebie samego nieskażonym od wpływów świata”.

Ujmując rzecz nieco encyklopedycznie, można powiedzieć, że właściwie (czyli „bez skazy”), integralnie pojęta religijność łączy w sobie jednocześnie: przekonania, struktury i postawy. Przekonania – to doktrynalna strona religii, kwestia tego „w co się wierzy”, ale także „Komu się wierzy”. Teologia mówi o „głównych prawdach wiary” oraz o pewnej „hierarchii” prawd: w religijnym systemie wiary prawdy są ze sobą wzajemnie powiązane. Najważniejsze z nich zostały wprost objawione lub logicznie wynikają z Bożego Objawienia i jako takie określają doktrynalną tożsamość danej religii. Nazywamy je zwykle dogmatami. W tym sensie dla nas dogmat jest prawdą, w którą powinniśmy wierzyć każdy katolik, jeśli chce być katolikiem. Brak integralności i wszelka wybiórczość w tej materii (przyjmowanie jednych, a odrzucanie innych prawd wiary katolickiej) sprawia, że już w punkcie wyjścia moja religijność będzie „skażona”.

Ludzie przyjmujący i wyznający te same prawdy wiary potrzebują siebie nawzajem, potrzebują być razem. Wiara bowiem umacnia się, gdy się nią dzielimy. Dlatego w ramach każdej religii powstają określone struktury (wspólnoty i instytucje) umożliwiające i ułatwiające trwanie w czystości i jedności wiary. Taką funkcję pełnią świątynie, parafie, diecezje, Stolica Apostolska, ale także uczelnie katolickie, ruchy, stowarzyszenia, grupy apostołskie i modlitewne itp. Czy mam poczucie przynależności do tych struktur i czy czuję się odpowiedzialny za ich rozwój?

Najpełniejszą jednak weryfikacją autentyczności naszej religijności są decyzje moralne i wynikające z nich postawy. Wiarę Izraela miał weryfikować stosunek do Bożych „praw i nakazów”: „Nic nie dodacie do tego, co ja wam nakazuję, i nic z tego nie odejmiecie. (...) bo one są waszą mądrością i umiejętnością w oczach narodów”. Także dzisiaj „religijność czysta i bez skazy” wyraża się najlepiej w stylu życia wyznawców danej religii.

3 IX

Niedziela – XXII zwykła

Czyt.: wydrukowane w całości na str. 2

(II tydz. psalterza)

W nowym roku szkolnym dzieci i młodzież mają nie tylko zdobywać wiedzę o otaczającym świecie i wytworach ludzkiej myśli, lecz także poznawać nakazy Pana i je realizować. Nakazy Boże nabierają głębszego sensu i mocy przez bliskość Boga i szczerą przyjaźń z Nim. Te nakazy mamy wszyscy poznawać i wypełniać, w myśl słów św. Jakuba: „Wprowadzajcie słowo w czyn, a nie bądźcie tylko słuchaczami oszukującymi samych siebie”.

4 IX

Poniedziałek – dzień powszedni

Czyt.: 1 Kor 2,1–5; Ps 119; Łk 4,16–30.

Fragmencie czytane dziś urywka Ewangelii przewidziany był na rozpoczęcie Wielkiego Jubileuszu Roku 2000 i znajduje się w formularzach mszalnych na obchody tego Jubileuszu. Wierni przypominają sobie wystąpienie Jezusa w synagodze rodzinnego miasta, w którym mówił, że przyszedł głosić rok łaski od Pana.

Dalszy ciąg perykopy wskazuje na reakcje mieszkańców, którzy nie przyjęli nauki Jezusa, wyprowadzili Go z miasta i chcieli strącić z góry. Inna ma być nasza postawa wobec Chrystusa Pana i Zbawiciela.

5 IX

Wtorek – dzień powszedni

Czyt.: 1 Kor 2,10b–16; Ps 145; Łk 4,31–37.

Wielka jest moc słowa głoszonego przez Jezusa. Słuchacze „zdumiewali się Jego nauką, gdyż słowo Jego było pełne mocy”. Tym słowem Jezus wypędzał złe duchy. Również uzdrowienie opętanego wprawiło wszystkich w zdumienie i podkreślał moc Jezusowego słowa. Tej mocy Jezusowego słowa mamy się codziennie poddawać, a ono przemieni nas wewnątrz.

6 IX

Środa – dzień powszedni

Czyt.: 1 Kor 3,1–9; Ps 33; Łk 4,38–44.

Miśję Chrystusa Pana było głoszenie ubogim Dobrej Nowiny. Kiedy tłumy idące za Nim, chciały Go zatrzymać, powiedział im: *Także innym miastom muszę iść głosić Dobrą Nowinę*. Na mocy chrztu i bierzmowania mamy przedłużać miśję Chrystusa i być ewangelizatorami naszego otoczenia.

7 IX

Czwartek – wspomnienie św. Melchiora Grodzieckiego, kapłana i męczennika

Czyt.: 1 Kor 3,18–23; Ps 98; Łk 5,1–11.

Piotr, doświadczony rybak z Galilei, wrócił z nocnego połowu z pustymi sieciami. Jezus kazał mu wypłynąć na głębię i zarzucić sieci. Uczynił to na Jezusowe słowo. Kiedy wrócił z sieciami pełnymi ryb, upadł przed Mistrzem na kolana i wyznał: *Odejdź ode mnie, Panie, bo jestem człowiek grzeszny!* Boski Zbawiciel zapewnił go, że odąd ludzi będzie łowił.

Ufając w moc słowa Jezusa, mamy podejmować nasze codzienne zadania. Tak czynił wspomniany dziś św. Melchior Grodziecki.

8 IX

Piątek – święto Narodzenia NMP

Czyt.: Mi 5,1–4a albo Rz 8,28–30; Ps 96; Mt 1,1–16.19–23 albo Mt 1,18–23.

W 1991 r. Ojciec Święty powiedział przed modlitwą *Anioli Pańskiego*, że Narodzenie NMP jest wydarzeniem o fundamentalnym i decydującym znaczeniu dla historii ludzkości i Kościoła: „Czcimy Maryję, którą Bóg wybrał, aby stała się Matką Odkupiciela. Maryja narodziła się dla Jezusa, Bóg pragnął bowiem wcielić się poprzez miłość matki. Maryja narodziła się dla całej ludzkości, którą obdarowała Zbawicielem. Maryja narodziła się dla każdego z nas i jedynym Jej pragnieniem jest nasze dobro w perspektywie wieczności”.

9 IX

Sobota – dzień powszedni, wspomnienie dowolne bł. Anieli Salawy, wspomnienie dowolne NMP w sobotę

Czyt.: 1 Kor 4,6b–15; Ps 145; Łk 6,1–5.

Ostatnim słowem Jezusa w sporze o święcenie szabatu jest stwierdzenie: Syn Człowieczy jest Panem także szabatu.

Za swego Pana uznała Go bł. Aniela Salawa (1881–1922), służąca i tercjarka franciszkańska, która postanowiła dążyć do ideałów doskonałego życia chrześcijańskiego.

10 IX

Niedziela – XXIII zwykła

Czyt.: Iz 35,4–7a; Ps 146; Jk 2,1–5; Mk 7,31–37.

BP S. C.

Papieska intencja misyjna

Wrzesień 2000

Aby relacje pomiędzy muzułmanami i chrześcijanami przynosiły duch wzajemnego zrozumienia i tolerancji

Według przewidywań statystycznych, w roku 2000 po raz pierwszy w historii liczba muzułmanów ma być wyższa od liczby katolików. W tym kontekście dziennikarz Vittorio Messori zwrócił się do Ojca Świętego z pytaniem: „Jakich uczuć doznaje Wasza Świątobliwość w obliczu takiej rzeczywistości po dwudziestu wiekach ewangelizacji? Jaki dostrzega w tym zamysł Boży?”. Odpowiedź znajdujemy w 17. rozdziale książki Jana Pawła II „Przekroczyć próg nadziei”.

Gdy słyszymy obecnie o trudnych relacjach z muzułmanami, o pogromach chrześcijan w niektórych krajach muzułmańskich, zwłaszcza w Indonezji, to przekroczenie owego progu nadziei staje się dla nas pierwszym zadaniem naszej wiary. Sama bowiem statystyka w sprawach wiary jest niewspółmierna. Chrystus w Ewangelii nie zabiega o statystykę, ale o wiarę, nadzieję i miłość „ma-

lej trzódki” (por. Łk 12, 32). Jezus nawet idzie dalej – dodaje Ojciec Święty – kiedy pyta: „czy Syn Człowieczy, gdy w czasie Paruzji przyjdzie na świat, znajdzie jeszcze wiarę?” (por. Łk 18, 8). Pytanie dziś o naszą wiarę prowokuje kontekst swistego rodzaju „pogromu” chrześcijaństwa także w naszym społeczeństwie, kiedy odwoływanie się do prawa Bożego określa się „fundamentalizmem” lub próbą tworzenia „państwa wyznaniowego”.

Ewangelia nie jest obietnicą łatwych sukcesów. Ona jest Wielką Obietnicą zbawienia. Jezus mówi, że spodobało się Ojcu dać nam królestwo (por. Łk 12, 32) – a przez nas całemu światu. Zjednoczenie z Chrystusem przez modlitwę przemienia serca, gasi uczucia nienawiści i odwetu oraz daje ewangeliczny fundament wszelkim relacjom między ludźmi.

KS. ANTONI KMIECIK

Istotna zmiana

EWA K. CZACZKOWSKA

Już tylko ponad miesiąc dzieli nas od wyborów prezydenckich. Zapewne, jak zawsze jakaś część wiernych spodziewała się listu – wytycznych Konferencji Episkopatu Polski w tej sprawie. Tymczasem, po dziesięciu latach odbudowywania mechanizmów i instytucji życia demokratycznego, kilku kampaniach wyborczych, w czasie których Kościół hierarchicznie ogłaszał listy, mniej lub bardziej wyraźnie wskazujące na kogo głosować, a politycy je instrumentalizowali, „jesteśmy, jak się wydaje, świadkami istotnej zmiany. Do tej pory Konferencja Episkopatu nie ogłosiła listy i jest coraz mniej prawdopodobne, by tak się stało. Coraz wyraźniej widać, iż stawia na dojrzałość obywatelską i dojrzałość katolicką członków Kościoła, która winna być kształtowana niezależnie od wszelkich kampanii politycznych.

Tymczasem, stanowisko w sprawie wyborów przyjął Krajowy Instytut Akcji Katolickiej, kierując je do swoich członków, sympatyków i wszystkich ludzi dobrej woli. Władze AK stwierdzając, iż „zdeklarowany ateista nie jest godzien poparcia przez człowieka wierzącego” zachęcają do świadomego wyboru osoby, której profesjonalizm polityczny łączy się będzie z poprawnością polityczną wypływającą z wiary.

Rolnicy pytają

TERESA SIENKIEWICZ-MIŚ

Tegoroczne zbiory zbóż nie są zadowalające, susza nie pozwoliła ziarnu osiągnąć maksymalnego rozrostu, a gdy zaczęło dojrzewać, intensywne, długotrwałe deszcze doprowadzały do jego kielkowania. Rolnicy, którzy mogli zainwestować w dobre nawożenie i dostateczne zabezpieczenie upraw przed szkodnikami i negatywnym wpływem nadmiaru wilgoci, z pewnością zebrali dużo większe plony od tych, którzy nie byli w stanie, głównie z przyczyn oszczędnościowych, tego zrobić. Już na początku sierpnia z punktów skupu sygnalizowano, że zboże nie osiąga wymaganych parametrów, zwłaszcza zle było tak zwane opadanie, co eliminowało zboże z kategorii konsumpcyjnego. W połowie sierpnia, mimo że plony zebrano z połowy powierzchni upraw, przed elewatorami kolejek nie było. Przypuszczano, że rolnicy spieszą się z ukończeniem żniw i nie chcą marnować czasu na wyprawy do punktów skupu albo ociągają się z dostawami, licząc na wyższe ceny.

Przed elewatorami Agencji Rynku Rolnego w sierpniu nie było tłoku, bo rolnicy musieli szukać innych możliwości korzystnego sprzedania plonów. Ratowała ich wysoka wólnorynkowa cena skupu zboża nawet, paszowego, która często była wyższa od agencyjnej ceny zboża konsumpcyjnego. Sprzedawali prywatnym przedsiębiorcom, nie mając nadziei na dopłaty z Agen-

Być może to stanowisko należałoby potraktować jako znak, iż oto w takich właśnie sprawach, jak wybory, nastąpił czas katolików świeckich, zaangażowanych w pracę stowarzyszeń i organizacji katolickich, chociaż także przy okazji poprzednich wyborów zabierały one głos. W tym przypadku istnieje obawa, że stanowisko Akcji Katolickiej będzie utożsamiane ze stanowiskiem Konferencji Episkopatu, gdyż statutowym jej zadaniem jest przecież ścisła współpraca z hierarchią Kościoła. Bez odpowiedzi, przynajmniej na razie, pozostaje również pytanie, czy oświadczenie AK dotrze dalej niż do członków stowarzyszenia oraz do tych, dla których i tak ważne są kwalifikacje moralne kandydata na najwyższy urząd w państwie. Warto bowiem przypomnieć, że przed pięcioma laty, jak wskazywały sondaże, dla 20 procent badanych istotne było, czy kandydat na prezydenta jest osobą wierzącą, a w tym roku już tylko 1 procent uznał to za istotny wyróżnik przy dokonywaniu wyborów. Zaś wśród tych, którzy w badaniu „Rzeczpospolitej” jako najważniejsze cechy kandydata na prezydenta wskazali: wykształcony, uczciwy, przystojny, byli przecież katolicy.

cji Rynku Rolnego, jako że ich zboże nie spełniało parametrów wymaganych od zbóż konsumpcyjnych, a Ministerstwo Rolnictwa nie było zainteresowane obniżeniem wymogów jakościowych, mimo że wojewodowie poszkodowanych przez pogodowe anomalie regionów o to prosili. Pośpiech w wykorzystaniu tej możliwości był w pełni uzasadniony po zapowiedzianym beczłowym imporcie zboża.

Według szacunków GUS tegoroczne zbiory miały być niższe od ubiegłorocznych aż o 18,3 proc. Ministerstwo Rolnictwa stwierdziło natomiast, że zbiory będą niższe jedynie o 10 proc. Różnica w ocenie plonów wynosi 8 proc., co w liczbach oznacza 2 miliony ton zboża. Zatem, ile zboża będzie brakować, nikt nie wie! Tymczasem Rada Ministrów zdecydowała o wprowadzeniu obowiązujących do 15 listopada beczłowych kontyngentów na import jednego miliona ton zbóż. Rolnicy pytają: gdzie podziały się nadwyżki skupowane przez urodzajne ostatnie trzy lata, skoro elewatory pękły w szwach? Dlaczego musieli karmić trzodę chlewną ziarnem, którego nie opłacało się sprzedawać? Dlaczego Niemcy co roku mają nadwyżkę w produkcji żyta około 4 mln ton i nikt tam nie wpadł na szalony pomysł wyłączenia słabszych gruntów z produkcji rolnej i ich zalesiania?

Między LA a Filadelfią

KS. KAZIMIERZ SOWA

Równie ekscytująca, jak w Polsce, jest kampania prezydencka w USA. Zwłaszcza, że według najnowszego sondażu opinii publicznej obaj kandydaci na stanowisko prezydenta USA, wraz ze wspierającymi ich pretendentami do wiceprezydentury, mają niemal równe poparcie wśród Amerykanów. Nagły „skok” w sondażach demokracji zawdzięczają niedawno zakończonej w Los Angeles konwencji wyborczej, ale – przypomnijmy – kiedy z Filadelfii odjeżdżali ostatni uczestnicy konwencji republikanów Bush Junior bił swego rywala na głowę. Ameryce można zazdrościć nie tylko wyrównanej walki niemal do ostatniego dnia kampanii, ale również „zblżenia” lub, jak niektórzy określają, politycznego „spłaszczenia” programów obu kandydatów. Kiedy republikanie głoszą hasła „współczującego konserwatyzmu”, przy okazji mocno podkreślając znaczenie rodziny, szacunek dla prawa i obniżkę podatków dla wszystkich, demokraci próbują zdobyć poparcie hasłami solidarności z najbardziej słabymi poprzez redukcję podatków tylko dla najmniej zarabiających, dofinansowanie chwiejącego się systemu emerytalnego i ograniczenie militarnego zaangażowania się Stanów w politykę światową. Programy stały się nie tylko bardziej konkretne, ale i bliższe sobie, co powoduje debatę i ostre starcie może przenieść na zupełnie inną sferę politycznej aktywności obu pretendentów do prezydentury i wspierających ich, dodajmy bardzo wyrazistych i mocnych, kandydatów do urzędu wiceprezydenta – Liebermanna i Cheney’a.

Senator Joseph Liebermann znany jest ze swego przywiązania do religii żydowskiej i tradycji judaistycznej. Jest również wielkim krytykiem przemysłu rozrywkowego, symbolizowanego przez Hollywood. Ostrzegł, że Waszyngton może narzucić „ograniczenia prawne” przemysłowi rozrywkowemu, jeśli jego szefowie sami nie zdecydują się na wytyczenie ograniczeń. Warto przy tym zauważyć, że kiedy demokrata Liebermann krytykował Hollywood, inny demokrata, Bill Clinton, zabiegał u bossów przemysłu filmowego o miliony dolarów potrzebnych na kampanię swej żony i budowę prezydenckiej biblioteki. Stąd bardziej wyraziście ideowo wydaje się postawa kandydatów Partii Republikańskiej. Konserwatysta Bush i były minister obrony Dick Cheney skłaniają się wyraźnie ku obronie podstawowych wartości: religii, poszanowania życia i tradycyjnego modelu rodziny. Kiedy ustami swych małżonek kandydaci Partii Demokratycznej zdecydowanie opowiedzieli się za prawem do aborcji (choć obaj wcześniej popierali ograniczenia w prawie do przerywania ciąży) Cheney podtrzymał swoje stanowisko w sprawie ochrony życia nienarodzonych zyskując przy tym wyraźne poparcie środowisk Pro-Life.

Jak się okazuje, zblżenie na polu rozwiązań ekonomicznych nie oznacza unifikacji, a w zakresie etyki i zasad wyrażone podziały i różnice są przy wyborczej urnie dla wielu wyborców ważnym i często decydującym argumentem.

● Ok. 100 tysięcy osób obejrzało Całun Turyński w pierwszym tygodniu jego wystawienia. Jak poinformowała archidiecezja Turyn, blisko 75 tys. osób, które wcześniej zgłosiły chęć nawiedzenia tej najbardziej znanej z relikwii chrześcijańskich, mogło ją zobaczyć z bliska. Pozostałe 24 tys. zwiedzających widziało Całun jedynie z dość znacznej odległości w katedrze. Organizatorzy spodziewają się, że do końca wystawienia Całun Turyński zobaczą trzy miliony osób.

● Arcyopat węgierskiego opactwa benedyktynów Pannonhalma bp Asztrik Várszegi, w obecności honorowego zwierzchnika prawosławia – patriarchy ekumenicznego Bartłomieja I, zapowiedział zwołanie wielkiego ekumenicznego spotkania na szczycie. Biskup podkreślił, że szczególnie klasztory z pierwszego tysiąclecia, czyli z czasów niepodzielnego chrześcijaństwa (a do takich należy Pannonhalma) „mają wielkie zadanie kontynuacji dialogu ekumenicznego na wszystkich szczeblach”.

● Jan Paweł II zapewnił o modlitwie w intencji ofiar katastrofy okrętu podwodnego „Kursk”. Na zakończenie audiencji generalnej w Watykanie Jan Paweł II zaprosił zgromadzonych wiernych do modlitwy za 118, w większości młodych, ludzi, którzy ponieśli śmierć w rosyjskim okręcie.

● Z 21 zarejestrowanych komitetów wyborczych 13 przedstawiło wymagane 100 tys. podpisów, popierających kandydata w wyborach prezydenckich. Największą liczbę podpisów zebrał komitet wyborczy Aleksandra Kwaśniewskiego.

● Zdeklarowany ateista nie jest godzien poparcia przez człowieka wierzącego – czytamy w specjalnym oświadczeniu Zarządu Krajowego Instytutu Akcji Katolickiej z okazji zbliżających się wyborów prezydenckich. Dokument, skierowany jest do członków tego stowarzyszenia, wszystkich katolików i ludzi dobrej woli w Polsce.

● XV Światowe Dni Młodzieży były głównym tematem spotkania Jana Pawła II z Jerzym Buzkiem, jakie odbyło się 23 sierpnia. Premier, który przebywa wraz z rodziną od dziesięciu dni w Toskanii, odwiedził Ojca Świętego w jego letniej rezydencji w Castel Gandolfo.

● Na Morzu Barentsa odbyła się symboliczna uroczystość pożegnania marynarzy, którzy zginęli w czasie katastrofy atomowego okrętu podwodnego „Kursk”. Część rodzin ofiar katastrofy nie wzięła udziału w uroczystości. Czekają na wydobywanie ciał swych bliskich z wraku okrętu.

● Premier Izraela Ehud Barak zasygnalizował, że Izrael jest skłonny rozważyć ponownie kwestię statusu Jerozolimy i uznać zwierzchność Palestyńczyków nad niektórymi dzielnicami miasta. Problem Jerozolimy jest główną przeszkodą w negocjacjach między Izraelem a Autonomią Palestyńską.

● Blisko 130 chrześcijan, należących do różnych działających w Chinach grup protestanckich, w tym trzech Amerykanów, aresztowały 23 sierpnia władze w środkowych Chinach.

Do więzienia trafili członkowie nielegalnego, w świetle ustawodawstwa państwowego, Kościoła protestanckiego z prowincji Henan.

Kościół polski jest Kościołem żywym

Ks. abp MICHEL ASAD SABBAH, łaciński patriarcha Jerozolimy

– Przybywa Ksiądz Arcybiskup z Ziemi Zbawiciela, gdzie po dwóch tysiącach lat od Jego narodzin liczba chrześcijan stanowi zaledwie garstkę wśród wielomilionowej społeczności. Jaka będzie ich przyszłość w tym tak bardzo niespokojnym i podzielonym kraju?

– Nasza diecezja jerozolimska, która obejmuje Izrael, Palestynę, Jordanię i Cypr, a w najważniejszej części: Izrael, Palestynę i Jordanię, liczy 14 milionów osób. W tym wszystkich chrześcijan: katolików, prawosławnych i protestantów jest tylko 300 tysięcy. Katolików ok. 140 tys., łacinników 70 tysięcy, mniej więcej tyle samo melchitów. W Galilei są też maronici, ok. 6–7 tysięcy, armeńczycy i chaldejczycy – ale tych jest bardzo mało. Kościół jerozolimski był zawsze małym Kościołem. Nie jest to tylko fakt czysto historyczny, ale myślę, że stanowi część tajemnicy Jezusa. Ponieważ także Jezus, 2000 lat temu, żył w małej grupie; On i Jego uczniowie. Później stał się znakiem sprzeciwu, to znaczy został odrzucony w swojej ziemi. Dzisiaj sytuacja jest podobna: mały Kościół i Jezus ciągle nieznanymi, nieakceptowanymi. Mamy to poczucie przynależności do małej grupy wyznawców Jezusa. Obecna emigracja chrześcijan na zewnątrz jest sprawą normalną; ma to miejsce we wszystkich krajach świata. Ale tutaj jej szczególną motywacją jest brak stabilności politycznej, spowodowany konfliktem pomiędzy Izraelczykami a Palestyńczykami. Wielu ludzi chce znaleźć pokój poza granicami. Emigrują nie tylko chrześcijanie, ale także muzułmanie. Ponieważ nas, chrześcijan, jest mało, widać od razu ten ubytek. Chociaż ta emigracja wciąż trwa, jestem przekonany, że w Ziemi Świętej zawsze będzie wspólnota chrześcijańska. Być może zredukowana, niewielka, ale zawsze obecna.

– Jerozolima, „Święte Miasto” wyznawców trzech religii monoteistycznych, „do dzisiaj pozbawiona jest – jak powiedział Ksiądz Arcybiskup w Kalwarii Zebrzydowskiej – pokoju, sprawiedliwości i pojednania”. Jakie obawy i nadzieje wiąże Patriarcha Jerozolimy z określeniem przyszłego statusu tego miasta?

– Jerozolima jest miastem, które Bóg wybrał i uczynił świętym – naprzód przez lud żydowski, później przez Jezusa i całe chrześcijaństwo. Następnie znalazła się tutaj muzułmanie. Obecność tych trzech religii w Jerozolimie jest również tajemnicą Bożą. Dlatego pierwszą charakterystyką tego miasta jest to, że jest świętym miastem Boga. Może być stolicą Izraela czy Palestyny, ale nie może być zwykłą stolicą, jednostką administracyjną – jak Warszawa, Paryż, Londyn. Jest czymś więcej. Owo „więcej” oznacza, że jest miastem Bożym i rządzący Palestyńczycy i Żydzi muszą być tego świadomi. Także dla nas, chrześcijan tu mieszkających, Jerozolima jest miastem świętym i równocześnie

miastem codziennego życia, w którym mamy prawa religijne, cywilne, polityczne tak samo jak żydzi i muzułmanie. Dlatego jeśli przywódcy polityczni rzeczywiście chcą pokoju dla Jerozolimy, nie mogą jej dzielić, muszą znaleźć równowagę pomiędzy obydwojmi narodami. Palestyna i Izrael powinny być jednakowo przywódcami tego miasta, wspólnie nim zarządzając.

– Jak w Ziemi Świętej przebiegają obchody Jubileuszu Roku 2000 i jakie budzą nadzieje?

– Ponieważ sytuacja – patrząc po ludzku – jest bardzo trudna i wszyscy są już nią znużeni, ten rok otwiera horyzonty nadziei, która opiera się na Bo-

gu. Zorganizowaliśmy wspólny Synod sześciu Kościołów katolickich. Wszyscy razem przemierzaliśmy drogę synodalną, aby rozmyślać nad naszą przeszłością, ale także nad przyszłością, odwagą bycia chrześcijanami w Ziemi Jezusa.

Inny ważny punkt Roku Jubileuszowego – to wizyta Ojca Świętego w Ziemi Świętej. Była ona głównym wydarzeniem nie tylko dla katolików, ale dla wszystkich chrześcijan, a także dla żydów i muzułmanów. Było to jakby fizyczne doświadczenie duchowości Papieża, który jest Papieżem dla wszystkich. Dla nas było to „pchnięcie do przodu”, duchowa pomoc. Ponadto Papież jeszcze bardziej zacieśnił nasze relacje z żydami i muzułmanami. Jego obecność wpłynęła na pewno także na losy bolesnego konfliktu między żydami a muzułmanami. Wyrażając mocno swoje współcierpienie zarówno ze światem żydowskim, jak i ludem palestyńskim w obozie uchodźców, powiedział wszystkim, że, aby dojść do pokoju, trzeba wszystkim oddać sprawiedliwość.

– W Roku Wielkiego Jubileuszu, kiedy wielu wyznawców Chrystusa z różnych stron świata, w tym także z Polski, pielgrzymuje do Ziemi Świętej, a inni marzą, aby się tam udać, Patriarcha Jerozolimy odwiedza nasz kraj. Co jest celem wizyty Księdza Arcybiskupa w Polsce i jakie są pierwsze wrażenia z odbytych spotkań?

– Moja wizyta w Polsce ma charakter wyłącznie religijny. Zostałem zaproszony przez kardynała Franciszka Macharskiego, aby przewodniczyć celebracji maryjnym w Kalwarii, a także przez kardynała Józefa Glempa, by uczestniczyć w uroczystościach w Częstochowie. Pragnę włączyć się w modlitwę Kościoła polskiego.

Duże wrażenie wywarł na mnie bezpośredni kontakt z wiarą ludu polskiego. Najbardziej poruszyła mnie Kalwaria Zebrzydowska, możliwość fizycznej obecności wśród wiernych. Doświadczyłem tego, że Kościół polski jest Kościołem żywym.

– Dziękuję za rozmowę.

Rozmawiała ANNA OSUCHOWA

Od redakcji

XV Światowe Dni Młodzi w Rzymie były najważniejszym wydarzeniem obchodów Wielkiego Jubileuszu Roku 2000. Ich przebieg zaskoczył nie tylko organizatorów, ale nawet Ojca Świętego Jana Pawła II. Papież nie krył swej radości. Dziennikarze zwracali uwagę, że Następca św. Piotra wyraźnie odmłodził. Sam to zauważył i skomentował po polsku: „Z kim przestajesz, takim się stajesz”. Urszula Rogólska, specjalna wysłanniczka „Gościa Niedzielnego”, relacjonuje swoje przeżycia podczas XV Światowych Dni Młodzi. Zanotowała również wiele świadectw uczestników. Aby zrozumieć, co naprawdę wydarzyło się w Rzymie w sierpniu tego roku, trzeba koniecznie przeczytać się w słowa Ojca Świętego

skierowane do młodych. Zamieszczamy najważniejsze fragmenty papieskich wystąpień.

Na 3 września br. zapowiedziano ogłoszenie pięciu nowych błogosławionych, wśród których znajdują się dwaj Następcy św. Piotra – Pius IX i Jan XXIII. Każdy z nich odegrał wielką rolę w dziejach Kościoła. Prezentujemy ich niezwykle interesujące sylwetki w tekstach zatytułowanych „Przegryni zwycięzca” oraz „Jan Odważny”.

W cyklu „Śladami świętych przez tysiąclecie” tym razem przybliżamy postać świętego Maksymiliana Marii Kolbego – „Świętego numer 16670”, który w strasznych czasach II wojny światowej w obozie koncentracyjnym w Oświęcimiu oddał swe życie za życie współwyznania.

XV ŚWIATOWE DNI MŁODZIEŻY

str. 6–7–14 *Oby nigdy nie zabrakło w Tobie miłości!*

str. 23 *On w nas wierzy, ufa nam*

ŚLADAMI ŚWIĘTYCH PRZEZ TYSIĄCLECIE

str. 8–9 *Święty numer 16670*

str. 8 *Z zawodu ksiądz, z taski Bożej Święty*

KOŚCIÓŁ I MY

str. 12–13 *Przegryni zwycięzca*

str. 12–13 *Jan Odważny*

JUBILEUSZ NA GRABARCE

str. 24 *Święta Góra Dziełczynienia*

Z KATOWIC ZA BAJKAŁ

str. 28 *Koriackie sny o potęgę*

KULTURA

str. 27 *Apokalipsa – adresowana także do nas*

W NASZYM DOMU

str. 21 *Paryż inaczej*

gość
niedzielną

Wydawnictwo
Kurii Metropolitalnej
w Katowicach

Adres redakcji: ul. Wita Stwosza 11, 40-042 Katowice

Adres dla korespondencji:

skrytka pocztowa 659, 40-958 Katowice 2

Telefony: (0-32) 251-18-07, (0-32)

251-50-06, (0-32) 251-15-55

Fax: (0-32) 251-50-21,

e-mail: redakcja@goscniezdielną.pl

Redaktor naczelny: ks. Stanisław Tkocz

Sekretarz redakcji: Witold Kociński, Sebastian Musiał, ks. Artur Stopka
Zespół: Ewa Babuchowska (kier. działu „W naszym domu”),
Andrzej Babuchowski (kier. działu kulturalnego), Wiesława Dąbrowska-Macura,
Michał Góra, Andrzej Grajewski (kier. działu międzynarodowego),
Barbara Guszka-Zych, Krystyna Jagiełło-Kamm (stała korespondentka w RFN),
Stanisław Jankowski, Edward Kabiesz (red. „Gościa Telewizyjnego”),
Małgorzata Kamracka-Lipowska, ks. Roman Kempny (kier. działu religijnego),
Marek Koprowski (dział: kraje Europy Wschodniej),
Jerzy Miciak (kier. działu graficznego),
ks. Andrzej Morawski (korespondent w Moskwie), Henryk Sakwerda,
Dobromiła Salk, ks. Kazimierz Sowa, Hanna Woźnica-Gieraszińska,
„Azymut” – redaktor prowadzący Piotr Dardziński

Dział reklamy i marketingu: Beata Słodka (kier. działu), Bernadeta Guszka

Punkt przyjmowania ogłoszeń w Katowicach:

Rynek 13, tel./fax 781-99-32

Agencja Reklamowa – Stanisław Kotoldey

Tel./fax: +48 32 2514-654 wew. 125; 0 501 479 216

Korekta: Elżbieta Bielias, Barbara Cień, Ewa Kura, Edyta Nicliska,

Maria Pietyra, Joanna Woszczyzna

Dział łączności z Czytelnikami: Krystyna Strok-Zielińska

Przyjmowanie interesantów – w czwartki od 10.00 do 15.00

Fotoreporterzy: Marek Piekara, Henryk Przędzono

Archiwum: Janina Dłużyńska, Małgorzata Ścigaj

Informacyjni: Jan Gawin, Adam Sobel

Studio GN: Jacek Bekman, Rafał Blaszczyk, Joanna Bremer, Anna Grzywacz,

Renata Jureczko, Dorota Lubocka, Irena Nakoneczna, Kornelia Olszak,

Piotr Piesiur, Piotr Sudół

Administracja: Urszula Babczyńska, Barbara Grajcar, Małgorzata Gwiżdżała,

Lidia Herog, Roman Krajewski, Maria Klusek, Beata Mozgól,

Krystyna Palenta, Antoni Poedniok, Krystyna Sławik,

Elżbieta Zabińska (główna księgową)

Druk: Krakowska Drukarnia Prasowa Sp. z o.o.,

DRUKPRESS, Kraków, ul. Nowohucka 50.

Oddziały „Gościa Niedzielnego”

BIELSKO-BIAŁA ul. Stowackiego 27, 43-300 Bielsko-Biała, tel. (0-33) 81-25-139

GLIWICE ul. Luzycka 1, skr. poczt. 196, 44-101 Gliwice, tel./fax (0-32) 230-78-80

KATOWICE ul. Wita Stwosza 16, 40-042 Katowice, tel. (0-32) 251-21-60 w. 305

KIELCE ul. Jana Pawła II 3, 25-025 Kielce, tel. (0-41) 344-78-06,

fax (0-41) 344-94-02

KOSZALIN („Wierzy”) ul. Piłsudskiego 6, skr. poczt. 93, 75-511 Koszalin,

tel. (0-94) 3411-277, fax 3410-314

KRAKÓW Rynek Główny 44, 30-960 Kraków, tel./fax (0-12) 421-49-83

LUBLIN ul. Prymasa Stefana Wyszyńskiego 2,

20-950 Lublin, tel. (0-81) 53-21-058 w. 313, tel./fax (0-81) 53-21-058 w. 336

OPOLE ul. Sikorskiego 7/1, 45-051 Opole, tel./fax (0-77) 454-64-72

SANDOMIERZ ul. Zeromskiego 2, 27-600 Sandomierz,

tel. (0-15) 832-76-60, fax (0-15) 832-76-61

TARNÓW ul. Katedralna 1, 33-100 Tarnów,

tel./fax (0-14) 26-15-50

WARSZAWSKIE Biuro „Gościa Niedzielnego”, ul. Mokotowska 43, 00-551 Warszawa,

tel./fax (0-22) 621-57-99, (0-22) 629-02-67.

WROCŁAW ul. Trzebnicka 11/4, 50-245 Wrocław,

tel. (0-71) 322-30-72, tel./fax (0-71) 322-37-09

Nakład egz. 164 851

Oby nigdy nie zabrakło w Tobie miłości!

URSZULA ROGÓLSKA, nasz specjalny wysłannik w Rzymie

Osobiste świadectwo spotkania z Chrystusem i poddania się Jego woli, wygłoszone przez Ojca Świętego na Placu św. Piotra 15 sierpnia, zaskarbiło mu serca wszystkich uczestników, także tych, którzy jeszcze nie byli pewni, po co tu przyjechali. Towarzyszyło im ono aż do zakończenia XV ŚDM 20 sierpnia na uniwersyteckich terenach Tor Vergata.

– Ujęła mnie ta szczerłość, to odwołanie do doświadczeń domu rodzinnego, to udowodnienie nam, że w życiu nie ma przypadków. Może nam, Polakom, to łatwiej przyjąć, dlatego czuję się teraz tu tak swojsko – mówiła w chwilę po spotkaniu na Placu św. Piotra Ola z Gdańska.

– To niesamowite przeżycie Kościoła młodego, posoborowego, pod przewodnictwem wielkiego przyjaciela młodzieży – mówił nam po tym spotkaniu abp Damian Zimoń z Katowic. – Widziałem wielki uniwersalizm Kościoła, kiedy w otoczeniu tylu flag narodowych Ojciec Święty wyliczał kontynenty, kraje. Coś niezwykłego z tego wynika, że tylko duchowa moc Chrystusa może zjednoczyć ten rozbitny świat. To przykład, że może się on zjednoczyć nie w imię treści politycznych, ale wokół Chrystusa.

Pielgrzymka, refleksja i pojednanie

Przez kolejne trzy dni młodzi uczestniczyli w katechezach narodowych prowadzonych przez księży biskupów oraz w jubileuszowej pielgrzymce do Grobu św. Piotra, poprzedzonej sakramentem pojednania i Eucharystią na terenie Circus Maximus.

Na jednym z takich spotkań 16 sierpnia, w dominikańskim kościele św. Sabiny, z abpem Zimoniem spalali się młodzi z polskich duszpasterstw dominikańskich. Choć w kościele panował ponadtrzydziestostopniowy upał, uważnie słuchali historii samego kościoła, potem zadawali pytania Księdzu Arcybiskupowi – nie unikając bardzo osobistych! – by wreszcie wysłuchać katechezy na temat „Emmanuel Bóg-z-nami” i uczestniczyć w celebracji Mszy św.

W piątkowy wieczór 18 sierpnia w 31 miejscach odbyły się nabożeństwa Drogi Krzyżowej. Wszędzie do międzynarodowych pielgrzymów dołączali się rzymianie. Przywoływano męczenników – także współczesnych – za wiarę. Świadectwa męczeństwa składał młodzi z całego świata.

EPA PHOTO ANSALUCIANO DEL CASTILLO

Nabożeństwo było głębokim wprowadzeniem w świętowanie na Tor Vergata, miejscu położonym w pobliżu grobów męczenników III wieku.

W drodze na Tor Vergata

Chociaż spotkanie z Ojcem Świętym na terenie uniwersyteckim Tor Vergata, odległym o jakieś 30 km od miasta, miało rozpocząć się 19 sierpnia dopiero około 20.00, młodzi pielgrzymi z narodowymi flagami, śpiworami i karimatami zmierzali tu już od wczesnych godzin rannych. Australijczycy, którzy usiedli obok mnie w trzynastym sektorze, mówili, że wstali już o szóstej rano, by pokonać pieszo 15 kilometrów ze swego miejsca zakwaterowania. Rasyńskiej grupie, której towarzyszę od początku pielgrzymki, udało się uniknąć takiego marszu – nasi kierownicy podwieźli nas aż pod sam ogromny plac na Tor Vergata (a i tak do właściwego sektora szliśmy jeszcze jakieś 4 km...).

Drodzy przyjaciele! Dziś również wierzyć w Jezusa, iść za Jezusem śladami Piotra, Tomasza, pierwszych Apostołów i świadków, wymaga zajęcia stanowiska po Jego stronie i nierzadko niemalże nowego męczeństwa: męczeństwa tego, kto – dziś, tak jak wczoraj – wezwany jest do pójścia pod prąd, by kroczyć za Boskim Nauczycielem, by „towarzyszyć Barankowi, dokądkolwiek idzie”. Nie przypadkiem, droga młodzieży, pragnąłem, aby w czasie Roku Świętego przypomniani zostali przy Koloseum świadkowie wiary dwudziestego wieku.

Może od was nie będzie się wymagać przelania krwi, ale wierności Chrystusowi – z pewnością tak! Wierności, którą należy zachowywać każdego dnia. Mam na myśli narzeczonej i trudności, jaką sprawia w dzisiejszym świecie życie w czystości w oczekiwaniu na małżeństwo. Mam na myśli młode pary i próby, na jakie jest narażone ich przyrzeczenie wzajemnej wierności. Mam na myśli relacje między przyjaciółmi i pokusę niełojalności, jaka wkrąca się może pomiędzy nich.

Mam także na myśli tych, którzy podjęli drogę szczególnej konsekracji i wysiłku, jakiego nieraz wymaga wytrwałość w oddaniu się Bogu i braciom. Myślę jeszcze o tych, którzy chcą przeżywać relacje solidarności i miłości w świecie, w którym – jak się wydaje – ma wartość jedynie logika korzyści i interesu osobistego czy grupowego.

Mam również na myśli tych, którzy działają na rzecz pokoju, a widzą, jak w różnych częściach świata rodzą się i rozwijają nowe ogniska wojny. Myślę o tych, którzy działają na rzecz wolności człowieka, a widzą, że jest on jeszcze niewolnikiem siebie samego i innych. Mam na myśli tych, którzy walczą, aby kochano i szanowano ludzkie życie, a muszą być świadkami częstych zamachów na nie i na należny mu respekt.

Droga młodzieży! Czy trudno jest wierzyć w takim świecie? Czy trudno jest wierzyć w roku dwutysięcznym? Tak! Jest trudno. Nie należy tego ukrywać. Jest to trudne, ale z pomocą łaski jest to możliwe.

Jan Paweł II, Tor Vergata, 19 sierpnia 2000 r.

AP PHOTO/EMRIC MARTI

AP PHOTO/PIER PAOLO CITO

Upał doskwierał już od dziewiątej rano, ale troska gospodarzy o nas przeszła najśmielsze oczekiwania – rzymianie ściągnęli tu chyba wszystkie służby, które dysponowały sprzętem umożliwiająjącym polewanie – a właściwie przyjemne zraszanie – wodą. Wzdłuż wszystkich sektorów w odległości kilku metrów ustawiono ujęcia wody pitnej.

Nad bezpieczeństwem czuwały nie tylko służby medyczne, wolontariusze, ale i wszelkie włoskie służby mundurowe. Wyglądało to trochę jak na stadionie piłkarskim: mundurowi, wozy policyjne z armatkami wodnymi i tłumy młodzieży. Z tą różnicą, że dla tej młodzieży mundurowi nie byli „drugą stroną”.

Przy wejściu na teren świętowania pielgrzymi otrzymywali prowiant: konserwy mięsne, chleb, kielbaski, ciastka, desery, wodę. Weszliśmy złym wejściem – tam nie rozdawano posiłków – więc żeby zadbać też o żołądki, musieliśmy wrócić z sektora kilka kilometrów do tirów, z których rozdzielano jedzenie.

Oczekiwanie

Tym, którzy przyszli najwcześniej udało się uniknąć marszu w ponadtrzydziestostopniowym upale, trudno było jednak uchronić się przed słońcem podczas blisko dziesięciogodzinnego oczekiwania. Do ataku przystąpiła więc „światowa myśl techniczna”: Hiszpanie z Murcii przyciągnęli metalowe barierki, drągi z ogrodzeń, na to nałożyli śpiwory, budując skutecz-

REUTERS/VINCENZO PINTO

na osłonę. Obok budowli ustawili ogromnych rozmiarów flagi narodowe – dla nas doskonały punkt orientacyjny po powrocie do sektora, m.in. z toalet (z którymi nie było najmniejszych problemów – ustawiono ich ponad 16 tys.). Portugalczycy swoje domki budowali z drewnianych podestów (gdzie je znaleźli??), Australijki chroniły się w cieniu swych rosnących kolegów. Bardziej zapobiegliwi przynieśli namioty. W tej sytuacji nasza karimata nad głowami wyglądała bardzo blado, ale – jak się okazało – praktycznie – nazajutrz nie było problemów ze sprzątnięciem tej konstrukcji. Z każdą godziną plac coraz bardziej przypominał obóz dla uchodźców...

Z kim przestajesz...

Upał nie miał większego wpływu na atmosferę, jaką plac stworzył około 19.30, kiedy wreszcie wylądował helikopter z Ojcem Świętym. Kiedy papamobil rozpoczął objazd sektorów, każdy miał szansę pozdrowienia Papieża z niewielkiej odległości. Rozbłyskiwały flesze – kiedy Australijczyk Charles widział, że akurat w tym momencie skończyła mi się klisza, powiedział, że jemu też coś się zepsuło. Mówiąc coś o pechu, smutno tylko rzucił: – Ale ty chociaż masz szczęście, że jesteś Polką!

Kiedy rozpoczęło się czuwanie modlitwne, plac ogarnęła cisza, przerywana jedynie sygnałami nieustannie pracujących karettek pogotowia. Ze wzruszeniem duchowo przechodziliśmy z młodymi i Papieżem przez symboliczną bramę trzeciego tysiąclecia, wzywaliśmy w litanii męczenników ze wszystkich kontynentów, a światło naszych lampek towarzyszyło światłu znicza u stóp krzyża przy ołtarzu; nie kryliśmy łez podczas świadectw młodego Angolczyka, Rumunki i Włochów; szukaliśmy swego miejsca w laboratorium wiary, o którym mówił Ojciec Święty.

Przekazaniu Ewangeliarza młodzieży przez Papieża towarzyszyła wzajemna wymiana Ewangelii wg św. Marka wśród

REUTERS/PAULO COCCO

wszystkich uczestników spotkania. Jako dedykację wpisywałam to, co nam dyktowało serce. Dostałam Ewangelię od Basi, która napisała: „Oby nigdy nie zabrakło w Tobie miłości...”.

Pomimo zmęczenia żywo dialogowaliśmy z Papieżem podczas jego przemówień. Ogromną pomocą okazały się przenośne radia, przez które młodzi w kilkunastu językach słuchali tłumaczeń. Razem z młodzieżą tańczył i śpiewał Ojciec Święty. „Z kim przestajesz, takim się stajesz” – mówił po polsku, a nieco wyczerpani Australijczycy siedzący obok nas, wreszcie się ożywili...

Trudno się było rozstać tego wieczoru z naszym „dwudziestodwuletnim” Papieżem, ale on wiedział, jak to zrobić bezboleśnie. Kiedy zachwycaliśmy się wspaniałym prezentem od niego – pokazem bajecznie kolorowych fajerwerków, on, dla wielu niepostrzeżenie, udał się – bardzo niechętnie – na spacer.

W hotelu miliongwiazdkowym

Tuż przed północą, nasz dwumilionowy obóz zaczął się zmieniać w hotel pod gwiazdami. Tysiące śpiworów, gdzieśgdzie

Ciąg dalszy na str. 14

• Jan Paweł II przyjął 18 sierpnia w Castel Gandolfo grupę młodych Kubańczyków, biorących udział w XV ŚDM. Na audiencji przybyli też członkowie pielgrzymki jubileuszowej Katolickiego Patriarchatu Koptyjskiego Aleksandrii oraz serbscy księża prawosławni z diecezji Šabac-Valjevo.

• Wieczorem 19 sierpnia na terenie kampusu Tor Vergata rozpoczął się kulminacyjny etap XV ŚDM. Ojciec Święty spotkał się z ponad 2 milionami młodych ze 159 krajów świata. Czuwanie poprzedził kilkugodzinny program artystyczny i ewangelizacyjny. Zaraz po wyjściu z helikoptera Papież zajął miejsce w odkrytym papamobilu i ruszył w objazd wszystkich sektorów. Następnie przeszedł przez Drzwi Święte Jubileuszu młodzieży – luk triumfalny z rzeźbą zmartwychwstałego Chrystusa z brązu. Towarzyszyła mu grupa młodzieży z różnych kontynentów.

Modlitwne czuwanie rozpoczęło się hymnem XV ŚDM „Emmanuel” oraz pieśnią maryjną w wykonaniu prawosławnego chóru z Rumunii. Wspomiano męczenników chrześcijaństwa – od pierwszych wieków aż do czasów współczesnych. Przywołano postacie męczenników z różnych czasów i kontynentów: z Japonii, Meksyku, Hiszpanii. Listę zakończono wspomnieniem niektórych wielkich sylwetek chrześcijan męczenników XX wieku – m.in. o. Maksymiliana Kolbe i Edyty Stein.

• Papież przekazał przedstawicielom młodzieży księgę Ewangelii. „Niech będzie ona dla was pewnym przewodnikiem inspirującym wasze działania, busołą waszego życia” – zachęcał Jan Paweł II. – Jesteście zaproszeni do tego, by być twórcami nowego życia na całym świecie i tworzenia cywilizacji miłości”. Podczas czuwania młodzież odnowiła wobec Jana Pawła II przyrzeczenia chrztu świętego.

• Mszę Świętą wieńczącą XV ŚDM w Rzymie Jan Paweł II odprawił w koncelebrze sześciuset kardynałów i biskupów oraz 6 tysięcy kapłanów. Obecny był prezydent Włoch Carlo Ciampi. „Wielu młodych odkryło, że w przebaczeniu można znaleźć największe dobro” – powiedział kard. James F. Stafford, przewodniczący Papieskiej Rady ds. Świeckich, w przemówieniu na zakończenie Eucharystii. „Chrystus objawił bowiem nową drogę życia. Życie jest bowiem dramatem rozgrywającym się w łasce”.

• Na zakończenie XV ŚDM swoje przesłanie ogłosili także uczestnicy VII Międzynarodowego Forum Młodych, które trwało od 12 sierpnia. „Pragniemy zawsze trwać przy Chrystusie i nie będziemy obawiać się być świętymi w trzecim tysiącleciu” – głosi deklaracja. Młodzi zapowiedzieli, że aktywnie będą wspierać Kościół lokalny. Dokument zawiera też apel o równość i jedność w świecie oraz poszanowanie wszystkich kultur.

Święty numer 16670

TOMASZ GOŁĄB

W czasach, gdy Maksymilian Maria Kolbe oddawał swoje życie za życie współwznieńca Franciszka Gajownicza, męczeńska krew lała się najobficiej. Kościół podczas II wojny światowej poniósł ogromne ofiary. Między 1939 a 1945 rokiem zamęczono czterech biskupów, a deportowano siedmiu, w obozach koncentracyjnych zamknięto 3600 kapłanów, a ponad 2600 poniosło śmierć w męczarniach, które mogła wymyślić tylko diabelska nienawiść. Kolbe jako pierwszy z nich wyniesiony został do chwały ołtarzy. Śmierć polskiego księdza, który swoje życie ofiarował to najwyższy hołd złożony Bogu – to narodziny Świętego.

Ciało męczennika spopielono w krematorium, ale jego wielkim sanktuarium stał się Niepokalanów. Wszystko tu mówi o nim: ubożuchny pokój, kilka mebli, biurko, figurka Niepokalanej, przed którą się modlił. W latach 1948–1954 na miejscu skromnej kaplicy wystawiono okazałą świątynię pod wezwaniem Niepokalanej Pośredniczki Łask.

– Przygotowując uroczystości beatyfikacyjne w Niepokalanowie, w świetle życia i śmierci oraz uznania w całym świecie św. Maksymiliana, zaczęliśmy rozumieć słowa Pana Jezusa: „Jeżeli ziarno obumrze, przynosi plon obfity” – wspomina bp Marian Błażej Kruszyłowicz, franciszkanin, wówczas przełożony klasztoru.

– Braci, którzy pamiętają ojca Maksymiliana żyje pewnie więcej, niż pracuje was w „Gościu Niedzielnym” – żartuje o. Jan Wiśniewski. Niedawno do Niepokalanowa wrócił z Nagasaki br. Grzegorz Siry. Dziś 98-latek, przed 65 laty wyjechał do Japonii razem z o. Kolbe.

Klasztor nadal należy do większych i prężniejszych w Polsce. Oprócz niższego seminarium, franciszkanie prowadzą wydawnictwo, mają radio, pierwszą w Polsce telewizję katolicką, własną straż pożarną z nowoczesnym wozem bojowym. Administrują też osmiotysięczną parafią, która w tym roku obchodzi 50-lecie istnienia. Codziennie do miasta Niepokalanej ściągają setki pielgrzymów, by obejrzeć misterium Męki Pańskiej i panoramę tysiąclecia, przez chwilę pomodlić się blisko celi Świętego...

Gdzie rodzą się święci

Miasto, w którym przyszedł na świat Rajmund Kolbe, aż do roku 1939 miało charakter wielonarodowościowy. Obok Polaków żyli w nim Niemcy i Żydzi, głównie potomkowie tkaczy, którzy masowo zaczęli tu przybywać u progu XIX wieku ze Śląska, Poznańskiego, z Saksonii, Prus i Czech. Wśród tych ostatnich musiał być prekursor rodu Kolbów.

Do dziś w Zduńskiej Woli przy ul. św. M.M. Kolbego 9 stoi zrekonstruowany dom, w którym urodził się Święty i w którym rodzice Rajmunda, Juliusz i Marianna z Dąbrowskich, prowadzili chałupniczy warsztat tkacki. W urzędzonym tam muzeum zachowało się kilka przedmiotów z lat dziecięcych Kolbego i późniejszej działalności.

W dniu urodzenia, 8 stycznia 1894 r. rodzice podali małego Rajmunda do chrztu. W neobarokowym kościele pw. Wniebowzięcia NMP można oglądać chrzcielnicę, w której Świętego zanurzono w tajemnice chrześcijaństwa. Do dziś w Zduńskiej Woli mieszka jego rodzina, żyją ludzie, którzy znali go osobiście. W 1997 r. członkowie jedenastu stowarzyszeń i stronnictw politycznych działających na terenie Zduńskiej Woli wystąpili do Rady Miejskiej, by przyjęła św. Maksymiliana Marię Kolbego za patrona miasta.

Modlił się o męczeństwo

O męczeńską śmierć Rajmund Kolbe modlił się przez całe życie. Marianna Kolbowa, już po męczeńskiej śmierci syna opowiadała, że na gwałtowne zachowanie syna zareagowała kiedyś skargą: „Mundek, bój się Boga, co z ciebie wyrośnie?”. Kiedyś wyjaśnił matce: „Parę razy pytałem Matki Najświętszej, co ze mnie wyrośnie, aż mi ukazała dwie korony, jedną czerwoną i jedną białą. Zapytała, którą wybieram – czystość czy męczeństwo. Zawolałem: Matuchno niebieska, wybieram obie”.

Swoją trzecią Mszę św., jak zanotował w dzienniczku mszalnym, odprawił „o łaskę apostołstwa i męczeństwa”.

Rajmund Kolbe wraz z bratem Franciszkiem, poruszony misjami, które w Pabianicach głosił o. Peregryn Haczela,

franciszkanin, przedarł się przez granice do zaboru austriackiego i zgłosił się do małego seminarium tego zgromadzenia we Lwowie. Do zakonu został przyjęty w 1910 r., otrzymując imię Maksymilian. Rok później przyjął śluby czasowe. W 1912 r. przełożeni wysłali go na studia do Krakowa. Ze względu na duże zdolności, jeszcze w tym samym roku skierowano go do Rzymu. Studia filozoficzne i teologiczne ukończył dwoma doktoratami.

W stolicy chrześcijaństwa przyszły Święty zrozumiał, że nie wystarczy przywieść Polskę przez Niepokalaną do Chrystusa, ale trzeba to uczynić z całym światem. Gdy w 1917 r. burmistrz Rzymu zarządził w mieście wielką manifestację masonską, podczas której z czarnym sztandarem giordanobrunistów i znakiem Lucyfera depczącego św. Michała Archaniola, krzyżowano: „Diabeł będzie rządził w Watykanie, a papież będzie jego gwardzią”, młode serce Maksymiliana przeszło ból. Jeszcze w tym samym roku, po naradzie ze spowiednikiem i przełożonymi, założył wśród swoich kolegów Rycerstwo Niepokalanej, które miało starać się „o nawrócenie grzeszników, heretyków, schizmatyków itd., a najbardziej masonów, i o uświęcenie wszystkich pod opieką i za pośrednictwem Niepokalanej”.

Święty nowoczesny

W 1919 r. o. Maksymilian wrócił do Polski. Uradowany odzyskaną wolnością, postanowił zrobić wszystko, by ojczyzna stała się również królestwem Niepokalanej. Werbował ochotników do Rycerstwa Niepokalanej i robił to tak skutecznie, że w 1927 r. liczba członków Milicji Niepokalanej wynosiła już 126 tysięcy. W 1922 r. o. Maksymilian rozpoczął wydawanie w Krakowie pisma, które miało wspomóc go w roli moderatora ruchu – „Rycerza Niepokalanej”. Początki działalności apostolskiej były trudne. W obawie, że Kolbe załuzi klasztor, przełożeni wysłali go do Grodna. Założona przez niego drukarnia w 1927 r. drukowała „Rycerza” w nakładzie 70 tys. egzemplarzy!

Dzieło życia o. Maksymiliana wydało jeszcze większe owoce, gdy przeniósł je w okolice Teresina, 40 km od Warszawy. Założony w 1927 r. Niepokalanów w przeddzień wybuchu II wojny światowej, z 700 zakonnikami i kandydatami, był największym klasztorem na świecie. Nakład „Rycerza Niepokalanej” wzrósł do 750 tys. egzemplarzy, „Rycerzyka Niepokalanej” dla dzieci – do ponad 220 tys., a „Małego Dziennika” ponad 130 tys. w dni powszednie i 225 tys. w niedziele.

Wkrótce pragnienie zdobycia przez Maryję wszystkich dusz kazało mu szerzyć kult w innych krajach. Dlatego w 1930 r. wraz z czterema współbraćmi udał się do Nagasaki w Japonii, gdzie założył drugi Niepokalanów, rok później otworzył nowicjat, a w 1936 r. małe seminarium. Zapalem misjonarskim ogarnął także Indie, Chiny, Egipt, Syrię i Maroko. „Gdy duch Niepokalanowa przeniknie Ojczyznę i świat, każdy Niepokalanian stanie się Królową każdego serca bijącego pod słońcem, wtedy przyjdzie na ziemię raj” – powtarzał o. Kolbe.

Wyrzedzając epokę o kilkadziesiąt lat, Kolbe w środkach przekazu upatrywał szansę dla przeciwstawienia się złu i uświęcenia świata. W 1938 r. stworzył własną radiostację, a myślał również o uruchomieniu telewizji. Wstęp do jego celi miał każdy z mieszkańców Niepokalanowa, bez względu na porę dnia i nocy. Wszystkich zawsze wysłuchiwał z wielką cierpliwością i uwagą. W pierwszym punkcie regulaminu życia, Kolbe

Z zawodu ksiądz, z łaski Bożej Święty

„Z zawodu” (jak pisano o nim w rejestrach obozowych): ksiądz katolicki, z powołania: „syn” św. Franciszka, z urodzenia: syn prostych, pracowitych, bogobojnych ludzi, włókniarzy z okolic Łodzi, z łaski Bożej i osądu Kościoła: błogosławiony – mówił o nim podczas pierwszej pielgrzymki Jan Paweł II.

Rajmund Kolbe przyszedł na świat 8 stycznia 1894 r. w Zduńskiej Woli koło Łodzi, jako drugie dziecko Juliusza i Marianny z Dąbrowskich. W 1910 r. wstąpił do Zakonu Braci Mniejszych Konwentualnych (franciszkanów). 1 listopada 1914 r. złożył uroczystą profesję, w czasie której dodał sobie imię Maria. 28 kwietnia 1918 r. otrzymał święcenia kapłańskie. 16 października 1917 r. podczas studiów w Rzymie założył Rycerstwo Niepokalanej. W Wiecznym Mieście zaraził się gruźlicą, która męczyła go aż do ostatnich chwil. W 1927 r. pod Warszawą założył klasztor-wydawnictwo, który nazwał Niepokalanowem. W 1930 r. o. Maksymilian, realizując pragnienie doprowadzenia jak największej liczby ludzi przez Niepokalaną do Chrystusa, wyjechał na misję do Japonii, gdzie w Nagasaki zbudował odpowiednik Niepokalanowa i rozpoczął wydawanie japońskiego „Rycerza Niepokalanej”. W 1936 r. powrócił do Niepokalanowa. Wydawał siedem czasopism, założył radiostację, planował budowę lotniska. W 1941 r. został aresztowany i osadzony w obozie koncentracyjnym w Oświęcimiu. Od tej pory numer 16670 apostołował wśród więźniów, oddając ostatecznie życie za Franciszka Gajownicza. Zmarł uśmiercony zastrzykiem fenolu 14 sierpnia 1941 r. Papież Paweł VI ogłosił go błogosławionym 17 października 1971 r., a 10 października 1982 r. Jan Paweł II kanonizował.

zapiął: „Muszę być świętym jak największym”. W ostatnim, dwunastym: „Najpierw cały dla siebie, a tak cały dla wszystkich”.

Gdy wydawało się, że nic nie jest w stanie zagrozić dziełu o. Maksymiliana, bohaterskie życie trzeba było zakończyć jeszcze piękniejszą śmiercią i nałożyć ukazaną w dzieciństwie czerwoną koronę męczeństwa. Przyszła wojna, a z nią 19 września 1939 r. likwidacja Niepokalanowa. Bracia wraz z o. Kolbe zostali aresztowani i umieszczeni w obozie w Amtlitz, a następnie w Ostrzeszowie. W uroczystość Niepokalanowej, 8 grudnia 1939 r. nastąpiło zwolnienie z obozu. Kolbe wrócił do Niepokalanowa, by zorganizować 3 tys. miejsc dla wysiedlonych z Poznańskiego, w tym dla 2 tys. Żydów. O. Maksymilian starał się nawet u okupanta o zezwolenie na wydawanie „Rycerza” i – co zdumiewające – takie zezwolenie otrzymał. 17 lutego 1941 r. gestapo powtórnie zabrało Kolbego, tym razem na Pawiak.

Według zeznań Edwarda Gniadka, na widok franciszkańskiej koronki z krzyżkiem u pasa habitu o. Kolbego, esesman wpadł w furję.

– Ty w to wierzysz?

– pytał.

– Tak, wierzę – odpowiedział spokojnie o. Maksymilian. Otrzymał cios w twarz. Pytania się powtarzały i każdemu „wierzę” Ojca towarzyszyło uderzenie pięścią. Wreszcie esesman widząc, że o. Kolbe jest niewzruszony, trzasnął drzwiami i odszedł.

– 28 maja, gdy tylko ruszył pociąg do Oświęcimia, ktoś zaczął śpiewać pieśń do Matki Bożej. Przyłączyli się inni więźniowie. Potem dowiedziałem się, że był to o. Kolbe – wspomina brat Władysław Świątek, pallotyn.

W obozie w Oświęcimiu o. Kolbe dostał pasiaka i numer 16670. Przydzielono go do komanda „krwawego Krotta”. Kapo Krott, kryminalista budzący postrach wśród więźniów, od początku uwziął się na o. Kolbego. Może za to, że był bardziej skąpiony. A może dlatego, że na jego

widok budziło się w nim sumienie. Wyznaczał mu nieludzką pracę, bił go, kopał przy każdej okazji i obrzucał stekiem najohydniejszych wyzwisk, katował go nieraz tak, że był ledwie żywy, cały zalany krwią. W czasie pracy poza obozem nakładał mu większą ilość gałęzi i kazał biec.

I, II i III Rzeczpospolita

Czerwona korona

Pod koniec lipca 1941 roku uciekł jeden z więźniów z bloku o. Kolbego. Wściekły komendant nakazał zwołać na plac cały blok i co dziesiątego wytypowanego przez siebie więźnia skazał na śmierć głodową w specjalnie przygotowanym bunkrze. Wśród przeznaczonych na śmierć znalazł się Franciszek Gajowniczek.

– Zdrętwiałem cały i jak mi koledzy później powiedzieli, straszliwie jęknąłem, że mi jest żal żony i dzieci. Wtedy z szeregu wyszedł jakiś więzień przed Lagerführera i po niemiecku powiedział, że on chce za mnie pójść na śmierć do bunkra i na mnie wskazał ręką. Poznałem, że tym więźniem jest o. Kolbe. Lagerführer zadał o. Kolbemu kilka pytań i zgodził się na tę zamianę. Ja wyszedłem z grupy dziesięciu skazanych i wróciłem do szeregu, a o. Kolbe zajął wśród nich moje miejsce – relacjonował później ocalony.

Z celi, w której znajdowali się biedacy, słyszano codziennie głośne odmawianie Różańca i śpiew. Do modlitwy

U początków stulecia niewiele wskazywało, że Polacy mogą mieć realne szanse, aby zrealizować marzenie o własnym państwie. Pierwsza wojna światowa zburzyła porządek, którego fundamenty zostały położone w czasie Kongresu Wiedeńskiego w 1815 r. Sama wojenna zawierucha i konflikt trzech zaborców były tylko potencjalną szansą dla polskich nadziei. Tamto pokolenie ją wykorzystano, najpierw na polach I wojny światowej walcząc w legionach i innych formacjach wojskowych, tworząc zręby administracji, kiedy aktem z 5 listopada 1916 r. powołana została namiastka polskiej państwowości, wreszcie uczestnicząc w grze dyplomatycznej, której zwycięski dla nas finał miał miejsce na pokojowej konferencji w Wersalu w 1919 r., oraz stając do walki o granice Rzeczypospolitej z Czechami, Ukraincami, Niemcami oraz Litwinami. Pamiętając o zasługach wybitnych wodzów i mężów stanu: Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego, Ignacego Paderewskiego, Wojciecha Korfańskiego, Wincentego Witosa, Ignacego Daszyńskiego nie można zapominać, że niepodległość nie byłaby możliwa, gdyby ich pracy nie wspierał cały naród, wszystkie stany i grupy społeczne. Polska nie przetrwałaby również najtrudniejszej próby, jaką był najazd bolszewicki w 1920 r. Bez tego zaangażowania nie byłoby również przyłączenia Górnego Śląska, co nastąpiło w wyniku desperackiej walki w trzech powstaniach.

Równie fascynujący był wysiłek tego pokolenia w latach międzywojennych, kiedy nicomal z niczego tworzona była polska państwowość na terenach, które przez ponad sto lat żyły w stanie całkowitej odrębności. Wyjątkowym przedsięwzięciem była zwłaszcza budowa Gdyni, największego wysiłku gospodarczego Polaków w tym stuleciu. Z pewnością II Rzeczpospolita nie była państwem idealnym. Wstrząsały nią zaburzenia społeczne, podskórnie cały czas tlił się konflikt narodowościowy na terenach województw wschodnich, gdzie przewagę miała ludność białoruska i ukraińska. Jednak, gdy we wrześniu 1939 r. trzeba było znowu bronić zagrożonej państwowości, do walki stanął cały naród. Polska uległa wobec przewagi hitlerowskiej III Rzeszy, opuszczona przez sojuszników oraz zdradziecko napadnięta przez wschodniego sąsiada.

Za cenę morza krwi przelanej na wszystkich frontach II wojny światowej, tragedii Powstania Warszawskiego, martyrologii ludności cywilnej odzyskaliśmy bardzo ograniczoną suwerenność w nowym kształcie terytorialnym. Postać św. Maksymiliana Kolbego jest wymownym świadectwem okupacyjnych losów narodu. W nowych warunkach Polska stała się praktycznie państwem bez mniejszości narodowych, jednolitym wyznaniowo, ale zarazem pozbawionym tych różnorodnych korzeni, które żywiły naszą kulturę w dobie Rzeczypospolitej Obojga Narodów. Dziesiątki zabytków polskiej kultury na Wschodzie poszło w ruinę, a miliony Polaków musiały opuścić swoje domostwa, aby budować nową przyszłość na Ziemiach Zachodnich. Ta gigantyczna wędrówka ludów wykorzeniła tysiące rodzin i pomimo upływu lat jest raną ciągle obecną w świadomości kolejnych pokoleń. Podobnie, jak zagłada całego pokolenia polskiej inteligencji, szczególnie prześladowanej przez obu okupantów. Nikt nie był również w stanie zwrócić utraconych dóbr materialnych.

Dzięki żywotności pokolenia, które przetrwało kataklizm II wojny światowej udało się zagospodarować Ziemię Zachodnią, stworzyć tam nowy dom dla wygnańców oraz osadników z przeludnionych obszarów kraju. Odkrywane były zapomniane nieraz piastowskie ślady we Wrocławiu, Szczecinie, Opolu. Razem z osadnikami po wiekach wrócił na te ziemie także Kościół katolicki, prowadzony przez wielkich kardynałów: Augusta Hlonda i Stefana Wyszyńskiego. Ich posługa oraz pontyfikat Jana Pawła II miały decydujące znaczenie w czasach zmagania narodu z komunizmem. Odzyskanie suwerenności w 1989 r. jest szansą i wyzwaniem, które podjąć muszą nowe pokolenia, szukając rozwiązań odpowiadających wymogom współczesnego świata i pamiętając o tradycji, która w ciągu milenium tworzyła naród.

Oprac. A.G.

przyłączali się też więźniowie z sąsiednich cel. Gorące błagania i pieśni do Matki Najświętszej rozlegały się po wszystkich korytarzach bunkra.

– Miałem wrażenie, że jestem w kościele – opowiadał Brunon Borgowiec, tłumacz w bloku śmierci, który przeżył Oświęcim.

Skazani na śmierć głodową byli tak zatopieni w modlitwie prowadzonej przez o. Kolbego, że nie słyszeli nawet, gdy przeprowadzający inspekcję esesmani schodzili do bunkra. Przy każdej inspekcji widziano o. Maksymiliana Kolbego, gdy już prawie wszyscy inni leżeli na posadzce, jak stojąc lub klęcząc w środku z pogodnym wzrokiem wpatrywał się w esesmanów. Przyzwyczajony do głodu o. Kolbe przeżył w bunkrze dwa tygodnie bez kruszyny chleba i kropli wody. Esesmanom wydało się to za długo, cela była potrzebna dla nowych ofiar, toteż pewnego dnia przyprowadzili kierownika izby chorych, Niemca, przestępcę kryminalnego Bocka, który dobił jego i trzech innych więźniów zastrzykiem kwasu karbolowego.

Wiedziałem, że to Święty

– Gdy miałem ciało ojca Kolbe wynieść z celi i otworzyć drzwi, podpadło mi, że ojciec Kolbe siedział na posadzce oparty o ścianę i miał oczy otwarte. Jego ciało było czystością i promieniowało. Każdemu podpadłaby ta pozycja i każdy sądziłby, że to święty. Jego twarz obłana była blaskiem pogody – zeznał pod przysięgą pięć lat po śmierci o. Kolbego, Brunon Borgowiec, pracownik chorzowskiego magistratu.

– Wiadomo, że nie raz tutaj bywałem... bardzo wiele razy! Wiele razy schodziłem do celi śmierci Maksymiliana Kolbe, wiele razy klękałem pod murem zagłady i przechodziłem wśród rozwalonych krematoriów Brzezinki. Nie mogłem tutaj nie przybyć jako papież – mówił Ojciec Święty podczas Mszy św. odprowadzonej na terenie byłego obozu koncentracyjnego 7 czerwca 1979 r. – Przybywam więc do tego szczególnego sanktuarium, w którym narodził się – mogę powiedzieć – patron naszego trudnego stulecia.

TOMASZ GOŁĄB

Nauczanie

Wspominając Dzień Młodzieży

Zakończony 20 sierpnia XV Światowy Dzień Młodzieży był głównym tematem katechezy Jana Pawła II podczas audiencji ogólnej 23 sierpnia na Placu św. Piotra w Watykanie. Ojciec Święty przybył na nią śmigłowcem ze swej letniej rezydencji w Castel Gandolfo. Po wygłoszeniu katechezy i streszczeniu jej w kilku językach Papież pozdrowił w różnych językach pielgrzymów włoskich i zagranicznych, odmówił z nimi po łacinie Modlitwę Pańską i udzielił zgromadzonym błogosławieństwa apostołskiego.

„Rzym przeżył w minionym tygodniu niezapomniane wydarzenie: Światowy Dzień Młodzieży, który wywarł na wszystkich wielkie i głębokie wrażenie” – rozpoczął swą wypowiedź Ojciec Święty. Dodał, że „była to pielgrzymka pod znakiem radości, modlitwy i refleksji”. Podziękował Bogu za ten dar, „który nam dał” i wszystkim, którzy przyczynili się do urzeczywistnienia tego spotkania.

„Lecąc śmigłowcem na to spotkanie (czuwanie na Tor Vergata w sobotę 19 sierpnia), podziwiałem z wysoka jedynie w swoim rodzaju i imponujące widowisko: ogromny dywan ludzki złożony z osób radosnych i szczęśliwych, że są razem. Nigdy nie będę mógł zapomnieć entuzjazmu tych młodych” – mówił Papież. Podkreślił, że wszyscy, którzy tam przybyli, szukali Chrystusa. „Czymże jest Światowy Dzień Młodzieży, jeśli nie osobistym i wspólnotowym spotkaniem z Panem, który nadaje prawdziwy sens ludzkiemu istnieniu?” – zapytał retorycznie Jan Paweł II.

Na zakończenie wyraził nadzieję i życzenie, aby orędzie Dnia zostało przyjęte i pogłębione przez jego uczestników, którzy zanieśli je do swych rówieśników, śledzących poszczególne etapy tego wydarzenia za pośrednictwem prasy, radia i telewizji. „Wszystkim młodym chciałbym powtórzyć: bądźcie dumni z posłannictwa, jakie Pan wam powierzył i zanieście je dalej z pokorną i szlachetną wytrwałością” – życzył młodym Ojciec Święty.

Dokumenty

Orędzie do Węgrów

Jan Paweł II w orędziu z okazji 1000-lecia chrześcijaństwa na Węgrzech zaapelował do katolików tego kraju o pokojowe współżycie z sąsiedzkimi narodami. „Wraz z innymi narodami przetrwaliście długie okresy próby, teraz więc powinniście żyć ze sobą w pokoju” – napisał Papież.

Papieskie orędzie zostało odczytane podczas wieczornej Mszy św., sprawowanej 20 sierpnia na placu przed Bazyliką św. Stefana przez legata papieskiego, kard. Angelo Sodano, sekretarza Stanu Stolicy Apostolskiej. Wraz z nim koncelebrowało 35 kardynałów i biskupów oraz 300 księży.

Jan Paweł II w orędziu odczytanym przez przewodniczącego Konferencji Biskupów Węgierskich, abp. Istvána Seregely'ego, zachęcił Węgrów do „pisania wielkiej historii” swego narodu. „Święty Stefan pozostawił swemu narodowi nie tylko koronę, otrzymaną od papieża Sylwestra II, ale także swe dziedzictwo duchowe” – napisał w okolicznościowym liście Papież. Przypomniał też wielkie postaci z historii Kościoła na Węgrzech w XX wieku. Z wielkim aplauzem zebranych przed Bazyliką św. Stefana spotkało się wymienienie wśród nich nazwiska kard. Józsefa Mindszenty'ego, biskupa-męczennika Vilmosa Apóra oraz lekarza ubogich Laszlo Batthyany-Strattmanna.

Ojciec Święty podkreślił, że w żadnym razie nie wolno zapominać mrocznych okresów w historii kraju. Odnosząc się do czasów dyktatury komunistycznej, stwierdził, że w tym okresie nie wszyscy Węgrzy mieli możliwość poznawania Chrystusa. Obecnie chrześcijanie węgierscy mają zadanie niesienia Ewangelii swoim rodakom. Już dzień wcześniej, podczas wielkiego nabożeństwa ekumenicznego 19 sierpnia na Górze Gellerta, kard. Sodano apelował do Węgrów, by troszczyli się o przekazywanie wiary następnym pokoleniom.

Wydarzenia

Konkordat ze Słowacją

Słowacki rząd zatwierdził 16 sierpnia projekt porozumienia z Watykanem – poinformował minister spraw zagranicznych Słowacji Eduard Kukan. Według ministra, dokument ma ogólny charakter. Konkretnie

problemy zostaną uściślone w kolejnych czterech porozumieniach, które mają dotyczyć spraw finansowych, wprowadzenia klauzuli sumienia, posługi kapłańskiej w wojsku i policji oraz szkolnictwa. Porozumienia mają zostać podpisane jeszcze przed końcem roku. Wcześniej wypowie się na ich temat Watykan.

Już teraz projekt krytykują partie lewicowe, część intelektualistów i organizacje homoseksualistów. Równocześnie w związku z obawami o przyznanie Kościołowi katolickiemu uprzywilejowanej pozycji, słowacki rząd zapowiedział przekazanie do parlamentu projektu ustawy o równości Kościołów wobec prawa. Ma ona uspokoić obawy słowackich luteran, że Kościół katolicki znajdzie się „ponad prawem”. Ludność Słowacji (5,4 mln) jest w większości katolicka (ponad 60 proc.). Krajem rządzi obecnie szeroka koalicja, w której duże znaczenie odgrywiają chrześcijańscy demokraci.

Przeciw neonazistom

Zaniepokojenie z powodu powtarzających się coraz częściej aktów przemocy dokonywanych przez neonazistów w Niemczech wyrazili przedstawiciele Watykanu. Przewodniczący Papieskiej Rady Świeckich, kard. James Francis Stafford, zwiedzając otwartą w Watykanie wystawę poświęconą Annie Frank, powiedział, że „bardzo niepokoją ostatnie wydarzenia antysemitki w Europie Środkowej”.

Żydowska dziewczynka Anna Frank, przechowywana wraz z rodzicami podczas okupacji niemieckiej na strychu jednego z domów w Amsterdamie, stała się po wojnie znana na całym świecie po opublikowaniu jej „Dziennika”. W sierpniu 1944 r. żołnierzom niemieckim zdradzono miejsce ukrywania się żydowskiej rodziny. Anna Frank została deportowana do obozu w Bergen-Belsen, gdzie zmarła na tyfus w wieku 15 lat. Jej ojciec przeżył i opublikował „Dziennik”.

Kard. Stafford wyraził ubolewanie z powodu udziału młodzieży w wielu neonazystowskich incydentach. Dotyczy to przede wszystkim Niemiec, zwłaszcza ich wschodniej części, gdzie w ostatnim okresie nasiliły się ataki na ludność pochodzenia żydowskiego. Zwrócił też uwagę, że zjawisko antysemityzmu nie ogranicza się jedynie do Europy, ale ogarnia również USA. Podkreślił w związku z tym potrzebę mówienia młodym ludziom prawdy o historii Żydów w Europie, do czego przyczynkiem stanowi wystawa poświęcona Annie Frank.

Zatroskanie z powodu aktów przemocy neonazistów, wyraził także przewodniczący Papieskiej Rady ds. Popierania Jedności Chrześcijan, kard. Edward I. Cassidy. Kardynał, odpowiedzialny również za religijne kontakty Kościoła katolickiego z judaizmem, stwierdził, że akty przemocy, do jakich dochodzi z inicjatywy neonazistów, przywołują na pamięć Holokaustu. „Trudno zrozumieć, co popycha młodych ludzi do aktów przemocy w duchu neonazystowskim” – powiedział kardynał dziennikarzem w Rzymie.

Krótko

- Wysiłki podejmowane przez stronę palestyńską i żydowską w kierunku osiągnięcia pokoju w Ziemi Świętej inspirowane są teraz duchowym przesłaniem Jana Pawła II – stwierdził łaciński patriarcha Jerozolimy abp Michel Sabbah, zapytany o owoce pielgrzymki Papieża do Izraela. Patriarcha przebywał z wizytą w Polsce od 19 do 27 sierpnia.

- Gdyby patriarcha Aleksy II przyjechał do Turynu, przyleciałby natychmiast również Jan Paweł II – uważa arcybiskup stolicy Piemontu, Severino Poletto. W rozmowie z dziennikarzami abp Poletto podkreślił, iż nie stracił jeszcze nadziei na to, że z okazji wystawienia Całunu Turyńskiego mogłoby dojść do dawno oczekiwanego spotkania na szczycie Papieża z Rzymu z Patriarchą Moskwy.

- Zgoda rządu Wielkiej Brytanii na eksperymenty z klonowaniem człowieka jest sprzeczna z prawem, uważa nieoficjalny dziennik Stolicy Apostolskiej „L'Osservatore Romano”. W komentarzu gazeta zauważa, że „w życiu ludzkim wszelki podział na »przed« i »po« jest sztuczny i nie bezinteresowny. Nauka udowodniła już, że w oym życiu istnieje niepodzielne continuum: to jednostka ludzka po czternastu dniach i po nich. I tak będzie po naturalną śmierć”.

Umiłować to, co jest istotne dla młodości

List Episkopatu Polski na rozpoczęcie roku szkolnego

Podczas odbywającej się we Wrocławiu 306. Konferencji Plenarnej Episkopatu Polski biskupi wystosowali list pasterski do nauczycieli, rodziców i uczniów, w którym zwracają uwagę, że nowy rok szkolny wpisuje się w uroczyste obchody Wielkiego Jubileuszu Chrześcijaństwa. Pozwala to jeszcze bardziej „otworzyć się na miłosierdzie Boże oraz prosić Boga o przebaczenie win i zaniechań popełnionych w stosunku do młodego pokolenia przez rodziców, wychowawców, katechetów i księży”. Biskupi przypominają też, że katecheza po dziesięciu latach obecności w szkole, choć stała się jednym z wielu przedmiotów, nie musiała tracić niczego ze swej wyjątkowości i swego sakralnego wymiaru. „Nauka religii w szkole jest szczególnym przedmiotem, który szanując zasady dydaktyki, musi jednak zachować klimat spotkania z Chrystusem żyjącym w Kościele, w sakramentach, w słowie Bożym, w posłudze bliźnim”. W liście czytamy dalej, że „w reformowanej polskiej szkole, która podkreśla nie tylko znaczenie procesu kształcenia, ale widzi współbrzmienie z procesem wychowania ucznia, katecheza wnosi bardzo ważny nurt kształtowania osobowego wychowanka”. Cytując słowa Jana Pawła II z książki pt. *Przekroczyć próg nadziei*, biskupi zwracają uwagę na szczególny rys młodości, jakim jest szukanie nie tylko sensu życia, ale również konkretnego projektu, wedle którego młody człowiek mógłby to swoje życie zacząć budować. „Każdy wychowawca – zauważa w swej książce Ojciec Święty – poczynając od rodziców, a także każdy duszpasterz musi dobrze poznać ten rys i musi go umieć zidentyfikować w stosunku do każdego chłopca czy dziewczyny, i powiem jeszcze więcej: musi umiłować to, co jest istotne dla młodości. W każdej epoce życia człowiek pragnie być afirmowany, pragnie znajdować miłość. W tej epoce pragnie tego w szczególny sposób – przy czym ta afirmacja nie może być akceptacją wszystkiego bez wyjątku. Młodzi wcale tego nie chcą. Chcą także, ażeby ich poprawiać, chcą, ażeby mówić im tak lub nie. *Potrzebują przewodników*, i to potrzebują tych przewodników bardzo blisko”.

Biskupi dziękują w liście rodzicom za ich troskę o katechezę szkolną: „To dzięki Waszej nieodpartej woli, w dużej mierze na mocy Waszego mandatu katecheza powróciła do szkół. Prosimy Was, bądźcie nadal naszym wsparciem w ramach współpracy w procesie wychowawczym. Harmonijna współpraca rodziny, szkoły i Kościoła z pewnością da pozytywne efekty w kształtowaniu młodego pokolenia w duchu wiary”. Słowa uznania Episkopat Polski skierował również do młodzieży: „To dzięki Waszej postawie szkoła polska stała się przykładem tolerancji i ekumenizmu. Zdaliście dobrze ten egzamin. Prosimy Was i modlimy się za Was. Pozostańcie wierni ideałom Ewangelii! Niech udział w katechezie pomoże Wam w dorastaniu do pełni człowieczeństwa według wzoru »Człowieka Doskonałego«, Jezusa Chrystusa”. Na zakończenie biskupi wyrażają nadzieję, że wszyscy wychowawcy, nauczyciele i katecheci, pomimo wielu niedogodności i kłopotów, jaki niesie z sobą czas reform, zdadzą na nowo po raz kolejny egzamin z miłości do młodego pokolenia i z szacunku do swego powołania i zawodu”.

Wizyta łacińskiego patriarchy Jerozolimy

Do Polski przybył łaciński patriarcha Jerozolimy abp Michel Asad Sabbah. Na warszawskim lotnisku Okęcie powitał go 19 sierpnia Prymas Polski kard. Józef Glemp oraz przedstawiciele Komisariatu Ziemi Świętej w Polsce. Abp Sabbah odwiedził m.in. Górę Świętej Anny, Częstochowę, Kraków, Wadowice, Warszawę Wieliczkę i Oświęcim. Patriarcha przewodniczył Sumie pontyfikalnej odprawionej na zakończenie odpustu

Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Kalwarii Zebrzydowskiej. Uroczystości jednego z największych odpustów maryjnych w Polsce rozpoczęły się we wtorek 15 sierpnia. Do niedzieli po drózkach Matki Bożej w kalwaryjskim sanktuarium wędrowało ponad 200 tys. osób. Kulminacyjne obchody święta Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny rozpoczęły się procesją Pogrzebu Matki Bożej w piątek 18 sierpnia. Figurę Madonny przeniesiono z kościoła Grobu w Brodach do ołtarza polowego pod bazyliką w Kalwarii Zebrzydowskiej. Tam odprawiona została Suma pontyfikalna pod przewodnictwem patriarchy Jerozolimy. Został on owacyjnie przywitany przez niemal 100 tys. uczestników uroczystości.

***

Zapytany w czasie konferencji prasowej o wrażenia z pobytu w Polsce, patriarcha Sabbah wymienił przede wszystkim odpust w Kalwarii Zebrzydowskiej. Jak powiedział, zobaczył tam dziesiątki tysięcy ludzi. Sposób przeżywania przez nich religijności i spontaniczna modlitwa były dla niego przeżyciem nie do zapomnienia. Gość odwiedził jeszcze raz Kalwarię Zebrzydowską 24 sierpnia. Spotkał się tam z Przyjaciółmi Ziemi Świętej.

Lista Niepowtarzalnych

Zapisy na Społeczną Listę Niepowtarzalnych, czyli tych, którzy nie chcą zostać sklonowani zbierano 20 sierpnia w Gdańsku. Impreza poprzedza wrześniowe Święto Człowieka. W południe na Długi Targ ruszyli wolontariusze. Przygrywała im meksykańska kapela, która też nie chce zostać sklonowana. Przez trzy godziny zebrano 615 podpisów. Uczestnicy akcji ubrani byli w koszulki ze znakiem Święta Człowieka – uskrzydłym człowiekiem dźwigającym kamień. „Jestem zdecydowanie przeciw klonowaniu – zadeklarowała składając swój podpis Monika Kwiatkowska z Warszawy, uczennica II klasy liceum. – To wielki dar być jedynym w swoim rodzaju” – dodała. W dniu inauguracji gdańskiego Święta Człowieka, 2 września, proklamowana zostanie Karta Powinności Człowieka. Społeczna Lista Niepowtarzalnych trafi do rzecznika praw obywatelskich, Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu oraz do instytutów badawczych, które dotąd klonowały zwierzęta. Zapisy na Społecznej Liście Niepowtarzalnych ruszyły w Gdańsku 11 lipca, który ogłoszono w Białym Wtorkiem Niepowtarzalnych. Datę wybrano nieprzypadkowo – 11 lipca obchodzony jest jako Światowy Dzień Ludności. Ogłosiła go w 1987 roku Organizacja Narodów Zjednoczonych dla upamiętnienia narodzin pięciomiliardowego mieszkańca Ziemi. „Chcieliśmy w ten sposób promować ludzką niepowtarzalność i pozytywnie walczyć z klonowaniem – opowiada o akcji ks. Witold Bock, współorganizator Święta Człowieka. Wciąż napływają kupony nadsyłane przez czytelników promujące akcję „Dziennika Bałtyckiego”.

***

Święto Człowieka, to międzynarodowe forum zwołane z okazji Roku Jubileuszowego, a poświęcone prawom i powinnościom człowieka. Od 1 do 3 września w Gdańsku odbędzie się szereg wydarzeń – religijnych, dyskusyjnych, filmowych i charytatywnych. Organizatorem głównym Święta Człowieka jest archidiecezja gdańska.

Krótko

• Prymas Polski kard. Józef Glemp poświęcił 22 sierpnia pomnik Jana Pawła na Księżówce w Zakopanem. Monument został ufundowany na pamiątkę wizyty Papieża na Podhalu w 1997 r. i pobytu na Księżówce, kiedy to nazwał ją „małym Watykanem”. Autorem pomnika zatytułowanego „Sursum corda” jest artysta rzeźbiarz z Szaflar, Marek Szala.

1 1000 lat chrześcijaństwa na Węgrzech

W Budapeszcie odbyły się centralne uroczystości obchodów 1000-lecia chrześcijaństwa na Węgrzech połączone z obchodami Wielkiego Jubileuszu 2000 Roku. W czasie niedzielnej Liturgii 20 sierpnia w budapeszteńskiej katedrze Patriarcha ekumeniczny Bartłomiej I ogłosił oczyszczenie króla Stefana I i biskupa Herosiosa nowymi świętymi tradycji prawosławnej. Na placu przed Bazyliką św. Stefana wieczorną Mszę św. wraz z legatem papieskim, kard. Angelo Sodano, sekretarzem stanu Stolicy Apostolskiej, koncelebrowało 35 kardynałów i biskupów oraz 300 księży. Po Mszy św. jej uczestnicy przeszli w procesji do Parlamentu, gdzie przygotowano świecki program obchodów. Szczególnym akcentem uroczystości była obecność i udział w nich Ekumenicznego Patriarchy Bartłomieja I. Kard. Sodano odczytał okolicznościowy list Papieża Jana Pawła II. Ogłoszenie króla Stefana i biskupa Herosiosa świętymi prawosławia było możliwe, bowiem obaj żyli i działali jeszcze przed podziałem Kościoła. Jubileuszowe uroczystości rozpoczęły się 19 sierpnia największym w historii Węgier nabożeństwem ekumenicznym w kościele luteranckim w Budzie. Po ich zakończeniu goście honorowi wśród nich siedmiu kardynałów z całej Europy popłynęli dwoma statkami – „katolickim” i „ewangelickim” – po Dunaju. Wspólny rejs po rzece przepływającej przez kilka krajów, łączącej ludzi różnych wyznań i kultur, miał wyraz symboliczny, również w wymiarze ekumenicznym. Tego samego dnia patriarcha Bartłomiej I z siedziby prezydenta Węgier wygłosił orędzie do narodu węgierskiego.

***

Trzydniowe obchody milenijne na Węgrzech zakończyły się 21 sierpnia trwającymi przez cały dzień uroczystościami w istniejącym od 996 r. opactwie benedyktynów Pannonhalma. Zarówno opactwo, jak i jego opat Asztrik Varszegi, przejawiają wielkie zaangażowanie w sprawę ekumenicznego dialogu z prawosławiem. Podczas pobytu w opactwie patriarcha Bartłomieja I, opat Varszegi wygłosił odczyt na temat roli i znaczenia monastycyzmu w Kościele Wschodnim i Zachodnim.

2 Był orędownikiem jedności

W tych dniach minęła 100. rocznica śmierci Władimira Sołowiowa (1853–1900), wielkiego rosyjskiego filozofa i poety, a zarazem orędownika przyszłej jedności między Kościołem katolickim a prawosławnym. Tego niezwykłego człowieka, który z wielką wyrazistością przypominał o dramacie podziału między chrześcijanami i wskazywał na potrzebę jedności, wspominał niedawno również Jan Paweł II.

Osobie i dziełu Sołowiowa poświęcił artykuł na łamach austriackiego tygodnika katolickiego „Die Furche” ks. Rudolf Prokschi, wykładowca historii Kościołów Wschodu i teologii ekumenicznej na Uniwersytecie w Würzburgu. Zwraca uwagę zwłaszcza na „katolicko-mesjanistyczny” okres życia Sołowiowa w latach 1883–1889, w którym w sposób szczególny zajmował się on sprawami jedności Kościoła. Przybliżył się wówczas bardzo do Kościoła katolickiego, nie wyzbywając się tradycji prawosławnej i pozostając nadal wierny swemu wyznaniu. W tym czasie poznał chorwackiego biskupa i teologa Josipa Strossmayera z Djakova. Owocem ich spotkań było wiele teologicznych natury ekumenicznej. Kontakty te wzbudziły ostrą krytykę ze strony Kościoła prawosławnego i rządu carskiego. Przyjacielskie kontakty ze słowiańskim biskupem katolickim uznano w Rosji za dowód, że Sołowiow „zdradził” prawosławie i uległ „papistycznym błędom”.

3 Coraz więcej nawróceń w Chinach

Każdego roku około 50 tys. Chińczyków nawraca się na katolicyzm – oświadczył 17 sierpnia wiceprzewodniczący Patriotycznego Stowarzyszenia Katolików Chińskich (PSKC) bp Fu Tieshan z Pekinu. W wywiadzie dla agencji prasowej Nowe Chiny po raz

pierwszy uznał też istnienie Kościoła podziemnego. Według bp. Fu Tieshana, brak kontaktów ze Stolicą Apostolską „ciężko ukarał” katolików w ChRL. Wiceprzewodniczący PSKC wyjaśnił przy tym, że jedne kontakty, jakie dotychczas były możliwe, miały charakter osobisty. Zdaniem biskupa, w Chinach jest obecnie 5 mln katolików, którzy mają do dyspozycji 5 tys. kościołów, „w których modlą się za tego samego Papieża”. Jak zauważa agencja AFP, dane te nie obejmują Kościoła podziemnego, który liczy około 10 mln wiernych. Istnienie tego Kościoła stanowi – zdaniem władz w Pekinie – główną przeszkodę w normalizacji stosunków z Watykanem. Problemem spornym jest też uznawanie przez Stolicę Apostolską Tajwanu jako reprezentanta Chin na arenie międzynarodowej.

4 I Olimpiada Chóralna

Około 18 tysięcy chórzystów uczestniczyło w pierwszej Olimpiadzie Chóralnej w Linzu od 7 do 16 lipca. 350 chórów z 60 krajów całego świata wystąpiło w 28 kategoriach. Międzynarodowe jury składało się z 63 osób z 38 krajów; z Polski oceniał prof. Jan Szyrocki. Najliczniej reprezentowanymi krajami były: Rosja – 43 chóry, Austria i Niemcy po 34 zespoły. W kategorii muzyki współczesnej z obowiązującym prawykonaniem wystąpiło 20 chórów. Do finału zakwalifikowano chóry, które były laureatami złotych medali międzynarodowych festiwali lub które uzyskały kwalifikację w pierwszej rundzie Olimpiady. Z Polski z 12 zgłoszonych chórów w finale znalazły się 4 zespoły, zdobywając medale. Akademicki Chór Politechniki Śląskiej z Gliwic uzyskał 3 srebrne medale (w kategoriach: chórów mieszanych, muzyki współczesnej i muzyki sakralnej), Chór Żeński Sonates z Poznania uzyskał również 3 srebrne medale, natomiast Chór Państwowej Szkoły Muzycznej w Chełmie oraz Chór im. Paderewskiego z Szamocin uzyskały medale brązowe. Naszym narodzonym chórów gratulujemy, a wszystkim życzymy sukcesów w następnych edycjach Olimpiady Chóralnej.

5 Uratowano ponad 23 tys. dzieci

Dzięki działalności Ośrodka Pomocy Kobiecie (CAM), istniejącego od ponad 10 lat na terenie meksykańskiej archidiecezji Guadaluajara, 23 tys. kobiet w całym kraju rezygnowało z przerwania ciąży. Tylko w roku ubiegłym decyzję taką – za namową ochotników z ośrodka – podjęło 2955 kobiet. Z okazji obchodzonego obecnie 10-lecia instytucji, powstałej z inspiracji katolickiej w drugim co do wielkości mieście Meksyku – Guadaluajarze, podkreślono, że stale wzrasta liczba kobiet ciężarnych, które rezygnują z aborcji i decydują się urodzić dziecko. Jedna z ochotniczek wyjaśniła, że jej praca opiera się na przekonywaniu, „nigdy na naciskach”.

***

CAM udziela kobietom ciężarnym pomocy ekonomicznej, psychicznej i schronienia, jeśli przyszłą matkę wyrzucili z domu rodzice lub jeśli spotkała się ona z potępieniem ze strony społeczeństwa. Podczas uroczystości jubileuszowych podano, że ponad połowa kobiet, które w ub.r. odstąpiły od zamiaru zabicia poczętego dziecka, były mężatkami, jedna czwarta żyła w wolnych związkach, prawie 10 proc. to rozwódki, poza tym wdowy i osoby żyjące w separacji.

Przygotowano na podstawie KAI i informacji własnych

Przeegrany zwycięzca

FRANCISZEK KUCHARCZAK

Była ciepła noc 14 czerwca 1846 roku. Płonące w kandelabrach świece rzucały chybotliwe cienie na ścianę korytarza, w którym znikali odziani w długie szaty mężczyźni. Dochodziła północ, kiedy za kilkudziesięcioma kardynałami zamknęła się brama konklawe. Zaczęło się pełne niepokoju oczekiwanie. Wszyscy – i wybierający, i ci, którzy zostali na zewnątrz – zadawali sobie pytanie, kto przejmie stery Kościoła w obliczu nadciągającej burzy. Jej pomruki było słychać coraz wyraźniej. Państwo Kościelne, od tysiąca lat przypisane następcom świętego Piotra, zaczynało chylić się ku upadkowi. Świecka władza papieży stawała się nieznośnym obciążeniem dla nich samych, jak i dla ich poddanych. Wiecznym Miastem coraz częściej wstrząsały bunty niezadowolonej ludności. Raz po raz po starożytnym bruku dudnił krok obcych wojsk. Teraz Italia oczekiwała zjednoczenia w ramach jednego państwa włoskiego. A sercem Italii był Rzym.

Niby-liberał

Kardynał Micara nachylił się do ucha Lambruschiniego, który w pierwszym głosowaniu otrzymał najwięcej głosów: – Jeśli wyborem pokieruje Bóg, papieżem zostanie Mastai, jeśli wmięsza się zły, wybiorą księdza albo mnie – szepnął.

Rankiem 16 czerwca na kardynała Mastai padło 27 głosów. W kolejnym głosowaniu, kiedy stało się jasne, że to on otrzyma wystarczającą liczbę głosów, zaczął błagać zebranych, żeby go nie wybierali. Przyjął jednak wybór. Tak skończyło się najkrótsze, bo 48-godzinne, konklawe i zaczął najdłuższy, bo ponad 32-letni pontyfikat.

Giovanni Mastai przyjął imię Pius IX – z wdzięczności dla Piusa VII, który wiele lat temu zezwolił na udzielenie mu święceń. Tamta dyspensacja była konieczna, w młodości bowiem cierpiał na epilepsję, co w zwykłych warunkach zamykało drogę do kapłaństwa. Z tej samej zresztą przyczyny nie został wcześniej przyjęty do gwardii papieskiej. Po święceniach już nigdy ataki nie powtórzyły się. Teraz miał 54 lata, sporo energii i... opinię liberała. Tę etykietkę – zupełnie zresztą niesłusznie – przyczepił mu poprzednik na Stolicy Piotrowej, Grzegorz XVI, który zwykł mawiać z przekąsem, że w domu Mastai liberalne są nawet koty. Taka opinia sprawiła, że po nowym papieżu wielu spodziewało się dużej elastyczności, zwłaszcza w obliczu ruchów rewolucyjnych, które pojawiły się w całej Europie. Burżuazja liczyła, że nowy papież podzieli się z nimi władzą i wprowadzi reformy konstytucyjne. Włoscy patrioci oczekiwali, że Pius IX poprze ich dążenia do zjednoczenia Włoch. – Przecież jest jednym z nas – mówili. Jedni i drudzy mieli rację, ale zawiedli się. Był przede wszystkim głową Kościoła.

Daj kurze grzędę

Nikt, a na pewno sam Pius IX, nie spodziewał się, jak trudne zadanie przed nim stoi i jak wielkim próbom zostanie poddany. Ponieważ Państwo Kościelne znajdowało się w opłakanym stanie, zdecydował się na reformy. Zreorganizował administrację, dopuścił do udziału w rządzie centralnym przedstawicieli prowincji, a wreszcie – choć z oporami – ogłosił konstytucję. Były to jednak półśrodki, które zadowalały społeczeństwo tylko na krótki czas. Ponieważ droga do zjednoczenia Włoch wiodła przez uwolnienie się od zwierzchnictwa Austrii, większość Włochów spodziewała się, że wojska papieskie razem z nimi zaatakują Austrię. Pius, mimo wielkiej sympatii do ruchu narodowego, stanowczo odmówił. – Zdrajca! – usłyszał, kiedy przejeżdżał przez miasto. Po raz pierwszy odczuł, jak zmienna może być przychylność tłumu. W listopadzie 1848 roku mianowany przezeń nowy premier, Pellegrino Rossi, został zasztyletowany. To był cios i dla

Pius IX

dował się na reformy. Zreorganizował administrację, dopuścił do udziału w rządzie centralnym przedstawicieli prowincji, a wreszcie – choć z oporami – ogłosił konstytucję. Były to jednak półśrodki, które zadowalały społeczeństwo tylko na krótki czas. Ponieważ droga do zjednoczenia Włoch wiodła przez uwolnienie się od zwierzchnictwa Austrii, większość Włochów spodziewała się, że wojska papieskie razem z nimi zaatakują Austrię. Pius, mimo wielkiej sympatii do ruchu narodowego, stanowczo odmówił. – Zdrajca! – usłyszał, kiedy przejeżdżał przez miasto. Po raz pierwszy odczuł, jak zmienna może być przychylność tłumu. W listopadzie 1848 roku mianowany przezeń nowy premier, Pellegrino Rossi, został zasztyletowany. To był cios i dla

Jan Odważny

ANDRZEJ GRAJEWSKI

3 września Jan Paweł II będzie przewodniczył w Rzymie uroczystości beatyfikacji papieża Jana XXIII. Krótki, trwający niespełna sześć lat, pontyfikat tego papieża zapoczątkował nową epokę w Kościele, a niezwykła prostota, dobroć i witalność uczyniła z niego jedną z najbardziej wyrazistych postaci i symboli mijającego stulecia.

Proboszcz świata

Angelo Giuseppe Roncalli, syn włoskiej prowincji, urodzony 25 listopada 1881 r. w Sotto il Monte koło Bergamo w wielodzietnej chłopskiej rodzinie, prezentował najlepsze cechy bergamańskich górali: otwarty umysł, pogodę ducha, ufność wobec świata i ludzi, wreszcie głęboką wiarę, której nie zniszczył kontakt ze światem. Na wszystkich najważniejszych etapach swego życia: pracy w Kuri w Bergamo, aktywności w służbie dyplomatycznej Stolicy Apostolskiej, kierowaniu archidiecezją wenecką, czy przez cały czas swego pontyfikatu pozostawał tym samym człowiekiem – bezpośrednim, prostodusznym, dostępnym dla ludzi, otwartym na ich dramaty, współczującym i kochającym wszystkich. Obdarzony niezwykłym poczuciem humoru był bohaterem niezliczonej ilości anegdot, nieraz wprawiając w zakłopotanie swe kościelne otoczenie, nie przyzwyczajonego do jego niekonwencjonalnych zachowań. On pierwszy przełamał surową etykietę dworu papieskiego,

tworząc taki model sprawowania posługi papieskiej, aby zachowując całą godność i majestat tego urzędu, zarazem uczynić go bliskim wszystkim ludziom. Jego pokora nie miała w sobie nic fałszywego, oddawała niezwykłą pobożność, którą poznajemy podczas lektury „Dziennika duszy”, zapisów powstających przez wiele lat kapłaństwa ks. Roncallego.

Być może, jak żaden z jego poprzedników, Jan XXIII odczuwał dramat papieskiego posłannictwa, łączącego w sobie profetyczną wizję Następcy Chrystusa na ziemi z twardymi realiami ziemskiego urzędu, uwikłanego w doczesne sprawy naszego świata i ludzkie słabości, a także zwykłą biurokracją, gdyż częścią papieskiej posługi jest przecież urzędowanie. Kuria Rzymska jest także urzędem. Jak każdy urząd nie lubi wielkich zmian, zwłaszcza takich, które wiążą się ze zmianą kształtowanego przez stulecia sposobu myślenia. Po śmierci Piusa XII (9 października 1958 r.) nie było zdecydowanego jego następcy. W ciągu pierwszych dni konklawe żaden z kandydatów nie uzyskał wymaganej większości głosów. 28 października 1958 r. wybrano patriarchę Wenecji, kard. Roncallego. Miał prawie 78 lat. Wielu być może sądziło, że Opatrzność Boża podaruje Kościołowi krótki, spokojny pontyfikat dobrodusznego staruszka, po którym dopiero zapadną rozstrzygające decyzje. Los zakpił z tych, którzy oddając swój głos na kard. Roncallego, kierowali się takimi rachubami. Papież, który przyjął imię Jan, nieużywane przez jego poprzedników od wielu stuleci, gdyż łącząc się z pamięcią o nielegalnie wybranym w XV w. antypapieżu Janie XXIII, okazał się najbardziej radykalnym reformatorem Kościoła od wielu wie-

Jan XXIII

ków. Kiedy 11 października 1962 r. otwierał obrady Soboru Watykańskiego II, kończyła się era Kościoła posttrydenckiego, zbudowanego w epoce kontrreformacji.

papieża. Uznał, że nie może dłużej pozostać w Rzymie, bo to oznaczałoby zgodę na rewolucyjne zmiany. W jesienny poranek, w czarnej sutannie i w ciemnych okularach, wyjechał potajemnie z miasta. Udał się do Gaety, a potem do Neapolu. W tym czasie Rzym ogłosił się republiką i pozbawił papieża jego świeckiej władzy. Prawie nikt z ludzi Kościoła nie wyobrażał sobie wtedy, żeby papieństwo mogło skutecznie funkcjonować bez własnego państwa. Dlatego też Pius IX zdecydował się poprosić o zbrojną interwencję Francję, Austrię, Hiszpanię i Neapol.

Ochrona przed nieuchronnym

Był upalny dzień 3 lipca 1849 roku. W mury Rzymu wkroczył francuski korpus ekspedycyjny generała Oudinot. Wojska Austrii, Hiszpanii i Neapolu zajęły pozostałe prowincje Państwa Kościelnego. Epizod republikański skończył się tak nagle, jak się zaczął. Rzym znów był państwem podległym świeckiej władzy papieskiej. Udręczony sytuacją Pius IX, po powrocie do stolicy całą administracją i polityką państwa obarczył konserwatywnego kardynała Antonellego. Sam chciał być przede wszystkim pasterzem Kościoła. Nie było to jednak do końca możliwe. Jego konserwatywne przekonania i wrogość do tendencji rewolucyjnych siłą rzeczy odbijały się na polityce państwa. To powodowało niepokoje społeczne i w efekcie trzeba było angażować coraz więcej sił policyjnych. Mimo wszystko udało się względnie ustabilizować gospodarkę. Wiele zostało też zrobione w dziedzinie architektury i sztuki, restaurowano zabytki, prowadzono wykopaliska, otwarto liczne zakłady dobroczynne. Wszystkie te zmiany mogły jednak tylko opóźnić nadejście nieuchronnego końca. Lecz dla papieża i wielu katolików ta nieuchronność była niemożliwa do przyjęcia.

W 1860 r. wojsko Zjednoczonego Królestwa Włoskiego opanowało większość terytorium Państwa Kościelnego. Pius IX nie ustępował. Odrzucił propozycję rezygnacji z państwa za cenę suweren-

ności Rzymu. Nie rozumiał istoty zachodzących przemian demokratycznych; sądził, że uderzy to w Kościół i uważał za swój obowiązek sprzeciwianie się temu bez względu na koszty. Dlatego w 1864 r. ogłosił encyklikę „Quanta cura”, w której potępił między innymi racjonalizm, socjalizm, wolność prasy, równość kultów wobec prawa i nieskrępowaną wolność sumienia. Do encykliki dołączono „Syllabus” – wykaz 80 błędów nauk epoki, wśród których znalazły się socjalizm i komunizm, wolnomularstwo, nowoczesny liberalizm i odrzucanie władzy papieskiej.

Pius bez ziemi

Nadchodził rok 1869. Od dłuższego czasu dojrzała myśl o zwołaniu soboru. Pius IX liczył, że dzięki niemu możliwe będzie przeciwstawienie się racjonalizmowi i wszystkiemu, co on ze sobą niesie. W grudniu zgromadzenie biskupów zostało otwarte. Ojcowie soboru pracowali z pośpiechem. Im też udzieliło się napięcie, które ogarnęło Europę. W powietrzu wisiała wojna Francji z Prusami, co musiało się odbić na losach Państwa Kościelnego. Rankiem 18 lipca nad Rzymem przeszła ciężka burza, jakby zwiastując zbliżające się wydarzenia. Zebrani w auli soborowej biskupi, w blasku błyskawic i huku przewalających się nad miastem gromów, głosowali właśnie nad przyjęciem konstytucji „Pastor aeternus”, która formułowała dogmat o nieomyślności papieskiej. Miażdżąca większość biskupów oddała głosy na „tak”.

– Ten dogmat przyszedł w momencie, kiedy był najbardziej potrzebny – mówiono później. Rzeczywiście, wzmacniał on znacznie duchowy autorytet następcy świętego Piotra właśnie wtedy, gdy bezpowrotnie tracił on oparcie w strukturach doczesnych. Tracił je dosłownie. Po miesiącu, w związku z wybuchem wojny, Rzym opuścił korpus francuski. 15 września kilkutyśięcny oddział papieski bez walki złożył broń przed nadchodzącymi wojskami włoskimi. Obszar świeckiej władzy papieża ograniczył się już tylko do murów Wiecznego Mia-

sta. Pius IX kazał ich bronić, aż powstanie w nich wylom. Działania oblegających dokonały tego wkrótce. 15 września o godzinie dziesiątej do Rzymu wkroczył generał wojsk włoskich, Cadorna. Tak zakończył się tysiącletni etap dziejów miasta, państwa i Kościoła.

Cenna strata

Piusowi IX pozostało jeszcze niespełna osiem lat życia. Spędził je w murach pałacu papieskiego, nie opuszczając ich ani razu. Na znak protestu ogłosił się więźniem Watykanu. Ten swoisty tytuł na ponad pół wieku miał przylgnąć do papieża, aż do czasu, kiedy państwo włoskie pojednało się z papieństwem i potwierdziło suwerenność państwa Watykan. Na razie jednak Pius IX, trawiony chorobą, nie potrafił przeniknąć planów Opatrzności, która pozbawiła go niezbędnego – jak dotąd sądził – dziedzictwa. Czuli, że zjawiska zachodzące w świecie następowały szybciej, niż on mógł na nie odpowiedzieć. Szczerze oddany Chrystusowi, uważał, że dla dobra Kościoła musi działać nawet wbrew swoim naturalnym cechom. Był bowiem człowiekiem o niezwykłym uroku osobistym, pełnym prostoty i zarazem wewnętrznej godności. Każdy, kto znał go bliżej, stawał się jego przyjacielem. Pod wrażeniem jego osobowości byli nawet niekatolicy. Kiedy jednak w grę wchodziły sprawy wiary, stawał się nieustępliwy. W tych warunkach bardzo trudny bywał dialog ze społeczeństwem, które zanurzone w nurcie historii, zaczynało płynąć w innym kierunku. To był jego dramat i Pius IX czuł to. Nie wiedział natomiast, jak bardzo, wraz z upadkiem władzy politycznej, wzrósł jego autorytet religijny. Ostatnie miesiące były więc dla papieża bardzo trudne.

7 lutego 1878 r. zmarł. Miał wówczas 86 lat. Pozostawił po sobie dobrą pamięć i szczerzy żal katolików na całym świecie. Nade wszystko zaś w ręce następców oddał Kościół wolny od obciążenia władzą doczesną, co już wkrótce miało się okazać okolicznością błogosławioną.

Ojciec Soboru

O zwołaniu kolejnego soboru powszechnego myśleli jego poprzednicy. Sobór Watykański I został przerwany w 1870 r., kiedy siły włoskie zdobyły Rzym i Państwo Kościelne utraciło resztkę suwerenności. Wprawdzie Sobór zdążył przyjąć dogmat o nicomyślności Papieża w sprawach wiary i moralności, co formalnie zwalniało następców św. Piotra z konsultacji swych decyzji z pozostałymi biskupami, lecz jednocześnie pozostało powszechne odczucie, że szeregu spraw o zasadniczym znaczeniu zaledwie dotknięto w dokumentach soborowych. Zarówno Pius XI, jak i Pius XII myśleli o kontynuacji dzieła Soboru, jednak wybuch II wojny światowej, a później postępy komunizmu w Europie Środkowej oraz „zimna wojna” uniemożliwiły jego zwołanie.

Jan XXIII od pierwszych dni swego pontyfikatu nosił się z myślą zwołania soboru ekumenicznego, mającego na celu odkrycie nowych sił witalnych Kościoła oraz zjednoczenie wszystkich chrześcijan. Był głęboko przekonany, że najważniejszą decyzją swego życia podjął pod natchnieniem Ducha Świętego. Jak mówił: „Nagle i niespodziewanie powstała ta myśl w naszym pokornym umyśle. Pewność, że była ona zesłana z nieba, ośmieliła nas do wprowadzenia naszego pokornego zamierzenia w czyn”.

Po ludzku myśląc, przeciwnicy Soboru mieli swoje poważne racje, aby z największą wstrzeźliwością odnosić się do tego pomysłu. Kościół znajdował się w trudnej sytuacji. Europa była podzielona, miliony katolików żyjących w krajach tzw. realnego socjalizmu tworzyły Kościół milczenia. Był to szczytowy okres ekspansji komunistycznej. Na Zachodzie natomiast tworzyło się społeczeństwo konsumpcyjne, kontestujące dotychczasowe formy życia religijnego, a w końcu nawet samą wiarę. W tej sytuacji naturalnym wydawało się wołanie o zwarcie szeregów, trwanie przy tradycji, niezmiennianie niczego w dziedzictwie otrzymanym po poprzednich pokoleniach.

Papież nie miał dokładnego wyobrażenia, czym miałyby się zajmować Sobór. Była to idea natchniona, wymodlona, objawiona, ale też intelektualnie nieprzetworzona. Zaslugą Jana XXIII było dołączenie do kręgu osób, przygotowujących założenia Soboru, grupy wybitnych teologów, którzy wierni doktrynie Kościoła, potrafili jednocześnie wskazać punkty, które rozwinięte w dokumentach soborowych oznaczały początek nowego otwarcia Kościoła na świat. Jan XXIII uczestniczył w części obrad, interweniował w kilku trudnych momentach, kiedy tylko jego autorytet umożliwiał dalszy sprawny tok obrad. Z jego inspiracji w dokumentach soborowych przyjęto nowe rozumienie Kościoła, nie tylko jako instytucji i hierarchii, lecz również jako Ludu Bożego, duchownych i świeckich, powołanych do życia w świętości, do apostołowania i kształtowania historii. Epokowe znaczenie miało dowartościowanie języków narodowych, a także reforma Liturgii. Stworzone zostały teologiczne podstawy do dialogu z Kościołami chrześcijańskimi, a także z innymi religiami i z niewierzącymi.

Apostoł pokoju i sprawiedliwości

Szczególnym rysem pontyfikatu Jana XXIII były działania na rzecz utrzymania pokoju i sprawiedliwości społecznej. Znał dobrze groźbę wojny. W czasie I wojny światowej był na froncie jako kapelan. Z zacisznego Bergamo został rzucony na pole bitwy nad Piawą. Było to jedno z najbardziej infernalnych miejsc w czasie I wojny światowej, gdzie zginęło blisko milion ludzi. Ks. Roncalli posługiwał w szpitalu, przebywał również wśród żołnierzy walczących na pierwszej linii frontu. Jak wspominali naoczni świadkowie, chodził między żołnierzami w deszczu i błocie, w pokrzwionej sutannie, niosąc pomoc i ulgę rannym.

Gdy został papieżem, widmo wojny nie opuściło świata, zwłaszcza w trakcie kryzysu kubańskiego jesienią 1962 r. Wówczas interwencja Ja-

na XXIII, który zwrócił się do prezydenta Johna Kennedy'ego oraz Nikity Chruszczowa z apelem o powstrzymanie konfliktu, pomogła znaleźć wyjście w sytuacji, gdy oba supermocarstwa były gotowe do konfrontacji zbrojnej. To doświadczenie, gdy ludzkość znajdowała się na skraju wojny nuklearnej, skłoniło Jana XXIII do wielkiego apelu o pokój, skierowanego do świata w encyklice *Pacem in terris* (O pokój na świecie), ogłoszonej 11 kwietnia 1963 r. Był to pierwszy papieski dokument adresowany nie tylko do katolików, lecz do wszystkich ludzi dobrej woli na całym świecie. Zasadniczą tezą encykliki było twierdzenie, że warunkiem pokoju jest porządek w świecie i ład między ludźmi. Konstrukcja tego ładu opiera się na założeniu, że istnieje Boży plan rządzenia i kierowania światem, a realizacja tego planu jest właśnie warunkiem pokoju. Fundamentem tego porządku jest prawo naturalne, które winno być drogowskazem dla wszystkich poczynąń ludzkości.

W nurcie rozważań nad sprawiedliwością znalazła się także inna społeczna encyklika tego papieża *Mater et magistra* (Matka i nauczycielka), ogłoszona 15 maja 1961 r., zawierająca poruszającą wizję porządku społecznego, opartego na zasadzie pomocniczości, którego zasadniczymi wyznacznikami są sprawiedliwość, równość, poszanowanie praw wszystkich ludzi oraz miłosierdzie wobec słabszych. W tej encyklice znalazła się również wykładnia roli związków zawodowych we współczesnym świecie oraz rozdział o znaczeniu pracy rolników i prawie chłopów do własnych organizacji zawodowych.

Gdy zmarł 3 czerwca 1964 r. nazywali go Papieżem Dobrym, Janem Uśmiechniętym, Janem Pokornym i określania te z pewnością dobrze charakteryzowały Jana XXIII. Jednak równie ważnym rysem jego świętości była odwaga, wynikająca z bezgranicznego zaufania Bożej Opatrzności. Odwaga wielkiego proroka, który nie zwąażając na przeciwnictwa, bojaźliwy tylko wobec Pana, pokornie starał się realizować jego plany.

Oby nigdy nie zabrakło w Tobie miłości!

Ciąg dalszy ze str. 7

śpiewy i tańce Hiszpanów i Portugalczyków, w innych miejscach ciche rozmowy – bo trudno zasnąć po takiej dawce emocji – i... przenikliwy chłód, który przyszedł po upalnym dniu.

Noc była wyjątkowo krótka. Kiedy około 7.30 razem z Charlesem żartowaliśmy sobie z budowli i tysięcy mumii śpiących jeszcze na placu, tuż obok nas przemknął... no tak, papamobil z Papieżem. Spojrzeliśmy na siebie pytająco, na ludzi, którzy przy kranikach myli zęby, na tych, którzy się przewracali w śpiworach i prawie równocześnie zapytaliśmy: „Czy to był on?”. Nie inaczej! Kiedy Papież wracał, obozowisko już kipiało radością. Koleżanka Charlesa z wyrozumiałością

REUTERS/POOL/PAULO COCCO

REUTERS/PAULO COCCO

dodała: – No tak, Papa przyszedł sprawdzić, czy dzieci już się wyspały i czy można zacząć celebrować Eucharystię...

Towarzystwo obudziło się natychmiast. Przeżyliśmy najważniejsze wydarzenie ŚDM – uroczystą celebrację Eucharystii i niezapomniany papieski śpiew „Dziękujemy Ci, Ojczy nasz, za życie i za poznanie, które objawiłeś nam przez Jezusa Sługę Twego, Tobie chwala na wieki!”... Jeszcze *Anioł Pański* i we wzorowym porządku opuszczamy tereny Tor Vergata...

Toronto czeka

Kiedy Ojciec Święty ogłosił, iż XVII ŚDM odbędzie się w Kanadzie w Toronto, plac tonął we flagach z klonowym liściem. W grupie raszyńskiej była polska Kanadyjka Weronika Bryskiewicz: – Już czekam na spotkanie w Kanadzie, choć to jeszcze aż dwa lata!!! Może mogłabym być wolontariuszką, tłumaczką polskich grup? Tutaj doświadczyłam bardzo ważnej rzeczy: nie mogę tylko brać, dużo więcej muszę dawać z siebie.

Po Eucharystii na Tor Vergata powoli opuszczamy plac. Ustawieni wzdłuż całej trasy włoscy wolontariusze „przybijają piątki”, czy – jak tu się przyjęło – „cinque” i rzucają serdecznie „Ciao”. Weronika odpowiada: „Do zobaczenia w Toronto!!!”

URSZULA ROGÓLSKA

Świadectwa uczestników XV ŚDM na str. 23

Okres, który przeżywacie, narzuca wam pewne rozstrzygające wybory: specjalizację w studiach, ukierunkowanie w pracy, samo zaangażowanie w społeczeństwie i w Kościele. Ważne jest, byście zdali sobie sprawę, że – wśród tak licznych pytań, jakie przed wami stają – rozstrzygające pytania nie dotyczą tego, „co”. Zasadnicze pytanie dotyczy tego, „kto”: do „kogo” się udać, za „kim” pójść, „komu” zawierzyć swoje życie.

Myślicie o swoim wyborze w sferze uczuć i – jak sądzę – przyznacie, że tym, co naprawdę liczy się w życiu, jest osoba, z którą decydujemy się je dzielić. Uważajcie jednak! Każda osoba ludzka jest nieuchronnie ograniczona: nawet w najbardziej udanym małżeństwie trzeba liczyć się z pewnymi rozczarowaniami. A więc, drodzy przyjaciele: czyż nie potwierdza to tego, co słyszeliśmy od Apostoła Piotra? Każda istota ludzka prędzej czy później będzie musiała zawołać z nim: „Do kogoś pójdziemy? Ty masz słowa życia wiecznego”. Tylko Jezus z Nazaretu, Syn Boży i Syn Maryi, przedwieczne Słowo Ojca, zrodzone przed dwoma tysiącami lat w Betlejem Judzkim, jest w stanie zaspokoić najgłębsze pragnienia ludzkiego serca.

W pytaniu Piotra: „Do kogoś pójdziemy?” zawiera się już odpowiedź dotycząca drogi, jaką należy iść. Jest to droga, która prowadzi do Chrystusa. A do Boskiego Nauczyciela dotrzeć można osobiście. Jest bowiem obecny na ołtarzu w rzeczywistości swojego ciała i swojej krwi. W Ofierze Eucharystycznej możemy zetknąć się, w sposób tajemniczy, ale rzeczywisty, z Jego osobą, czerpiąc z niewyczerpanego źródła Jego życia jako Tego, który zmarł i wstąpił.

Jan Paweł II, Tor Vergata, 20 sierpnia 2000 r.

PAPI/AP

Zacząło się od góry

Profesor Jan Świdorski otrzymał zaszczytny tytuł Honorowego Obywatela Miasta Będzin. Jako pierwszy wyróżniony nim został w 1997 r. kard. Jean-Marie Lustiger, arcybiskup Paryża. 20 maja podczas uroczystej sesji Rady Miejskiej w Teatrze Dzieci Zagłębia prezydent Będzina Antoni Marcinkiewicz wręczył Profesorowi symboliczny medal i klucze do bram miasta, a w Pałacu Miroszewskich otwarta została wystawa prac artysty.

Inicjatorem przyznania prof. Janowi Świdorskiemu tytułu Honorowego Obywatela Miasta było Towarzystwo Przyjaciół Będzina z jego prezesem Władysławem Skarzyńskim. – Rada Miejska w Będzinie honoruje niezwykle osoby – podkreślił Sławomir Brodziński, jej przewodniczący. – Te, które mają tutaj swoje korzenie, a rozsławiają ziemię będzińską w Polsce i na świecie (...), są niepowtarzal-

– Malarstwo wyraża rozwój wszystkich władz poznawczych, także duchowych. I słowo „kultura” także odnosi się do płaszczyzny życia duchowego. W moim malarstwie dużo miejsca poświęcam górcom. Także mojej kochanej Górze św. Doroty w Grodźcu, gdzie po raz pierwszy doświadczyłem piękna. Tam je kontemlowałem. Tam się nim zachwyciłem. Góra to „antena” boskich sił. Wszystkie najważniejsze wydarzenia dokonywały się na górze. Mówi o tym zarówno Stary, jak i Nowy Testament. Najtreściwsza i najistotniejsza nauka Mistrza Jezusa była wypowiedziana właśnie na Górze – powiedział prof. Jan Świdorski.

* * *

Urodził się 2 czerwca 1913 r. w Grodźcu. Po opuszczeniu rodzinnego miasta ukończył Państwową Szkołę Sztuk Pięknych – Wydział Malarstwa w Krakowie. Jako ochotnik w szeregach Ligi Akademickiej brał udział w kampanii wrześniowej 1939 r. Wzięty do niewoli, był animatorem życia kulturalnego w obozie jenieckim w Har-

Kościół Świętej Trójcy

stanowisko samodzielnego pracownika nauki, powierzając mu funkcję profesora w Wyższej Szkole Sztuk Plastycznych w Krakowie. Po włączeniu tej uczelni do Akademii Sztuk Pięknych został w ASP prorektorem ds. dydaktycznych, programowych i młodzieżowych, a następnie, w roku akademickim 1952/53 – rektorem. Równoległe, do roku 1968/69, prowadził pracownię malarstwa na Wydziale Malarstwa ASP. Od roku akademickiego 1968/69 do czasu przejścia na emeryturę w 1984 r. był kierownikiem Katedry Malarstwa i Rysunku na wydziale Grafiki ASP. Przez wszystkie te lata pielęgnował związki ze środowiskiem plastycznym województwa katowickiego, a zwłaszcza z Zagłębiem Dąbrowskim i Będzinem. Był inicjatorem i realizatorem powstania Filii Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie z siedzibą w Katowicach.

Odnznaczony Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, jest także laureatem wielu nagród w kraju i za granicą. Uczestniczył w ponad 170 wystawach i 35 plenerach krajowych i międzynarodowych. Jego prace

prezentowane były podczas 24 wystaw indywidualnych. W swej długoletniej pracy pedagogicznej wychował artystów o światowej sławie.

Prof. Jan Świdorski nadal pracuje twórczo i bierze udział w życiu artystycznym. Coraz częściej wraca do rodzinnego Będzina. Uczestniczy tu w licznych przedsięwzięciach artystycznych oraz spotkaniach środowisk twórczych regionu. Po otrzymaniu tytułu honorowego obywatela miasta zaproponował powołanie w Będzinie Zagłębiowskiego Towarzystwa Przyjaciół Sztuk Pięknych Dziedzictwa Narodowego przy Ośrodku Kultury w Będzinie.

– W sztuce prof. Świdorskiego jest coś niezwykłego. Malując nawet te same miejsca, za każdym razem potrafi znaleźć (...) nowy element, który indywidualizuje dzieło. W dziejach sztuki światowej był jeszcze jeden taki mistrz – Paul Cézanne. Dla mnie malarstwo Profesora to niesłychana umiejętność dostrzegania ducha – stwierdził Andrzej Pollo z ASP w Krakowie, krytyk sztuki.

KATARZYNA MACIEJEWSKA

Zamek w Będzinie

nymi autorytetami moralnymi i zawodowymi.

Prof. Świdorski jest najwybitniejszym artystą plastykiem związanym z Będzinem, nie tylko miejscem urodzenia, ale także konsekwentnie podtrzymywanymi związkami emocjonalnymi i artystycznymi, czego dowodem są m.in. plenery malarskie „Będzińskie Pejzaże”. To nauczyciel akademicki, twórca i teoretyk sztuki znany i uznawany na całym świecie.

thore koło Bonn. Będzin i Góra św. Doroty dodawały mu energii twórczej. Właśnie „Dorotka” była dla jeńca-artysty lekarstwem na tzw. chorobę drutów koczujących.

Po wojnie organizował Związek Polskich Artystów Plastyków. W 1950 roku objął z wyboru funkcję Prezesa Okręgu ZPAP w Krakowie. W 1947 r. ówczesny Departament Szkolnictwa Artystycznego Ministerstwa Kultury i Sztuki powołał Jana Świdorskiego na

Z Krakowa na Syberię

Dobiega końca budowa katedry pod wezwaniem Niepokalanego Serca Matki Bożej w Irkucku. Konsekracja tej świątyni Wielkiego Jubileuszu odbędzie się 8 września 2000 r. W tym dniu rozpocznie się także Kongres Maryjny i Mariologiczny, który trwać będzie do 10 września i zakończy się poświęceniem Kaplicy Pojednania i Pokoju. Głównymi autorami projektu budynku katedry oraz centrum diecezjalno-pastoralnego są Andrzej Chwalibóg z Białegostoku oraz miejscowi architekci z Irkucka.

W sobotę 29 lipca wyruszył z Polski transport z wyposażeniem wnętrza katedry – darem Kościoła w Polsce dla katedry Niepokalanego Serca Matki Bożej w Irkucku. Projektantem całości wnętrza i realizatorem tego projektu jest prof. Wincenty Kućma z Krakowa wraz ze swoimi współpracownikami Robertem Pigionem i Piotrem Piszczakiewiczem, który wykonał odlew zmartwychwstałego do Kaplicy Pojednania i Pokoju. Obraz Chrystusa Miłosiernego, którego fundatorką jest Halina Harasymów, namalował Bogumił Boba, a obraz Matki Bożej Nieustającej Pomocy został namalowany i подарowany przez Krystynę Kućmę. Prof. Wincenty Kućma wykonał w drzewie figurę Matki Boskiej Fatimskiej, rzeźbę drzewa pod figurę Matki Bożej, rzeź-

bę św. Józefa oraz tabernakulum, a także korpus Chrystusa ukrzyżowanego, ufundowany przez parafię z Bemowa w Warszawie, której proboszczem jest ks. Karol Dąbrowski. W transporcie jest także szopka bożonarodzeniowa przygotowana przez siostry karmelitanek z Przemysła, pragnące w ten sposób pomóc Kościołowi na Syberii, a także dzwony odlane przez Waldemara Olszewskiego i Witolda Sobola w firmie Jana Felczyńskiego w Przemysłu.

Wszystkie elementy wystroju katedry są darem Kościoła w Polsce i zostały gratisowo wykonane przez wyżej wymienionych polskich artystów. W organizacji transportu całego wnętrza katedry przez firmę „Euro-Bial” s.c. z Białegostoku pomógł Krzysztof Jurski, a także wierni z parafii – sanktuarium Matki Bożej Pocieszenia, której proboszczem jest ks. Józef Waśniowski z Pasierbca. Ofiarowali oni 88 ornatów oraz sprzęt liturgiczny.

Ks. bp Jerzy Mazur SVD wraz z katolikami Wschodniej Syberii dziękuje wszystkim za wszelką pomoc i prosi o modlitwę, by dar Kościoła w Polsce przyczynił się do ożywienia wiary wszystkich, którzy będą się gromadzili w irkuckiej katedrze.

KS. JÓZEF WĘCŁAWIK SVD
Irkuck

Olimpijczyk

Po lewej stronie pisma pozostał spinacz. Już pokryty rdzą. Polski Komitet Olimpijski w „nieprzekraczalnym terminie do dnia 15 lutego 1953 r.” wzywa do „zwrotu pobranych na olimpiadę ubiorów i sprzętu”. Pieczętka. Podpis. – Chciałem być pochowany w olimpijskim garniturze, nie pozwolono odkupić, grożono sądem – mówi z żalem Ewald Cebula. Jako olimpijczyk miał spotkać się z młodzieżą w Mysłowicach. – Wezwano mnie do Wojewódzkiego Komitetu Kultury Fizycznej i dano na jeden dzień olimpijską marynarkę. Spodni już nie było, a marynarka była... damska.

Podczas olimpiady w 1952 roku w Helsinkach miał trzydzieści pięć lat. Ale przysięgę olimpijską złożył już trzynaście lat wcześniej, w maju 1939 roku w Katowicach, z innymi piłkarzami z Górnego Śląska, reprezentantami na olimpiadę zaplanowaną na 1940 rok (także w Helsinkach). Przed uroczystością zabawiał zebranych notabli i sportowców Stanisław Ligoń, „Karlik z Kocyna”. – Pamiętam, że Ligoń zażartował: „Muszę kończyć, bo zaraz przyjdą fusbalki, mogą mnie kopnąć i co wtedy...”.

Ewald Cebula był wówczas piłkarzem Śląska Świętochłowice. – Z tej drużyny wywodził się Hubert Gad, olimpijczyk z 1936 roku, z Berlina – mówi. – Jego siostra zo-

stała moją żoną. To on mnie dopingował do tego, by nie poprzestać tylko na grze w lidze, ale walczyć o wejście do reprezentacji. No i marzyłem o olimpiadzie... Hubert utonął podczas kąpielii w stawie, w dwa lata po Berlinie. Młodszy brat Huberta – Reinhold – zapowiadał się na jeszcze lepszego piłkarza. Zginął w czasie wojny jako żołnierz Wehrmachtu.

Do niemieckiego wojska powołano też Cebulę. Przy pierwszej okazji przeszedł na drugą stronę; trafił do armii Andersa. Grał w reprezentacji II Korpusu. Miał propozycje gry w zawodowych drużynach włoskich, zdecydował się jednak wrócić na Śląsk. Występował w Ruchu Chorzów, na nowo zaczęto go też powoływać do kadry. W trakcie przygotowań do olimpiady 1952 r. grano mecz z Węgrami, najlepszą wtedy drużyną na świecie. Cebula był rezerwowym. Wszedł po przerwie, przy stanie 5:0 dla Węgrów. Rozegrał znakomite spotkanie i drugą połowę wygrali 1:0 Polacy. Ten mecz zadecydował o wyjeździe Cebuli na igrzyska. W pierwszym, zwycięskim meczu z Francją doznał

Ewald Cebula

kontuzji. – Było z nami dwóch lekarzy. Później, kiedy zbieraliśmy się już do domu, pomagaliśmy pakować sprzęt medyczny. Okazało się, że były i lampy kwarcowe, i aparatura do masażu. A mnie kazano okładać kontuzjowane kolano... zimną wodą.

Na olimpiadzie w Helsinkach Polacy mieszkali wraz z innymi sportowcami z krajów bloku wschodniego w osobnej wiosce olimpijskiej. – Kiedy budziliśmy się, Zatopek wracał już z treningu. Miał w nogach piętnaście albo dwadzieścia kilometrów. Karmiono nas bardzo dobrze. Jednym z naszych najlepszych sportowców był wtedy sprinter Emil Kiszka. Na

dzień przed startem objadł się lodami. W nocy zachorował, dostał wysokiej temperatury i chociaż pobiegł w przedbiegach, przegrał z kretesem. Potem, kiedy go spotykałem, zawsze pytałem: „Emil, idziemy na lody?”.

W drugiej rundzie Polska już bez kontuzjowanego Cebuli przegrała z Danią. Skończył się sen o medalu. Pozostało oglądanie igrzysk w roli kibica. Cebula zobaczył z kolegami mecz Związku Radzieckiego z Jugosławią. – Panie, co to był za mecz. Dziesięć bramek, cios za cios. Skończyło się remisem 5:5.

W powtórce lepsi byli piłkarze Jugosławii. Po powrocie do Moskwy piłkarzom radzieckim oznajmiono, że „przegrywając mecz z odrażającą kliką Tito pohańbili nie tylko siebie, ale także naród radziecki i wszystkich ludzi walczących o pokój na całym świecie”.

Po zakończeniu kariery Cebula przez wiele lat współpracował z trenerami reprezentacji. Szkolił również drużyny pierwszoligowe. Jako trener Górnika Zabrze wprowadził do drużyny Włodzimierza Lubańskiego. W 1972 roku Lubański był zawodnikiem reprezentacji Polski, która po zwycięskim finale z Węgrami odebrała na igrzyskach w Monachium złote medale olimpijskie...

PIOTR ZACZKOWSKI

Muzyczne „Te Deum”

I Diecezjalny Festiwal Piosenki Religijnej w Grodnie

Młoda, dziesięcioletnia zaledwie diecezja grodzieńska ma bardzo wiele do zrobienia, aby chrześcijaństwo mogło się w pełni odrodzić. Trzeba będzie wielu lat, aby Kościół katolicki odpowiedział na potrzeby duchowe ludzi, którzy heroicznie bronili świątyni i przekazywali wiarę swoim dzieciom. Odremontowano już wiele kościołów, wybudowano nowe, wznosi się kolejne. W seminarium duchownym, jedynym na Białorusi, przygotowują się do kapłaństwa mieszkańcy tej ziemi, aby powoli zastępować misjonarzy, którzy w ogromnej większości przybyli z Polski. Praca duszpasterska w parafiach i katecheza – prowadzona także przez katechetów przygotowanych w Diecezjalnym Studium Katechetycznym – kształtują coraz pełniej życie duchowe wiernych i pomnażają wyznawców Chrystusa. W Roku Jubileuszowym Diecezja starała się ożywić przeżywanie Eucharystii poprzez Kongres, który miał miejsce w Grodnie i zakończył się procesją eucharystyczną po ulicach miasta.

Od 26 do 28 czerwca odbywał się w Grodnie Pierwszy Diecezjalny Festiwal Piosenki Religijnej. Przez trzy dni 489 młodych śpiewaków i muzyków z 21 parafii wielbiło Boga zgodnie z festiwalowym hasłem – „Te Deum laudamus”, „Ciebie, Boże, chwalimy”.

Festiwal rozpoczął się wspólną Eucharystią uczestników w parafii Najświętszego Odkupiciela prowadzonej przez redemptorystów. Po Mszy św., celebrowanej przez biskupa grodzieńskiego Aleksandra Kaszkiewicza, uczestnicy festiwalu przenieśli się do sąsiadującej z kaplicą Szkoły Polskiej, gdzie w auli rozpoczęły się przesłuchania solistów. W następnym dniu prezentowały się zespoły, a dzień trzeci został poświęcony popisom laureatów. Były więc nagrody, brawa i głębokie wzruszenia, a urzeczony śpiewem dzieci i młodzieży Ksiądz Biskup wyraził życzenie, by podobne festiwale mogły się odbywać również w przyszłości. Zapewnił, że organizatorzy i wykonawcy będą mogli liczyć na pomoc z jego strony. Poziomem i atmosferą zaskoczony był nie tylko on, ale także jurorzy, którzy mieli nie lada problem z wyłonieniem laureatów.

Zmagania festiwalowe to nie tylko rywalizacja o cenne nagrody; to także pełne życzliwości przyjęcie do swoich domów przez parafian prawie 500 osób (a gotowi byli przyjąć znacznie więcej!). To również ofiarna służba stuosobowej grupy młodzieży z parafii Najświętszego Odkupiciela z Dziewiatówki i Miłosierdzia Bożego z Wiśniowca. Te dwie sąsiadujące ze sobą pa-

rafie istnieją od niedawna i obie budują swoje świątynie.

Festiwal to przede wszystkim codzienna Eucharystia i wieczorne koncerty. Te ostatnie miały się odbywać na wolnym powietrzu przed kaplicą, ale władze miejskie nie udzieliły zgody. Nie mogło to jednak zniżyć radości festiwalowego śpiewania, wielbienia Boga pieśnią i muzyką przez dzieci i młodzież diecezji grodzieńskiej.

W pierwszym dniu podczas wieczornego koncertu śpiewał gościnnie chór sanktuarium Matki Boskiej Tuchowskiej z Polski. Chociaż wykonał także pieśni dawnych mistrzów polskich, podbił serca zarówno dorosłych, jak młodzieży.

To właśnie Eucharystia, wieczorne śpiewanie, wspólne posiłki, rejsy po Niemnie, obecność biskupa tworzyły niepowtarzalną atmosferę, jednoczyły uczestników festiwalowej rywalizacji i rodziły pragnienie spotkania się w następnym roku.

Festiwal był niewątpliwie ważnym wydarzeniem w diecezji, która musi kształtować na nowo kulturę liturgiczną i przywracać śpiew religijny. Pokazał, że wiele dzieje się dobrego na polu pieśni religijnej w parafiach. Zapewne w następnych latach liczba uczestników festiwalu będzie jeszcze większa.

Idea festiwalu znalazła poparcie u wielu ludzi. Mógł on zaistnieć

dzięki zaangażowaniu Konsulatu Rzeczypospolitej Polski w Grodnie z konsulem generalnym Sylwestrem Szostakiem, Wspólnoty Polskiej z prof. dr. hab. Andrzejem Stelmachowskim, Wspólnoty Polskiej Oddział w Siedlecach z Jackiem Grabińskim, Wspólnoty Polskiej Oddział w Łodzi z Markiem Gniazdowskim, wiceprezydenta Siedlec Jerzego J. Myszkowskiego, Macierzy Szkolnej z Grodna i Związku Polaków na Białorusi. Wielkim przyjacielem festiwalu i Szkoły Polskiej jest zasiadający w jury ks. Bohdan Papiernik z Łodzi, organizator Międzynarodowego Festiwalu w swojej parafii.

Z pewnością organizacji kolejnego festiwalu pomogą zachęcające relacje z tegorocznego – radiowe miejscowej rozgłośni, przekaz telewizji oraz informacje w czasopiśmie: „Słowo życia” – dwutygodniku diecezjalnym i „Znad Niemna” – organie Związku Polaków na Białorusi. Zapewne także organizatorzy tegorocznego festiwalu: parafia redemptorystów pod wezwaniem Najświętszego Odkupiciela z o. Stanisławem Staniewskim i Szkoła Polska z wicedyrektorką Ireną Matculewicz uczynią wszystko, by również za rok młodzi wykonawcy pieśnią i muzyką wielbili Boga.

O. JÓZEF GĘZA CSSR

Drogowe wspomnienia

Często zdarza mi się jeździć samochodem – czasem z konieczności, czasem dla przyjemności. Biorę wówczas moje cudo włoskiej techniki lat 70. – Fiata 126 p. Wiem, wiem, ten autopodobny produkt nie dorównuje ani wyglądem, ani jakością żadnemu innemu samochodowi. Ma však jedną wielką zaletę – jeździ. A mając na uwadze moją nauczycielską pensję, to i tak cud, że mnie na niego jeszcze stać.

Kiedy prowadzę ten pojazd, przychodzą mi na myśl wspomnienia drogowe. I zadaję sobie pytania: co dzisiaj mnie spotka na drodze? Ilu niepoważnych ludzi minie mnie, zanim dojadę do celu? Żle się wyraziłam? Obrażam kierowców? Nie, wspominam tylko niedawne przypadki.

Jechałam więc sobie, pewnego razu, spokojnie. Właśnie zwolniłam, bo stosowny znak mówił mi, że

w pobliżu jest szkoła. Liczba pięćdziesiąt w czerwonym kółku na białym tle. A tu jak nie gwizdnie mi coś nad uchem. Burza? Trzecia wojna światowa? Nie, to tylko wielka ciężarówka TIR. Ograniczenie prędkości, zakaz wyprzedzania, podwójna cięta... co to takiego?!

Jechałam dalej. Na liczniku 60, wszak teren zabudowany, a za mną jeden trąbi, drugi mruga. Usunąć się z drogi? Tylko gdzie? Na pobocze? Wstyd jechać za maluchem, tak? Cóż znaczy zakaz wyprzedzania! Grunt to jechać do przodu. Szybko.

Ciekawie na skrzyżowaniu. Mam pierwszeństwo, więc nie zwalniam, a nagle ciężarówka. Chyba mam czapkę niewidkę. Wyjeżdża mi z lewej strony, tarasuje drogę, pisk opon... Skończyło się tylko na strachu.

Ten zajeżdża drogę, ten jedzie na czerwonym, ten pcha się na „trzeciego”. Ograniczenia, znaki zakazu są już chyba tylko dla rowerzystów i maluchów (niektórych). Nawet gdyby na każdym skrzyżowaniu postawił policjanta, to i tak między skrzyżowaniami jest wystarczająco długi odcinek, by przekroczyć przepisy.

LUCJAN SKRZYCZEK

A propos policjantów. Wyprzedził mnie kiedyś radiowóz. Nie włączył „koguta” ani dźwiękowego sygnału. Złodziei więc chyba nie gonił. Tuż przed komisariatem przejechał na czerwonym świetle – a na prędkościomierzu chyba setka. Wspaniały przykład!

Niech mi nikt nie mówi, że nie mam racji.

Ktoś kiedyś powiedział: „Trzeba było stu lat, aby stworzyć samochód, trzeba było 3,5 miliarda lat, by stworzyć kierowcę”. Nieprawda. Kierowców jeszcze nie stworzono.

RENATA GONTARZ

Dorośli dzieciom

O pomocy UNICEF-u z LUCJANEM WOLNIEWICZEM, sekretarzem generalnym Polskiego Komitetu UNICEF, rozmawia Urszula Koper

– Jakie są cele UNICEF-u, powołanego w 1946 r. przez ONZ?

– Powstanie UNICEF-u (Funduszu Narodów Zjednoczonych Pomocy Dzieciom) wiązało się z inicjatywą wykorzystania na rzecz dzieci, ofiar II wojny światowej, pozostałych środków UNRRY (Organizacji Narodów Zjednoczonych do spraw Pomocy i Odbudowy). Najpierw powołano UNICEF na trzy lata i organizacja wspierała dzieci europejskie. Kiedy okazało się, że potrzeby są o wiele większe, niż wyobrażali sobie fundatorzy, wtedy postanowiono planować pomoc także dla dzieci z uzyskujących niepodległość krajów w Azji. Zgromadzenie Ogólne ONZ zaaprobowало tę działalność na kolejne trzy lata. Po tym czasie zauważono, że ogromne są również potrzeby dzieci w krajach afrykańskich, dążących do niepodległości, oraz w państwach Ameryki Łacińskiej.

Dzisiaj UNICEF świadczy pomoc na rzecz dzieci we wszystkich krajach rozwijających się, nawet tych, które mają dochód narodowy na jednego mieszkańca większy niż Polska, ale nie ma tam infrastruktury ekonomicznej i socjalnej, więc należy ją tworzyć.

– Skąd UNICEF ma pieniądze na tę działalność?

– Nasz budżet składa się z trzech części: zadeklarowanej, niezobowiązującej składki, darowizn oraz środków ze sprzedaży kart i produktów UNICEF-u. Dochód z jednej karty pozwala pokryć koszty szczytowania jednego dziecka na podstawowe

choroby wieku dziecięcego. Dlatego Zgromadzenie Ogólne ONZ jest zdania, że należy sprzedawać więcej widokówek czy papeterii z symbolem UNICEF-u.

– Jaką pomoc otrzymywała z UNICEF-u Polska?

– Polska była pierwszym krajem, który otrzymał olbrzymią pomoc z UNICEF-u, o czym się często zapomina. Z pieniędzy tej organizacji powstał Instytut Matki i Dziecka, a także Szpital dla Dzieci Polonii w Krakowie. Pieniądze UNICEF-u zostały również przeznaczone na utworzenie laboratoriów i większych przychodni dla dzieci. Pierwsze fabryki mleka w proszku i rozlewnie mleka płynnego zbudował praktycznie UNICEF. W stanie wojennym załatwiałem całe bloki zamienne do tych zakładów mlecznych, co oczywiście UNICEF finansował. Ta organizacja dała także środki na budowę automatycznej linii rozlewniczej „Bobofruta” w Rzeszowie, co kosztowało 1,8 mln dolarów USA. Z prasy dowiedziałem się, że cały zakład został sprzedany Holendrom za 1,5 mln dolarów USA...

– Czy również obecnie UNICEF świadczy pomoc na rzecz polskich dzieci?

– UNICEF prowadzi cztery programy: propagowanie karmienia naturalnego, tworzenie rodzinnych domów dziecka, akcje – burmistrz i wójt przyjacielem dziecka, czyli zaangażowania samorządów, oraz wprowadzanie w życie Konwencji praw dziecka. Prawa do życia, zdrowia, nauki i wypoczynku nie zrealizują same dzieci, więc jest to po prostu zapis obowiązków dorosłych wobec nich. Na szczeblu rządowym jest potrzebny pełnomocnik do spraw dzieci i rodziny, który koordynowałby wszystkie działania na rzecz najmłodszych.

– Dziękuję za rozmowę.

Kwitnąca samorządność

Jeżeli patrzeć na Polskę przez pryzmat wielkiej polityki, to jawi się ona jako państwo wstrząsane partyjnymi klótniami, aferami korupcyjnymi, przedkładaniem prywatnych ambicji i grupowych interesów ponad dobro wspólne niepodległej ojczyzny. Wielu rodaków ma w związku z tym serdecznie dość wszystkiego, co choćby z daleka pachnie polityką i woli albo w ogóle nie angażować się w życie publiczne, albo też działać wyłącznie na najniższych szczeblach władzy, czyli w samorządach dzielnicowych w dużych miastach, a gminnych w małych miasteczkach i na wsiach.

Podobnie jest w praktykujących od wielu wieków demokratyczne zwyczaje państwach Zachodu, gdzie obywatela najbardziej interesują sprawy, na które ma bezpośredni wpływ. W takich małych wspólnotach od początku wiadomo, kto jest człowiekiem uczciwym i oddanym społecznej pasji, a komu zależy jedynie na wylansowaniu własnej osoby, by robić później karierę w wyższych strukturach władzy.

Z przyjemnością patrzę, jak świetnie gospodarują powierzonym sobie majątkiem dzielnice Krakowa. Każda z nich ma inny charakter, a więc także inne priorytety, ale są one ustalane i realizowane przez grona zaangażowanych społeczników. Tutaj nie można wygłaszać buńczucznych haseł bez pokrycia w rzeczywistości, ponieważ sąsiedzi i znajomi natychmiast wyśmiewają taką frazeologię. Liczą się umiejętności organizatorskie członków rad i zarządów dzielnic, zdolności angażowania przez nich do załatwiania poszczególnych problemów kompetentnych osób, dyplomatyczne talenty w zakresie zdobywania

środków budżetowych od wyższych władz samorządowych.

Mieszkam na terenie dzielnicy I, obejmującej zabytkowe centrum Krakowa. Wiele spraw jest tu załatwianych odgórnie przez organa państwa i gminy, ale pozostaje wystarczająco szeroki margines swobody dla przedsiębiorczych samorządowców najniższego szczebla. Z wyrastającym ze zdumienia uznaniem dowiedziałem się, że remont jednej z ulic zrobiono z własnych środków dzielnicy. Oczywiście pochodzą one z budżetu miasta, ale sposób ich zagospodarowania był już problemem dzielnicowego samorządu. Skoro odniósł zaś widoczny sukces, łatwiej będzie mu pozyskać kolejne środki na dalsze remonty, modernizacje czy konieczne prace konserwatorskie.

Bez rozgłosu, bez wiatów, bez nagród i medali, ale także bez awantur i żenujących przepychanek personalno-partyjnych kwitnie w III RP gminna i dzielnicowa samorządność. Górą przechodzą burze, walą się dekoracje na krajowej scenie politycznej, poważni ludzie publicznie skaczą sobie do oczu, a na dole wre piękna, organiczna praca u podstaw, o której większość korzystających z jej rezultatów ludzi wie niewiele lub zgoła nic. To ona jest jednak najlepszym świadectwem właściwego rozwijania się społeczeństwa obywatelskiego po 1989 roku. Wypada życzyć podejmującym ją społecznikom, aby nigdy nie stracili zapału, wciągali do współdziałania nowe osoby (zwłaszcza młodzież) i zyskiwali sojuszników tak na wyższych piętach władzy, jak i w lokalnych mediach, które mają tu do odegrania ogromną rolę.

JERZY BUKOWSKI

Kustosz żywego słowa

HENRYK SZCZEPAŃSKI

Głos Ksawerego Jasińskiego jest znany i lubiany w całym kraju, a także poza jego granicami za sprawą polskiej radiofonii. Od lat 50. nie było chyba w Polsce takiego domu, w którym nie słuchałoby się warszawskiej rozgłośni radiowej i charakterystycznego, ciepłego głosu tego znakomitego lektora, komentatora i sprawozdawcy. W tym roku Ksawery obchodzi 70. urodziny.

Rodakom znany jest też jako spiker telewizyjny, narrator licznych ekranizacji. Znamy również jego głos z interpretacji niezliczonej liczby utworów literackich utwornych na płytach, wideokasetach i taśmach magnetofonowych. Słuchamy go w Programie II PR, w *Koncertach z Filharmonii*, w audycjach Bohdana Pocięja o muzyce J.S. Bacha i w radiowych *Przeglądach Tygodników* prezentowanych na antenie Programu IV. Czyta ponadto polskie komentarze do popularnych filmów z cyklu „National Geographic” prezentowanych przez Canal + oraz TV cyfrową.

Pielęgnuje najlepsze tradycje ojczywej mowy. Należy do tych użytkowników języka, którzy z wyjątkową konsekwencją i pieczołowitością dbają o nieskazitelność polszczyzny i z tego względu zasługuje na miano kustosa żywego słowa.

W roku 1996 Polskie Radio świętowało 70-lecie działalności. Nazwisko Ksawerego Jasińskiego na trwałe związało się z najpiękniejszymi wydarzeniami w dziejach tej instytucji. Z okazji tego jubileuszu został uhonorowany Diamentowym Mikrofonem obok Ireny Kwiakowskiej, Stefani Grodzkiej, Jerzego Waldorffa, Jeremiego Przyborego, Bohdana Tomaszewskiego i Stefana Rachonia.

Dwór w Chocimowie

Przyszedł na świat 13 września 1930 r. w Radomiu. Po roku rodzina przeniosła się do Chocimowa. Ksawery, nazywany wówczas „Bratkiem”, wychowywał się tutaj z trójgiem rodzeństwa. Ukochał krainę swego dzieciństwa. W jego pamięci pozostały nie tylko cudowne pejzaże, ale też wnętrza staropolskiego dworku wypełnione malarstwem, stylowymi meblami i zabytkową porcelaną.

– Pewnie dlatego moim hobby jest do dziś renowacja dzieł sztuki – stwierdza. – Po zawierusze wojennej, licznych przeprowadzkach i rabunkach z bogatej kolekcji rodzinnych pamiątek pozostało niewiele, stąd bierze się troska, by to, co przetrwało, zachować dla następnych pokoleń w możliwie dobrym stanie.

Do gimnazjum uczęszczał w Sien-

nie. Tam był uczniem ks. Włodzimierza Sedlaka, który dyrektorował założonej przez siebie szkole, a później przeniósł się na studia i do pracy na KUL. Ksawery natomiast powędrował na naukę do liceum ogólnokształcącego im. Jana Kochanowskiego w Radomiu. Tutaj jego polonistą był poeta Jan Bolesław Ożóg.

Już wtedy młody Jasiński próbował pierwszych recytacji. Uczestniczył w spotkaniach Klubu Literacko-Artystycznego prowadzonego przez Jerzego Gombrowicza, brata Witolda. Z Gombrowiczami był spokrewniony przez matkę Marię z domu Ośniałowską. Ciężko chorego Witolda odwiedził w 1963 r. w Rambouillet pod Paryżem. Cieszył się, gdy znakomity pisarz, mimo podeszłego już wieku i dolegliwości, rozpoznał w nim „Bratka”.

Siostra i brat

Najbliższe więzy łączyły Ksawerego z młodszą siostrą Teresą, która poświęciła się życiu zakonnemu w Zgromadzeniu Sióstr Zmartwychwstania Pana Naszego Jezusa Chrystusa. Aż do przedwczesnej śmierci w 1999 r. przebywała w Rzymie i tam została pochowana. Dwukrotnie wybierano ją na przełożoną generalną tego zgromadzenia, w katolicyzmie upatrującego drogę do wskrzeszenia niepodległej Polski.

– Ktokolwiek ją spotkał na swojej drodze, pozostawał pod urokiem jej dobroci – wspomina Ksawery. – Urzekła prostotą oraz wyrozumiałością i mądrą tolerancją. Nieraz sprawiałem jej przykrość swoimi zbyt liberalnymi poglądami na różne zagadnienia. Zdarzało się więc, że musiała upomnieć starszego brata, zawsze jednak czyniła to subtelnie, z jakimś charyzmatycznym taktowaniem.

W roku 1982 r. obchodzono 100. rocznicę powstania zgromadzenia zmartwychwstańców, które od początku swego istnienia nawiązywało do ideałów religijnych Wielkiej Emigracji i nieustannie służyło środowiskom polonijnym wielu kontynentów. Przełożona generalna matka Teresa Jasińska zaproponowała wówczas Ksaweremu nakręcenie filmu poświęconego działalności swoich sióstr na świecie. Pojechał więc do Stanów Zjednoczonych i Włoch. W rezultacie twórczej podróży Ksawerego Jasińskiego i Jerzego Karpińskiego powstał dokument z bogatą częścią historyczną o pracy zmartwychwstańców w Polsce i poza ojczyzną.

Ożenek z radiem

Na falach eteru jego głos od kilku dziesięcioleci jest symbolem i akustyczną wizytówką warszawskich programów radiowych. Do popularnego lektora przychodziła obfita korespondencja z całej Polski. Pisali anonimowi słuchacze, wielbicieli i wielbiciele, życzliwi i antagoniści. Niektóre listy zawierały ostre połażanki. Jeśli któraś z audycji kogoś zdenerwowała, a była firmowana głosem Jasińskiego, to fakt, że nie był jej autorem, nie miał dla słuchacza najmniejszego znaczenia.

– Miałem również wiernie korespondentki – zwierza się Ksawery. – Darzyły mnie uczuciem i zaufaniem, pisały o różnych swoich kłopotach, historiach i podróżach. Otrzymywałem nieraz paczki ze wzruszającymi drobiazgami, np. przed zimą szalik, nauszniki i rękawiczki własnoręcznie przez słuchaczkę wydziergane.

Ze znacznikiem „Solidarności” w klapie

Jeszcze w czasach „radiokomiteu” kierowanego przez Włodzimierza Sokorskiego Jasiński został wyróżniony doroczną nagrodą „Za osiągnięcia w pracy spikerskiej i lektorskiej”, odznaką „Zasłużony Działacz Kultury” i Srebrnym Krzyżem Zasługi. – Ale najbardziej cenię sobie Diamentowy Mikrofon, który już po odzyskaniu niepodległości wręczał mi prezes Radia i Telewizji, nieodżałowany Andrzej Drawicz – podkreśla Ksawery.

W 1980 r. Ksawery Jasiński był jednym z organizatorów radiowej „Solidarności”. W okresie stanu wojennego, po weryfikacji, na którą przyszedł ze związkowym znacznikiem w klapie, został na pół roku odsunięty od pracy. Usunął się w cień na znak bojkotu mediów opanowanych przez totalitarną cenzurę. Z jeszcze większym oddaniem poświęcił się wówczas niewidomym, z którymi kilkanaście lat wcześniej rozpoczął współpracę. Pracował także w tym czasie przy drukowaniu i rozprowadzaniu gazetek podziemnych, literatury II obiegu, znaczków filatelistycznych i kalendarzy. Wrócił do pracy pod warunkiem, przyjętym zresztą przez kierownictwo Radia, że będzie czytał w audycjach literackich i muzycznych, nie biorąc udziału w programach polityczno-informacyjnych, naszpikowanych propagandą.

– Jeszcze o jednej działce pracy z tamtego okresu muszę wspomnieć – dodaje. – Wykorzystując studia radiowe przy ul. Myśliwieckiej, wolne w późnych godzinach wieczornych, dzięki pomocy zaufanych kolegów techników nagrywałem polskie wersje włoskich filmów o tematyce religijnej i historycznej, zlecane mi przez zaprzyjaźnionych księży i braci paulistów z Częstochowy. Filmy te są nieraz prezentowane w programach Telewizji Niepokalanów.

Ksawery w rodzinie

Znakomity lektor mieszka obecnie w Warszawie na Rakowcu, w pobliżu okęckiego lotniska. Stąd niedaleko na ogródki działkowe, które są ulubionym miejscem jego spacerów. Żona Magdalena wyklada język rosyjski w Szkole Głównej Handlowej. Spośród czworga dzieci Ksawerego Jasińskiego dwoje – Aleksandra i Filip – ukończyło biologię na UJ. Starszy Michał jest biologiem z doktoratem uzyskanym na Harvardzie i obecnie pracuje na stanowisku adiunkta w krakowskiej Akademii Rolniczej. Najmłodszy Jakub uczęszcza do liceum ogólnokształcącego. Ksawery jest już dziadkiem. Najmłodszy z trojga wnuków nosi jego imię i jest

oczywiście oczkiem w głowie nestora rodu.

Wielką namiętnością Ksawerego była i jest muzyka poważna. Przepadał za Witoldem Lutosławskim. Z radością uczestniczył w nagraniach audycji z muzyką klasyczną i operową II Programu PR. Lubi także książki. Ma sporo bibliofilskich edycji. Gdy po latach przeprowadzał się z Radomia do Warszawy, z dawnego rodzinnego księgozbioru Jasińskiego coś jeszcze ocalało. Rozdał go dzieciom, ale i sobie zostawił to i owo.

Inna pasja – to podróże. – Jeździłem sporo po świecie – opowiada. – Pierwszą moją podróż zagraniczną odbyłem z kolegami w 1957 r. Wyprawiliśmy się do Prowansji, aby popracować. Za zarobione pieniądze, już indywidualnie, można było coś zobaczyć.

Później już prawie każde wakacje wykorzystywał na zwiedzanie różnych krajów. – Niezapomniana była podróż samochodem typu „Zaporoziec” – wspomina. – Jechałem z 14-letnim Michałem. Przez Szwecję i całutką Norwegię postanowiliśmy dotrzeć na Nord Cap, najdalej na północ wysunięty cypel Europy, a powrócić przez Laponię i Finlandię.

Swój automobil czule nazywali Wania Prinz. Ponieważ redaktorowi Jasińskiemu kierownictwo PR powierzyło zrobienie reportażu z tej naten czas niezwykle egzotycznej wyprawy, toteż dla kolejnych 14 odcinków Ksawery zaproponował tytuł „Wania Prinz na Nord Cap”. Niestety. Cenzura uznała go za zbyt frywolny dla samochodu produkcji radzieckiej i poleciła zatytułować „Zaporoziec na Nord Cap”.

Jeszcze w czasach PRL-u Ksawery próbował dojechać do Izraela, ale udało się to dopiero w 1989 r. – Byłem tam przez miesiąc, z moim przyjacielem jezuitą ks. Czesławem Kozłowskim – mówi. – Nie rozstawałem się z kamerą wideo. W efekcie powstał reportaż „Pielgrzymka do Ziemi Świętej”.

Nie tylko dla niewidomych głos ma wielkie znaczenie. Życzymy Ksaweremu Jasińskiemu wiele radości z jego misji niesienia pięknej polszczyzny w fale eteru.

Dla niepełnosprawnych – dar jubileuszowy

W Roku Świętym nasze myśli często biegną do Ziemi Świętej. Dla większości z nas są to tylko nierealne marzenia, ale może dzięki „wdowiemu groszowi” możemy dać szansę pielgrzymowania osobom niepełnosprawnym z ubogich rodzin, którym Pan Bóg zaproponował szczególny udział w swoim Krzyżu. Dla nich taka pielgrzymka mogłaby być wyjątkowym darem Roku Jubileuszowego.

Cierpiącym braciom możemy pomóc wpłacając ofiarę na konto: Caritas Archidiecezji Katowickiej, ul. Jordana 39, 40-043 Katowice, PKO BP II O/Katowice, nr 10202326-701691-270-1 z dopiskiem „Niepełnosprawni – pielgrzymka”.

Sprawa na dziś

Uczciwy rynek

W 1962 r. prezydent Kennedy w Kongresie Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej przedstawił jeden z pierwszych w skali światowej dokumentów o ochronie konsumenta. Był nim projekt ustawy o prawach konsumentów, który zawierał cztery podstawowe zasady: prawo do bezpieczeństwa, do rzetelnej informacji, do swobodnego wyboru i do uwzględniania interesów konsumentów w polityce rządowej. Za nim poszły następne w innych krajach. Aktem prężnym była uchwalona 14 kwietnia 1975 r. rezolucja Rady EWG na temat ochrony konsumenta i polityki informacyjnej. Dziś nikt już nie kwestionuje konieczności ochrony naszych konsumenckich interesów. Również Polska musi dostosować się w obecnej sytuacji gospodarczej do tych wymogów. Jednak „słabość działania polskiego ustawodawstwa w zakresie ochrony konsumentów nie jest spowodowana jedynie trudnościami i barierami, jakie napotykają właściwe organizacje, ale również postawami samych konsumentów, dla których rynek kojarzy się przede wszystkim z szeroką ofertą podaży, natomiast w niewielkim stopniu z podmiotowością konsumenta” – twierdzi dr Irena Ozimek z Katedry Ekonomiki Konsumpcji i Gospodarstwa Domowego Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego. Okazuje się, że jesteśmy w praktyce dość bezbronni, bo nieświadomi należnych nam praw. Świadcą o tym ogólnopolskie badania przeprowadzone w 1998 r. Większość respondentów wiedziała, iż istnieją w Polsce przepisy prawne dotyczące ochrony konsumentów, jednak połowa z nich twierdziła, że przeciętnemu klientowi trudno jest do nich dobrać. Wprawdzie niektórzy przyznali, że korzystali już z praw konsumentów, ale 57,5 proc. ankietowanych uważało, że ludzie na ogół przekonani są z góry o negatywnym rozpatrzeniu sprawy. W związku z tym rzadko zgłaszają reklamację. Zniechęceni są także czasochłonnością zabiegów z nią związanych oraz brakiem odpowiedniej informacji o trybie jej zgłaszania. Tymczasem dostarczenie konsumentowi rzeczo-

wej, prawdziwej i kompletnej informacji jest warunkiem efektywności gospodarki i uczciwości rynku – podkreśla dr I. Ozimek. Dwa lata temu przyjęty został rządowy projekt polityki konsumenckiej, szczególnie podkreślający potrzebę gwarancji bezpieczeństwa zdrowotnego i ekonomicznego klientów. Służyć temu ma określony system kontroli i przeciwdziałania praktykom monopolistycznym oraz zwalczania nieuczciwej konkurencji. Większość badanych wyrażała opinię, że polski konsument jest w znacznie gorszej sytuacji niż klient w krajach Unii Europejskiej i spodziewają się w przyszłości korzystnych zmian w tym zakresie. Dyskusja dotyczyła także działalności organizacji konsumenckich i organów samorządu terytorialnego, które mogłyby wzmocnić pozycję konsumentów na rynku. Jednak, zdaniem Polaków, ruch konsumencki jest słabo zorganizowany, o czym świadczy niewielka znajomość stowarzyszeń działających na tym polu, a co za tym idzie brak z ich strony potrzebnej informacji. Postulaty dotyczyły stworzenia przez państwo odpowiednich warunków prawnych i finansowych ich rozwoju. Warto byłoby także w większym zakresie finansować edukację konsumencką, badania jakościowe towarów i usług, popularyzować materiały informacyjne dla konsumentów i rozwijać poradnictwo w zakresie ich ochrony. Wzrost wiedzy bowiem jest warunkiem świadomego kształtowania zachowań konsumpcyjnych, o których tyle się mówi. Warto podkreślić, że polski rząd, doceniając ważność tej problematyki, uznał wzmocnienie pozycji konsumentów za jeden z priorytetowych kierunków działań, uwzględniając go w Narodowym Programie Przygotowań do Członkostwa w Unii Europejskiej. Zdaniem dr I. Ozimek należy jednak pamiętać, że dostosowanie polskiego prawa do europejskiego powinno iść w parze z szeroko pojętą edukacją konsumencką, gdyż nieświadomy konsument nie będzie potrafił go w pełni wykorzystać.

KRYSTYNA STROZIK-ZIELIŃSKA

MAGORZATA KAMRACKA-LIPOWSKA

Wokół domowego ogniska

Do pracy, do szkoły...

Wakacyjne zdjęcia znalazły już miejsce w albumach. (Będzie się do nich zaglądało od święta). Książki i zeszyty równo poukładane na biurkach. (Do nich trzeba będzie zaglądać na co dzień...). Kazik dostał szkolny plecak ze swoim ulubionym Kubusiem Puchatkiem i tak zwaną „tytę”, czyli wypełniony łakociami róg obfitości, który każdy mieszkający na Śląsku pierwszak dzielnie niesie na rozpoczęcie roku szkolnego. Cieszy się bardzo, że jest już prawdziwym uczniem, w dodatku uczniem szkoły muzycznej. Mniej radości wykazują starsze dzieci; wakacje były długie, jednak nie aż tak, by mieć już wielką ochotę na zdobywanie wiedzy. No, ale jak trzeba, to trzeba! Obiecują, że wezmą się do pracy od samego początku.

Jaki będzie ten czas szkolny? Czy wystarczy dzieciom pilności i wytrwałości, a rodzicom cierpliwości i siły? O to będziemy się modlili całą rodziną w naszym parafialnym kościele na tradycyjnej Eucharystii z okazji rozpoczęcia roku szkolnego. Są na nią zapraszani przede wszystkim pierwszoklasiści – z tornistrami, a jakże! A więc i Kazik powędruje z „tornistrowym Kubusiem Puchatkiem”, z podręcznikami i przyborami szkolnymi na swoją pierwszą szkolną Mszę św.!

W jedną z sobót września zgromadziemy się również na innej rodzinnej Eucharystii, tym razem z okazji rocznicy naszego ślubu. Przy tej okazji przypomina mi się pierwsza nasza rocznica, kiedy na początku września wybraliśmy się, nieświadomi tego, co nas czeka, na Jasną Górę. Nie pomyśleliśmy, że to dożyjemy! Chcieliśmy się po cichutku, tak trochę „sam na sam” pomodlić przed Czarną Madonną, tymczasem włączyliśmy się w ogromne tłumy! Rzesze jeszcze większe zgromadzą się zapewne tej niedzieli, bo na Jasnej Górze obchodzony będzie Jubileusz polskich rolników. Warto i o nich w tym dniu pamiętać, bo przecież żywią nas, „miastowych”, i często przyjmują na wakacje, dzieląc się

tym, co mają. A wiele żyjących na wsi rodzin, zwłaszcza tych liczniejszych, ma naprawdę niewiele.

Dzisiejsza niedziela jest również doniosła dla całego Kościoła. Papież beatyfikuje Jana XXIII, papieża bardzo przez ludzi kochanego, człowieka, który przez całe życie, mimo ogromu obowiązków, podtrzymywał więzi rodzinne. Przed śmiercią poprosił o sprowadzenie braci i sióstr, którzy czuwali przy nim podczas całej agonii; wraz z nimi wspominał zmarłych rodziców. – Zobaczą ich wkrótce – stwierdził. I zachęcił swe podeszłe w latach rodzeństwo: – Pomódlmy się za nich!

Za tydzień – więcej o papieżu Janie, który może patronować i nam, małżonkom, i naszym dzieciom w „rodzinnej drodze” do świętości. Był człowiekiem pokornym, radosnym, pracowitym i przyjaznym dla wszystkich. Te cechy w rodzinie okazują się nader przydatne...

DOBROMIŁA SALIK

Przeczytaj

Wydawnictwo WAM – Księża Jezuita (Kraków, ul. Kopernika 26) wydaje książeczki dla dzieci z serii Odkryjmy. Wcześniej ukazały się dwie: *Odkryjmy Biblię* oraz *Odkryjmy Jezusa, Jego świat i przyjaciół*. Najnowszą – *Odkryjmy wielkie religie świata* – tłumaczona z francuskiego, z tekstem Benoit Marchon i ilustracjami Jeana-Francoisa Kieffera mówi o sześciu największych religiach świata. Narratorami są tu dzieci przedstawiające w prosty sposób religię swego kraju: animizm, buddyzm, hinduizm, islam, judaizm i chrześcijaństwo. Dzieci bardzo prostymi słowami starają się przedstawić swoją wiarę, święte księgi, obrzędy religijne, miejsca modlitwy, najważniejsze święta. Przytaczają

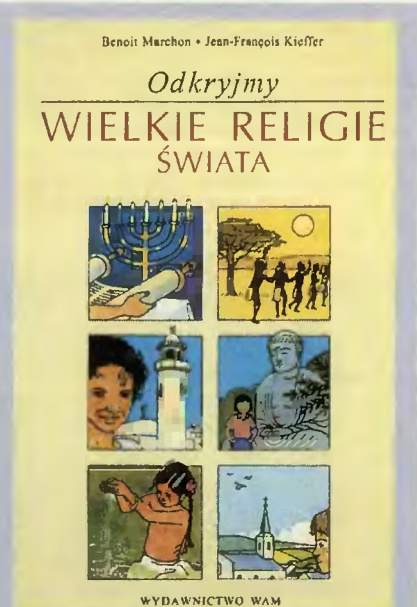
też jedną z modlitw, mówią o swoich uczuciach i refleksjach związanych ze swoją wiarą.

Na końcu książeczki znajdujemy jeszcze dodatkowe krótkie informacje i statystykę dotyczącą wymienionych religii.

Zyjąc w świecie o coraz bardziej otwartych granicach, powinniśmy starać się poznać i zrozumieć przedstawicieli innych religii. Książeczka przeznaczona jest dla dzieci w szkołach podstawowych.

(eb)

Benoit Marchon, Jean-Francois Kieffer, *Odkryjmy wielkie religie świata*, Wydawnictwo WAM – Księża Jezuita, Kraków 2000, s. 47.

Lekarz radzi

Warto zabezpieczyć się przed gripą

Grypa jest chorobą spowodowaną działaniem wirusa, a nie bakterii. Do jej leczenia nie stosuje się antybiotyków, a reklamowane leki nie zwalczają przyczyny samej choroby, czyli wirusów. Najlepszą ochroną jest profilaktyka.

Jest to jedna z najbardziej zaraźliwych chorób. Wirus grypy występuje w kilku postaciach – A, B i C. Każdy typ zawiera różne warianty. Najbardziej charakterystyczną cechą wirusa grypy jest jego zmienność. Dlatego okazuje się tak zakaźny, że ulega ciągłym zmianom.

Grypa atakuje całe populacje, niezależnie od wieku i rasy, jednak najbardziej niebezpieczna jest dla osób starszych i przewlekle chorych.

Wirus grypy charakteryzuje się znaczną zjadliwością. W czasie bezpośredniego kontaktu z osobą zarażoną jest przenoszony przez wdychanie mikroskopijnych kropelek wydzielin z dróg oddechowych, uwalnianych przez kaszel i katar. Klasyfikacja obrazu klinicznego to gorączka powy-

MARGARZATA KAMRACKA-LIPOWSKA

żej 39 stopni C, bóle głowy, stawów, mięśni, znaczne osłabienie i dreszcze oraz kichanie, bóle gardła i suchy, napadowy kaszel. Stan taki trwa 3–5 dni, ale może utrzymywać się przez kilkanaście dni, a nawet przez wiele tygodni. Takie objawy nie są jednak specyficzne dla grypy – mogą występować w zakażeniach innymi wirusami. Infekcja wirusem grypy spowodować może różne powikłania: u ciężarnych istnieje ryzyko poronienia, może dojść do zapalenia opon mózgowo-rdzeniowych, mózgu, mięśnia sercowego.

Do grupy wysokiego ryzyka zachorowania należą osoby pracujące i przebywające w dużych skupiskach (szkoły, zakłady pracy), w wieku do 65 lat, chorujące przewlekle oraz kobiety ciężarne.

Leczenie jest objawowe (leżenie w łóżku, leki przeciwgorączkowe, ewentualnie antybiotyki przy dodatkowej infekcji bakteryjnej).

Kilka rad dla osób niezaszczepionych: należy leżeć w łóżku tak długo, jak to zaleci lekarz, zażywać przepisane leki, nie prowadzić pojazdów samochodowych (grypa wydłuża czas reakcji) i nie zarażać innych (ograniczenie kontaktu z dziećmi,

starszymi i przewlekle chorymi). Konieczne jest wietrzenie pomieszczenia, w którym się przebywa („lotny” wirus jest „wywiewany”).

Najskuteczniejszym jednak sposobem jest profilaktyka pod postacią szczepień ochronnych. Mamy wrzesień i warto o tym pomyśleć. W aptekach można kupić kilka rodzajów szczepionek, np.: Vaxigrip, Fluarix czy Influvac. Przeciwwskazaniem do szczepienia jest uczulenie na białko jaja kurzego, aktualne zachorowanie na ostre choroby gorączkowe oraz pierwszy trymestr ciąży.

Szczepionka Vaxigrip może być podawana jednocześnie z innymi szczepionkami dla dorosłych. Duże zainteresowanie budzi połączenie szczepionki przeciw grypie ze szczepionką pneumokokową Pneumo 23, gdyż osoby z grupy ryzyka grypy są narażone na infekcje pneumokokami, czyli bakteriami powodującymi różne infekcje dróg oddechowych, w tym zapalenie płuc.

Na zakończenie należałoby wspomnieć o aspektach ekonomicznych choroby i korzyściach z profilaktyki tak dla pracowników, jak pracodawców.

RYSZARD SZOZDA

Prawo na co dzień Leczenie poza stałym miejscem zamieszkania

Wyjeżdżając poza swoje stałe miejsce zamieszkania, należy zabrać ze sobą kilka dokumentów. Emeryci i renciści muszą zabrać ostatni posiadany odcinek renty lub emerytury. Niektórzy z nich, otrzymujący świadczenia bezpośrednio na konto bankowe, te odcinki otrzymują często z miesięcznym opóźnieniem. W takim przypadku najlepiej wysłać ponaglenie do banku obsługującego konto osobiste. W razie wizyty u lekarza może okazać się, że stary odcinek renty lub emerytury sprzed kilku miesięcy nie będzie honorowany i trzeba będzie płacić za wizytę.

W publicznych ośrodkach zdrowia obowiązuje prosta zasada: nie ma dowodu ubezpieczenia – trzeba płacić. I żadne komunikaty ministerstwa zdrowia nie są w stanie tego zmienić.

Osoby pracujące muszą zabrać ze sobą aktualną legitymację ubezpieczeniową oraz Książeczkę Rejestru Usług Medycznych, a dzieci – legitymację ubezpieczeniową dla członków rodziny pracownika oraz Książeczkę Rejestru Usług Medycznych. Nowe formularze zwolnień lekarskich wymusiły na pracodawcy zmianę pieczętów firmowych. Obecnie pieczętka pracodawcy musi zawierać numer NIP.

Jednocześnie wiele przychodni kwestionuje ważność legitymacji ubezpieczeniowej, jeśli od daty jej potwierdzenia przez pracodawcę minęło 30 dni. Tego typu praktyki są bezprawne, ale coraz częściej stosowane. Należy więc pamiętać o możliwym aktualnym poświadczeniu uprawnienia do świadczeń leczniczych.

Pacjenci przebywający poza miejscem stałego zamieszkania w razie choroby uzyskują pomoc w każdej przychodni zdrowia. Zgodnie z przepisami opiekę nad chorym przejmuje lekarz pierwszego kontaktu, który znajduje się najbliższej miejsca pobytu chorego. Osoba chora powinna dowiedzieć się, gdzie przyjmuje taki lekarz, który ma podpisaną umowę z działającą na danym terenie kasą chorych.

Lekarz ma bezwzględny obowiązek przyjąć każdego ubezpieczonego pacjenta, ma to bowiem zapisane w umowie kontraktowej. Jednak pacjent musi udowodnić, że jest ubezpieczony. W takim przypadku lekarz obciąża kosztami wizyty swoją kasę chorych, podając dane pacjenta: imię, nazwisko, adres, PESEL oraz nazwę właściwej dla danego pacjenta kasy chorych. Później koszty te są rozliczane między właściwymi kasami chorych.

(has)

FRANCISZEK KASPRZAK

Ogrodnictwo

Begonie – kwiaty zawsze modne

Begonie należą do rodziny ukośnicowatych (*Begoniaceae*), a nazwę wywodzą od Michela Begona, gubernatora wyspy San Domingo z końca XVII wieku. Polska nazwa „ukośnicowate” związana jest z charakterystyczną cechą tych roślin – niesymetryczną budową liści. Do rodziny ukośnicowatych należy ponad 1000 gatunków, a w Polsce występuje około 100. Są to rośliny mające nie tylko piękne kwiaty, o dużej skali ciepłych barw i żywych kolorów, ale też bardzo dekoracyjne liście, formę i pokrój osobniczy zioła, podkrzewu czy krzewu. Cechy te sprawiają, że begonie znane i uprawiane są na całym świecie i nie wychodzą z mody od dziesiątków lat.

Z każdym rokiem udoskonalane są nowe odmiany. Do bardzo popularnych uprawianych w Polsce należą: begonia stale kwitnąca (*begonia semperflorens*),

begonia bulwiasta (*begonia tuberhybrida*), begonie doniczkowe o ilościach ozdobnych, jak np. begonia rex, begonia corallina, begonia diadema, begonia metallica o zwisłych pełnych kwiatkach.

W tym krótkim tekście ograniczyć się do uprawy begonii bulwiastej wielokwiatowej. Świetnie nadaje się do skrzynek na balkony, tarasy, ozdobne ogrody pokojowe, kwietniki różnego typu. Posiada duże, piękne, o szerokiej gamie kolorów kwiaty przewyższające nawet kwiaty róż czy kamelii.

Kwitnie od maja do października. Rośnie na stanowiskach zacienionych, ale również dobrze i w pełnym słońcu. Nie znosi długotrwałych deszczów, silniejszych wiatrów. Glebę do skrzynek dajemy zasobną w próchnicę, o dobrej strukturze, przewiewną i przepuszczalną, o

odczynnie lekko kwaśnym do obojętnego w granicach 5,5–7,0 pH.

Sadzonki otrzymujemy z siewu lub bulwek (większe przekrawamy na połowę) i wysadzamy w marcu do skrzynek lub doniczek, trzymając na parapetach okiennych w mieszkaniu do końca kwietnia. Po tym okresie rozsadzamy do właściwych skrzynek balkonowych lub donic i wnosimy na miejsca stałe (w razie przymrozków zabezpieczamy lub wnosimy do pomieszczeń ogrzewanych).

Pielęgnacja begonii polega na:

- cieniowaniu, szczególnie w pierwszym okresie wzrostu i rozwoju sadzonek,
- systematycznym, umiarkowanym podlewaniu i zasilaniu nawozami mineralnymi, rozpuszczonymi w wodzie (gotowe nawozy z instrukcją stosowania są do nabycia w sklepie ogrodniczym),
- stawiania niektórym roślinom podpór z patyczków do podtrzymania kwiatów,
- usuwania przekwitłych kwiatów.

Po okresie wegetacji, po pierwszych przymrozkach (październik), wykopujemy bulwy begonii, oczyszczamy z ziemi i przechowujemy w suchym torfie w skrzynkach, w pomieszczeniu suchym i przewiewnym w temp. 3–5°C do marca następnego roku, do czasu ponownego wysadzenia.

Katolicki Telefon Zaufania

(032) 253 05 00

to przyjazna, 24-godzinna obecność osoby gotowej wysłuchać każdego, kto znajdzie się w potrzebie emocjonalnej, duchowej i egzystencjalnej.

Codziennie, także w niedziele i święta, dyżury pełnią wolontariusze, którzy pomagają odzyskać nadzieję: księża, lekarze, prawnicy, psychologowie, doświadczeni rodzice, ludzie gotowi życzliwie porozmawiać o problemach, które niepokoją, budzą lęk i sprawiają ból.

Gwarantowana całkowita anonimowość.

RYСУNEK I ZDJEŃCIA MAŁGORZATA KAMRACKA-LIPOWSKA

Słówko o modzie W czym do szkoły?

Chociaż w szkolnej modzie istnieje obecnie dowolność i na ogół mundurki nie są wymagane, estetyczny i odpowiedni strój w szkole jest mile widziany. W gronie dzieci o różnej zamożności w złym tonie jest przesadne strojenie się czy obnoszenie ekscentrycznych nowości.

Ubrania noszone do szkoły mamy na ogół w dwu wersjach: uroczyste i codzienne. Przy okazjach „od wielkiego dzwonu” najbardziej odpowiednie są stroje biało-granatowe. Tkaniny nie muszą być gładkie: bardzo wdzięcznie na przykład wyglądają białe kropczki na granatowym tle, groszki, paski i kratki. Chłopcy – podobnie jak dorośli pa-

nowie – chętnie ostatnio ubierają do koszul kamizelki. One także mogą być w wersji biało-granatowej.

Modne tej jesieni solejki, noszone również przez dorosłych, w wydaniu dla dzieci miewają karczek na cienkich ramiączkach. Bezrękawnik – spódniczki (a także sweterki) – to idealny strój na co dzień. Wystarczy mieć kilka bawełnianych T-shirtów i bluzeczek czy półgolfików, które wkładamy pod bezrękawnik odpowiednio do pogody i temperatury. Sympatycznie wyglądają w szkole plisowane lub proste spódniczki w szkocką kratkę. Na co dzień wygodnym strojem są też dżinsowe spodnie, spódnice i kurteczki. Chłopcy chętnie założą koszulki typu polo albo flanelową czy bawełnianą w drobną kratkę, do tego dżinsy lub sztruksy. Na zimową porę warto zaopatrzyć się w cieplejsze spodnie i bluzy dresowe.

Warto zastanowić się dłużej, nim kupimy dziecku kurtkę lub płaszcz. Służące na różne pogody, powinny mieć odpinany kaptur i podpinkę oraz raczej praktyczny kolor.

Wreszcie – buty. Nieraz lekceważymy dziecięce płaskostopie, kupujemy buty ciężkie i niewygodne. W tym wypadku na pewno od mody ważniejsze są zdrowie i wygoda!

MONIKA

Sposób na

Guziki, które przyszywamy do ubrań naszych dzieci wymagają szczególnie solidnego umocowania. Wiadomo, że gorzej trzymają się guziki metalowe, na „nóżce”. Można w tym celu użyć nici elastycznej lub dentystycznej (takiej do czyszczenia przestrzeni między zębami). Guzik z czterema dziurkami najlepiej przyszywać w sposób „dwuetapowy”, tzn.: najpierw przyszywamy dwie dziurki guzika, do następnych dwu używamy drugiej nici.

Nowy konkurs działu „W naszym domu”! Budżet domowy

Wiele pań domu, nie tylko młodych i niedoświadczonych, ma kłopoty z właściwym rozplanowaniem środków na rodzinne wydatki. Prawie co miesiąc drożeje czynsz i inne stałe opłaty. Tylko sezonowo tańsze są warzywa i owoce. Mięso i wędliny, drób, nabiał – mają zróżnicowane ceny. A środki czystości, niezbędne remonty, urządzenie mieszkania? Jak spędzić dni wycieczki, urlop, by nie nadwyrężyć i tak już szczerpłego budżetu?

Istnieją utalentowane osoby, które dobrze sobie radzą zarówno z planowaniem, jak i realizacją domowych wydatków; są inne, dla których zawsze jest to przysłowiowa „za krótka kofdra”. Mamy nadzieję, że jedne i drugie będą zainteresowane naszym konkursem. Prosimy o wzięcie udziału w konkursie nasze zadanie Czytelniczki o zacięciu ekonomicznym. Pomóżcie tym, które nie są tak zdolne w tej dziedzinie. Wskażcie sposoby i możliwości racjonalnego gospodarowania skromnym domowym budżetem.

Nasz konkurs rozpoczęliśmy na początku września, a zamierzamy zamknąć przed Bożym Narodzeniem. Najciekawsze propozycje będą publikowane i honorowane. Dodatkowo planujemy kilka nagród niespodzianek. Listy prosimy kierować pod adresem redakcji, koniecznie z dopiskiem „Budżet domowy”.

Oszczędne podróże Paryż inaczej

Tegoroczny urlop spędziłam w Paryżu. Pierwsza połowa lipca była deszczowa, chłodna i wietrzna. Obłożona przewodnikami, zwiedzałam liczne muzea i galerie. Wstępy, niestety, z reguły są drogie. Rzeczywistość zmusiła więc do kalkulacji, jak nie uszczuplając swej niezbyt pełnej sakiewki, dużo zobaczyć, nie popadając w anoreksję. Poza tym do wielkich przyjemności we Francji należy celebrowanie jedzenia, szczególnie wieczorem. Myślę, że wieczorne rozmowy przy apetycznie zastawionym stole są nie tylko miłe, ale i ważne.

Tak powstał miniaturowy przewodnik, jak tanio i atrakcyjnie przeżyć miesiąc w stolicy Francji za 400 franków na osobę w Anno Domini 2000. Mieliśmy do dyspozycji mieszkanie z kuchnią i 2000 franków na życie (cztery osoby plus nasz gospodarz). Jedliśmy smacznie i ciekawie, przyjmowaliśmy nawet gości! W kwotę tę nie wchodziły wina ani piwa, nie chodziliśmy też do restauracji (południowy posiłek w małych restauracjach kosztuje około 100 FF) czy kafejek. Małą kawę piliśmy w mieście w cudownych kawiarenkach na własny rachunek (mała czarna: 10–20 FF).

Gdzie robić zakupy?

– Radzę kupować w tzw. truskawkach – *Marché Franprix*. Jest ich dość dużo, mają bogaty wachlarz towarów spożywczych i niewygodowane ceny.

– Świeże owoce i warzywa oraz mięso z drobiu należy kupować na targach. Każda dzielnica przynajmniej dwa razy w tygodniu ma targowiska. Najtańszy, i to od wielu lat, jest targ warzywno-owocowy na bulwarze Belleville (stacja metra „Belleville” – numery linii: 2 i 11). Czynny jest przed południem we wtorki i piątki. Handlują głównie Arabowie – można się targować, nawet nie znając języka. Owoce i warzywa są tu dwa, trzy razy tańsze niż w sklepach.

Co kupować?

– Mięso z karczaka (*poulet*) i indyka (*dinde*) – jest dużo tańsze od innych gatunków. Zrezygnować z mięsa: wołowego, wieprzowego i cielęciny. Dość dużo kosztują ryby – ale... są smaczne i radzę choć raz „zaszaleć”.

– Jajka.

– Homogenizowane białe sery o różnej zawartości tłuszczu (nawet zero procent).

– Żółte sery: można znaleźć dobre i niezbyt drogie.

– Warzywno mrożonki – szczególnie szpinak w gałązkach (*épinards en branches surgelés*).

– Konserwy groszek i zieloną fasolkę w puszkach po 0,5 kg.

– Sałaty. Szczególnie polecam drobniastą zieloną i dwukolorową.

– Warzywa i owoce.

– Pieczywo. Koniecznie świeże bagietki. Podobno mają mało kalorii! W

Marché Franprix są krojone niedrogie chleby na tosty.

– Napoje: wody mineralne, soki owocowe i pyszny syrop miętowy (wspaniały dodatek do mleka i wody z lodem).

– Desery: lody, lody, lody.

Dania, które wzbudziły zachwyt u Paryżan

Gulasz z owocami na pięć osób

70 dkg indyka na gulasz przesmażyć lekko na oleju, dodać pięć dużych pokrojonych cebul, kilka ząbków czosnku, kilogram pomarańcz (plastry), 2–3 duże jabłka (plastry), paprykę. Wszystko ułożyć warstwami, przyprawić solą i pieprzem, można dodać sproszkowanej ostrej papryki. Dusić pod przykryciem około 50 minut. Podawać z ryżem lub bagietką.

Zmodyfikowany placek po zbojniku

Usmażyć po jednym dużym placeku ziemniaczanym na osobę. Na połowę placeka położyć gulasz (patrz wyżej), przykryć drugą połową. Posać śmietaną i posypać zieloną pietruszką. Danie pyszne, acz pracochłonne. Do tego może być lampka czerwonego wina (ale nie wchodzi w budżet 400 FF).

Dania szybkie – „à la minute”:

Artystyczne – Agnieszki

Do osolonego wierzchu wrzucić mrożony szpinak w liściach. Gotować do pięciu minut, aż się rozmrozi (nie dłużej). Odsączyć. Na środek talerza położyć sadzone jajko, wokół niego ułożyć, np. w kształcie płatków kwiatu, szpinak, przetykając go ośmkami pomidorów. Obok położyć ugotowany ziemniak w mundurku. Szpinak pokropić roztopionym masłem i strużką śmietany zmieszanej z czosnkiem.

Fasolka inaczej

Kilka rozdrobnionych ząbków czosnku lekko podsmażyć na oleju i dodać odsączoną, konserwową zieloną fasolkę (puszka 0,5 kg kosztuje 4,50 FF). Podsmażyć. Podawać z ziemniakami w mundurkach.

Smażona wątróbka z karczaka

Wątróbkę (1 kg – 18 FF) po umyciu lekko osuszyć, oprószyć mąką i smażyć na oleju. Pod koniec posolić i dodać dużo cebuli. Cebula musi się zeszklić. Podawać z bagietką. Na deser zielona sałata z sosem winogret.

Co zabrać z Polski?

Z kraju warto wziąć trochę wędlin: szynkę w opakowaniach próżniowych i dobrą suchą kiełbasę. Można je bezpiecznie przewieźć autokarem, nawet w czasie upałów. Na pięć osób zabrałam wędliny za 120 zł. Wystarczyły na miesiąc.

Zyczę równie udanych, miło spędzonych dni u stóp Wieży Eiffla. Także schyłek lata może być piękny w Paryżu!

TERESA KUNIGIEL

MAIGORZTA KAMIRACKA LIPOWSKA

Więzi rodzinne Szacunek dla dziecka

Początkiem życia człowieka jest moment połączenia komórek rozrodczych (plemnika i jajeczka) ojca i matki. W powstałej w ten sposób nowej komórce zawarta została cała informacja dla dalszego rozwoju danego człowieka, jak również dynamizm rozwoju, co jest cudowną tajemnicą, wobec której budzić się powinien w nas zachwyt i szacunek. Oto pojawia się człowiek i już nigdy nie może powrócić do niebytu, gdyż jego przeznaczeniem jest żyć zawsze i rozwijać się ku miłości: *Dla Twoich wiernych, Panie, życie zmienia się, ale się nie kończy.*

Szacunek okazywany dziecku wpływa przede wszystkim na jego własne poczucie wartości i na jego życie moralne, gdyż dziecko dostosowuje wtedy swe czynności do godności własnej osoby. Ojciec Święty Jan Paweł II wskazał na godność każdego człowieka: *Osoba jest takim bytem, że pełnowartościowe odniesienie do niej stanowi tylko miłość.*

Trzeba zdać sobie sprawę, że osobami jesteśmy nie tylko my dorośli, ale jest nią też każde najmniejsze dziecko. Szacunek dla dziecka wyraża się też w świadomości, że Bóg współtworzy z nami nowego człowieka i nam go powierza. Dzieci nie są czymś, co się posiada, lecz są kimś powierzonym przez samego Boga. Dzieci są nasze i równocześnie nie nasze. W rzeczywistości należą bardziej do Boga niż do rodziców. Każdy nowy człowiek jest na świecie do czegoś potrzebny, ma wypełnić jakiś Boży plan i my powinniśmy mu w tym pomóc, obserwując jego skłonności i talenty oraz wspierając ich rozwój. Człowiek może też sprzeciwić się woli Bożej, wkraczając na drogę przestępstwa. Nasze wychowanie winno dążyć do tego, aby dziecko odnalazło swoje powołanie i poszło drogą wartościową.

My górujemy nad dzieckiem wiedzą i doświadczeniem, a także siłą fi-

zyczną, której, niestety, często nadużywamy. Dzieci z kolei przewyższają nas wrażliwością, szczerością swych reakcji, świeżością w odbiorze wrażeń i wielką dynamiką młodego, rozwijającego się organizmu. Reagują burzliwiej i przeżywają o wiele mocniej niż ludzie dorośli – na szczęście również krócej, gdyż łzy i śmiech następują szybko po sobie.

Szacunek na co dzień przejawia się w traktowaniu na serio pragnień dziecka, także jego pomyłek, na tłumaczeniu nakazów, na niestosowaniu przemocy i gwałtu, niezdradzaniu powierzonych nam sekretów, a także na życzliwym wysłuchiowaniu tego, co nam chce opowiedzieć – również na modleniu się za dziecko i polecaniu go Bożej opiece.

Halina Semenowicz w książce „Chleb i róża” przytacza następujące zdarzenie:

...Chłopiec opowiadał z żalem w przedszkolu, że ile razy chce tacie opowiedzieć o swoich przygodach, to ojciec albo wcale go nie słucha, albo słucha nieuważnie, czytając gazetę lub też odsyła go do zabawek, żeby nie przeszkadzał. Głęboko dotknięty i zniechęcony Jurek przekazuje mi, co o tym myśli: „Co by też tatuś powiedział, gdybym spróbował nie słuchać, jak on do mnie mówi?”

Nawet najmłodsze dziecko pragnie być życzliwie wysłuchane i chce mieć pewność, że jego opowiadanie i zwierzenia będą potraktowane poważnie i z szacunkiem, gdyż nikt nie lubi być lekceważony.

W rozmowach z dziećmi warto używać zwrotów grzecznościowych (np. proszę, dziękuję), wtedy i one szybciej się tego uczą. Jeśli popełni się wobec dziecka pomyłkę i błąd, należy je serdecznie przeprosić. Dziecko przyjmie to z reguły z równą serdecznością i wdzięcznością.

ELŻBIETA WÓJCİK

Listy do Zofii

Mówię i tłumaczę

Jesteśmy rodziną wielodzietną. Starsze dzieci pokończyły szkoły, wyuczyły się zawodu i pracują. Mamy jednak problem z najmłodszym synem. Był rozpuszczany przez wszystkich – i niestety zbieramy tego plony. Skończył już 15 lat, a w głowie pustka, uczyć się nie chce. Powtarzał szóstą klasę. Nauczyciele mieli go już dość i dali mu promocję do gimnazjum. Na początku roku szkolnego było dobrze, lecz później, po poznaniu takich samych kolegów – znowu to samo. Wszystko, co złe działo się w szkole – Krzysztof brał w tym udział. Buta, arogancja, papierosy – to była jego codzienność. A w domu nawet kradzieże pieniędzy. Zadne kary, nakazy i zakazy do niego nie docierają. My swoje, a on swoje.

Zastanawiam się, ile jest w tym winy naszej, rodziców, że jest właśnie taki. I niestety mam poczucie winy. Urodziłam go, gdy miałam 35 lat. W tym wieku byłam już zmęczoną matką. Na wiele rzeczy nie miałam czasu, a nawet chęci i siły. Teraz widzę, ile spraw zostało zaniedbanych. Nie chodziłam z dziećmi na spacer. Rano do pracy, a po południu – w pole, bo mieliśmy go-

spodarękę. I tak codziennie. I jeszcze uwagi mojej mamy, która nigdy nie pozwalała usiąść i odpocząć, bo najpierw trzeba wszystko zrobić, a później odpoczywać. Lecz w moim przypadku, przy tylu domownikach, nigdy nie można było odpocząć i poświęcić więcej czasu dzieciom. I Krzysztof wychowywał się sam wśród starszego rodzeństwa. Prawdziwego dzieciństwa to on chyba nie miał. Dlatego mam poczucie winy. Bo ja to dziecko tracę i nie mogę mu pomóc.

Zwracam się z pytaniem, czy jest możliwość umieszczenia go w gimnazjum z internatem? Czy są może gimnazja przy klasztorach? Proszę mnie źle nie zrozumieć – nie chcę pozbywać się syna i odpowiedzialności za niego, ale co go czeka przy nas? Tylko czy będzie nas stać na utrzymanie go w takiej szkole?

Zastanawiam się jeszcze, czy zachowanie Krzysztofa nie jest jakimś protestem za gorsze ubrania, że zawsze nosił wszystko po starszych, a jak miał coś nowego, to tanie?

Proszę mi wskazać drogę dojścia do syna. W tej chwili jest tak: ja mówię, tłumaczę, a z drugiej strony cisza.

Matka

Słuchać i rozumieć

W naszym życiu zawsze „dzieją się” rzeczy, na które mamy wpływ, i takie, które są od nas niezależne. Ustalenie jednoznacznej granicy pomiędzy jednym a drugim nie jest możliwe, bo nigdy nie dysponujemy wystarczająco szerokim spojrzeniem – nie znamy wszystkich uwarunkowań danej sytuacji czy postępowania jakiejś osoby; możemy się ich tylko domyślać.

Problem jest poważny, ale sądzę, że powinna się Pani postarać spojrzeć bardziej „miłosiernie” na siebie samą. Jestem przekonana, że uczynili Państwo wiele, by swoje dzieci dobrze wychować. Świadczy zresztą o tym to, co pisze Pani o swojej ciężkiej pracy. Nie zgodziłabym się ze stwierdzeniem, że syn nie miał dzieciństwa, bo był „sam wśród rodzeństwa”. Czy uważa Pani, że jedynak ubierany w drogie, firmowe rzeczy byłby szczęśliwszy i sukces wychowawczy byłby pewniejszy? Ileż jest takich dzieci zamożnych rodziców, które schodzą na złą drogę!

Jeśli chodzi o Pani pytanie dotyczące ewentualnego umieszczenia syna w gimnazjum z internatem, trzeba by dobrze przemyśleć taką możliwość. Wydaje się Pani, że kontrola nad synem zwiększyłaby się, ale czy najlepszy szeroki wychowawca jest w stanie dotrzeć do osoby, w głębszy sposób, do grupy podopiecznych? Poza tym miałyby Pani jeszcze mniejszy wpływ na to, w jakim towarzystwie Krzysztof się obraca.

Sądzę, że Krzysztof przede wszystkim, może jeszcze bardziej niż kiedykolwiek, potrzebuje miłości. Same kary i „kazania” chyba

niewiele zmienią. Może właśnie teraz przyszedł czas, by interesować się tym, czym on się interesuje, by z nim dużo rozmawiać... Nie tylko mówić i tłumaczyć, ale także słuchać i próbować rozumieć. Wierzę, że nie wszystko jest jeszcze stracone.

Powinna Pani wraz z mężem porozmawiać z synem, ale tak na spokojnie, bez wyrzutów i nakazów. Może udałoby się znaleźć psychologa, a może kapłana, który pomógłby Państwu w tym dialogu, trafił do syna z zewnątrz, dzięki bardziej obiektywnemu spojrzeniu? Zapewne doradziłby także, czy dla syna szkoła z internatem byłaby dobrym rozwiązaniem. Gimnazja przyzakonne istnieją, ale nie jest ich wiele. Dowiedziałam się, że w tym, które znajduje się najbliżej Państwa miejscowości, nie ma już miejsc. Może więc nadchodzący rok szkolny uda się wykorzystać na nawiązanie z synem bliższego kontaktu? Wydaje się, że tylko miłość, łagodność i okazanie Krzysztofowi, że naprawdę Państwu na nim zależy, mogą przynieść oczekiwany rezultat.

A Panią bardzo proszę o nieobwinianie się, o dostrzeżenie dobra, jakie dokonało się dzięki Państwu. Przecież starsze dzieci nie sprawiają kłopotów! Warto rozważyć słowa z Pierwszego Listu św. Jana: „A jeśli nasze serce oskarża nas, to Bóg jest większy od naszego serca i zna wszystko”. Jego miłosierdzie jest większe od grzechu, słabości i ludzkiej niemocy. Proszę uwierzyć w Bożą miłość i do Pani, i do Krzysztofa!

Zofia

Świadectwa

On w nas wierzy, ufa nam

Magda i Paweł Grobelny z Twardogóry koło Wrocławia oraz Renata Kamińska i Romek Puchta z Nowego Dworu Mazowieckiego: – Bardzo się obawialiśmy złej organizacji, chaosu i na szczęście myliliśmy się. Przyjechalśmy tu naszym cinquecento i jedyny problem, jaki mamy, to kłopot z parkowaniem i brakiem klimatyzacji. Tę pielgrzymkę odbywamy w intencji naszych rodzin, chcemy przeżyć Wielki Jubileusz razem z Ojcem Świętym, tu zacząć odnowę naszego życia.

Łukasz Farcinkiewicz z Warszawy: – To nie był mój pomysł, żeby tu przyjechać. Rodzice podarowali mi taki prezent na urodziny. Dziś jestem im za to bardzo wdzięczny i tak jak prosili, zawiozłem im papieskie błogosławieństwo. Spotkanie paryskie w 1997 roku oglądałem tylko w telewizji, tutaj mogłem go doświadczyć osobiście i na pewno ono nie przejdzie bez echa. Najbardziej utkwiły mi w pamięci słowa Papieża z Tor Vergaty, kiedy pytał czy trudno na początku XXI wieku być wiernym nauczycielom Chrystusa. Potwierdził, ale dodał, że z pomocą łaski jest to możliwe.

Piotr Stankiewicz z Konstancina: – Emocjonalnie bardzo przeżyłem spotkanie na Placu św. Piotra 15 sierpnia. Dotąd takie przeżywanie wiary było mi obce, a tu było inaczej. Śpiew „Abba Ojczy”, wspomnienie Częstochowy z 1991 roku... To, o czym mówił Papież, będzie wracało jeszcze przez długi czas.

Od zawsze spotkanie z Bogiem odczuwam przez spotkanie z drugim człowiekiem. Tu też tego doświadczyłem. W tak wielkiej liczbie prawie się nie znaliśmy, ale nie byliśmy sobie obcy.

Paradoksalnie podczas tego święta młodych, święta radości doświadczyłem Jezusa, który zwraca się do mnie słowami: „Błogosławieni, którzy się smucą (...)”. Przeżywając w naszej grupie wspólne problemy i rozczarowania, z jeszcze większą gorliwością zwracałem się do Boga we wspólnotowej modlitwie...

Kasia Bońska z Raszyna: – Spodziewałam się w Rzymie wielkiej modlitwy, zamyślenia. Nieraz jednak przeżywałam kłótnie, słuchałam narzekania na warunki, w jakich nas przyjmowano: zimną wodę, albo

wręcz jej brak, ale przecież nasz ksiądz mówił nam na początku, że to będzie pielgrzymka, także umartwienie, a takie warunki bardziej pomagają właściwie przeżyć spotkanie z Chrystusem. Jestem zachwycona postawą Papieża. On w nas wierzy, ufa nam, mówi, że to dzięki nam wszystko może zmienić się na lepsze. Stoisz daleko od niego, a czujesz taki spokój, który emanuje od niego. On nie musi ci bezpośrednio patrzeć prosto w oczy, a czujesz, że to robi i daje tyle radości.

Przez rok, ze względu na swoją pracę, nie mogłam uczestniczyć w niedzielnej Mszy św. Przed wyjazdem pomyślałam, że ta pielgrzymka pomoże mi, na nowo zbliżyć do Kościoła. Tu przyzwyczaiłam się do codziennej uroczystej Eucharystii i nie wyobrażam sobie teraz dnia bez niej.

Jacek i Bogdan z Opola: – Nie należymy do żadnej grupy przy parafii. Przyjechalśmy tu z ciekawości. Było nam głupio, kiedy widzieliśmy, że inni wspólnie się bawią, śpiewają, a my nie znamy nawet jednej piosenki, którą można by zaśpiewać w metrze. Chcielibyśmy po powrocie być w jakiejś grupie w parafii, ale tam też dużo zależy od księży, którzy by potrafili tak jak Papież zaufać nam i trochę pomóc w zorganizowaniu się.

Marysia Ibisz z Warszawy: – Kocham Ojca Świętego za to, że w nas wierzy. Chrystus nas kocha, niezależnie od tego, jacy jesteśmy. Wiemy o tym, ale musimy sobie to uświadamiać. Tutaj Ojciec Święty pomógł nam to sobie uświadomić z niesłychaną mocą.

Basia Dąbrowska: – Tu się uczyłam pokory. Nieraz ciężko było panować nad sobą w tym tłoku, ale kiedy się to przezwyciężyło, podczas czuwania na Tor Vergata doświadczyłam wspaniałej wspólnoty. Kiedy z zapalonymi lampkami razem wyznawaliśmy naszą wiarę pomimo tylu różnic, byliśmy jednym. No i jeszcze hymn ŚDM „Emanuel”, który połączył nas we wspólnym śpiewie...

Jarek Gacki: – Na Tor Vergata Papież był bardzo szczęśliwy, widać było, że z nami czuje się dobrze. On

ma 80 lat, a my 20, a tak dobrze udaje się nasz dialog – i to nie tylko dlatego, że jesteśmy tak jak on Polakami. Bardzo wzruszające były polskie akcenty.

Nam się wydaje, że świat tak bardzo się zmienia, ale razem z Papieżem uświadomiliśmy się, że problemy młodych nie zmieniają się aż tak bardzo, jak nam się wydaje.

To spotkanie przeżyłem dużo bardziej niż spotkanie w ubiegłym roku na placu Piłsudskiego w Warszawie, bo Tor Vergata była tylko dla mnie! To fenomen. Masz wrażenie, że to on mówi akurat do twojej prywatnej sfery! Z ogromu treści wypowiedzianych przez Papieża zapamiętałam te o wpływie określonych ludzi Kościoła na nasze życie. Mamy potrzebę posiadania wokół nas takich ludzi, którzy by nas prowadzili do Chrystusa. Nie wszyscy to robią, dlatego musimy uważać kogo sobie wybieramy. Niby to jest jasne, ale kiedy mówi to ten człowiek, nabiera to nowego znaczenia.

Asia Chmielewska: – Do Polski zabieramy całą radosną atmosferę spotkania. Musimy dać świadectwo tego, co tu się odczuwało.

Byłeś, byłaś na Tor Vergata? Prześlij świadectwo

Wszystkich, którzy uczestniczyli w tegorocznych XV Światowych Dniach Młodzieży w Rzymie zapraszamy do dawania świadectwa swych przeżyć na łamach „Gościa Niedzielnego”.

Napisz, dlaczego pojechałeś, pojechałaś do Włoch, które z wydarzeń uważasz za najważniejsze, co szczególnie zapadło Ci w pamięć, co szczególnie zwróciło Twoją uwagę w postawie i przemówieniach Ojca Świętego, jaki wpływ na Twoje dalsze życie wywrze udział w XV ŚDM? Najciekawsze świadectwa wydrukujemy. Nasz adres: „Gość Niedzielnny”, skr. poczt. 659, 40-958 Katowice 2, z dopiskiem „Tor Vergata”.

Obrządek grekokatolicki Jubileusz w Przemyślu

ANTONI MAK

Od 18 do 20 sierpnia archidiecezja przemysko-warszawska obchodziła Wielki Jubileusz Roku 2000. W uroczystościach wzięło udział kilkudziesięciu biskupów grekokatolickich z Polski i Ukrainy. Na jubileuszową liturgię w przemyskim soborze przybyli też reprezentanci Kościoła rzymskokatolickiego z nuncjuszem apostolskim abp. Józefem Kowalczykiem, Prymasem Polski Józefem Glempem i abp. Józefem Michalikiem na czele.

Trzydniowe obchody były kolejnym wyrazem zarówno duchowego, jak i organizacyjnego umacniania się tego katolickiego wschodniego obrządku w naszym kraju. Ich program był tak ułożony, że nawet gość z zewnątrz mógł podziwiać piękno bizantyjskiej liturgii, cerkiewny śpiew i przywiązanie ukraińskiego ludu do swego Kościoła i do Stolicy Apostolskiej. Mógł też przekonać się, że Cerkiew grekokatolicka w Polsce jest nośnikiem wspaniałej kultury, która w istotny sposób może nas ubogacić. Oprócz dwóch ponty-

fikalnych Mszy św., podczas świętowania Jubileuszu odmówiono i odśpiewano: Nieszpory, Akatyst do Bogurodzicy, na wieczorne pieśni religijnej zaprezentowano dorobek przemyskich chórów, a Teatr Ukraiński wystawił montaż pt. „Przemyśl – echa stuleci”.

Jubileuszowe obchody odbywały się nie tylko w soborze metropolitalnym św. Jana Chrzyciela, ale także w odrestaurowanej kaplicy w gmachu dawnego seminarium duchownego, w cerkwi ojców bazylianów na Zasanu i w „Domu Ukraińskim”. Rangę uroczystości uwypuklił w czasie niedzielnej Liturgii ich gospodarz – zwierzchnik polskich grekokatolików – metropolita warszawsko-przemyski arcybiskup Jan Martyniak, gorąco dziękując Episkopatowi Polski i biskupom ukraińskim za poparcie w stabilizowaniu sytuacji swego Kościoła w Rzeczypospolitej.

A istotnie miał za co dziękować. Jego Cerkiew stała się nie tylko samodzielną metropolią, ale uzyskała zagwarantowaną przez Konkordat pełnię praw jako odrębny obrządek. Znaczenie wzmocniła też swoje struktury. W 1989 r., kiedy po raz pierwszy od aresztowania bp. Józefa Kocyłowskiego Cerkiew grekokatolicka w Polsce otrzymała własnego biskupa, miała tylko 84 parafie i 43 księży. Obecnie

ustanowiona w 1996 r. metropolia przemysko-warszawska, będąca prawnym następcą Kościoła grekokatolickiego w II Rzeczypospolitej, obejmuje cały teren państwa polskiego. W jej skład wchodzi archidiecezja przemysko-warszawska ze stolicą w Przemyślu (której ordynariuszem jest abp Jan Martyniak) oraz diecezja wrocławsko-gdańska z siedzibą we Wrocławiu (kieruje nią bp Włodzimierz Juszcak).

Linia rozgraniczająca terytoria obu diecezji na obszarze Rzeczypospolitej jest Wisła. Archidiecezja przemysko-warszawska zajmuje teren 157 tys. km kwadratowych położony na wschód od tej rzeki. Liczy 70 tys. wiernych należących do 82 parafii, podzielonych na cztery dekanaty: przemyski, krakowsko-krzywicki, olsztyński i elbląski, które obsługuje 39 księży. Kształceniem kapłanów dla archidiecezji zajmuje się Wyższe Seminarium Duchowne w Lublinie. W minionym roku akademickim studiowało w nim 12 kleryków z archidiecezji. Archidiecezja dysponuje własną Caritas z siedzibą w Pieniężnie. Działają w niej Komisja Konserwatorska do spraw Ochrony Zabytków i Rozwoju Sztuki Cerkiewnej, a także Komisja do spraw Młodzieży i Komisja Katechetyczna. Funkcjonują Archidiecezjalna Biblioteka im. Biskupa Konstantego Czechowicza oraz Wydawnictwo Archidiecezjalne.

Kurii Archidiecezjalnej w Przemyślu udało się również uregulować sprawy majątkowe i odzyskać większość obiektów należących do Kościoła grekokatolickiego przed jego likwidacją w tym mieście. Potwierdzone zostało jej prawo

własności do byłego pałacu biskupiego, zajmowanego jeszcze przez muzeum. Obecnie prowadzony jest intensywny remont budynku dawnego seminarium duchownego w Przemyślu. W odnowionej już części znalazły miejsce wszystkie urzędy kurialne. Obecnie prowadzone są przygotowania do budowy dzwonnicy przy archikatedralnym soborze św. Jana Chrzyciela, w który został przekształcony przekazany grekokatolikom pojezuicki kościół Najświętszego Serca Jezusowego. W efekcie gruntownych prac remontowo-konserwatorskich, zakończonych w ubiegłym roku, jego wnętrze zostało już zaadaptowane do potrzeb wschodniej liturgii.

Jarosławsko-przemyskie uroczystości jubileuszowe były zwieńczeniem duchowych przygotowań realizowanych od dawna w archidiecezji na szczeblu parafialnym i dekanalnym. W każdym z nich nacisk położono na udział młodzieży, by to ona czuła się ich głównym adresatem. Z myślą o niej zorganizowano też obóz religijny w Komańczy, którego uczestnicy rozważali tajemnicę Wcielenia Chrystusa. W maju staraniem Kurii Archidiecezji odbyła się w Przemyślu, korespondująca z Jubileuszem, konferencja naukowa pt. „Miejsce i rola Kościoła grekokatolickiego w Kościele powszechnym”. W jej trakcie rozważano m.in. zagadnienie czy stanowi on most czy przeszkodę w dialogu ekumenicznym oraz w procesie obalania murów między Wschodem a Zachodem. 23 września br. zostanie poświęcona cerkiew pw. św. Jerzego w Morągu, która będzie jubileuszowym darem archidiecezji przemysko-warszawskiej.

Święta Góra dziękczynienia

WIESŁAWA DĄBROWSKA-MACURA

Okolo 100 tys. wiemych wzięło udział w obchodach święta Spasa Izbawnika (Przemienienia Pańskiego) w najważniejszym polskim sanktuarium prawosławnym na Świętej Górze Grabarce k. Siemiatycz. W tym roku uroczystości miały charakter jubileuszowy. Wiemi, pod przewodnictwem abp. Sawy – metropolity Warszawy i całej Polski, w obecności Episkopatu Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego, biskupów z Portugalii i mnichów z góry Athos, dziękowali Bogu za Wcielenie Jego Syna dwa tysiące lat temu.

W imieniu pielgrzymów cudowną ikonę MB Iwierskiej powitał metropolita Warszawy i całej Polski Sawa

Ikona Matki Bożej Iwierskiej

pochodzi z I poł. IX w. Należała do pobożnej wdowy z okolic Nkkee (obecnie Iznik w Turcji). Na początku IX w. rządzący w Bizancjum cesarz Teofil zwalczał kult ikon, nakazując żołnierzom niszczyć je w całym kraju. Kiedy jeden z żołnierzy włócznią przebił ikonę w domu wdowy, ze świętego wizerunku popłynęła krew. By uchronić ikonę przed zniszczeniem, kobieta wrzuciła ją do morza. Obraz nie utonął, ale stojąc na falach odpłynął. Około 980 r., gdy na górze Athos powstał klasztor iwierski (czyli gruziński), mnisi zauważyli, że przed bramę przyplęta piękna ikona. Wyłowili ją z morza i umieścili w ołtarzu. Obraz jednak kilkakrotnie sam przemieszczał się nad bramę klasztoru, więc mnisi zostawili go w tym miejscu. Bardzo szybko ikona zasłynęła cudami nie tylko na Athosie, ale i w całym świecie prawosławnym. Wkrótce też zaczęły powstawać jej kopie, z których wiele jest uznawanych za cudowne. Kopia przywieziona na Grabarkę została napisana przez mnichów z góry Athos specjalnie dla polskiej Cerkwi z okazji Jubileuszu Chrześcijaństwa.

Przybywają pielgrzymi

Od wczesnego popołudnia w piątek 18 sierpnia Święta Góra wypełniała się wiernymi przybywającymi z różnych części Polski, głównie z Podlasia, a także z Białorusi i Rosji. Kilka tysięcy osób przyszło w pieszych pielgrzymkach, m.in. z Białegostoku, Sokółki, Hajnówki, Bielska Podlaskiego, Siemiatycz. Najlicniejszą grupę stanowili pątnicy z Białegostoku (którzy pielgrzymowali pięć dni) i Siemiatycz. Naliczono w niej około 5 tys. osób.

Pielgrzymi, zgodnie z wieloletnią tradycją, przynieśli krzyże z wypisanymi prośbami lub podziękowaniami, ozdobione kolorowymi wstążkami – symbolami ukrytych w sercach intencji, które po poświęceniu ustawiali wokół cerkwi. Następnie udawali się do cudownego źródła, tryskającego u podnóża Świętej Góry, by zacerpnąć z niego wodę pisać chore miejsca. Niektórzy obmywali się w pobliskim strumieniu, którego wody, zgodnie z dawnym przekazem, także mają cudowną moc. Na brzegach z minuty na minutę robiło się coraz bardziej kolorowo od zostawianych przez pątników zamoczonych w strumieniu chusteczek.

Cudowny dar z góry Athos

Pielgrzymi z Siemiatycz przynieśli na Świętą Górę kopię cudownej ikony Matki Bożej Iwierskiej – jubileuszowy dar mnichów z góry Athos dla Cerkwi w Polsce. W imieniu wszystkich wiemych ikonę powitał abp Sawa. On też pierwszy oddał jej cześć. Ustawiona w ołtarzu połowym, przy którym odprawiano nabożeństwa, towarzyszyła obchodom Wielkiego Jubileuszu Chrześcijaństwa. Kopia cudownej ikony została przywieziona do Warszawy przez trzech mnichów z góry Athos. Odwiedzając męski klasztor św. Onufrego w Jabłecznej oraz cerkiew Świętych Piotra i Pawła w Siemiatyczach, dotarła na Grabarkę. Na stałe pozostanie tu w żeńskim klasztorze Świętych Marii i Marty.

„Pamiętkę narodzin Chrystusa obchodzimy z Najświętszą Maryją Panną, bo Ona najbardziej ze wszystkich ludzi zasłużyła się w przyjściu Pana na ten świat. W prawosławiu żywe jest przekonanie, że im bardziej wiemi kochają Matkę Bożą, tym więcej łask otrzymują od Jej Syna” – powiedział o. Gabriel – polski mnich z góry Athos.

Tej nocy Święta Góra nie śpi

Modlitewne czuwanie na Grabarce trwało przez całą noc. Rozpoczęła je Panichida,

czyli nabożeństwo za zmarłych, które pod przewodnictwem biskupa białostocko-gdańskiego Jakuba zostało odprawione na przyklasztornym cmentarzu. Dokładnie o północy chór duchowieństwa zaintonował: „Błogosławiony jest Bóg nasz, dzisiaj i zawsze, i na wieki...”. Rozpoczął się Błagowiestwiennyj Molebień – dziękczynne nabożeństwo za dar wiary, za tysiąc lat obecności Boga na polskiej ziemi i za łaski otrzymane w tym czasie od Niego. Na zakończenie chór uroczysto odśpiewał „Ciebie, Boże, wielbimy”.

Przez całą noc wiemi uczestniczyli w odprawianych trzykrotnie Liturgiach, przystępowali do spowiedzi, modlili się i śpiewali. Ustawiane wzdłuż cerkwi, wśród krzyży i trzymane w dłoniach przez modlących się świeczki rozświetlały całe wzgórze. Wciągającej się przez cały stok Świętej Góry kolejce czekały osoby, które chciały pokłonić się ustawionej na szczycie cudownej ikonie. Prawie wszystkie jubileuszowe nabożeństwa sprawowano właśnie przed ikoną Matki Bożej – Tej, która dzięki swemu „fiat” połączyła niebo z ziemią. Bo w prawosławiu ikona Matki Bożej z Dzieciątkiem jest ikoną Wcielenia Jezusa Chrystusa, dlatego dziękczynienie za Wcielenie Syna Bożego odbywa się przed ikoną Jego Matki – wyjaśnił jeden z księży.

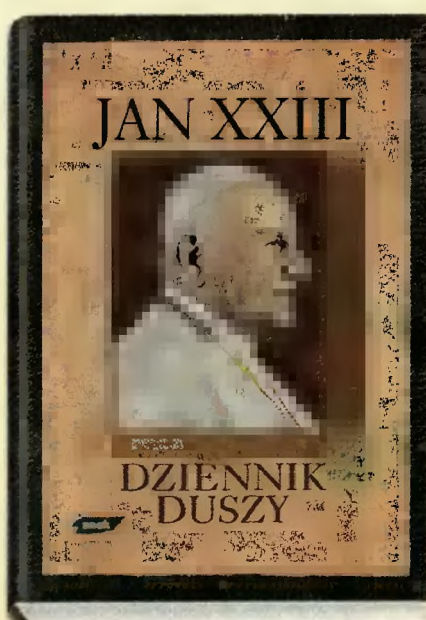
***

Dwudniowe obchody zakończyła Liturgia odprawiona 19 sierpnia pod przewodnictwem abp. Sawy. Podczas uroczystości Metropolita Warszawy i całej Polski rozdał medale, które z okazji Wielkiego Jubileuszu Episkopat Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego przyznał osobom zasłużonym dla prawosławia.

Prawosławie w Polsce

W Polsce mieszka ponad 800 tys. wyznawców prawosławia, głównie na Białostocczyźnie (ok. 500 tys.). Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny ma obecnie 6 diecezji: warszawsko-bielską, białostocko-gdańską, łódzko-poznańską, wrocławsko-szczecińską, przemysko-nowosądecką i lubelsko-chełmską, które są podzielone na około 300 parafii. Na czele Cerkwi prawosławnej w Polsce stoi metropolita Warszawski i całej Polski. Od 1998 r. funkcję tę sprawuje abp Sawa.

Ogłoszenie

3 września Jan Paweł II dokona beatyfikacji Jana XXIII, papieża, który w ciągu swego pięcioletniego pontyfikatu odmienił oblicze Kościoła.

Dziennik duszy, to opublikowany po Jego śmierci tom notatek i rozmyślań, zapisywanych od roku 1895, gdy Autor miał zaledwie 14 lat, a przerwanych w roku 1962 – na kilka miesięcy przed śmiercią.

„Dziennik duszy” pokazuje, jak dotknięcie Ducha Świętego kształtowało osobowość tego, kto miał się stać Janem XXIII. Oddanie Panu Bogu w prostocie, przejrzystości sumienia i miłosiernej dobroci było jak gleba, która przyjęła ziarno: niepojęte zamysły Bożego Serca wobec Kościoła i świata.

Kardynał Franciszek Macharski

znak Zamawiam za zaliczeniem pocztowym **egzemplarzy w cenie 42 zł. i otrzymuję 10% rabatu. Koszty wysyłki pokrywa Wydawnictwo.**

Chcę być na bieżąco informowa(na)y o nowościach Wydawnictwa Znak i w związku z tym zgadzam się na umieszczenie moich danych w bazie danych SIW Znak. Podanie przeze mnie danych jest dobrowolne i przysługuje mi prawo wglądu do moich danych i ich poprawiania. Wydawnictwo zapewnia ochronę danych zgodnie z ustawą o ochronie danych osobowych – Dz.U. nr 133 poz. 883 z 1997 r.

tak   nie

Na podstawie Rozporządzenia Ministra Finansów z dn. 22.12.1999 roku w sprawie wykonywania niektórych przepisów ustawy o podatku od towarów i usług oraz o podatku akcyzowym upoważniam Społeczny Instytut Wydawniczy ZNAK Sp. z o. o., Kraków, ul. Kościuski 37 do wystawienia faktury VAT bez potwierdzenia nabywcy.

Czytelny podpis:

SIW Znak, ul. Kościuski 37, 30-105 Kraków, bezpłatny telefon 0-800-130-082

Pokolenie @

KS. REMIGIUSZ SOBAŃSKI

W swojej grupie zawodowej byłem jednym z pierwszych, którzy sięgnęli po komputer osobisty. Do dziś mam – zabytkowy już – Olivetti 20 M z twardym dyskiem (Winchester to wówczas nazywano) o dumnych 10 MB. Wtedy taki dysk budził podziw, dziś trudno chyba znaleźć program, dla którego taka pojemność byłaby wystarczająca. Wówczas „znałem się na komputerach”, moja wiedza niestety nie za bardzo posunęła się do przodu i wyprzedzają mnie nie tylko moi współpracownicy, lecz niejeden młodec. Bo coraz więcej jest młodych ludzi, którzy wzrastali przed monitorem komputera i są z elektroniką za pan brat. W mig opanowują coraz to nowe programy, nie tylko korzystają z nich, ale wnoszą swoje pomysły. Ich umysłowość dopasowała się do komputera, myślą „komputerowo”, komputery stają się „ich światem”.

Właśnie to budzi jednak obawy. Komputer nie tylko weryfikuje nam myślenie, on je też ustawia. Co więcej, słyhać przestrogi, że wpływa na psychikę młodych ludzi. Wprowadza ich w świat wirtualny, wciąga weń i zaraz potem przenosi w inny, kolejny wirtualny świat. Może to „siatkować” świadomość, utrudniać koncentrację, niszczyć zmysł rzeczywistości, zamazywać różnicę między światem wirtualnym i rzeczywistym. W efekcie

człowiek taki może mieć – przestrzega się – trudności z zrozumieniem świata rzeczywistego i z odnalezieniem się w nim. Komputer, który ułatwiając dostęp do informacji miał dać lepszą orientację w świecie, w jakim się żyje, może zeń wyobcowywać, rodzić pokusę ucieczki od realiów czy też buntowniczą chęć dopasowania rzeczywistości do świata wywoływanego na monitorze.

Tych obaw nie wolno lekceważyć. Ale trzeba też przyjąć do wiadomości pozytywną i optymistyczną wizję rozwoju. Przeżycia komputerowe, owo ciągle przenoszenie się z jednego świata wirtualnego w inny (wraz z koniecznością „powrotu” do realnego), czynią młodą psychikę bardziej plastyczną, lepiej rejestrującą zmiany zachodzące w otoczeniu, ułatwiającą dostosowanie się – czyli: dzięki wędrówkom po światach wirtualnych człowiek będzie mocniej osadzony w świecie rzeczywistym. Za ważne uznaje się też to, że buszując w Internecie dostępuje się zachodzące w świecie powiązania i zależności, a to owocuje nie tylko lepszym zrozumieniem, ale sprzyja wytworzeniu nowych więzi wspólnotowych, nawiązywanych ponad granicami krajów czy wręcz kontynentów.

Trudno dziś przewidzieć, czy bliższe rzeczywistości okażą się prognozy optymistyczne czy pesymistyczne.

Na razie widoczne są zmiany w sposobie kontaktowania się ludzi, dzięki telefonom komórkowym możemy mieć kontakt w każdej chwili z każdym, Internet umożliwia nam zdobycie wszelkich informacji, a „wchodząc” w rzeczywistość wirtualną możemy sobie zapewnić wszelkie przeżycia. Wszystko to może ułatwiać kontakty. Ale może też być inaczej. Opowiadano mi o urzędnikach pewnej instytucji, wyposażonych w telefony komórkowe: z kolegą z sąsiedniego pokoju rozmawiali przez komórkę! To oczywiście wybrk „nowych ważnych”. Ale na serio warto postawić pytanie, czy komunikacja elektroniczna naprawdę zbliża nas do bliźnich.

Sądzę, że odpowiedź wypada pozytywnie. Po ostatniej katastrofie concorde’a uzasadniano konieczność tak szybkich samolotów tym, że żadna telekomunikacja nie czyni zbędnym kontaktu osobistego. A doświadczenie poucza, że od czasu wynalezienia druku żaden nowy środek przekazu nie uśmiercił dotychczasowych: mamy telewizję, ale chodzimy do kina, grzebiemy w Internecie, ale kupujemy gazety, przede wszystkim zaś czytamy książki. Dobrze więc, że wyrasta u nas pokolenie @. Co nie zwalnia nas z troski o dobry użytek wszystkiego, co dzięki rozumowi ludzkiemu wytworzyliśmy. Dotyczy to nie tylko elektroniki.

Jak mały Jasio

MACIEJ SABLİK

Wańkowicz cytował anegdotę o amerykańskim prezydencie, którego żona zachorowała i nie mogła pójść w niedzielę do kościoła. Gdy mąż wrócił, spytała, o czym mówił pastor. „O grzechu” – brzmiała zwięzła odpowiedź. „Ale co mówił?” – dopływała się ciekawska niewiasta. „Był przeciw” – zrelacował stanowisko duchownego polityk.

Pokusa kształtowania świata na obraz i podobieństwo swoje jest bardzo silna i jeśli ktoś nie ma zbyt wiele do powiedzenia na jakiś temat, to mówi tak, jak mu dyktuje własne skrzywienie zawodowe. Stalin pytał utrażliwie o papieskie dywizje, bo w jego mózgu autorytet stał się równoważny sile militamej. Prawdziwą symfonię prostactwa słyszymy za każdym razem, gdy media donoszą o wydarzeniach religijnych, takich jak np. Światowy Dzień Młodzieży, którego nie można było zignorować, bo dwa miliony to duża liczba, a kilkadziesiąt stopni w cieniu też robi wrażenie. Było to wspaniałe wydarzenie, które wywołuje radość i skłania do dziękczynnej modlitwy każdego, kto wrażliwości

religijnej ma więcej niż miotła. Jednak wrażliwość nie każdemu jest dana, a wśród komentatorów różnych światowych mediów nadreprezentatywność miotła po prostu poraża.

Nawet dziennikarze nauczyli się, że należy unikać antropomorfizmów w opisie przyrody. O zwierzętach nie da się powiedzieć, że są dobre lub złe. Opowiadając poważnie o roślinach nie dzieli się ich na konserwatywne i postępowe. Są więc dziedziny życia, których nie da się przedstawić językiem polityki czy nauk społecznych. Mimo to z uporem aroganckiego ignoranta stosuje się taki język, mówiąc o sprawach ducha i religii. Te wszystkie „chrześcijańskie Woodstocki” albo „Papa boys”, czyli „chłopcy Papieża” – to w gruncie rzeczy żafosne paplanie świadczące, iż komentator niewiele zrozumiał i na wszelki wypadek stosuje powielany schemat. Dałoby się jeszcze wybaczyć za pierwszym razem, ale po tylu latach pontyfikatu Jana Pawła II ciągle powtarzanie tych samych pompacyjnych słów o wstecznicztwie lub progresizmie, przechyleniu

lewicowym lub prawicowym, rozwoju demokracji w Kościele, analizowanie społecznych uwarunkowań kierujących młodymi pielgrzymami – to po prostu głędzenie świadczące o tym, że „specjaliści” od spraw kościelnych byli, są i prawdopodobnie już pozostaną religijnymi grafomanami. W naszej, polskiej, rzeczywistości grafomani są jeszcze w dodatku gorzej wykształceni niż ich zachodni koledzy, więc nie potrafią się nawet ustrzec takich lapsusów, jak informacja podana przez jedną z komercyjnych telewizji, że Ojciec Święty przywitał pielgrzymów przed Bazyliką Luterzańską w Rzymie (nawiasem mówiąc według reporterki nastąpiło to po uroczystości na Placu św. Piotra, choć wszyscy widzieli, że było na odwrót; pewnym usprawiedliwieniem jest to, że czołowej gwiazdzie tejże telewizji podatek katastrofalny pomylił się z „kaszalnym”). O Adwencie przed Wielkanocą już też kiedyś słyszeliśmy, a dowodów ignorancji przybywa po niemal każdej informacji o sprawach Kościoła. Może wśród tych młodych pielgrzymów są przyszli dziennikarze.

Odwaga i lęki

PIOTR WOJCIECHOWSKI

Za parę tygodni w mediach zapanuje Olimpiada. To dla mnie czas pełen zgryzoty, bombardowanie ułudą, fałszem, karykaturą. Uprawiam sport, sportowi wiele w życiu zawdzięczam, chciałbym dobrem, które jest w sporcie, obdzielić wielu młodych. A olimpijskie tygodnie to ponura maskarada spektaklu i biznesu, nacjonalizmu i chemii środków dopingujących. Odbyna się to wszystko pod flagami Olimpiady, ale jest drwiną z prawdziwej idei olimpijskiej. Od czasu, gdy zawodnicy przestali uprawiać sport dla przyjemności i za własne pieniądze, gdy komuś przyszło do głowy sprzedawać bilety na zawody – sprawy zaczęły się toczyć w stronę bagna, niewolnictwa dzieci, hodowli gladiatorów, rankingów, wawowania dumy narodowej zwycięstwami reprezentacji. A także w stronę sportowego show-biznesu, wychowywania agresywnych subkultur kibiców.

Wiem, że nawet w tym sporcie, jaki mamy, gdzieś na marginesach zachowało się niejedno dobro. Szlachetność wobec przeciwnika, przyjaźń, bezinteresowna radość z ruchu i sprawności ciała, radość zwycięstwa. Dlatego jednak tym samym rzeczownikiem „sport” określać musimy to, co jest dobrem i pięknem i to, co jest żerującą na potrzebie dobra i piękna hańbą?

Zmarł Andrzej Zawada, zapewne jeden z paru największych w historii polskiego sportu. Ten sportowiec i człowiek gór, autor wspaniałych wejść i organizator

zwycięskich wypraw starał się przenieść we współczesny himalaizm ekstremalny najpiękniejsze wartości taternicze. W czasach, gdy coraz więcej liczą się interesy producentów sprzętu, siła mediów, biznes górski, wściekle wyścigi ambicji, on uczył szacunku dla metafizyki gór, dawał przykłady koleżeństwa i odwagi, zwalczał ryzykanctwo i popis.

Myślę o dzielności i odwadze Andrzeja Zawady i przypomina mi się dzielność i odwaga innego człowieka gór – Jana Pawła II. Aby osiemdziesięcioletek mógł wytrzymać fizycznie to, czego podejmują się Papież, musiały być przedtem lata sportowego życia – włóczęg z plecakiem, nart, kajaków, musi być teraz siła i odporność, jakich w ekstremalnych warunkach mocny duch może wymagać od ciała. Czy nie trzeba odwagi, aby w Wiecznym Mieście wprowadzać do liturgii, także do liturgii Mszy św., tyle tańca? Widzieliśmy to niedawno podczas XV Dnia Młodzieży. Czy nie trzeba było odwagi, aby w ustalony z góry porządek najważniejszych języków świata wprowadzać z humorem i swobodą tyle polszczyzny? Czy jeszcze większej odwagi nie było potrzeba, aby nie litując się ani słowem nad tym, że młodzież cierpi upał, pragnienie, niewygody mówić o gotowości do męczeństwa, przywoływać pamięć męczenników wszystkich krajów i epok?

Jak mamie w porównaniu z Janem Pawłem II i jego dwumilionową ekipą wypadają politycy i generałowie rosyjscy! Przy okazji tragedii łodzi podwodnej „Kursk” oglądaliśmy kompromitujący spektakl. Lęk przed prawdą, brak odwagi przyjęcia odpowiedzialności, kręctwo zamiast spojżenia w oczy rodzinom zatopionych marynarzy. Jak mamie wypadają nasze procedury i zespoły lustracyjne! Brak odwagi dochodzenia prawdy do końca. W oczyszczeniu Kwaśniewskiego z zarzutów nie wierzą nawet ci, którzy zamierzają na niego głosować. Jednocześnie straszną krzywdę robi się Maciejowi Kozłowskiemu, obecnemu ambasadorowi Polski w Izraelu, stosując wobec niego pokrętną formułę umorzenia. Prześladowany, skazany na wieloletni wyrok jako główny oskarżony w „procesie taterników” Maciej Kozłowski wygłosił wtedy wobec komunistycznego sądu odważną, brońcą prawa do prawdy mowę. Nie wiem, gdzie są i jakie emerytury biorą ci, co wtedy łapali, przesłuchiwali, skazywali taterników noszących przez wysokogórskie przełęcze wydawnictwa emigracyjne, polskie słowo bez cenzury. Sąd zajmuje się Kozłowskim, bo tak dopiekl esbekom, że mu w papierach podłożyli świnie.

Znałem Maćka w tamtych czasach tak dobrze, jak tego, z kim wiązało się liną. To nie był ktoś, kogo można zastraszyć albo kupić. To nie był ktoś, kto mógł kogoś skrzywdzić nawet wymuszonym zeznaniem.

WOJCIECH KUDYBA

Modlitwa naszej mamy

Mojej teściowej

Modlitwa naszej mamy często chodzi po zakupy,
Gotuje obiad, krząta się po kuchni.
Kiedy tata jest w pracy, wynosi
Śmieci i stoi w oknie w deszcz.

Modlitwa mamy nie ma żadnych ozdób
Retorycznych – obce są jej perły błyskotliwych
zdań,

Skrzydlate słowa i rubiny
Metafor. Modlitwa naszej mamy jest zmęczona.
Modlitwa naszej mamy ma wszystkiego dość.

Modlitwa mamy jest więc prosta, jak wzruszenie,
Skala, albo obłoki i horyzont z gwiazd.
Czasami wygląda jak cień, czasem jak siódme
nieszczęście,
Czasami w ogóle nigdzie nie wygląda.

Modlitwa mamy prawie nie ma marzeń.
Jedynie w lecie staje niekiedy przed lustrem,
Zakłada suknię z dekoltem, buty na obcasie,
Używa perfum i żelu do włosów
A potem mknie w karecie zaprzężonej w cztery
wiatry,

Jak kopciuszek, prosto
Do nieba.

Melozzo da Forli,
Anioł grający
na wioli, fresk,
Pinakoteka,
Watykan

Anioł

Niełatwo Go malować: z długimi skrzydłami
Czy raczej z krótkimi – niepewni artyści.
I jak osiągnąć bielszy odcień bieli
Dla piór, by lśniły niczym tza o świecie.

Bo bywa niewidzialny, jak troska, żar, czułość –
Niestrudzony organizator przypadkowych spotkań,
Niespodziewanych wizyt, nieoczekiwanych olśnień
Zachwyków, skruchy i zwykłych przeprosin.

Podobno lubi sny, dzieci, zapach rosy i wiatr
południowy,
Niekórzy mówią, że, tak jak prawdziwa miłość,
nigdy nie zasypia.

Na pewno warto trochę się do niego
przyzwyczać –
Zwłaszcza w modlitwach
Rannych i wieczornych.

Modlitwa dla starszego syna

Jeżeli wierzysz w Boga,
Musisz wierzyć w niebo,
W to, że On sam nie daje marzeń,
Których nie chce spełnić

I w to, że za bramą z bardzo dziwnym zamkiem
Jest ogród i rzeka, wielki dom w ogrodzie.

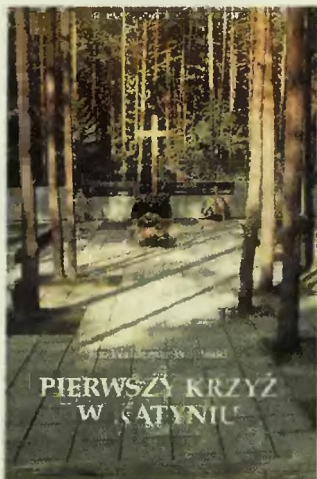
Jeżeli wierzysz w niebo,
Musisz także wierzyć
W to, że w domu bywa się najbardziej sobą,
Że można siebie zgubić i siebie odnaleźć,
Jak igłę w stogu siana zupełnie jedną.

Jeżeli wierzysz w Boga,
Musisz wierzyć w Łaskę,
W to, że drzwi domu otwarte, światło wybiega
na ścieżkę,

Pędzi szybko, jak miłość, więc trochę uważaj –
Zawsze trafia do celu,
Może Cię pochwyć.

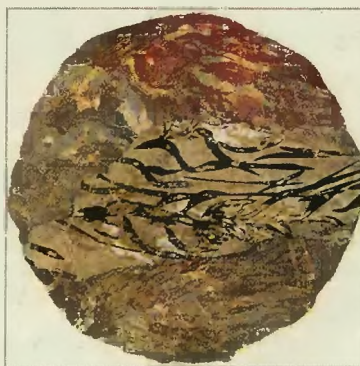
Księgarnia

„Tragiczne wydarzenia, które miały miejsce na wiosnę 1940 roku w Katyniu, Charkowie i Miednoje, są rozdziałem w martyrologium polskim, który nie może być zapomniany. Ta żywa pamięć powinna być zachowana jako przestroga dla przyszłych pokoleń”. Tymi słowami Ojciec Święty Jan Paweł II zwracał się 13 kwietnia 1996 roku do przedstawicieli Rodzin Katyńskich podczas specjalnej audiencji w Rzymie. Fragmenty tego przemówienia znalazły się w okolicznościowej publikacji ks. Waldemara Wojdeckiego pt. „Pierwszy krzyż w Katyniu”, wydanej w sześćdziesiątą rocznicę zbrodni katyńskiej. Autor przywołuje tutaj, w formie reportażowej, ważne wydarzenie z 1988 roku – pierwszą w historii wyprawę polskiej delegacji do lasu katyńskiego i postawienie pierwszego krzyża na tamtejszym cmentarzu. Zapoczątkowało ono trwający do dziś proces przywracania ofiarom zbrodni należnego im miejsca w narodowej i ludzkiej pamięci.

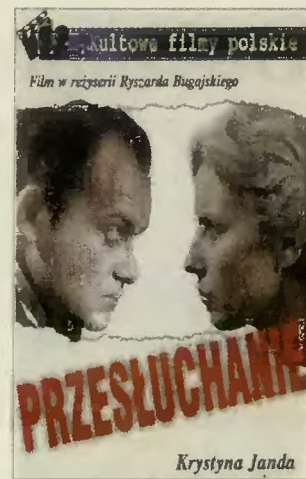
Audio

„Słuchaj i patrz uważnie, a usłyszysz i dojrzysz”, to dewiza, która otwiera album przedwiny. Płytę „Podniesienie” nagrała najśłynniejsza śpiewająca rodzina góralska Trebunie-Tutki z Białego Dunajca. W tej duchowej wyprawie towarzyszyli im: romantyk polskiego jazzu, kompozytor, saksofonista i pianista – Michał Kulenty oraz mistrz gitary – Krzysztof Ścierański. Idea wypowiedzi artystycznej zrodziła się podczas nagrania popularnego programu telewizyjnego „Tok Szok”. Zapytani, o co im tak naprawdę chodzi, górale byli zgodni: o wiarę w tradycję, w rodzinę, w miłość i dobro. Na pytanie dziennikarki odpowiedzieli muzycznie – nagrywając „Podniesienie”. To niecodzienna płyta z „opłatkami” graficznymi Marka Jaromskiego na ręcznie czerpanym papierze (każda okładka jest inna!). Potężny śpiew: „Groją rzewną nutę tatrzańskie organy” stworzył przepiękny album, w którym Trebunie-Tutki zaintonowali „holną” nutę Tatr ze słowami poetki z Harendy – Anny Gąsienicy-Czuberant.

Wideo

„Przesłuchanie”. Choć wszystkie starsze i nowe polskie filmy z reguły trafiają na kasety, to tylko część z nich znalazła się w dużych wypożyczalniach, natomiast większość spoczywa na półkach sklepowych. Wśród nich znalazło się m.in. „Przesłuchanie” Ryszarda Bugajskiego, film nakręcony w 1982 roku, którego właściwa premiera miała miejsce dopiero w roku 1989, w czasie festiwalu w Gdyni. Mimo że film nie trafił w latach 80. do kin, można go było oglądać na prywatnych pokazach, dzięki coraz bardziej upowszechniającej się wtedy technice wideo. Osadzona w latach stalinowskich historia Antoniny Dziwisz, młodej piosenkarki, zupełnie nie interesującej się polityką i aresztowanej przez UB, została uznana przez władzę za „najbardziej antykomunistyczny film w historii PRL”. Brutalnie torturowana psychicznie i fizycznie, często na granicy załamania, bohaterka filmu samotnie stawia czoło machinie komunistycznego terroru.
Reż. Ryszard Bugajski; wyk.: Krystyna Janda, Adam Ferency, Janusz Gajos, Agnieszka Holland, Anna Romanowska; Polska 1982.

Odeszła Halina Słonicka

Kultura polska poniosła kolejną, niepowetowaną stratę. Niespełna pół roku po nagłej śmierci Andrzeja Hiolskiego, w lipcu odeszła Halina Słonicka – znakomita śpiewaczka, przez całe lata związana z warszawskim Teatrem Wielkim. Wyróżniały ją nie tylko piękny głos i doskonała sztuka wokalna, ale także emocjonalny żar interpretacji oraz wyjątkowe wyczucie stylów.

Urodziła się w Czernianach k. Brześcia nad Bugiem. Zaznała losu wielu polskich rodzin z tamtych stron (przesiedlenie, utrata ojca w czasie wojny, biedne dzieciństwo w Hajnówce). Na szczęście jednak wrodzona muzykalność i naturalny talent, a także życzliwość otoczenia pomogły jej przełamać wszystkie bariery i ukończyć studia muzyczne.

Przygoda z muzyką zaczęła się już w młodości. Udział w uroczystościach szkolnych, śpiewanie w chórach, wreszcie angaż do Zespołu Pieśni i Tańca Wojska Polskiego i pierwsze wyjazdy zagraniczne. Lata 1956–1963 to okres triumfów młodej artystki w międzynarodowych konkursach wokalnych (Vercella, Moskwa, Hertogenbosch, Tuluza, Genewa i Rio de Janeiro). W 1957 roku Halina Słonicka

zostaje solistką Opery Warszawskiej, chociaż dyplom, w klasie prof. M. Halfterowej, uzyskuje w warszawskiej Akademii Muzycznej w roku 1960. Zaczyna od małych partii i dopiero rok później ma miejsce jej właściwy debiut sceniczny: śpiewa Hannę w „Strasznym dworze” Moniuszki. Potem przechodzi dalsze role: Violetta w „Traviacie”, Gilda w „Rigoletcie”, Leonora w „Trubadurze”, Antonia w „Opowieściach Hoffmanna”, Elżbieta w „Don Carlosie”, Mimi w „Cygankach”, Roksana w „Królu Rogerze”, Desdemona w „Otellu”, Łucja w „Łucji z Lammermoor”. W sumie zebrało się ich około 30.

Notowanie nr 161

od 08.08 do 21.08.2000 r.

1. *Jan Paweł II w Fatimie – Trzecia tajemnica fatimska*
Wyd. M, Kraków (1)
2. *Elementarz ks. Twardowskiego dla najmłodszego, średniaka i starszego*
Wybór tekstów A. Iwanowska, Wyd. Literackie, Kraków (2)
3. *Cud*
V. Messori, Wyd. Księgarnia św. Jacka, Katowice (3)
4. *Świadek nadziei*
G. Weigel, Wyd. Znak, Kraków (9)
5. *Pius XII i druga wojna światowa w tajnych archiwach watykańskich*
P. Blet, Wyd. Księgarnia św. Jacka, Katowice (5)
6. *O cudzie Wcielenia, czyli o tym, że Bogu i człowiekowi cudownie jest być razem*
ks. J. Szymik, Wyd. Księgarnia św. Jacka, Katowice
7. *Ziemia Święta – śladami historii zbawienia*
ks. T. Jelonek, Wyd. „List”, Kraków
8. *Eucharystia – sakrament nowego życia*
Oficjalny dokument Papieskiego Komitetu Obchodów Wielkiego Jubileuszu Roku 2000, Wyd. Księgarnia św. Jacka, Katowice (8)
9. *Wiersze o nadziei, miłości i wierze*
ks. J. Twardowski, Wyd. Łuk – Rhema, Kraków
10. *Przekonać Pana Boga*
J. Tischner, Wyd. Znak, Kraków (6)

Lista została sporządzona na podstawie danych z następujących księgarń:

- Księgarni św. Jacka, Katowice, ul. 3 Maja 18
- Księgarni św. Jana Bosco, Warszawa, ul. Kawęczyńska 53
- Księgarni Świętego Krzyża, Opole, ul. Katedralna 1
- Księgarni św. Ottona, Szczecin, ul. Papieża Pawła VI 2A
- Księgarni św. Pawła, Lublin, ul. Krakowskie Przedmieście 42
- Księgarni św. Stanisława BM, Kraków, ul. Wiślna 12 a
- Księgarni św. Wojciecha, Poznań, pl. Wolności 1
- Księgarni „W drodze”, Poznań, ul. Półwiejska 13
- Wrocławskiej Księgarni Archidiecezjalnej, Wrocław, pl. Katedralny 19

Numer w nawiasach oznaczają miejsce książki w poprzednim notowaniu „Listy”. Kolejne jej wydanie za dwa tygodnie.

Słonicka poruszała się z wielką swobodą również w sferze muzyki oratoryjnej i kameralnej. Udział w koncertach symfonicznych, recitale Moniuszkowskie, wieczory liryki romantycznej pozostawiały niezatarty ślad zarówno w pamięci słuchaczy, jak i w zapisach recenzentów. „Dixit Dominus” i „Magnificat” Vivaldiego, „Męczeństwo św. Sebastiana” Debussy’ego, „Mesjasz” Haendla, „Chrystus na Górze Oliwnej” Beethovena – to tylko niektóre z utworów oratoryjnych najczęściej i najchętniej przez nią śpiewanych.

Z początkiem lat osiemdziesiątych Halina Słonicka poświęciła się pracy pedagogicznej. I w tej dziedzinie doczekała się wielu osiągnięć. Jej dwie znakomite uczennice: Dorota Radomska (sopran) i Małgorzata Walewska (mezzosopran) są dziś ozdobą scen krajowych i zagranicznych.

Była nie tylko wielką artystką i świetnym pedagogiem. W naszej pamięci pozostanie także jako osoba pełna uroku, ciepła, delikatności i poczucia humoru.

JACEK CHODOROWSKI

Adresowana także do nas

Tekst niezwykle, zwłaszcza dzisiaj. Apokalipsa – najmłodsza i jednocześnie chyba najbardziej tajemnicza księga należąca do kanonu Nowego Testamentu – zyskała kolejne opracowanie interpretacyjne. Rzeczowa i bardzo dokładna, bo zatrzymująca się przy każdym wersecie świętego tekstu, refleksja Marii Szamot pt. „Apokalipsa czytana dzisiaj” jest godną bliźszego zainteresowania próbą odczytania Objawienia św. Jana w kontekście realiów i mentalności człowieka przełomu XX i XXI wieku.

„Przez długie lata żywiłam rodzaj pretensji do Pana Boga za tę Księgę, w której to, co najdroższe, Jezus-Baranek i Jego Matka, umieszczeni zostali w groteskowym towarzystwie rogatych smoków harujących po firmamencie niebieskim i szarańczy o lwich zębach” – pisze autorka we wstępie o swoim dawnym – niekiedy podszytym wręcz wstędem wobec przedstawicieli racjonalnego i sceptycznego społeczeństwa końca drugiego tysiąclecia – młodzieńczym nastawieniu do treści Apokalipsy. Potem ukazuje jednak, jak doszło do tego, że ta na pozór niedzisiejsza Księga jest jak najbardziej adresowana do współczesnego człowieka.

W swoistej relacji z osobistych odkryć przedstawia w prosty sposób – a to szczególnie zaleta książki Marii Szamot – różnorodność poziomów występujących w konstrukcji Janowej Apokalipsy. Poziomy, takie jak sekwencje wydarzeń posiadających swe źródło w historii, prorocza logika tych wydarzeń, świat ducha wyciskający swe piętno na świecie materii, egzystencja człowieka znajdującego się między tymi dwoma porządkami oraz sfera obrazu i symboliki, układają się konsekwentnie w przejrzysty schemat. Pozwala on praktycznie każdemu umiarkowanie przychylnemu Apokalipsie odbiorcy zrozumieć wieść ukrytą w jej tekście.

Mimo iż „Apokalipsa czytana dzisiaj” nie ma ambicji, żeby pełnić rolę podręcznika, a autorka jest świadoma niedostatku fachowego, teologicznego i biblijnego przygotowania, publikację wydawnictwa WAM można na pewno uznać za udaną. Okaże się ona cenna nie tylko dla zafascynowanych Apokalipsą tzw. zwykłych czytelników, ale także dla studiujących i tych, którzy ostatniej księdze Biblii przyglądają się z racji swojej profesji.

MICHAŁ GÓRA

Maria Szamot: **APOKALIPSA CZYTANA DZISIAJ**, WAM, Kraków 2000, s. 362

Książka na telefon

... wszystko, co w moim kapłaństwie było (też jest) dobre i szczęśliwe, płodne, działo się z Chrystusem. Wszystko, co było dramatyczne bądź prawie tragiczne, było robione bez Niego. (...) Kim byłbym, nie kochając jako ksiądz spotykanych ludzi – mniej lub bardziej sprawnym urzędnikiem słusznej instytucji. Podobnie jak serce Trójcy z wiersza Pasierba i nasze niezszerzone serca wystukują słowo Miłość na tysiące sposobów. Udanych i nieudanych. Ale tylko kochając, jesteśmy Jego dziećmi.

* * *

Uwaga Czytelnicy! Zacytowany wyżej fragment z pewnością zachęci Was do lektury. W tym numerze kontynuujemy naszą telefoniczną zabawę, dzięki której możecie otrzymać (gratis) kolejną ciekawą książkę. Księgarnia św. Jacka w Katowicach w ramach promocji swoich nowości wydawniczych oferuje niewielką wprawdzie, ale piękną i mądrą książkę ks. Jerzego Szymika pt. *O cudzie Wcielenia, czyli o tym, że Bogu i człowiekowi cudownie jest być razem*. Do rozdania jest jak zwykle 5 egzemplarzy. Wystarczy tylko zadzwonić do naszej redakcji w najbliższy poniedziałek 4

września między godziną 10.00 a 11.00. Pięciu czytelników, którzy zadzwonią się do nas jako pierwsi, otrzyma w prezencie wspomnianą książkę. Numery telefonów GN: (0-32) 251-18-07, (0-32) 251-50-06, (0-32) 251-15-55.

Telefony przyjmować będzie dział reklamy – w ten poniedziałek Beata Śładka.

O cudzie Wcielenia, czyli o tym, że Bogu i człowiekowi cudownie jest być razem

Koriackie sny o potędze

MAREK A. KOPROWSKI

Następnego dnia musimy się rozdzielić, żeby zdążyć zrealizować wszystkie plany przed odlotem.

Książd Jarosław odwiedzi więc Dom Dziecka, ja udaję się do urzędu gubernatora, by zweryfikować i uporządkować zdobyte informacje o ziemi Koriaków.

Niestety, nie zastałem pani gubernator, ale zgodził się mnie przyjąć jej zastępca wicegubernator Nikołaj Aniczymowicz Gawriłow. Chętnie zgodził się na szczerą rozmowę i otwarcie mówił o wszystkich bólach Kamczadałów. Z jego opowieści wyłaniał się obraz mało optymistyczny. Zastraszająco m.in. zmniejsza się hodowla reniferów. W latach osiemdziesiątych stada tych kamczackich jeleni liczyły 150 tys. sztuk, obecnie tylko 40 tys. Z jedenastu sowchozów, które specjalizowały się w ich „wrodzeniu” funkcjonują tylko cztery. Pozostałe, pozbawione pomocy państwa, zbankrutowały i zostały zlikwidowane.

Dla ludności zamieszkującej okręg ma to znaczenie zarówno materialne, jak i duchowe – mówi Nikołaj Aniczymowicz. – Hodowla reniferów jest podstawą ich kultury, zwyczajów i stylu życia. Przez wieki była właściwie jedynym ich zajęciem. Renifery dawały im wszystko, co było potrzebne do życia: mięso na pożywienie, skóry na odzież, kości do wykonania narzędzi i różnych przedmiotów codziennego użytku. Koriaccy koczownicy nawet po osiedleniu się w sowchozowych osadach większość czasu spędzali w tundrze na pilnowaniu stad. Obecnie większość z nich nie ma pracy, a więc i środków do życia. Wielu swoje problemy topi w alkoholu. Ich rodziny, które żyją w nędzy, wracają do gospodarki pierwotnej – odżywiają się jagodami, grzybami i rybami. Kto może, wyjeżdża z okręgu, zwłaszcza Rosjanie mający rodziny w innych częściach Federacji Rosyjskiej. Dlatego też liczba mieszkańców okręgu zmniejszyła się o jedną trzecią. Życie na półwyspie staje się po prostu niemożliwe. Po upadku sowchozów nie ma kto utrzymywać socjalnej infrastruktury i obiektów mieszkalnych. Kotłownie nie dostarczają ciepłej wody, agregaty prądowców energii elektrycznej. Wsie tracą kontakt ze zdobyciami cywilizacji – ich mieszkańcy nie odbierają radia czy telewizji.

Kryzys dotknął także gospodarstwa rybackie w okręgu, pomimo iż korzystają one z łowisk należących do najbogatszych na świecie. Występuje na nich m.in. wyjątkowy rarytas – tzw. dziki losos. Z sześciu rybackich kołchozów dysponujących własnymi przetwórniami zostały tylko dwa. Pozostałe w trakcie tzw. prywatyzacji, która zmieniła się w złodziejską „prechwatyzację”, zostały rozkradzione i zdewastowane.

– Naszą sytuację dodatkowo utrudniają odległości, brak dróg i połączeń komunikacyjnych – zauważa

wicegubernator Gawriłow. – Większość towarów z Pietropawłowska do Pałany trzeba dostarczać drogą lotniczą, co znacznie podnosi ich cenę. Docierające do nas paliwo także jest droższe niż dostępne w Pietropawłowsku, ponieważ trzeba je przewozić tankowcami na nasze wybrzeża, a to nie może pozostać bez wpływu na cenę. Z punktu widzenia wielkich kompanii naftowych odbieramy niewielkie ilości paliwa, transportowanie których jest dla nich nieopłacalne. W gospodarce planowej nikt tym się nie przejmował, w wolnorynkowej przedsiębiorstwa naftowe godzą się na to za dodatkową opłatą, którą musimy wkalkulować w cenę paliwa. Jego odbiorcy nie mają jednak czym płacić i w ten sposób powstaje zakłete koło niemożności. Do większości osiedli i posiołków przez całe miesiące nie dostarcza się ciepłej wody i ogrzewania.

Władze okręgu są świadome rosnącego zagrożenia, jednak próbują jakoś temu zaradzić. Wicegubernator Gawriłow ma nawet wizję prze-

rynkowej. Firma eksportuje swoje wyroby do Japonii, USA i Chin.

– Przedsiębiorstwo zaopatruje także nasz rynek, tworzy miejsca pracy i regularnie płaci podatki, dzięki czemu możemy regulować należności wobec sfery budżetowej – wylicza Nikołaj Aniczymowicz. – Z jej rozwoju można też wnioskować, że bankructwo jej nie grozi. Sprzyja też powstawaniu i rozwojowi innych rybackich jednostek. Firmy te dbają o kształcenie kadry, fundują stypendia dla przyszłych pracowników studiujących na uczelniach Dalekiego Wschodu, wspomagają edukację przyszłych nauczycieli i lekarzy, którzy po ukończeniu studiów podejmą pracę w Koriackim Okręgu Autonomicznym. Dbają, aby w przyszłości nie zabrakło specjalistów leczących i uczących ich dzieci.

Władze okręgu osiągają też sukcesy w przyciąganiu przedsiębiorstw z innych regionów Federacji Rosyjskiej, głównie z branży rybnej. Jednej z firm z Kraju Przymorskiego np. wydzielono w Karagińskim rejonie

wicz. – W naszym okręgu występują liczne bogactwa naturalne, których złoża są bardzo bogate, m.in. złota, platyny, kamieni szlachetnych i ropy naftowej. Gdyby udało nam się uruchomić ich eksploatację, nasze kłopoty szybko by się skończyły. Wydobywając własny węgiel, zaoszczędzilibyśmy duże kwoty, jakie przeznaczamy na jego sprowadzenie z Sachalinu i Kraju Nadmorskiego. Ze wstępnych rachunków wynika, że nasz węgiel byłby czterokrotnie tańszy. Jego pokłady zalegają płytko pod powierzchnią ziemi, więc wydobywanie nie jest zbyt skomplikowane. W Pienżyńskim Rejonie już je rozpoczęliśmy. Złoża ropy i gazu dopiero dokumentujemy, ale z przeprowadzonych wstępnych prac wynika, że gwarantują nam one nie tylko samowystarczalność, ale uzyskiwanie sporych nadwyżek. Największych zysków spodziewamy się z wydobywania platyny, która jest obecnie jednym z najbardziej poszukiwanych na świecie metali. Dzięki występowaniu złóż platyny, nasz okręg jest

Muzułmanie, którzy przyjęli katolicką Caritas w Pałanie na nocleg

kształcenia go w oazę szczęścia i dobrobytu. Nie liczy jednak na pomoc z zewnątrz, sądząc, że mieszkańcom uda się poprawić swój byt własnymi siłami. Okręg zawarł już umowę z kompanią naftową „Pałuks” na dostawę paliwa, która powinna rozwiązać kłopoty ludności z zaopatrzeniem w nie. Kupiono już niewielki tankowiec o wyporności dwóch tysięcy ton i przystąpiono do budowy na koriackim wybrzeżu zbiorników na paliwo.

Po finansowej katastrofie w 1996 roku zaczynają też stabilizować się wpływy do budżetu okręgu, które w ciągu ostatnich lat wzrosły czterokrotnie. Jest to głównie zasługa nowego przedsiębiorstwa połowowego „Koriak-Ryba”, które potrafiło dostosować się do realiów gospodarki

miejsce na zorganizowanie bazy i zezwolono na połów ryb w ramach własnych limitów. W zamian przedsiębiorstwo to zajęło się dostarczaniem dla pobliskich osiedli ropy naftowej, węgla kamiennego, lekarstw i żywności. Wspólnie z Niemcami zamierza również zbudować pierwszą na Dalekim Wschodzie tak nowoczesną przetwórnę rybną. Odpowiednie kontrakty już zostały podpisane. Zwiększy to znacząco zyski przedsiębiorstwa, co powinno spowodować wzrost wpływów do budżetu okręgu z podatków. Dzięki tej inicjatywie powstaną nowe miejsca pracy, ożywi się cały rejon.

– Myślimy również o rozwoju innych branż, które do tej pory na naszym terenie w ogóle nie funkcjonowały – informuje Nikołaj Aniczymo-

atrakcyjny dla inwestorów. Wierzymy, że na tej ziemi można godnie i dostatnio żyć. Chcemy przechować naszą kulturę, zwyczaje i język dla następnych pokoleń.

Pora kończyć rozmowę i udać się na lotnisko, na którym oczekuje mnie już ks. Jarosław. Okazuje się, że jego wizyta w Domu Dziecka była bardzo udana. Personel i podopieczni przyjęli go bardzo dobrze. Nie kryli, że liczą na następne odwiedziny.

– Będę się starał, by nasza Caritas objęła tę placówkę systematyczną opieką – mówi ks. Jarosław. – Koriacy na pewno na to zasługują.

Wracamy do Pietropawłowska. Czas się pakować i ruszać do Magadanu, kolejnego etapu wyprawy.

cdn.

Na wesolo

Ojciec poucza syna: – Kiedy ten niegrzeczny chłopak będzie w ciebie znowu rzucał ogryzkami, to nie powinieneś oddawać mu tym samym. Powinieneś przyjść do mnie i powiedzieć o tym mnie.
– Po co? Stąd i tak byś w niego nie trafił...

***

Sierżant: – Mówiliście, szeregowy, że umiecie gotować. Coście do jasnej aniłki gotowali w cywilu?

– Smole, panie sierżancie!

***

– Kelner! Ja nie mogę jeść tej zupy!

– Chwileczkę proszę pana, zaraz zawołam szefa kuchni...

– Po co mi szef kuchni?! Przynieś pan łyżkę!

***

– Jak panu smakował kotlecik? – pyta kelner gościa.

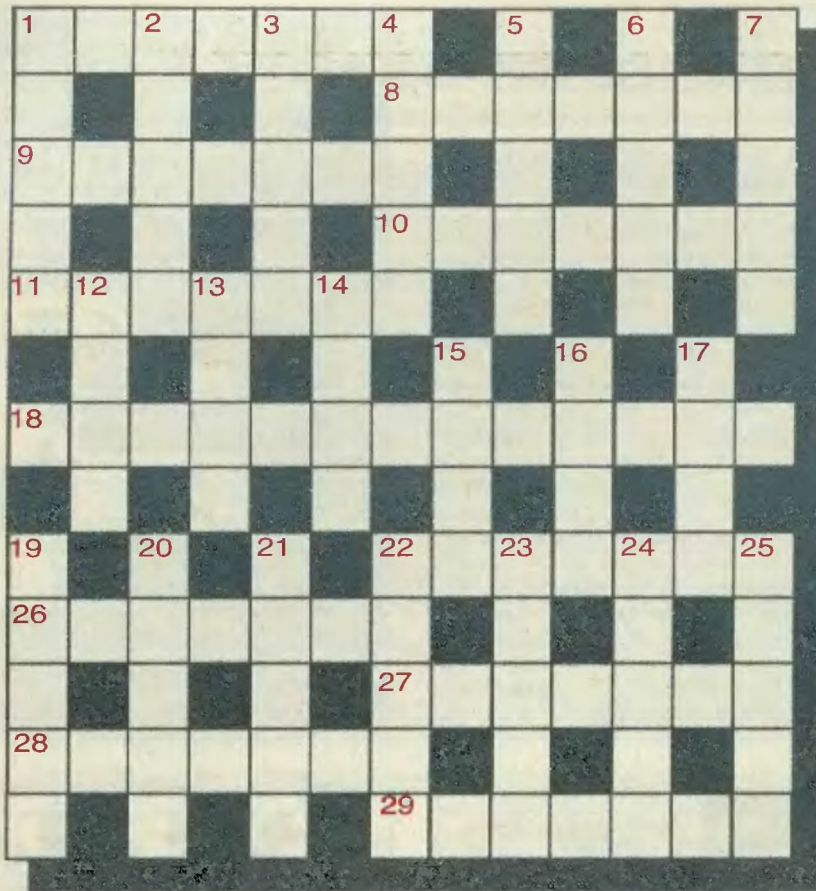
– Zwierzę, z którego pochodziło to mięso, musiało być niezwykle zdrowe! – Skąd pan wie?

– Skoro dożyło tak sędziwego wieku...

ANECDOTY

Matematyk Feliks Klein twierdził, że najlepsze lata twórcze przypadają na trzydziestkę, później się tylko głupieje. Obecny przy tym Walter Nernst (fizyk i chemik) odrzekł, że jest przeciwnego zdania, uważa bowiem, że z każdym dniem staje się mądrzejszy.

– Tak pan sądzi? – chłodno spojrzal na niego Klein. – No to w takim razie wkrótce się wyrównamy.

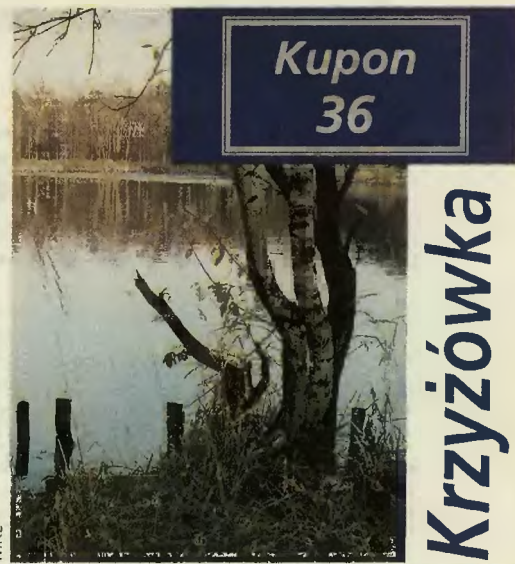

POZIOMO:

1) podopieczny św. Floriana, 8) antyfony na wejście, 9) zamek warowny, mała twierdza, 10) linia na mapie łącząca punkty o jednakowym ciśnieniu atmosferycznym, 11) wyraz przeciwstawny, 18) absolucja, 22) jeden z Ewangelistów, 26) część przyrządu mierniczego, 27) brazylijski król strzelców we włoskiej lidze, 28) zakonicy żyjący w odosobnieniu, 29) mieszkanki kraju nad Zatoką Fińską.

PIONOWO:

1) np. „Kościół Moona”, 2) część pieca, 3) szton, 4) wzorzysty dywan na ścianę lub podłogę, 5) powała, sufit, 6) widliszek, 7) miejska lub ogniowa, 12) pierwiastek chemiczny, dodatek stopowy do stali, 13) święta księżna Rusi, 14) rzadkie imię męskie, 15) pasza lub choroba zakaźna, 16) brazylijski król piłki nożnej, 17) diabeł, 19) Ewangelista, patron Wenecji, 20) nakrycie głowy duchownego, 21) podpórka dla pomidora, 22) francuska Marysia, 23) kartagińska bogini nieba i Księżycza, utożsamiana z Astarte, 24) miasto na Półwyspie Czukockim, 25) substancje odkładające się w tkankach na skutek złej przemiany materii.

Kupon
36

Krzyżówka

UWAGA:

Wśród osób, które do 12 września 2000 r. (dzień losowania) nadesłały pod adresem redakcji: 40-958 Katowice 2, skrytka pocztowa 659, prawidłowe rozwiązania (z załączonym kuponem kontrolnym), rozlosowanych zostanie 10 nagród książkowych.

Rozwiązania prosimy przysyłać wyłącznie na kartach pocztowych.

Rozwiązanie krzyżówki nr 33:

Poziomo: karbunkuł, odmet, zebra, wysięgnik, kierdel, trzewia, szelest, zielarz, pasierb, izobara, Czorsztyn, stado, tutka, nienawiść.

Pionowo: krzykacz, rubież, Uganda, kawalarz, łaszt, orędzie, manowce, taksa, sumienie, trwałość, eksport, aneksja, Polska, Malawi, pacht, beton.

Wylosowano 10 nagród książkowych, które otrzymują PP.: Julia Romaniec – Kraków, Maria Ryś – Sanok, Bogumił Jędrusiak – Katowice, Wanda i Henryk Statuchowicz – Orzesze, Katarzyna Puksha – Białystok, Małgorzata Gładych – Połomia, Ludwik Radziej – Wodzisław Śl., Halina Wójcicka – Kielce, ks. Władysław Wojnar – Dylągówka, Teresa Królik – Świdnik.

Gratulujemy. Nagrody prześlemy pocztą.

Hobby z ząbkami

Ksiądz Horasch – alpinista

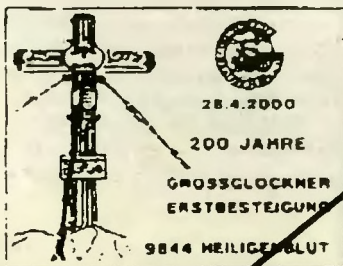
Przedstawimy dwa znaczki austriackie, jeden z roku 1998, drugi – z kwietnia br. Na pierwszy rzut oka nie mają one nic wspólnego z bliską nam tematyką religijną, ale zaraz się przekonamy, że jest inaczej.

Pierwszy znaczek pokazuje wiedeńską dorożkę, która zarówno nad Dunajem, jak i u nas zwie się także fiakrem. Fiakier jest od wielu lat wszechobecny w austriackiej stolicy. Nas interesuje pochodzenie owego dość popularnego synonimu nazwy dorożki: skąd wziął się fiakier?

Otóż w VII w. żył w Irlandii pustelnik noszący takie właśnie imię. Podobnie jak wielu innych irlandzkich Sług Bożych, Fiakier wybrał się na kontynent, by tam umocnić w ludziach wiarę. Z wielką życzliwością przyjął go biskup z Meaux we Francji, który chcąc go zatrzymać, wydzielił mu ze swych dóbr spory szmat ziemi, na którym przybył ze Szmaragdowej Wyspy w pierw zbudował sobie pustelnię, a potem tuż obok hospicjum, w którym dawał dach nad głową chorym mężczyznom (w późniejszych czasach wyrósł przy nim klasztor, a wokół niego miasto zwące się Saint-

Fiacre-en-Brie), których sam leczył. Sobie, jako że nadal prowadził ascetyczny tryb życia, wszystkiego odmawiał, ale swym podopiecznym niczego nie żałował, zaopatrywał ich w lekarstwa i dobrze karmił, by jak najszybciej wyzdrowieli. Gdy zmarł około 670 r., lud otoczył go kultem świętości i przez wiele lat jeszcze pielgrzymował do jego eremu i kaplicy, by tam prosić orędownika chorych o wstawiennictwo. Także w Paryżu powstał szpital Saint Fiacre. Kiedy w 1620 roku we francuskiej stolicy pojawiły się pierwsze kolasy do wynajęcia, miejsce ich postoju znajdowało się właśnie w jego pobliżu. Na ich drzwiczkach dorożkarze umieszczali obrazki z wizerunkiem Świętego, aby strzegł powożących i pasażerów od wypadków. Z czasem imię ascety przeniosło się na pojazd, i tak właśnie powstała druga nazwa dorożki, którą do dziś przede wszystkim posługują się wiedeńscy.

Drugi znaczek prezentuje najwyższą górę Austrii – Grossglockner. Poczta austriacka wydała walor dlatego, że akurat – 28 lipca – minęła 150. rocznica zdobycia jego wierzchołka.

Poświęćmy trochę uwagi temu wydarzeniu. Aż do końca XVIII w. uważano, że Grossglockner pozostanie na zawsze górą dziewiczą, bo wspinanie się na nią uchodziło za rzecz nierealną. Nie dawało to jednak spokoju księciu metropolii Franzowi Ksaweremu von Salm-Reifferscheid (1749–1822), wielkiemu protektorowi sztuk i nauk, zwłaszcza przyrodniczych. Dzięki jego staraniom, w lipcu 1799 r. wyruszyła na niezdobyty dotąd szczyt licząca aż 30 osób (jego w to wliczając) wyprawa, która osiągnęła cel w składzie sześciu osób (wśród nich był wikariusz generalny Zygmunt hrabia Hohenwart, późniejszy pierwszy biskup Linzu). Ale tam okazało się, że jest to tylko niższy wierzchołek Grossglocknera (Kleinglockner), zasłaniający zasadniczy szczyt.

Ksiądz Metropolita jednakże nie zrezygnował. W lipcu 1800 r. u podnóża góry pojawiła się druga ekspedycja licząca aż 62 osoby, wśród których znajdował się sam ksiądz i 11 najwybitniejszych ówczesnych naukowców oraz 50 tragarzy, służących i cieśli. 28 lipca Grossglockner został pokonany! Pierwsimi stanęli na nim ksiądz Horasch, proboszcz z Döllach, i czterech cieśli, którzy natychmiast zabrali się do stawiania krzyża, do dziś górującego nad szczytem (widzimy go na reprodukowanym datowniku okolicznościowym, stosowanym przez urząd pocztowy Heiligenblut).

List do redakcji

Podziękowanie

W imieniu Wojtusia, a przede wszystkim swoim chcielibyśmy gorąco podziękować za okazaną pomoc finansową – pomoc w walce o zdrowie i sprawność naszego dziecka.

Bardzo cieszymy się, że dzięki Państwa hojności i sercu mogliśmy pojechać z synkiem na rehabilitację, rozpoczynając intensywną pracę i poddać go tak potrzebnemu, acz bardzo kosztownemu leczeniu neuroortopedycznemu. Zrozumieliśmy, że jednak nie jesteśmy sami, że otaczają nas również ludzie życzliwi, a nie tylko tacy, którzy wskazują naszego synka palcami i robią z tego niezdrówą sensację. To tak bardzo boli. Jeśli pozwolicie Państwo, włączymy Was do tak nielicznego, jak dotąd, grona naszych Przyjaciół – szczególnych Przyjaciół.

Jeszcze raz z całego serca bardzo dziękujemy, życzymy powodzenia i samych radosnych dni.

Z wyrazami szacunku
Rodzice
Marzena i Piotr Szrubowie

Podajemy aktualne konta, na których gromadzimy środki na leczenie Wojtka:
Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym
koło w Mikołowie, plac Salwatorianów 4, 43-190 Mikołów, MBS Mikołów nr 84360003-286-27006/1 z dopiskiem: „Dla Wojtka Szruba” lub na konto:
„Hipomedical” S.C. Stawnica 33, 77-400 Złotów, BGŻ S.A. Filia/Złotów nr 20301723-131052-2703-11 z dopiskiem: „Dla Wojtka Szruba”.

WYDAWNICTWO **JEDNOŚĆ** Jana Pawła II nr 4
25-013 KIELCE tel: (041) 3430960

PROGRAM KATECHETYCZNY
W DRODZE DO MIŁOŚCI OJCA

* podręczniki ucznia
* zeszyty ćwiczeń
* pomoce metodyczne

DLA WSZYSTKICH KLAS SZKOŁY PODSTAWOWEJ I GIMNAZJUM

Książki dostarczamy pocztą kurierską na koszt wydawnictwa!

Zatelefonuj po informacje i katalog
Bezpłatna infolinia 0800 137072

EKONOMICZNE OGRZEWANIE KOŚCIOŁÓW
Reflektorami ciepła **TERM 2000** z **IRK Philips**
Nowa era ogrzewania promiennikowego
Warszawa, 0-22 822 37 82, 668 95 08

Mozaiki marmurowe, ołtarze, drogi krzyżowe, portrety świętych

Jarosław Koneśka
ul. Kilińskiego 92
90-010 Łódź
0 501 520330

DZWONY

DZWONY POJEDYNCZE - WZBOGACANIE
ISTNIEJĄCYCH ZESTAWÓW
- ZESTAWY WIELOGŁOSOWE
- KONSERWACJA

LUDWISARNIA FELCZYŃSKICH - TACISZÓW
44-171 TACISZÓW, UL. GLIWICKA 87
ZBIGNIEW LUDWIK FELCZYŃSKI
Rodzinna technologia w rękach VI pokolenia
Telefon osobisty: 0604 519 678

44-100 GLIWICE
ul. Kochanowskiego 31/18
Tel./fax (032) 238-29-86
HTTP://WWW.BMJ.COM.PL/~FELCZYN
e-mail: dzwon@bmj.com.pl
Warszawa, tel./fax (022) 857-57-03

LEX-BUD 41-700 Ruda Śl. 9, ul. Gen. Hallera 18a,
tel./fax (032) 342-06-93, dom. 242-19-28,
www.lexbud.ic.pl

Osuszanie i odgrzybianie zawilgoconych murów

Kościelne prace stolarskie:
meble, drzwi wejściowe i wewnętrzne, ławki, sufity, boazeria kasetonowa - dąb, jesion, modrzew,
Zakład Stolarski, Wiśniowa 8, tel. (041) 307-43-68 po 18.00

Elementarz Katechetyczny

to seria podręczników do nauki religii, przeznaczonych dla dzieci przedszkolnych oraz uczniów klas zerowych szkół podstawowych. Stanowią one atrakcyjną, nowoczesną pomoc dydaktyczną i formacyjną, opartą na najlepszych wzorcach i najnowszych osiągnięciach pedagogiki religijnej. Preferowany przez autorów model nauczania kreatywnego ukierunkowany jest na:

- stymulację i rozwój samodzielnego myślenia dziecka w duchu wiary,
- rozbudzanie i podtrzymywanie jego pierwszych doświadczeń religijnych
- kształtowanie postaw zaangażowania w życiu chrześcijańskiej rodziny, wspólnoty rówieśniczej i parafialnej,
- zapoznanie z podstawowymi wydarzeniami biblijnymi,
- świadome przeżywanie świąt i okresów liturgicznych,
- naukę wyrażania treści religijnych poprzez działanie twórcze,
- zapamiętywanie oraz rozumienie podstawowych modlitw,
- wprowadzenie w świat symboli, tradycji i zwyczajów chrześcijańskich.

Realizacja tych zamierzeń możliwa jest nie tylko pod kierunkiem nauczycieli religii, ale również w domu rodzinnym, przy zaangażowaniu ze strony rodziców. Dlatego „Elementarz Katechetyczny” można nazwać „podręcznikiem katechezy rodzinnej”. Podręcznikiem, który stwarza szansę na serdeczne i pełne ciepła wychowanie religijne najmłodszych.

Katechizmy można nabyć w księgarniach katolickich, sklepie internetowym www.wds.pl lub pod adresem:
Wydawnictwo Diecezjalne, ul. Żeromskiego 4,
27-600 Sandomierz, tel. (015) 832 31 92, fax 832 77 87

cena det. 16,00 zł

Duszpasterstwo Pielgrzymkowe
Księży Pallotynów
APOSTOŁOS

Zapraszamy na pielgrzymkę do Ziemi Świętej w terminach:
22-29.10.2000 i 28.11-05.12.2000
cena 935 USD

ul. Kordeckiego 49
42-226 Częstochowa
tel. (0-34) 365 66 76
tel./fax (0-34) 368 05 44
www.apostolos.gold.pl
e-mail: apostolos@gold.pl

OGRZEWANIE KOŚCIOŁÓW
ELEKTRYCZNE CERAMICZNE PROMIENNIKI

- Niskie koszty instalacji (kościół 250 m² koszt ok. 5 tys. zł)
- Oszczędności eksploatacyjne do 40% (w stosunku do tradycyjnego ogrzewania)
- Ogrzanych już ponad 200 kościołów tą metodą

Producent: ELCER S.C.
32-040 ŚWIĄTNIKI GÓRNE
RZESZOTARY 98
TEL./FAX 012 2704611

WYSYŁAMY BEZPŁATNY INFORMATOR

KLINIKA 2000

PRYWATNA KOMFORTOWA
KLINIKA CHIRURGII

KATOWICE ul. Żelazna 1 580-122 598-075

Operacje okulistyczne zaćmy (katarakty) unikatową metodą fakoemulsyfikacji.
Pobyt w klinice tylko jeden dzień! - zabieg operacyjny - refundowany przez kasę chorych

APARATY SŁUCHOWE
PHILIPS
REALIZACJA WNIOSKÓW KASY CHORYCH
PORADNIA LARYNGOLOGICZNA
Katowice, ul. Raciborska 17
pn.-pt. godz. 10-16,
sob. godz. 10-12
tel. 251-09-02
Zabrze, ul. Kondratowicza 1c
pn.-pt. godz. 8-14
tel. 274-83-95, 276-14-29

Biuro **HALINA**
Pielgrzymkowo-Turystyczne
41-706 Ruda Ślaska 6, ul. 1 maja 18
tel./fax (032) 242 23 90 (11.00-15.00)
(032) 242 43 90 (17.00-22.00)
tel./fax (032) 242 68 33, kom. 0 601 471 527

- Pielgrzymki do Włoch i Wilna
- Wyjazdy do Medjugorie

Terminy wyjazdów do Medjugorie na 2000 rok
07.09-15.09 • 19.09-27.09 • 30.09-08.10
14.10-22.10 • 04.11-12.11 • 18.11-26.11
02.12-10.12 • 28.12-04.01.2001

- Pielgrzymko-wczasy Medjugorie, Adriatyk 02-05.09

ODLEWNIA I NAPRAWA DZWONÓW JANA FELCZYŃSKIEGO

Odnaczona wielokrotnie złotymi medalami na targach w kraju i za granicą, za najwyższą jakość i osiągnięcia w rzemiośle artystycznym

przewodzona przez spadkobierców Jana: Witolda Sobola i Waldemara Olszewskiego

wykonujemy: dzwony pojedyncze i wielogłosowe oraz świadczymy usługi w zakresie napraw dzwonów

37-700 PRZEMYŚL, ul. Słowackiego 46, tel. (0-16) 678-55-65
tel./fax (0-16) 678-56-21, www.dzwony.bells.com.pl

Uwaga Proboszczowie! Konkurs „Plebania w kwiatach”

Ten przepiękny ogród wodny z białymi i różowymi liliami wodnymi jest ozdobą plebanii przy parafii św. Michała Archanioła w Leśnej (diecezja bielsko-żywiecka). Zdjęcie otrzymaliśmy od ks. Piotra Sadkiewicza

W związku z wciąż rosnącym zainteresowaniem naszym konkursem postanowiliśmy przedłużyć termin nadsyłania fotografii do 15 września.

Dziękujemy za napływające wciąż fotografie i przepraszamy, że nie jesteśmy w stanie wszystkich przedstawić na naszych łamach ze względu na dużą konkursową frekwencję. Do 21 sierpnia br. otrzymaliśmy bowiem zgłoszenia z 62 parafii, w sumie kilkaset (!) zdjęć. Wybór najpiękniejszego ogrodu będzie nie lada problemem, tym bardziej że wciąż nadchodzą kolejne zgłoszenia. Dziś prezentujemy dwa ogrody.

Przypominamy, że fotografie w formacie 10 x 15 cm wraz z kuponem konkursowym nadsyłać należy na adres: „Gość Niedzielny”, skr. poczt. 659, 40-958 Katowice 2, z dopiskiem „Plebania w kwiatach”.

Nagroda główna – 6 m² doskonałej ziemi ogrodowej firmy Kronen wraz z transportem. Łączna wartość nagrody – 7000 zł. Sponsorem nagrody głównej jest firma Kronen. Nagrodą dodatkową jest zestaw albumów i książek z dziedziny pielęgnacji ogrodów, o łącznej wartości 1000 zł, ufundowany przez redakcję „Gościa Niedzielnego”. Redakcja zastrzega sobie prawo do podziału nagrody. (mś)

Ks. Jan Rataj, proboszcz parafii pw. św. Maksymiliana w Słupsku, nadesłał na konkurs aż 14 zdjęć. Wybór najbardziej malowniczego zakątka ogrodu był bardzo trudny, jako że ogród ks. proboszcza to nie tylko rośliny. „W kilku miejscach ogrodu można spotkać egzotyczne ptactwo, zwłaszcza gęsi i kaczki. Jest ich dokładnie 40 gatunków. Są też bażanty, kury, strusie Emu i... bocian Kajtek” – pisze ks. Rataj. Gratulujemy franciszkańskiego ducha!

EL PEREGRINO
ul. Nowa 6
50-082 Wrocław
tel. (071) 341 85 86

„Plebania w kwiatach”
KUPON KONKURSOWY

Zgłaszający:.....
Parafia:.....
Dokładny adres:.....
.....
Podpis:.....

Ogłoszenie

WYDAWNICTWO WAM KSIĘŻY JEZUITÓW POLECA:

Nr 1 wśród katechizmów do Gimnazjum

- ✓ najlepsze grono katechetów i metodyków pod kierunkiem ks. Zbigniewa Marka SJ
- ✓ najwyższy poziom merytoryczny
- ✓ wykorzystanie metod aktywizujących
- ✓ forma przekazu dostosowana do możliwości intelektualnych i wrażliwości ucznia
- ✓ nowe rozwiązania graficzne
- ✓ ciekawy dobór materiału ilustracyjnego
- ✓ dla katechety podręczniki metodyczne w formie segregatorów z zeszytami + GRATIS płyty CD z materiałami pomocniczymi

Wyrażając radość z ich powstania dziękuję autorom, a korzystającym z nich życząc miłych doświadczeń w reformującej się szkole, także w czasie katechezy.

Bp Kazimierz Nycz

Przewodniczący Komisji Episkopatu Polski ds. Wychowania Katolickiego

Da Pan Bóg, że ta pomoc będzie towarzyszyła uczniom i katechizującym, żeby usłyszeli głos Chrystusa Pana, dającego w swoim Kościele odpowiedzi, bez których trudno znaleźć sens życia i rozpoznać życiowe drogi.

Kard. Franciszek Macharski

Metropolita Krakowski

NOWOŚĆ! katecheza w klasie „0”

WĘDROWANIE Z BOGIEM
katechizm i podręcznik metodyczny

pod red.
s. Teresy Bilyk i Barbary Surmy

✓ dla dzieci:

teczka z 56-cioma planszami, na których dzieci mogą rysować, wyklejać, bawiąc się uczyć, a tym samym aktywnie brać udział w katechezie. Zapinana teczka z uchwytem, o wym. 350x250 mm, z powodzeniem posłużyć może sześciolatkom jako ich pierwszy tornister i to nie tylko na katechizację.

✓ dla katechety:

podręcznik metodyczny w formie segregatora + teczka z zestawem pomocy dydaktycznych na każdą jednostkę katechetyczną. Dzięki trzem kasetom, zawierającym piosenki do każdej katechezy oraz ich linie melodyczne, lekcje religii będą bardziej atrakcyjne, a nauka śpiewu łatwiejsza.

zamówienia prosimy kierować na adres:

WYDAWNICTWO WAM, ul. Kopernika 26, 31-501 Kraków
tel. (012) 429 18 88, fax (012) 429 50 03

http://www.jezuici.krakow.pl/wam/, e-mail: wysylka@wam.jezuici.krakow.pl

W uroczystości poświęcenia wzięły udział tłumy gliwiczian

Zabytkowy kościół poświęcony

Z hymnami w Boże przedśmionki

„Nowa perła gliwickich kościołów” – tak bp Jan Wieczorek powiedział o zabytkowej świątyni Wniebowzięcia NMP, którą w uroczystość odpustową poświęcił na nowym miejscu. O historii tego zabytku i niezwyklej wręcz jego tułaczce pisaliśmy już wielokrotnie na naszych łamach.

Godzinę przed rozpoczęciem Mszy grupy wiernych podążyły ul. Kozielską w stronę dawnego cmentarza. Tam, zaledwie w ciągu dwóch lat, zrekonstruowano XV-wieczny zabytek. Zwłaszcza ostatnie miesiące były czasem intensywnych prac. Wewnątrz odnawiano polichromie, ustawiano ołtarze, które w dużej mierze udało się zachować od zniszczenia. Roboty na zewnątrz świątyni prowadzono właściwie do samego końca. Jeszcze w

przeddzień uroczystości Wniebowzięcia NMP porządkowano przykościelny teren. – Cieszę się, że udało nam się poświęcić kościół w jego uroczystość odpustową – mówi ks. Waldemar Niemczyk, rektor zabytkowej świątyni. – Wymagało to naprawdę wielkiego poświęcenia ze strony pracujących przy rekonstrukcji ludzi. Jestem im za to bardzo wdzięczny.

Jeszcze miesiąc wcześniej w kościele stały rusztowania, na których pracowali

konserwatorzy, a teren wokół przypominał plac budowy. 15 sierpnia zabytek był gotowy do poświęcenia.

Przed głównym wejściem Barbara Kozłowska, reprezentująca firmę Akant, głównego wykonawcę rekonstrukcji świątyni, wręczyła Biskupowi Gliwickiemu klucze do świątyni. Przypomniała także historię zabytku. Zbudowany w 1493 roku w Zębowicach, powiat oleski, przez ponad pięć wieków służył tamtejszym mieszkańcom. Na początku obecnego wieku zębowiczanie wzniesli nowy, neogotycki kościół. Ponieważ mieszkańców nie było stać na utrzymanie dwóch kościołów, drewnianą świątynię postanowiono sprzedać. Na ogło-

szczeniu w lokalnej prasie odpowiedziały władze Gliwic. W 1925 roku drewnianą świątynię rozebrano i przewieziono do Gliwic. Rok później drewniany kościółek stanął na Cmentarzu Centralnym, gdzie pełnił funkcję kaplicy pogrzebowej. Otoczony drzewami stanowił ozdobę cmentarza, zaliczanego wówczas do jednego z piękniejszych w tej części Europy. Właścicielami obiektu stały się władze Gliwic.

Podobnie było również po wojnie, z tą jednak różnicą, iż praktycznie w ogóle zapomiano o konserwacji zabytku. Nie wyrażono także zgody na przejęcie

Ciąg dalszy na str. 16

ZDJĘCIA: ANTONI WITWICKI

Wnętrze świątyni udało się w dużej mierze zachować od zniszczenia

Jubileuszowa pielgrzymka kobiet i dziewcząt do Piekar Żaden człowiek nie jest buble

Biskup Jan Wieczorek przewodniczył Mszy św. podczas tradycyjnej pielgrzymki kobiet i dziewcząt do Piekar. Pielgrzymów przywitał abp Damian Zimoń. – Eucharystia, którą za chwilę rozpoczniemy, to źródło naszej siły i mocy! Mimo trudności nie poddajemy się zwątpieniu i zniechęceniu! – powiedział Metropolita Katowicki. Hasłem jubileuszowego spotkania u Matki Miłości i Sprawiedliwości Społecznej było „Te Deum laudamus”.

W niedzielny poranek 20 sierpnia plac przed piekarską bazyliką wypełniły tłumy pątniczek, w tym roku około siedemdziesięciu tysięcy kobiet. Jubileuszowe spotkanie zainicjowała godzina różańcowa. O godzinie 10.00 rozpoczęła się uroczysta Msza Święta koncelebrowana, której przewodniczył Ordynariusz Gliwicki. Homilię wygłosił ksiądz profesor Jerzy Szymik. – Co

Piekarska Pani ma dzisiaj do powiedzenia kobiecie żyjącej na naszej śląskiej ziemi, czego może i winna się nauczyć współczesna Ślązaczka od Tej, którą czci w Piekarach? – pytał ksiądz J. Szymik. Odpowiedź na to pytanie podsuwa piękna śląska gwar, do której odwołał się Ksiądz Profesor. – Przed rokiem, podczas czerwcowej

pielgrzymki do Polski, Jan Paweł II przypominał nam najważniejszą i najpełniejszą „definicję Boga”, zapisaną w Pierwszym Liście św. Jana: „Bóg jest miłością”. Na określenie miłości jest w naszej górnośląskiej gwarze piękny czasownik „przoc”. – Oznacza tyle co „kochać”, „miłować”. (...) Jest też w śląskiej gwarze rzeczownik,

„przociel”, który oznacza krewnego. Oto w literackiej polszczyźnie krewny to ktoś związany ze mną więzami krwi. W gwarze śląskiej krewny – „przociel” to ktoś związany ze mną czymś jeszcze głębszym niż więzy krwi. To ktoś związany ze mną więzami miłości, to ktoś, kierzemu przaja. (...) Wszyscy w rodzinie jesteśmy z miłości; inaczej nas nie ma. Człowiek jest „wymyślony” i stworzony przez Boga. A to znaczy, że żaden człowiek nie jest „buble”, nie jest też tylko „przypadkową” konsekwencją tego, że jakaś kobieta przespała się z jakimś mężczyzną.

Odpowiadając na pytanie, w czym współczesne Ślązaczki powinny podpatrywać Piekarską Matkę, ksiądz Szymik mówił: „W sztuce prowadzenia piekarskiego gospodarstwa, czyli w rodzeniu Boga dla innych. (...) Niech nas strzeże przed zaraźliwymi i niosącymi śmierć ideami. Niech nas broni przed przynoszącymi pomór ideologiami (...) Dziś „morowe powietrze” to idee, które robią człowiekowi wodę z mózgu i kamień z serca. Różne mutacje wirusa atakują głównie miejsce najbardziej wrażliwe i czułe w człowieku – ludzką miłość, odzierając ją z głębi, z jej związku z Bogiem, z krzyżem i prawdą o niej, a w końcu pozabawiając miłość sensu i szczęścia”.

A.B.

MIAREK PIEKARA

W diecezji i regionie

● Prof. Kornel Gibiński został tegorocznym laureatem nagrody *Lux ex Silesia* (Światło ze Śląska). Jest to najważniejsze honorowe wyróżnienie na Śląsku, którego fundatorem jest metropolita katowicki abp Damian Zimoń. Prof. Gibiński ma 85 lat, jest wybitnym specjalistą chorób układu pokarmowego.

● W uroczystość Wniebowzięcia NMP w gliwickim Hospicjum Miłosierdzia Bożego ks. Franciszek Żurawski odprawił pierwszą Mszę św. Od lipca ks. Żurawski pełni funkcję kapelana gliwickiej placówki. Pierwsi pacjenci zostali przyjęci już w kwietniu br., pomimo iż ciągle trwa remont obiektu.

● Kolejna kradzież w kościele. Tym razem z kościoła Zmartwychwstania Pańskiego w Piekarach zuchwały złodziej wywiózł taksówką jedenaście rzeźb pochodzących z XIX wieku. Remontującym kościół robotnikom przedstawił się jako... konserwator. Policja odzyskała osiem rzeźb, z których każda jest warta 10 tys. zł. Ujęty został również sprawca kradzieży.

● Sierpniowa ustawa o wynagrodzeniach samorządowców ograniczy pensje prezydentów Gliwic, Zabrze, Rudy Śl. i innych wielkich miast województwa śląskiego. Pensje niektórych samorządowców zmniejszą się nawet o 5 tys. zł. Nie ucierpią samorządowcy mniejszych miejscowości, których pensje mogłyby być większe. Pomimo tego zapowiedzieli, że w ich wynagrodzeniu żadnych zmian nie będzie.

● Wzrasta liczba narkomanów w naszym kraju, w tym również w województwie śląskim. Tymczasem wg badań amerykańskiego psychologa Dustina Pardiniego, osoby wierzące łatwiej radzą sobie z nałogiem alkoholizmu i narkomanii. Stwierdzono u nich wyższy niż u niewierzących stopień optymizmu, silniejszą motywację oraz większą odporność na stres.

● Aż 31 diecezji polskich, na ogólną liczbę 42, posiada swoje strony w Internecie. Najwięcej internautów odwiedziło strony archidiecezji lubelskiej – prawie 66 tys. oraz diecezji gliwickiej – ponad 61 tys. Zainteresowanym przypominamy adres internetowy diecezji gliwickiej: www.kuria.gliwice.pl

● Nieznani sprawcy zdemastrowali cmentarz parafialny św. Bartłomieja w Gliwicach. Zdemastrowanych zostało siedem grobów. Wandale zniszczyli płyty nagrobne oraz powywracali krzyże.

Czym są Grupy Modlitwy?

Grupy Modlitwy to owoc kapłańskiej posługi bł. ojca Pio. Wiernym, którzy przychodzili ze swoimi troskami i kłopotami, ojciec Pio radził, aby się modlili. Modlitwa była myślą przewodnią całego jego nauczania, bezcennym owocem jego życia jako kapłana i zakonnika. Ojciec Pio żył modlitwą w klasztornej celi i przy ołtarzu, w konfesjonale i we wszystkich kontaktach z ludźmi.

Z czasem powstała spontaniczna potrzeba modlitwy wspólnej. Pierwsze Grupy Modlitwy powstały około 1947 roku. W 1949 roku powstał pierwszy statut Grup Modlitwy. Określał on zadania i obowiązki, do których należała m.in. modlitwa wspólna pod przewodnictwem kapłana przynajmniej raz w miesiącu, uczynki miłosierdzia chrześcijańskiego, prowadzenie przykładowego życia religijnego.

Od początku Grupy Modlitwy ojca Pio były związane ze szpitalem w San Giovanni Rotondo, który nosi znamienne nazwę „Dom Ulgi w Cierpieniu”. Z czasem zaczęły powstawać grupy w różnych parafiach Włoch, a także poza ich granicami.

W statucie Grupy Modlitwy ojca Pio czytamy, że w obliczu potrzeb du-

chowych naszych czasów ich zadaniem jest współpraca w urzeczywistnieniu królestwa Bożego według nauki Jezusa, który wielokrotnie podkreślał konieczność modlitwy i uczył, jak się modlić. Grupy Modlitwy działają „w duchu posłuszeństwa wielokrotnym wezwaniom papieża i hierarchii,

formułowanych w tej dziedzinie, zgodnie z tradycją wspaniale wyrażoną przez sobory powszechne, a zwłaszcza przez Sobór Watykański II”. Grupy chcą kierować się ogólnymi zasadami franciszkańskiej duchowości ojca Pio.

Członkami Grup Modlitwy mogą być świeccy, kapłani oraz zakonnicy, którzy zamierzają wprowadzić w czyn wezwanie Jezusa Chrystusa do modlitwy, ponawiane wielokrotnie przez papieża. Grupy Modlitwy są erygowane przy określonym kościele lub kaplicy przez biskupa ordynariusza, albo przynajmniej przez niego zatwierdzone. W wyznaczonym miejscu spotykają się regularnie, by pod kierunkiem dyrektora duchowego, modlić się i innych do modlitwy pociągać, w jedność z hierarchią Kościoła oraz według wskazań duchowych podanych przez ojca Pio. Członkowie Grup troszczą się o swoją formację duchową, uczestnicząc w spotkaniach poświęconych zgłębianiu doktryny Kościoła katolickiego oraz pełniąc apostołat, szczególnie przez inicjatywy ewangelizacyjne zgodne z aktualnymi działaniami duszpasterskimi Kościoła lokalnego.

Triduum przed odpustem

W parafii Podwyższenia Świętego Krzyża w Bytomiu (ul. Ligonja 2, obok dawnego Szpitala Górniczego) rozpoczyna działalność Grupa Modlitwy o. Pio. Jest to odpowiedź na liczne pytania i prośby wiernych z terenu Śląska, którzy, kierując się duchowością o. Pio pragną prowadzić życie modlitwy indywidualnej i wspólnotowej. Inauguracja Grupy Modlitwy odbędzie się w przeddzień parafialnego odpustu. Ojciec Proboszcz zaprasza czcicieli i sympatyków bł. ojca Pio na Triduum Modlitw, które odbędzie się od 15 do 17 września.

Program:

15 września (piątek)
godz. 16.00 – Adoracja Najświętszego Sakramentu i okazja do sakramentu pokuty
godz. 18.30 – Msza św. i konferencja o bł. o. Pio

16 września (sobota)
godz. 16.00 – Adoracja Najświętszego Sakramentu i okazja do sakramentu pokuty.
godz. 18.30 – Msza św., konferencja o Grupach Modlitwy o. Pio i założenie Grupy

17 września (niedziela) – odpust parafialny

godz. 12.00 – Uroczysta Suma z procesją eucharystyczną
godz. 15.00 – Msza św. z nieszporama. Po niej festyn parafialny.

Natomiast od 14 do 25 października parafia organizuje pielgrzymkę do Rzymu i San Giovanni Rotondo (sanktuarium o. Pio). Koszt: 1500 zł. Zgłoszenia przyjmuje i bliższych informacji udziela o. proboszcz Jerzy Sylwestrak (tel. 0-32/281-24-83, fax 0-32/389-13-38).

Z hymnami w Boże przedsionki

Ciąg dalszy ze str. 15

go przez diecezję opolską, do której należały Gliwice. Gdy obiekt zaczął grozić zawaleniem, po prostu go zamknięto. Z myślą o renowacji w 1993 roku został on rozebrany. W tym czasie podjęto także decyzję, aby zabytek przenieść na nowe miejsce, do parku Francuskiego przy ul. Kozielskiej. Była to decyzja jak najbardziej słusza. Nowa lokalizacja kościółka daje możliwości lepszego jego wykorzystania w duszpasterstwie. Będzie również bardziej dostępny dla wy-

W uroczystości poświęcenia wzięły udział tłumy gliwiczian, z władzami samorządowymi miasta i powiatu, prezydentem Zygmuntem Frankiewiczem, przewodniczącym RM Zdzisławem Goliszewkim i wicestarostą Andrzejem Karasińskim na czele. W homilii bp Jan Wierczok nawiązał do miejsca pochodzenia zabytkowego kościółka. – Ziemia oleska była bogata w drewniane kościoły. Wystarczyłoby wspomnieć kościół św. Anny w Oleśnie, którego budowniczym był gliwiczanie Marcin Snobek. Można

Gliwicki Ordynariusz podziękował również wszystkim, którzy przyczynili się do ratowania zabytkowej świątyni. – Na ręce pana prezydenta Gliwic kieruję podziękowania wszystkim zaangażowanym z ramienia władz miejskich w sprawę renowacji zabytku. Słowa uznania kieruję także pod adresem wojewódzkiego konserwatora zabytków i jego współpracowników, konserwatorów oraz dobroczyńców tego wielkiego dzieła. Wszystkim, którzy przyczynili się do powstania tego domu Bożego, niech Bóg wynagrodzi – zakończył bp Wierczok.

Wierni Gliwic otrzymali nowy dom modlitwy, a miasto kolejne miejsce, które może stać się jego turystyczną wizytówką. Już dziś, po programach w regionalnej telewizji, wielu jest zainteresowanych odwiedzeniem tego miejsca. Jak powiedział bp Wierczok, wyjątkowa atmosfera tego kościoła będzie także sprzyjała spotkaniom różnego rodzaju grup modlitewnych i stowarzyszeń katolickich.

KS. WALDEMAR PACKNER

Nabożeństwa w kościele Wniebowzięcia NMP przy ul. Kozielskiej:

Msze Święte: poniedziałek, wtorek, środa, piątek, sobota o godz. 18.00, czwartek o godz. 8.00, niedziela: o godz. 9.00, 11.00 i 18.00; o godz. 17.30 nieszpory. Okazja do spowiedzi przed każdą Mszą św.

cieczek i pragnących go zwiedzić turystów. W grudniu ubiegłego roku świątynia została formalnie przekazana diecezji gliwickiej.

więc powiedzieć – mówił bp Wierczok – że z ziemi gliwickiej na ziemię oleską i z ziemi oleskiej na ziemię gliwicką.

Gliwice

Adres redakcji:
44-101 Gliwice,
skr. poczt. 196,
ul. Łużycka 1,
tel./fax 0-32/230 78 80

Redagują: Klaudia Cwolek, Mira Fiutak,
ks. Waldemar Packner

Podziękowanie

Na zakończenie Mszy św. na Wałach Jasnogórskich zaśpiewaliśmy „Ciebie, Boże, wielbimy...”, wyrażając Bogu wdzięczność i uwielbienie za czas pielgrzymowania. Jestem świadomy, że wszystko, co dzieje się na pielgrzymce, jest na większą chwałę Boga i pożytek ludzi. Jednak bez pomocy wielu współorganizujących pielgrzymkę nie byłoby niczego.

Będąc odpowiedzialnym za organizację tegorocznej pielgrzymki, w imieniu Księdza Biskupa, chciałbym podziękować wszystkim, którzy temu wielkiemu poświęcili swój czas i siły. Jeżeli kogoś tutaj pomnę, to myślę, że plakietka, którą nosili na piersi z napisem „Służba... (i tutaj podany rodzaj pielgrzymkowej służby) uświadomi poczucie dobrze spełnionego obowiązku.

Bóg zapłać biskupowi Janowi Wieczorkowi za duchową opiekę nad pielgrzymką i przewodniczenie na pielgrzymim szlaku, wraz z ks. inf. Pawłem Pyrchałą, Mszy św. Kierownikowi trasy ks. Piotrowi Falińskiemu ze współpracownikami, szczególnie klerykami, za bezpieczne prowadzenie pielgrzymów niełatwymi, ruchliwymi drogami. Szczerze dziękuję wszystkim księżom przewodnikom poszczególnych grup, którym ofiarne pomagali klerycy naszego seminarium. Dziękuję siostram i braciom zakonnym, których, co należy podkreślić, było o wiele więcej niż w poprzednich latach.

Podziękowania kieruję do innych pielgrzymkowych służb:

- medycznej – ks. Grzegorzowi Deworowi, lekarce Hannie Smolik, pielęgniarkom Agacie i Gabrieli oraz innym, którzy na postojach wspierali ich, niosąc pomoc i ulgę pielgrzymom,

- ekologicznej – Bernardowi Pośpiechowi, któremu pomagali Mariusz, Jurek i Adam – dbającej o to, aby po pielgrzymkach nie zostały śmieci,

- liturgicznej – klerykom Grzegorzowi i Rafałowi oraz pielgrzymkowym muzykom starającym się o oprawę muzyczną Mszy św.: Krzysztofowi „Kiniol”, Mariuszowi, Ewie oraz scholi,

- technicznej – Romkowi, Andrzejowi z małżonką oraz Kasi za dodatkową w tym roku pracę związaną z zaopatrzeniem pielgrzymów w napoje. Przy tej okazji chciałbym podziękować hurtowni „Daga” i pani Eli za wielką życzliwość dla pielgrzymki.

Pielgrzymka nie unosi się w przestworzach, ale idzie wśród ludzi. Dlatego podziękowania ludziom odpowiedzialnym za koordynację pielgrzymki: samorządowcom, policji, nadleśnictwom, dyrekcji szkół z personelem, księżom proboszczom oraz ich parafianom za gościnę i życzliwe przyjęcie pielgrzymów.

Na zakończenie chciałbym podziękować wszystkim pielgrzymom. Było nas 1800 – ponad 300 więcej niż w ubiegłym roku. Dziękuję za obecność i dyscyplinę na pielgrzymce. Do zbaczenia za rok na 355. Gliwickiej i IX Diecezjalnej Pieszej Pielgrzymce na Jasną Górę.

KS. BERNARD PLUCIK

ZDJĘCIA: A. WITWICKI

Zapraszamy

Poświęcenie sanktuarium Jedności

9 września o godz. 11.00 w Centrum Ruchu Szentszackiego w Zabru Rokitnicy (ul. Andersa 67) bp ordynariusz Jan Wieczorek przewodniczyć będzie Mszy św. i poświęci sanktuarium Matki Bożej Trzykróć Przedziwnej – Matki Jedności.

XXIV Pielgrzymka Chórów

2 i 3 września, Góra Świętej Anny. Początek pielgrzymki w sobotę o godz. 16.00, zakończenie w niedzielę o 15.00. Podczas uroczystej Mszy św. w niedzielę wykonana będzie *Missa in Es* – dzieło śląskiego kompozytora Bernarda Hahna (1780–1856). Sobotnia wieczorna modlitwa będzie dziękczynieniem i prośbą do Boga za zmarłych bpa Antoniego Adamiuka i o. Teofila Wyleżoła.

Jubileuszowa pielgrzymka strażaków 3 września, Magdalenka. Rozpoczęcie o godz. 14.30.

Jubileuszowa pielgrzymka niepełnosprawnych do sanktuarium Matki Boskiej Pokornej w Rudach – 9 września. Rozpoczęcie o godz. 11.00.

Międzydiecezjalne obchody ku czci Krzyża Świętego 7–10 września – Góra Świętej Anny.

Diecezjalny Dzień Wspólnoty Ruchu Światło–Życie

9 września, kościół katedralny Świętych Apostołów Piotra i Pawła w Gliwicach. Rozpoczęcie o godz. 9.30.

Dekanalne pielgrzymki do kościołów jubileuszowych

* **10 września** – pielgrzymka dekanatu Gliwice Łabędy do kościoła katedralnego Świętych Apostołów Piotra i Pawła w Gliwicach. Rozpoczęcie o godz. 15.00.

* **10 września** – pielgrzymka dekanatu Woźniki do kościoła Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Miasteczku Śląskim. Rozpoczęcie o godz. 15.00.

Coraz mniej odcisków

Żeby wyruszyć na pielgrzymkę, trzeba mieć odwagę. Nie tylko do pokonania lęku przed bólem nóg i zmęczeniem, ale przede wszystkim odwagę porzucenia „starego” człowieka w sobie.

Na pielgrzymkę gliwicką wybrałam się pierwszy raz. Przedtem do Częstochowy chodziłam z Warszawską Akademicką Pielgrzymką Metropolitalną. Jaka jest pielgrzymka Ślązaków? – myślałam nie bez niepokoju. 16 sierpnia nadszedł czas konfrontacji wyobrażeń z rzeczywistością. Przed katedrą

gliwicką nie było orkiestry górniczej. Śpiewała młodzież. Wokół panował, znany z Warszawy, radostny nastrój przed wyruszeniem w drogę. Po Mszy św. grupka kobiet zastanawiała się nad sensem pielgrzymowania:

- Na pielgrzymce powinna istnieć taka wspólnota jak w niebie, wśród świętych – padło ostatnie zdanie. (Będzie ono jak echo powracając w tegorocznym przeboju pielgrzymkowym „Każdy święty chodzi uśmiechnięty”). Nie będzie źle – pomyślałam i przyłączyłam się do swoich, czyli niebieskich.

Pierwszy postój w Szalszy zaskoczył obfitością przygotowanych przez parafian darów. Gościnność

gospodarzy będzie towarzyszyła pielgrzymom aż do ostatniego noclegu w Blachowni. Najpierw jednak trzeba było pokonać około 100 km w ponad 30-stopniowym upale. Na postojach panowała atmosfera rodzinnego pikniku: pielgrzymi jedli hamburgery i lody. Zaskakiwał dość swobodny strój: szorty i bluzki z cieniutkimi ramiączkami. Niektórzy sprawdzali swoją opaleniznę, inni – zwłaszcza starsi – zwierzały się ze swoich problemów, które nieśli do Matki Bożej:

- Przedtem mamusia mi chorowała, a teraz siostra. Idę prosić, żeby te szpitale już się skończyły. Nasz proboszcz był ciężko chory, lekarze mu nie pomogli, ale Matka

Boża tak. Poszedł na pielgrzymkę i wrócił zdrowy – opowiadała pątniczka, a druga odpowiedziała: – A ja idę w intencji dusz czyścicowych. One nam nie mogą pomóc, dopóki nie wstąpią do nieba, ale my tu na ziemi możemy za nie się modlić.

Były również rozmowy o zmęczeniu, niewyspaniu, pęcherzach i blazach (to chyba śląska nazwa tych ostatnich). Dla mnie również każdy dzień kończył się nowym bąblem, ale czułam, że im więcej ich na nogach, tym mniej na duszy. Przed tronem Matki Bożej modliłam się, aby pomogła mi zwlec z siebie starego człowieka i wrócić do Jej Syna.

ALICJA WYSOCKA

Wakacje z pracą i modlitwą

– Trzeba umieć właściwie odpoczywać. Wypoczynek nie polega na tym, aby nic nie robić, ale na umiejętności zmiany czynności – przekazuje Alberto Lozano.

Alberto jest Meksykaninem, ale od kilku lat mieszka w Polsce. Od 3 do 13 sierpnia przebywał wraz z grupą 16 Hiszpanów i 13 Polaków w Salezjańskim Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Tarnowskich Górach. Pobyt grupy młodych ludzi został zorganizowany przez Ośrodek Akademicki „Rejs” w Szczecinie, nad którym opiekę duchową sprawuje Pralatura Opus Dei. Cały rok prowadzona jest dla chłopców intensywna formacja duchowa. Wakacyjny czas, kiedy zmienia się tryb życia, sprzyja

rozleniwieniu. Stąd pomysł organizacji tzw. *work camp*, czyli obozu letniego, podczas którego łączy się formację duchową z wypoczynkiem i pracą.

Młodzież przebywająca w sierpniu w Tarnowskich Górach pomagała przy pracach remontowych prowadzonych w salezjańskim ośrodku. Przez sześć dni w tygodniu, z wyjątkiem niedziel, spędzali kilka godzin dziennie na ciężkiej pracy fizycznej. Niezależnie od tego, czy przenosili meble czy też wysypywali gruz zawsze towarzyszył im śpiew. Dzień rozpoczynali modlitwą i Eucharystią. Popołudnia i wieczory upływały pod znakiem rozrywki i poznawania polskiej kultury. Zwiedzili Kraków, Czę-

stochowę. Oświęcim oraz zabytkową kopalnię srebra w Tarnowskich Górach. Dyrektorami obozu byli Alberto Lozano i José Marrero, natomiast opiekę duchową sprawował ksiądz José Escudero.

– Rozkład zajęć jest bardzo napięty i chłopcy są z tego powodu zadowoleni. Warto wykorzystywać dobrze czas. To kosztuje, ale daje wiele radości – wyjaśnił Alberto. Ogromne znaczenie dla chłopców miał fakt, że pracują bezinteresownie dla młodzieży niepełnosprawnej. Z każdym z uczestników obozu organizatorzy nawiązywali osobisty kontakt przez rozmowę o ich osobistych przeżyciach i problemach. Doskonale układała się współpraca między Polakami i Hisz-

panami. Ze wszystkich stron porbrzmiewał język hiszpański, polski, angielski. Wieczorny mecz piłki nożnej okazał się wielką atrakcją nie tylko dla zagorzałych kibiców. Miło było patrzeć na wielką eksplozję radości i umiejętność współpracy.

Hiszpańscy goście podkreślali życzliwość i serdeczność Polaków. Bardzo smakowała im także polska kuchnia. Po zakończeniu obozu wyjechali do Rzymu na spotkanie młodzieży całego świata z Ojcem Świętym. Obiecali jednak, że powrócą w przyszłym roku. Znowu będą wspólnie modlić się, pracować i wypoczywać. Tak naprawdę przecież stanowimy jedno, ogarnięci ojcowską miłością Boga.

DOROTA WÓJCIK

Ciekawy album o niezwykłym miejscu

„Rudy – Mała Wielka Ojczyzna”

O Rudach Raciborskich napisano już wiele. Nic dziwnego, skoro to miejsce przyciąga jak magnes, nie tylko stałych bywalców. Coraz częściej miejscowość staje się celem szkolnych wycieczek i parafialnych pielgrzymek. Zmęczeni wielkomiejskim hałasem mieszkańcy Gliwic, Rybnika, Kędzierzyna szukają w Rudach odpoczynku i ciszy. A jest

gdzie. Otaczający stary klasztor park szybko powraca do dawnej świetności, a wiekowe drzewa i stawy dają w upalne dni miły chłód.

Do ciekawych pozycji, które mówią o tym niezwykłym miejscu z pewnością należy zaliczyć album Henryka Siedlaczka „Rudy – Mała Wielka Ojczyzna”. Jak twierdzi ks. Bonifacy Madla, kustosz rudzkiego sanktuarium, jest to jedna z lepszych książek dotyczących Rud i historii tego miejsca.

Sam autor, jak zaznacza we wstępie, uległ czarowi i szczególnemu klimatowi tego miejsca. Pochodzący ze starej śląskiej rodziny, od ponad 20 lat związany jest z Rudami. W 1991 roku został dyrektorem miejscowej szkoły. Ukończył wydział filozoficzno-historyczny ówczesnej WSP w Opolu. Przedmiotem badań naukowych H. Siedlaczka (obecnie doktorant Uniwersytetu Opolskiego) jest funkcjonowanie treści regionalnych w kontekście szeroko pojętej europejskiej kultury. Jest to temat nie tyle ciekawy, co obecnie bardzo aktualny w Europie, rozumianej jako wspólnota małych ojczyzn.

Album o Rudach zawiera wszystkie najważniejsze informacje o tym miejscu. Archiwalne zdjęcia przedstawiają obiekty często już nieistniejące, zniszczone podczas ostatniej wojny, a zwłaszcza po niej. Czytelnik ma możliwość zapoznania się z wydarzeniami, które upływają czas zatarł w pamięci i świadomości mieszkających tam ludzi. Album zawiera także fotograficzny zapis współczesnych wydarzeń – m.in. wielki pożar w lasach rudzkich w 1992 roku oraz przekazanie klasztornej kompleksu diecezji gliwickiej w lipcu 1998 roku. Autor sam przyznaje, iż jego praca nie rości sobie praw do bycia compendium wiedzy o Rudach. Jest swego rodzaju sentymentalną podróżą do miejsca, które warto odwiedzić, i w miniony czas, który warto zachować w pamięci i przekazać potomnym.

W.P.

Henryk Siedlaczek, „Rudy – Mała Wielka Ojczyzna”, Oldprint Żory 1999, s. 84.

Konkurs dla wszystkich

Kto jest kim?

Katolik powinien nie tylko znać prawdy swej wiary i według nich żyć na co dzień. Jeśli rzeczywiście czuje się członkiem wspólnoty, to winien ją jak najlepiej znać. Na przykład wypada, aby znał biskupów.

1. Jak się nazywa biskup (trzeba podać imię i nazwisko) stojący na czele Kościoła gliwickiego?

Znasz odpowiedź? To bardzo dobrze! Zapisz ją na kartce, wytnij kupon i czekaj na następne pytanie. Na razie nie przysyłaj nam odpowiedzi!

Zasady konkursu:

1. Jedna tura „Konkursu dla wszystkich” trwa przez jeden miesiąc.

2. Pytań będzie tyle, ile numerów „Gościa Niedzielnego” w danym miesiącu (we wrześniu 4 pytania!).

3. W każdej turze przewidziana jest bardzo cenna nagroda w postaci zagranicznej wycieczki.

4. Losowanie nagród odbywać się będzie komisyjnie piętnaście dni po wydrukowaniu ostatniego pytania każdej tury. O wynikach losowania informujemy wyłącznie na łamach „Gościa”.

5. Aby wziąć udział w losowaniu, należy:

– odpowiedzieć na pytania konkursowe drukowane w kolejnych numerach „Gościa”;

Wygraj wycieczkę zagraniczną!

– wszystkie odpowiedzi napisać na jednej kartce – dołączyć wycięte z „Gościa” kupony konkursowe (we wrześniu 4 kupony z kolejnymi numerami);

– wysłać pod adresem redakcji. Rozwiązanie „Konkursu dla wszystkich” z lipca 2000 r.

Prawidłowe odpowiedzi powinny brzmieć następująco:

1. na terenie diecezji opolskiej
  2. na terenie archidiecezji katowickiej
  3. na terenie diecezji gliwickiej
  4. w Tarnowskich Górach
  5. na terenie diecezji bielsko-żywieckiej.
- Nagrodę wylosowała **Aniela Brzoza** (Jastrzębie Zdrój).
Gratulujemy, zapraszamy do redakcji.

Festiwal organowy w Zabrze

Od 9 września do 14 października po raz piąty odbywać się będzie Międzynarodowy Zabrzeński Festiwal Organowy im. ks. Antoniego Chlondowskiego. W kilku kościołach miasta rozbrzmiewać będą najlepsze utwory muzyki sakralnej w wykonaniu profesjonalnych muzyków z kraju i zagranicy. Festiwalowi towarzyszy idea ks. Antoniego Chlondowskiego (brata prymasa Augusta Hłonda), który uznawany jest za przedstawiciela ruchu cecylińskiego w muzyce. Tak zwany cecylianism powstał w Niemczech w drugiej połowie XIX wieku i polegał na dążeniu do odnowy katolickiej muzyki kościelnej. Chodziło w nim o przeciwstawienie się tendencjom zeświecczenia i dostosowanie kompozycji do celów liturgicznych. Po zabrzeńskim festiwalu można oczekiwać najlepszej prezentacji tego, jaką rolę muzyka sakralna powinna pełnić w kościele i czym jest w swej istocie.

Kalendarz koncertów

9 września, godz. 18.45, kościół Najświętszej Maryi Panny Matki Kościoła (Zabrze Helenka) – Elżbieta Karolak (Poznań)

12 września, godz. 19.15, kościół św. Józefa – Mirosław Pietkiewicz (Łódź)

16 września, godz. 18.45, kościół św. Andrzeja – Michael Manigel (Monachium)

19 września, godz. 18.45, kościół św. Kamila – Robert Grudzień, Georgij Agratina

23 września, godz. 18.45, kościół św. Andrzeja – Andreas Wiesmann (Bernbeuren – Niemcy)

26 września, godz. 19.15, kościół św. Józefa – Roman Lulek (Lublin)

3 października, godz. 18.45, kościół św. Jadwigi – Józef Kotowicz, organy (Białystok), Grzegorz Dąbrowski, fagot (Warszawa)

7 października, godz. 18.45, kościół św. Kamila – Martin Rathmann (Berlin)

10 października, godz. 18.45, kościół Najświętszej Maryi Panny Matki Kościoła (Zabrze Helenka) – Dariusz Drobisz (Monachium)

14 października, godz. 18.45, kościół św. Jadwigi – Mariola Brzoska (Gliwice).

Konsekracja na granicy

Kościół pod wezwaniem Najświętszej Maryi Panny Królowej Aniołów w Korbielowie został wzniesiony ponad 60 lat temu. Dla uczczenia Roku Jubileuszowego wierni wraz ze swymi dominikańskimi duszpasterzami doprowadzili do jego konsekracji, której 19 sierpnia dokonał biskup Tadeusz Rakoczy.

Dzieje korbielowskiego kościoła przypominał na początku uroczystości konsekracji proboszcz o. Jan Skłodowski OP. Społeczny komitet budowy powstał w 1931 roku z inicjatywy żyjącego do dziś Jana Basika. W 1935 roku ukończono prace budowlane i rozpoczęto wyposażanie świątyni, a 15 sierpnia w następnym roku odbyło się jej poświęcenie. Przez dziesięciolecie świątynia ta była filialnym kościołem parafii w Jeleśni. W 1958 roku w Korbielowie zamieszkali ojcowie dominikanie, a 2 lata później erygowano tam samodzielny wikariat. Ważną datą dla wspólnoty korbielowskiej był 2 lipca 1974 roku, gdy w ołtarzu głównym kościoła umieszczono łaskami słynący obraz Matki Bożej, wywieziony w 1944 roku z dominikańskiego klasztoru w Bohorodczanach w diecezji lwowskiej. Od tego czasu kult Matki Bożej w Jej korbielowskim wizerunku rozwija się coraz bardziej, ostatnio przekraczając nawet granice Polski. Parafia w Korbielowie została erygowana 7 października 1993 roku. Jej pierwszym proboszczem został nieżyjący już o. Mieczysław Michalczuk OP.

Decyzja o podjęciu przygotowań do konsekracji zrodziła się podczas uroczystości, związanych z peregrinacją kopii Jasnogórskiej Ikony w 1998 roku. Od tego momentu rozpoczęły się przygotowania. W prezbiterium ułożono granitową posadzkę oraz umieszczono nowy ołtarz i ambonę. Wykonano także granitowe schody przy wejściu głównym, a dzięki pomocy Urzędu Gminy wokół kościoła urządzono parkingi. Podczas uroczystości proboszcz o. Skłodowski podziękował wszystkim, którzy mieli swój udział w tych pracach.

„Dzisiejsza konsekracja wypada niemal dokładnie w 64. rocznicę poświęcenia tego kościoła – mówił biskup Tadeusz Rakoczy. – Znacze do-

brze historię waszej świątyni, która jest świadectwem miłości do Kościoła. Przypominamy ją dziś, bo stoją za nią żywi ludzie, ich ofiara, modlitwa, wiara, odwaga i determinacja. Na to wszystko chcemy na granicy wieków i tysiącleci sprowadzić obfite błogosławieństwo Boga”.

Witając wszystkich zgromadzonych, Ksiądz Biskup szczególnie serdecznie zwrócił się do licznej grupy Słowaków, którzy przybyli na tę uroczystość wraz z ks. Stefanem Liptakiem, proboszczem z Zubrohlawy. Korbielów jest nadgraniczną wsią i tradycją stała się obecność sąsiadów ze Słowacji na wszystkich ważniejszych uroczystościach tej parafii. Jest ich wielu zwłaszcza na comiesięcznych nabożeństwach fatimskich. „Jeszcze nie tak dawno nasze granice, nazywane granicami pokoju i przyjaźni, dzieliły nas skutecznie, sprawiając, że nie mogliśmy się poznać i odwiedzać. Dobrze, że dożyliśmy czasów, gdy możemy bez przeszkód uczestniczyć w życiu naszych sąsiedzkich wspólnot” – stwierdził Ksiądz Biskup.

„Obiecujemy dotożyć wszelkich starań, by nasz kościół piękniał, a zamieszkały w nim Chrystus nigdy nie był samotny” – przyrzekli podczas konsekracyjnej Mszy Świętej młodzi parafianie w harcerskich mundurach.

„Jest to wielka łaska Boża, że w Roku Jubileuszowym w świątyni, która jest kościołem jubileuszowym, mogliśmy przeżyć tę podniosłą uroczystość” – powiedział o. Jan Skłodowski OP, dziękując Księdzu Biskupowi za konsekrację świątyni oraz wielką życzliwość, okazywaną dominikanom, pracującym na terenie diecezji bielsko-żywieckiej – w Korbielowie i Ustroniu Hermanicach. Podobne słowa wdzięczności przekazał także o. Jakub Kruczek OP, reprezentujący przełożonego dominikańskiej prowincji polskiej, o. Macieją Ziębę. Podziękował on także parafianom za troskę o świątynię i dom zakonny oraz ojcu Janowi Skłodowskiemu i wszystkim miejscowym dominikanom za ich pracę w nadgranicznym Korbielowie.

Na zakończenie uroczystości Ksiądz Biskup odsłonił w przedsionku kościoła tablicę, która będzie przypominać przyszłym pokoleniom o konsekracji ich świątyni, dokonanej w Roku Wielkiego Jubileuszu.

ARTUR KASPRZYKOWSKI

W Bielsku i Rychwałdzie Żołnierskie święto

Od kilku lat główne uroczystości, związane ze Świętem Wojska Polskiego na Podbeskidziu, odbywają się 15 sierpnia w rychwałdzkim sanktuarium.

Tak było również w tym roku, lecz wcześniej uczestnicy żołnierskiego święta spotkali się na bielskim cmentarzu wojskowym, gdzie w związku z 80. rocznicą Bitwy Warszawskiej odsłonięto pomnik upamiętniający 128 żołnierzy 3. Pułku Strzelców Podhalańskich, którzy zginęli w czasie wojny polsko-bolszewickiej. Został on wykonany przez bielskiego artystę plastyka Jacka Grabowskiego. Na granitowej płycie uwieczniono nazwiska wszystkich poległych, a stosowną inskrypcję, ozdobioną stylizowanym orłem wojskowym, umieszczono na tablicy z brązu. Pomnik został odsłonięty przez sędziwych żołnierzy 3. PSP: porucznika Władysława Jakóbca i kapitała Ignacego Sanaka oraz dowódcę garnizonu bielskiego pułkownika Jana Wnuczka i przewodniczącego Rady Miejskiej Henryka Juszczyka. Poświęcenia tablicy dokonał kapelan bielskich komandosów ks. kpt. Marek Strzelecki SAC. Uroczystości towarzyszył pełny ceremoniał wojskowy – z apelem poległych i salwą honorową ku czci bohaterów.

Drużyna żołnierskich uroczystości odbyła się już w rychwałdzkim sanktuarium, w którym przed sześciu laty dowódcy wojskowi zawierzali swą służbę Matce Bożej, ofiarując jako wotum szablę oficerską z 1921 roku. Rok później w tej samej świątyni umieszczono tablicę, upamiętniającą żołnierzy Podbeskidzia, poległych za Ojczyznę. Podczas obchodów Święta Wojska Polskiego w ubiegłym roku biskup Tadeusz Ra-

koczy właśnie z Rychwałdu rozmawiał z telefonicznie z żołnierzami z 18. Bielskiego Batalionu Desantowo-Szturmowego, pełniącymi służbę w ramach pokojowych sił KFOR w Kosowie. Teraz bielscy komandosi znowu stawili się w rychwałdzkim sanktuarium. Podczas uroczystości ich przedstawiciel dziękował za pamięć i modlitwę. „Mówi się, że nasz batalion osiągnął sukces – to prawda, ale jest on także sukcesem was, którzy nas wspieraliście i pamiętaliście o nas. Potrzebowaliśmy tego, bo ta misja naprawdę nie była łatwa” – mówił do zgromadzonych kpt. Jarosław Grygierczyk.

W Mszy Świętej, której przewodniczył biskup Tadeusz Rakoczy, wzięli udział także kombatan-ci ze swymi sztandarami, przedstawiciele władz wojewódzkich, samorządów powiatów bielskiego i żywieckiego oraz okolicznych gmin. Były też reprezentacje policji, straży pożarnej, młodzieży.

W homilii biskup Tadeusz Rakoczy przypominał nie tylko wydarzenia 1920 roku, ale także sierpień 1980 roku, który był zaczątkiem wolnej Polski i końcem czasu zakłamywania historii. „Dzisiaj przywracamy godność i prawdę historii, tak często ranionej i deformowanej przez człowieka, bo tylko z prawdy buduje się nowy porządek oraz fundamenty pokoju i braterstwa” – mówił Ksiądz Biskup.

Dowódcy wojskowi z Katowic i Bielska-Białej podziękowali Księdzu Biskupowi za życzliwość i troskę okazywaną ich środowisku, oraz przekazali dar od żołnierzy – rzeźbę, przedstawiającą marszałka Józefa Piłsudskiego.

Po zakończeniu Mszy Świętej komandosi z bielskiego batalionu zaprezentowali w pobliżu sanktuarium pokaz swej sprawności. Były skoki spadochronowe i pokazy walki wręcz.

P.M.

Być dobrym Samarytaninem

Ewangeliczne przypowieści stanowiły podstawę programu tegorocznych wakacyjnych rekolekcji, zorganizowanych dla najmłodszych parafian przez ks. Marka Drożdżika, duszpasterzującego w Medenicach na Ukrainie. Rekolekcje odbyły się w Brennej, a w ich przygotowaniu pomogła brenneńska parafia św. Jana Chrzciciela oraz miejscowy Polski Komitet Pomocy Społecznej.

O duchową pracę rekolekcyjną gromadki 50 dzieci troszczyły się wraz z ks. Drożdżikiem siostry Krystyna i Celina ze Zgromadzenia Sióstr

sowicze z Brennej oraz Brennej Leśnicy. „Zwróciłem się do rodzin z tych parafii z prośbą o wzięcie po dwoje dzieci na jeden dzień pod opiekę. Odezwy mieszkańców i wczasowiczów był tak duży, że dzieci powędrowały na ten dzień pojedynczo...” – wspomina ks. Drożdżik.

Cała grupa gościła też w brenneńskich ośrodkach: w karczmie „Pod Skalicą”, w pensjonatach: „Hawana” „Krystyna” oraz w stadninie koni na Jatnym. Tak jak rok temu, dzieci były też gośćmi państwa Marii i Jacka Musiołów, u których podczas połowej Eu-

Wspomożycielek Dusz Czyścących. O smaczne posiłki dbali państwo Alina i Jan Goszczyccy oraz Maria i Mieczysław Pikoniowie wraz z córką Barbarą. Dziełem pana Mieczysława, emerytowanego piekarza, były zawsze świeże bułki i pączki.

Podobnie jak w poprzednich latach, nie zabrakło życzliwych sponsorów, którzy zadbałi o wakacyjne atrakcje: wycieczki w góry, do Wieliczki, Ustronia i Cieszyna, pielgrzymkę do Kalwarii Zebrzydowskiej, jazdę rowerkami wodnymi, karuzelą, a nawet saneczkami na Czantorii. Pomogli m.in. Edmund Pyrda z PRG „Metro”, Józef Kacprzak, firma „DARMAR” oraz parafianie i wza-

charystii modliły się w intencji wspierającej organizację rekolekcji rodziny Musiołów oraz wszystkich dobroczyńców. Podczas tej Mszy Świętej ks. Marek Drożdżik przybliżył sens przypowieści o dobrym Samarytaninie, a w czasie tego i innych dni pobytu w Polsce dzieci z Medenic, Mikołajowa, Nowego Rozdołu poznawały praktycznie, co oznaczają słowa księdza o bezinteresownej pomocy drugiemu człowiekowi...

Pobyt grupy był też okazją do przedstawienia problemów Kościoła na Ukrainie. „W naszej parafii musimy troszczyć się zarówno o systematyczne remontowanie zrujnowanych przez poprzednie dziesięciolecia ko-

czekają nagrody. Tradycyjnie na rozwiązywanie zadań z całego miesiąca – wraz z kuponami konkursowymi – czekamy po ukazaniu się ostatniego w miesiącu wydania naszego tygodnika.

Sluga Boży arcybiskup Józef Bilczewski to jedna z tych osób, które swoim życiem i chrześcijańską postawą potwierdziły przynależność do grona najlepszych synów ojczystej ziemi i Kościoła. Jako metropolita lwowski położył ogromne zasługi dla budowania Chrystusowej ołtarznicy. Gdzie urodził się ten wybitny kapłan?

ściołów i zabudowań parafialnych, jak i o rozwijanie życia duchowego – wyjaśnia ks. Marek Drożdżik. – W każdym z zakresów udało się już sporo zrobić, dzięki dużemu zaangażowaniu parafian oraz pomocy z Polski”.

Medenicka świątynia wzbogaciła się o nowe drzwi wejściowe i dwa konfesjonały. Organy to dar parafii z Brennej. W remont salki katechetycznej i przygotowanie pokoi mieszkalnych na probostwie zaangażowali się Wiesław Pasterny i Łukasz Ostafin z Brennej. W Mikołajowie udało się pokryć blachą cały dach, w czym pomógł biskup Tadeusz Rakoczy. Przygotowywany jest remont instalacji oświetleniowej i ogrzewania w Medenicach. Swoją pomoc w tym zadaniu zaoferowały bielskie firmy „Radiator”, „DAPI-LAMP”, „Ceramika-Pilch”.

Od kilku miesięcy o pracę parafialną troszczą się przybyłe z Polski siostry Krystyna i Celina. Dzieci pod

opieką sióstr wystawiły w tym roku chyba pierwsze w archidiecezji lwowskiej misterium Męki Pańskiej. Przedstawień o treści religijnej było kilka. Rozpoczął pracę blisko 30-osobowy chór parafialny, jest schola dziecięca. Nie mogąc wyjechać do Rzymu w ramach Roku Jubileuszowego, parafianie odbyli pielgrzymkę do Żydaczowa, Stryja, Kamionki Burskiej. Stałą opieką duchową i charytatywną objęci zostali chorzy.

„Wielkim echem odbiła się parafialna peregrynacja kopii obrazu Matki Bożej Rychwałdzkiej – dodaje ks. Marek. – Przed obrazem modliły się całe rodziny, często z sąsiadami. Wiele osób pod wpływem tego przeżycia postanowiło dokonać znaczącej odnowy moralnej swojego życia, nadrobić sakramentalne zaległości. Spotkanie z Maryją było bardzo cennym darem, w którym również mieli swój udział nasi życzliwi pomocnicy z Polski”.

ALINA ŚWIEŻY-SOBEL

Zostań studentem

Przypominamy, że Instytut Teologiczny im. św. Jana Kantego w Bielsku-Białej przyjmuje jeszcze zapisy kandydatów, którzy chcieliby w rozpoczynającym się za miesiąc roku akademickim 2000/2001 podjąć studia magisterskie na kierunku teologia.

Dodatkowe egzaminy wstępne odbędą się w poniedziałek 25 września o godz. 10.00 – część pisemna oraz we wtorek 26 września o godz. 9.00 – egzamin ustny.

Wraz z wymaganymi dokumentami kandydaci mogą zgłaszać się do 21 września w sekretariacie Instytutu w Bielsku-Białej przy ul. Żeromskiego 5, pokój 62, tel. 81-90-670 – od poniedziałku do piątku w godz. 9.00–13.00. Tam również można uzyskać szczegółowe informacje na temat zakresu egzaminu, warunków studiowania oraz wykaz potrzebnych dokumentów.

W kaplicy na Groniu

W tym roku we wrześniu przypada piąta rocznica poświęcenia kaplicy górskiej na Groniu Jana Pawła II. Z tej okazji 10 września br. o godz. 12.00 Grupa Modlitewna z Gronia Jana Pawła II oraz Rodzinne Koło PTTK „Szarotka” zapraszają wszystkich miłośników gór na uroczystość pierwszego jubileuszu kaplicy.

Jubileuszowe obchody rozpoczną się od Mszy Świętej dziękczynnej, którą na Groniu sprawować będzie biskup Tadeusz Rakoczy. Później przewidziany jest czas dzielenia się wrażeniami i doświadczeniami minionego pięcioletnia oraz ogłoszenie wyników konkursu na wspomnienie z pobytu na Groniu.

„Serdecznie zapraszamy wszystkich, którzy kiedykolwiek odwiedzili Gronie, modlili się w tej kaplicy, a także tych, którzy dopiero pierwszy raz wybierają się tutaj – powiedział Stefan Jakubowski. – W Roku Wielkiego Jubileuszu mogą na Groniu modlić się także o laskę odpustu, związaną z pielgrzymowaniem do świątyni jubileuszowej”.

T.M.

Konkurs dla wszystkich Jubileuszowe pytania

Zgodnie z zapowiedzią, po wakacyjnej przerwie wracamy do naszego konkursu. Przez najbliższe miesiące będziemy pytać o postaci, fakty i zjawiska, znaczące dla tradycji chrześcijańskiej i będące świadectwem wiary oraz obecności Kościoła na terenie naszej diecezji. Chcemy w ten sposób włączyć się w refleksję na temat minionych 2000 lat chrześcijaństwa, jaką podejmujemy w Roku Wielkiego Jubileuszu. Będziemy starali się pytać o treści, które prezentowaliśmy wcześniej na naszych łamach, ale czasem nie wystarczy sięgnąć do „Gościa Niedzielnego”... Na najwytrwalszych poszukiwaczy odpowiedzi

Jubileusz w diecezji cieszyńskiej

Na sobotę i niedzielę 2 i 3 września zaplanowane zostały obchody Roku Jubileuszowego 2000 w diecezji cieszyńskiej Kościoła ewangelicko-augsburskiego. Zostały one połączone ze świętowaniem rocznicy założenia i poświęcenia kościoła Zbawiciela w Bielsku.

Z tej okazji przewidziano szereg nabożeństw i okolicznościowych imprez. Głównym punktem programu

jest rozpoczynające się w niedzielę o godz. 9.30 uroczyste nabożeństwo w kościele Zbawiciela. Kazanie wygłosi biskup Jan Szarek.

Natomiast o godz. 12.00 w Muzeum Okręgowym na Zamku odbędzie się otwarcie wystawy „Świat bielskich ewangelików”. Wystawę przygotowano pod patronatem parafii ewangelicko-augsburskiej w Bielsku-Białej.

Góraliska jedność, wiara i śleboda

W sześciu miejscach Karpat zapłonęły symboliczne watry – wyraz jedności wszystkich polskich górali. W niedzielę 13 sierpnia na Ochodzitej w Koniakowie stawiono się kilkanaście tysięcy ludzi.

Wzięli oni udział w beskidzkiej części I Światowego Zjazdu Górali Polskich, organizowanej pod patronatem marszałka Sejmu RP Macieja Płażyńskiego i marszałka województwa śląskiego Jana Olbrycha. Gospodarzami uroczystości byli: parafia św. Bartłomieja z Koniakowa, Urząd Gminy z Istebnej, Związek Podhalań – Oddział Górali Żywieckich z Miłówki oraz Stowarzyszenie Górali Trójwsi Beskidzkiej z Koniakowa.

Wśród gości, którzy przewinęli się tego dnia przez Ochodzitę byli m.in. parlamentarzyści, przedstawiciele władz państwowych i samorządowych województwa śląskiego, starostowie i wójtowie z powiatów: cieszyńskiego, bielskiego i żywieckiego, beskidzcy leśnicy, delegaci rozmaitych stowarzyszeń i instytucji, zespoły regionalne. Najlicniejszą grupę stanowili jednak przybywający na to spotkanie całymi rodzinami górale z obu stron Ochodzitej, od Cieszyna i Miłówki. Byli więc i górale żywieccy, i ślascy, a także czadecy.

„Chcieliśmy na nowo powiązać nici łączące beskidzkich górali – przynajmniej Władysław Motyka, prezes Oddziału Górali Żywieckich ZP. – Zależało nam też na wyraźnym podkreśleniu, że polscy górale żyją nie tylko na Podhalu, ale również w Beskidach – co nie dla wszystkich było jasne i oczywiste. Staraliśmy się także pokazać, jakie wartości wnosi nasz beskidzki region w całą zasob województwa śląskiego”.

W organizację spotkania włączyły się władze samorządowe, poczynając od najbardziej zaangażowanych w tym zakresie władz istebniańskich, co stanowi cenny krok w kierunku dalszej integracji mieszkańców beskidzkich gmin. Dla Związku Podhalań bardzo istotną jest bowiem współpraca w dziedzinach wykraczających poza stereotypowe wyobrażenia o góralstwie, sprowadzanej wyłącznie do tradycji folklorystycznych. „Owszem, chcemy skupić się również na dokumentowaniu bogactwa kulturowego i opracowywaniu naszych tradycji – wyjaśnia Władysław Motyka – ale zależy nam również mocno na podejmowaniu wszechstronnych działań gospodarczych na rzecz mieszkańców ziem górskich, na promowaniu naszych współczesnych działaczy społecznych czy twórców kultury, którzy swoim życiem potwierdzają wierność tradycji ojców, przywiązanie do wiary i Kościoła”.

W programie światowego spotkania górali nie mogło więc zabraknąć wspólnej modlitwy dziękczynnej, podczas której przypomniano, że jednym z ce-

łów zjazdu jest uczczenie Wielkiego Jubileuszu 2000 lat chrześcijaństwa. Uroczystości na Ochodzitej rozpoczęły się od Mszy Świętej, pod przewodnictwem biskupa Tadeusza Rakoczego koncelebrowanej przez księży dekanatów: istebniańskiego i miłowskiego. Przybył także kapelan Oddziału Górali Żywieckich ZP ks. kan. Władysław Żązał. Ksiądz Biskup stwierdził, iż odbywający się w Roku Jubileuszowym zjazd „jest prawdziwym pielgrzymowaniem wiary i kultury. Jest pielgrzymowaniem w przeszłość, w historię, w przebogłą tradycję oraz w głąb naszej terażniejszości i w przyszłość, ku nowym pokoleniom. Jest to także pielgrzymowanie patriotyzmu, miłości do małej Ojczyzny, zarysowanej na horyzoncie dumnym łukiem gór, Tatr, Beskidów czy Pienin... (...) Bogaci lub ubodzy, górale zawsze czuli się gospodarzami własnego domu i własnej ziemi i to rodziło w nich szczególnie ostre poczucie wolności oraz godności człowieka i ludzkiej społeczności...”

15 sierpnia, przed obliczem Matki Bożej Ludzmierskiej, uczestnicy zjazdu przyjęli przesłanie górali polskich na nowe tysiąclecie:

„Gaździno syćkik góralisk dzie-
dzin! Ojcowie nasi stoli na warcie śle-
body i godności cłeka. Dźwigali rod-
ny kąt swojom robotom i talentami, a
kie trza było, dawali na ofiare krew i
zycie. Nosili w dusy podobie Ojcowi-
zny, kie zywot prasnon ik precki w da-
leki świat. Sanowali zwyki, gware i
ziym. Ostowili lo nos tyn ojcowski te-
stament i my go dzisiok przekazujemy
pokoleniom, co po nos przydom.

Matko nasa! Weż w opieke łozpo-
lonom dzis watre góralisk serc. A kie
przydzie próby cas, dej kożdemu siyle
być zawatnikiem góraliskiej godno-
ści. Dzis w Ludźmierzu, na Pyrci
Wieków, ślubujemy Tobie Królowo i
Pani Ludźmierko, ze: wiary ojców
dochowomy, ziym rodnon usanuje-
my, bacowskiego zwyku, gwary, stro-
ju, nuty dopilnujemy, wysoko dźwi-
gać śtandary dziezin i zabiegać o siyle
nasyk rodzin – ślubujemy, ojców
swoik i kożdego brata w stropianiu i
zywobyciu podeprzemy, w dzieciak i
wnukak ducha, coby nie był bojęcy,
utrzymomy, rzetelnom służbom po-
winność nasom góraliskiemu ludowi
oddomy, bedziymy budować tak nase
zywobycie, coby było mądre i otwarte
na świat, pódziymy w zycie niesency
wysoko w góre ojcowskie myśli jako
nowiynksy skarb, coby się nim dzielić
z inksymi, ale i brać od nik to, co do-
bre lo cłeka i rodnyj ziymi.

Tak nom dopomóz Bóg...”

ALINA ŚWIEŻY-SOBEŁ

Poświęcenie kaplicy pw. Matki Bożej Różańcowej w Wielkiej Puszczy

Na trzecie tysiąclecie

Dwie pamiątki Roku Jubileuszowego w parafii Narodzenia Najświętszej Maryi Panny w Porąbce poświęcił 12 sierpnia biskup Tadeusz Rakoczy. Są to ołtarz polowy przy kościele parafialnym oraz kaplica w przysiółku Wielka Puszcza (historię ich powstania opisaliśmy w GN z 6 sierpnia br.).

„Z ogromną radością uczestniczę w tych dwóch aktach poświęcenia – najpierw ołtarza polowego obok waszego kościoła, w którym umieściliście figurę Niepokalanego Serca Najświętszej Maryi Panny, a później kaplicy Matki Bożej Różańcowej w Wielkiej Puszczy. Są to wasze wota jubileuszowe, wzniesione wielkim wysiłkiem i ofiarnością” – mówił biskup Tadeusz Rakoczy przed poświęceniem ołtarza polowego.

Druga część uroczystości odbyła się w Wielkiej Puszczy – przysiółku, odległym o 7 kilometrów od kościoła parafialnego. Wzniesiono tam kaplicę dla mieszkańców tej części Porąbki. Jej budowa rozpoczęła się w 1996 roku. „Baliśmy się, że nie podołamy finansowo tej inwestycji, gdyż nasza puszczańska wspólnota liczy niespełna 40 rodzin. Wielka łaska Boża sprawiła jednak, że udało się nam wnieść tę wspaniałą pamiątkę Roku Jubileuszowego” – powiedzieli przedstawiciele społeczności Wielkiej Puszczy przed rozpoczęciem Mszy Świętej, sprawowanej przez biskupa Tadeusza Rakoczego wraz z dziekanem kęckim ks. kanonikiem Janem Wodniakiem i proboszczem parafii w Porąbce ks. kanonikiem Eugeniuszem Nyczem. Przypomnienie historii budowy tej maleńkiej świątyni było także okazją do wyrażenia wdzięczności wszyst-

kim, którzy w tym dziele mieli swój udział. Ich lista jest bardzo długa – poczynając od ofiarodawców działki, poprzez projektantów i budowniczych, aż po anonimowych najczęściej ofiarodawców. „Opatrzność Boża sprawiła, że znaleźli się ludzie wielkiego serca, którzy przez cały czas ofiarnie wspierali nasz wysiłek” – mówili podczas uroczystości mieszkańcy Wielkiej Puszczy, podkreślając zwłaszcza wielkie zaangażowanie w realizację tego dzieła zmarłego w ubiegłym roku Stanisława Koniora.

„Ta uroczystość i ten dzień wpiszą się głęboko w historię Wielkiej Puszczy, Porąbki i całej tej niełatwej, ale pięknej ziemi, w której krajobraz wspaniale wkomponowaliście tę świątynię. Wzniesiliście ją Bogu jako milenijny dar, który w nowym tysiącleciu będzie służył waszym dzieciom, wnukom i kolejnym pokoleniom. Równocześnie kaplica ta świadczyć będzie o wierze i ofiarności fundatorów oraz budowniczych z końca XX wieku” – mówił Ksiądz Biskup w homilii, wyrażając swą wdzięczność i uznanie wszystkim, którzy przyczynili się do wybudowania puszczańskiej świątyni.

„Na cześć Maryi, naszej przewodniczki w drodze ku Chrystusowi, wzniesiliśmy te jubileuszowe pamiątki – ołtarz z figurą Jej Niepokalanego Serca oraz kaplicę Matki Różańcowej. Są one kolejnymi znakami maryjności naszej parafii i będą pomnikami naszej wiary w trzecim tysiącleciu chrześcijaństwa” – powiedział po zakończeniu uroczystości proboszcz wspólnoty w Porąbce ks. kanonik Eugeniusz Nycz. Również on był odbiorcą wielu słów wdzięczności mieszkańców Wielkiej Puszczy, podkreślających zaangażowanie i wsparcie ze strony swego Księdza Proboszcza w czasie realizacji tego przedsięwzięcia.

ARTUR KASPRZYKOWSKI

Tydzień z Janem Sebastianem

12 września w Bielsku-Białej rozpocznie się I Międzynarodowy Festiwal Muzyki Jana Sebastiana Bacha, zorganizowany przez Bielskie Centrum Kultury oraz Wydział Kultury i Sztuki Urzędu Miasta w Bielsku-Białej.

Patronat nad przedsięwzięciem sprawuje Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej. Zaplanowane od 12 do 18 września koncerty odbywać się będą w sali BCK oraz w bielskich kościołach, a wystąpią w nich znakomici muzycy z Polski i zagranicy. Kierownictwo artystyczne nad festiwalem sprawuje Wacław Golonka, a przygotowanie instrumentów jest dziełem Krzysztofa Jakubowskiego.

12 września o godz. 18.00 w BCK przy ul. Słowackiego rozpocznie się uroczysty koncert inauguracyjny festiwalu. Bielska Orkiestra Kameralna, chór „Camerata Silesia” i solistki Ewa Poblócka, Ewa Leszczyńska oraz Barbara Tarnawa-Grzybek wykonają wyjątkowo kompozycje Jana Sebastiana Bacha, m.in.: Suietę D-dur, Koncert d-moll na klawesyn i orkiestrę oraz „Magnificat”.

13 września o godz. 18.30 w kościele pw. św. Franciszka w Wapienicy Magdalena Czajka z Warszawy (organy) zaprezentuje m.in. Toccatę i Fugę d-moll J.S. Bacha oraz program złożony

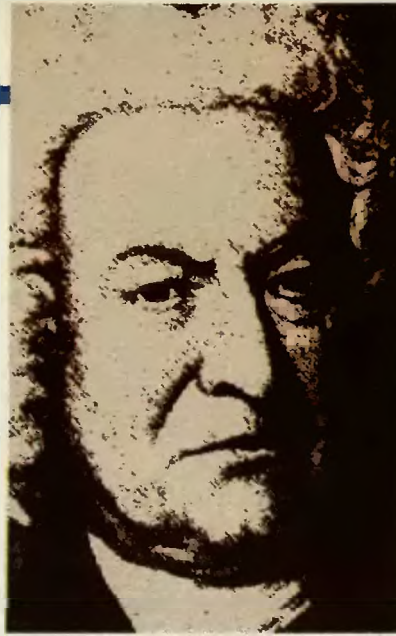
z utworów organowych innych kompozytorów XVIII–XX w.

14 września o godz. 19.30 w katedrze św. Mikołaja w Bielsku w koncercie zorganizowanym przy współpracy Austriackiego Konsulatu Generalnego w Krakowie wystąpi Michael Gailit z Austrii. Oprócz kompozycji Bacha wykona również utwory A. Marcello, H. von Herzogenberga i S. Karg-Elerta.

15 września o godz. 19.15 w kościele pw. NMP Królowej Polski w Bielsku przy ul. NMP Królowej Polski wystąpi niemiecki organista Jurgen Essl. Wysłuchać będzie można m.in. trzech preludium chorałowych Bacha z cyklu „Orgelbuechlein” i preludium chorałowego „Allein Gott in der Hoeh”. Artysta przedstawi również własne improwizacje organowe na temat wybranych utworów J.S. Bacha.

16 września o godz. 18.00 w ewangelickim kościele ks. dra Marcina Lutra przy ul. Staszica wystąpi Józef Serafin z Krakowa. W programie koncertu znajdują się m.in.: trzy preludia chorałowe J.S. Bacha z trzeciej części Clavieruebung: „Kirie Gott Vater in Ewigkeit”, „Christe aller Welt Trost” i „Kirie Gott Heiliger Geist” oraz kompozycje P. Ebena i „Veni Creator” S. Moryty.

17 września o godz. 18.00 w ewangelickim kościele Zbawiciela przy placu ks. Marcina Lutra grać będzie Pa-

tric Delabre z Francji, organista tytularny katedry w Chartres. Wykona on m.in. kompozycje J.S. Bacha, F. Mendelssohna-Bartholdiego, C. Francka oraz własną improwizację.

18 września o godz. 18.00 w BCK rozpocznie się koncert finałowy, w którym wystąpi Dolnośląska Orkiestra Barokowa; na historycznych instrumentach wykona „Pasję według św. Jana” J.S. Bacha.

Wstęp na koncerty w świątyniach – bezpłatny. Bilety na koncerty inauguracyjny oraz finałowy można nabywać w przedsprzedaży w kasie Bielskiego Centrum Kultury przy ul. Słowackiego 27 oraz bezpośrednio przed koncertami.

Dwudziestolecie „Solidarność”

20 lat temu w Stoczni Gdańskiej i całej Polsce zaczął chwiać się pojaltański porządek, zaprowadzony po drugiej wojnie w podzielonej Europie. Berliński mur – paradoksalnie – zaczął pękać właśnie w Polsce roku 1980. Miała w tym swój udział także podbeskidzka „Solidarność”.

„Upływa 20 lat od momentu, gdy organizująca się „Solidarność” dała publicznie o sobie znać, wyrażając prawa, tęsknoty i pragnienia Polaków, którzy swojej tożsamości nie zamienili na drobne. Nie ulega wątpliwości, że również ta dzisiejsza uroczystość religijno-wojskowa, polska i patriotyczna, podobnie jak tyle innych faktów i wydarzeń, jest owocem tych pierwszych strajków w 1980 roku. Przyniosły one zwycięstwo, które zaskoczyło nie tylko nas, ale cały świat” – mówił biskup Tadeusz Rakoczy 15

sierpnia podczas uroczystości Wniebowzięcia NMP i Święta Wojska Polskiego w Rychwałdzie. Natomiast biskup Tadeusz Pieronek, odsłaniając 20 sierpnia na frontonie kościoła w Radziechowach tablicę poległych, stwierdził: „Minęło 20 lat od powstania wielkiego solidarnego ruchu społecznego, który odwoływał się do ewangelicznych zasad sprawiedliwości. Okazały się one mocniejsze od panującego strachu, od głowic nuklearnych, mocniejsze od jedynie słusznej, postępowej, przewodniej siły narodu, jaką się mieniła partia komunistyczna, wspierana armią szpiegów, ideologów, mędrców tego świata, wtrącająca się w życie prywatne obywateli i wysługująca się obcemu mocarstwu”.

Bardzo dużo takich słów padało w ostatnich dniach i tygodniach. Trwające obchody dwudziestolecia „Solidarno-

ści” są czasem potrzebnej radości, uzasadnionej dumy i niezbędnej zadumy. Są okazją nie tylko do wspomnień, ale również do refleksji, jak zagospodarujemy odzyskaną wolność i w jaki sposób z niej korzystamy.

Nie zabraknie tego również podczas bielskich obchodów 20-lecia „Solidarności”. Najbliższym punktem będzie radosny festyn rodzinny w niedzielę 10 września na bielskich błoniach. Czasem szczególnej refleksji i modlitwy będzie XVIII Ogólnopolska Pielgrzymka Ludzi Pracy na Jasną Górę 16 i 17 września.

Główną uroczystością jubileuszową w Bielsku-Białej będzie uroczysta Msza Święta, którą odprawi biskup Tadeusz Rakoczy w piątek 22 września o 17.00 w katedrze św. Mikołaja.

P.M.

Jednemu z braci...

Podczas uroczystej ceremonii pierwszej edycji przyznawania odznaczeń „Deus caritas est”, odbywającej się 17 sierpnia br. w sali pszczyńskiego ratusza, biskup Tadeusz Rakoczy dokonał wręczenia sześciu symbolicznych Srebrnych Serduszek dla najgorliwszych darczyńców wspierających naszych rodaków na Ukrainie. Wśród otrzymujących nagrodę był m.in. bielski przedsiębiorca Janusz Wójcik, prezes firmy „JAN-POL”.

Nagrody przyznała Kapituła powołana na wniosek Śląsko-Małopolskiego Komitetu Pomocy Dzieciom Polskim Archidiecezji Lwowskiej. W skład Kapituły, obok biskupa Tadeusza Rakoczego, weszli m.in.: kompozytor Wojciech Kilar i prof. Grzegorz Opala, a funkcję kapelana pełni pszczyński dziekan ks. Alojzy Bok. Gratulacje dla laureatów przekazali m.in. minister zdrowia Fran-

ciszka Cegielska, dyrektor Caritas Archidiecezji Katowickiej ks. Marian Malcher.

„Nagroda jest wyłącznie honorowa i stanowi wyraz uznania dla najbardziej ofiarnych osób i instytucji wspomagających prowadzone przez nasz Komitet od ośmiu lat dzieło pomocy charytatywnej dla dzieci z archidiecezji lwowskiej – wyjaśnia Józef Ryguła, przewodniczący Komitetu Pomocy. – Oczywiście wdzięczni jesteśmy za każdy ofiarowany za naszym pośrednictwem dar. Dzięki hojności wielu darczyńców udało się przekazać kilkadziesiąt ton żywności. Trafiła ona m.in. do młodzieży uczestniczącej w rekolekcjach oazowych organizowanych na Ukrainie. Różne dary materialne: paramenty liturgiczne, książki i inne przedmioty ofiarowaliśmy do kresowych świątyni”.

Dary, zbierane przez Komitet na terenie województw śląskiego i małopolskiego, trafiają głównie do Lwowa, do archidiecezjalnej Caritas, która zajmuje się ich rozdziałem. Wieloletnie zaangażowanie grupy osób związanych z parafią św. Jadwigi w Pszczynie Starej Wsi, zaowocowało stopniowym poszerzaniem się kręgu osób, gotowych z troską pochylić się nad biedą drugiego człowieka. Jest wśród nich także wielu przedstawicieli diecezji bielsko-żywieckiej. Niektórzy przekazują swoje dary regularnie, dają budżące podziw i uznanie dowody zrozumienia dla potrzebujących.

Im wszystkim Komitet Pomocy dedykował słowa Chrystusa: „Wszystko, co uczyniliście jednemu z tych braci moich najmniejszych, mnieście uczynili...” (Mt 25.40).

T.M.

● Z inicjatywy grupy działaczy NSZZ „Solidarność” w niedzielę 3 września na skoczowskim rynku odsłonięta zostanie tablica upamiętniająca XX-lecie tej organizacji związkowej. Uroczystość rozpocznie się o godz. 9.00 Mszą Świętą w kościele Świętych Apostołów Piotra i Pawła.

● Wiślańskie Centrum Kultury i Informacji wydało książkę opisującą wszystkie zespoły regionalne, działające na tym terenie. Jest ich osiem i każdemu z nich poświęcono sporo uwagi. Opracowanie nosi tytuł „Wiślańskie grupy regionalne”.

● W bielskim Ratuszu zorganizowano wystawę rysunków bielskiego artysty plastyka Lecha Helwiga. Na ekspozycję składa się 10 miniaturowych rysunków, wykonanych ołówkiem i przedstawiających samochody.

● W Beskidach rozpoczęła się realizacja programu odnowienia populacji głuszców. W Istepnej powstanie wylęgarnia tych ptaków, które później trafią do beskidzkich lasów. Realizacja programu hodowli głuszców ma potrwać 10 lat. Przez ten czas wylęgarnię opuści około 300 ptaków.

● Trwa kolejny etap wieloletniego remontu Teatru Polskiego w Bielsku-Białej. Tym razem ekipy dotarły na widownię, gdzie między innymi są wymieniane wszystkie fotele. Prace mają się zakończyć przed 30 listopada br.

● Skocznia narciarska w Wiśle Malince ma zostać gruntownie zmodernizowana. Zabiegają o to zarówno władze samorządowe, jak i działacze sportowi. Na skoczni mogłyby się odbywać najważniejsze zawody w skokach narciarskich. Do realizacji planów potrzeba około 5 milionów złotych.

● Strażacy z jednostki OSP w Bąkowie mają nowy wóz bojowy ze specjalistycznym wyposażeniem. Został on zakupiony przez władze gminy Strumień.

● W bielskiej Galerii Wzgórze zaprezentowano kilkadziesiąt karykatur z ubiegłorocznej, dziesiątej edycji Salonu Karykatury Antywojennej, zorganizowanej w jugosłowiańskim Kragujevcu. W Salonie wzięło udział 122 rysowników z 27 krajów. Na bielskiej wystawie zaprezentowano najlepsze prace.

● 9 września odbędzie się wielki finał I Powiatowego Turnieju Gmin Żywiecczyzny. Po rozgrywkach, zorganizowanych w Jelesni, Wieprzu i Łodygowicach, reprezentanci żywieckich gmin spotkają się w Miłowce. Wtedy poznamy zwycięzców całego turnieju.

● W Galerii Muzeum w Cieszynie czynna jest wystawa „Od gospody do gospody”. Odtworzono tam wygląd dawnych cieszyńskich restauracji, kawiarni i gospód. Pod koniec XIX wieku w mieście nad Olzą łącznie było około 100 takich lokali. Trwałym śladem po tej wystawie będzie opracowanie, którego roboczy tytuł to „Topografia cieszyńskich gospód, restauracji i hoteli”.

Bielsko-Żywiec

gość
niedzielną

Adres redakcji:
ul. Słowackiego 27,
43-300 Bielsko-Biała,
tel. (0-33) 812 51 39

e-mail: bielsko@goscniiedzielną.pl

XXIV Piesza Opolska Pielgrzymka na Jasną Górę

Z Maryją w trzecie tysiąclecie

„Wyruszajcie w drogę, a Chrystus, który jest chlebem życia, niech będzie wam pokarmem. Na pielgrzymim szlaku szukajcie korzeni wiary, obrazu Boga i dróg pojednania oraz pamiętajcie o godności dziecka Bożego” – tymi słowami żegnał ks. prałat Mikołaj Mróz siedemsetosobową grupę pielgrzymów strumienia nyskiego, którzy jako pierwsi wyruszyli pieszo na pątniczy szlak w niedzielę 13 sierpnia z kościoła Wniebowzięcia NMP w Nysie. Tego dnia wyruszyły należące do tegoż strumienia również grupy z Prudnika i Białej Prudnickiej oraz franciszkańska „jedyńka czerwona”.

W poniedziałek 14 sierpnia ruszyły pozostałe grupy. Z kościoła św. Jacka w Opolu po Mszy św. koncelebrowanej, której przewodniczył bp Jan Bagiński, wyszły grupy strumienia opolskiego, aby na wieczór dotrzeć do sanktuarium św. Jacka w Kamieniu Śląskim. Tam odwiedził ich bp Jan Kopiec, który przewodniczył uroczystej Mszy św. i wygłosił homilię.

Równolegle wyruszyła grupa z Głubczyc i strumień raciborski w sile ponad 900 pielgrzymów spod kościoła św. Jana Chrzciciela na

Ostrogu. Pątników pożegnał ks. infułat Marian Żagan.

W uroczystość Wniebowzięcia NMP wyszły jeszcze grupy z Koźla, Krapkowic i Kluczborka. W tym też dniu na Górze Świętej Anny spotkali się pielgrzymi należący do strumienia nyskiego i opolskiego. Centralnym momentem była uroczysta Msza św. koncelebrowana pod przewodnictwem abpa Alfonsa Nossola, który powiedział m.in.: „Niech Maryja, Matka naszego Pana, która na Górze Świętej Anny zawsze była ściśle łączona z pobożnością ludu tej ziemi, wybląga dla wszystkich potrzebne łaski do radosnego i szczęśliwego wejścia w trzecie tysiąclecie”.

Od tego dnia wszystkie grupy, choć innymi trasami podążały na Jasną Górę, gdzie tradycyjnie spotkaliśmy się z pielgrzymami z diecezji gliwickiej, których w tym roku do Częstochowy przyszło 1780. Mszy św. przed jasnogórskim Szczytem przewodniczył biskup gliwicki Jan Wieczorek, natomiast słowo Boże wygłosił bp Jan Kopiec.

Ludzie życzliwi

Takich osób spotykaliśmy ogromne rzesze na trasach. Na pewno trudno jest wymienić wszystkich, jednak na szczególną uwagę zasługują mieszkańcy następujących miejscowości: Korfantów, Pogórze i Łącznik, Ścigów, Raclawiczki, Strzeleczyki, Karłubiec i Gogolin, Osiek, Staniszcze Wielkie i Fosowskie, Kosorowice, Kamień Śląski, Dolna, Kadłubiec, Wysoka, Poręba, Szczepanek, Jemielnica, Zawadzkie, Nędza, Bargłówa, Stara Kuźnia, Balcarzowi-

Trzy pokolenia pielgrzymów

ce, Ujazd, Centawa, Żędowice, Jezowa, Chocianowice, Chudoba, Zębówice, Grodziec. Wielu z mieszkających tam ludzi udzieliło pielgrzymom bądź to noclegów, bądź poczęstunku i zawsze życzliwego słowa. Wiele życzliwości okazały również żeńskie zgromadzenia zakonne, a wśród nich siostry z klasztoru Annunziata w Raciborzu, które przygotowywały zupy dla grup raciborskich, do których produkty dostarczali rolnicy z Miedonii. Za to im wszystkim należy się przynajmniej skromne: Bóg zapłać.

Służby pielgrzymkowe

jak zawsze świetnie zdały egzamin. Bodaj największą pracę miały służby medyczne. Lekarze i pielęgniarki z największą troską dbali o nasze zdrowie. Najwięcej problemów było jak zwykle z naszymi nogami. Gdy inni mieli przerwy na odpoczynek, w punktach medycznych trwał gorączkowy ruch. Trzeba było przebijać odciski na stopach i smarować nogi osobom uczulonym na asfaltowe nawierzchnie. Zdarzały się również przypadki zaścianięcia, gdyż upalna pogoda dawała się nam mocno we znaki.

Trzeba również podkreślić zaangażowanie pozostałych służb: ekologicznej, na której barkach spoczywała troska o czystość na miej-

scach postoj, żywieniowej, porządkowej, transportowej i kwatermistrzowskiej.

Niecico statystyki

W tegorocznej pieszej pielgrzymce uczestniczyło 4800 osób. W tej grupie znalazło się 45 kapłanów, 46 kleryków i 27 sióstr zakonnych. W dużej grupie przybyli franciszkańscy ojcowie i bracia! Zdecydowaną większość uczestników stanowiła młodzież. Wśród najstarszych pielgrzymów znalazły się osiemdziesięcioletnia Franciszka z Opola idąca w „jedyńce niebieskiej” i siedemdziesięcioośmioletnia Zofia z Krasnej Góry podążająca w „szóstce fioletowej”. Obie panie nie opuściły pielgrzymki ani razu i szły już po raz 24! Najmłodszymi pielgrzymami natomiast okazały się małe dzieci: sześciomiesięczny osesek, jedenastomiesięczna Kasia w strumieniu raciborskim i trzynastomiesięczna Tereska z Dąbrowy. Najliczniejszymi grupami były: „piątka fioletowa” (313 osób) i grupa głubczycka (310 osób). W tym roku było z nami również 22 cudzoziemców z Brazylii, Francji, Niemiec i Włoch.

KS. ZBIGNIEW
ZALEWSKI

JACEK NIEMCZYŃSKI

Stanąć po właściwej stronie

Rozmowa z ks. dr. KRZYSZTOFEM MATYSKIEM,
moderatorem Referatu Katechetycznego Kurii Diecezjalnej w Opolu

– Proszę Księdza, kto decyduje o wyborze podręcznika do katechezy: ksiądz proboszcz, katecheta czy dyrektor referatu katechetycznego Kurii?

– Obecnie w szkole o wyborze podręcznika dla swojej klasy decyduje nauczyciel. Jeżeli chodzi o naukę religii, to sprawa jest trochę bardziej skomplikowana. Dlatego, że nie mamy jeszcze

JERZY STEMPLEWSKI

Ks. dr. Krzysztof Matysek

zatwierdzonego nowego programu nauki religii dla zreformowanej szkoły podstawowej, a co za tym idzie nie mamy też podręczników dla nowej szkoły. Nauczyciele w gimnazjum mają już w tej chwili cztery serie podręczników do wyboru. W naszej diecezji postanowiliśmy wybrać jeden z nich jako obowiązujący wszystkich uczących religii w gimnazjach. To jest podręcznik ks. Piotra Tomasika z Warszawy. Pozostałe są pomocami dodatkowymi, które nauczyciele winni także posiadać w swojej „Bibliotece Katechety”. W przyszłości podobne rozwiązanie przyjmie, gdy gotowe będą podręczniki dla szkoły podstawowej.

– Kiedy będzie gotowa seria podręczników dla podstawówki?

– Przebieg prac nad przygotowaniem nowego programu ramowego i dostosowanych do niego podręczników wskazuje, że będzie to data 1 września 2002 roku. Wtedy wszystkie etapy edukacyjne będą miały nowe podręczniki.

– Do tego czasu uczniowie podstawówki będą się uczyć z różnych książek. Proszę wybaczyć, ale ilekroć oglądam podręcznik mojego synka, zawsze ogarnia mnie, powiedzmy, rodzaj żalu. To jest książka wydana na słabym papierze, fatalnie ilustrowana, posługująca się pojęciami bardzo trudnymi dla siedmiolatka. Skoro nie ma jednego obowiązującego podręcznika – jak odróżnić podręcznik dobrego od złego?

– Muszę przyznać, że różnorodność podręczników dla podstawówki nie jest bogactwem, ale raczej kłopotem. W minionym okresie powstawały poje-

dyncze podręczniki. Brakowało całościowego wydania, serii obejmującej wszystkie klasy szkoły podstawowej. Dopiero przed kilku laty kieleckie wydawnictwo „Jedność” wydało serię podręczników dla szkoły podstawowej. Ta publikacja, jak i obecne podręczniki do gimnazjum, pokazują, że można napisać metodycznie, dydaktycznie i edytorsko ciekawy podręcznik.

Rzeczywiście, wybór dobrego podręcznika jest problemem. Najczęściej decyduje przyzwyczajenie katechety do podręcznika, którego używa od lat. Niestety, katechetom często brakuje krytycznego spojrzenia na podręcznik. Nie można tego krytycyzmu wypracować na podstawie jednego podręcznika.

– Czym będą się różnić nowe podręczniki od dotychczas używanych?

– Przede wszystkim będą uwzględniały fakt, że szkoła podstawowa jest podzielona na dwa wyraźne etapy edukacyjne. Pierwszy z nich charakteryzuje się tym, że nauczyciel – i podręcznik – muszą posługiwać się takimi kategoriami myślowymi, jakich używają dzieci. Obecny program i podręczniki faworyzowały element memoryzacji, zapamiętywania – była formułka, trzeba było się jej nauczyć i to wszystko. W nowych podręcznikach treść ma być przyswajana również przy pomocy metod aktywnych, a więc dających dziecku możliwość przeżycia danej prawdy. Przeżycie pozostawia ślad. Oczywiście, za tym musi iść zapamiętanie. Dziecko ma nie tylko znać prawdę, ale powinno również ją przeżyć, tam gdzie to możliwe.

– Jak przygotowani są katecheci do tych zmian?

– Wszyscy nauczyciele religii objęci są trójczęściowym programem pracy. Pierwszy zawiera elementy formacyj-

ne, np. dni skupienia. Przyznaję, że ta forma pracy na razie jest najmniej rozwinięta. Po drugie – konsultacje zbiorowe, podczas których spotykają się nauczyciele poszczególnych etapów edukacyjnych. W ramach tych konsultacji nauczyciele mają okazję brać udział w warsztatach podejmujących takie problemy, jak dyscyplina na katechezie, ocenianie itp. I wreszcie – ogólne konferencje przedmiotowo-metodyczne. Staramy się nadać za reformą, choć jeszcze nie idziemy krok w krok.

Kiedy wprowadzone będą nowe formy nadzoru nad pracą nauczycieli, pojawią się również nowe formy nadzoru nad katechetami. Wtedy możliwa będzie bieżąca ocena pracy katechety, a co za tym idzie, podnoszenie ogólnego poziomu nauczania religii. Wierzę, że nowy rodzaj nadzoru nad katechetami, do którego przygotowujemy teraz grupę ludzi, pomoże nam nie tylko egzekwować coraz wyższy poziom nauczania religii od wszystkich katechetów, ale pracować wspólnie nad podniesieniem poziomu pracy.

– Czy księża katecheci też muszą uczestniczyć w tych formach szkolenia?

– Tu mamy pewien deficyt. Chcę podkreślić, że od tego roku szkolnego konsultacje zbiorowe są obowiązkiem wszystkich nauczycieli. Niestety, od czasu, kiedy przywrócono religię do szkół, mieliśmy do czynienia z nieprawidłową praktyką – konsultacje, warsztaty organizowane były tylko dla nauczycieli świeckich. Dlatego dzisiaj trudno wyegzekwować udział księży w konsultacjach. Jednak udział w doskonaleniu zawodowym wymuszony jest przez reformę oświaty i oczekiwania, jakie stawia ona przed nauczycielami.

Jubileusz katechetów i nauczycieli

Z okazji rozpoczęcia nowego roku szkolnego ks. dr Krzysztof Matysek zaprasza wszystkie katechetki, katechety i nauczycieli na jubileuszową pielgrzymkę, która odbędzie się 2 września br. na Górze Świętej Anny. W programie m.in. o godz. 10.00 Msza św. **koncelebrowana** pod przewodnictwem bpa Jana Kopca (homilia – bp Antoni Długosz z Częstochowy), **godz. 12.30 – wykład bpa Antoniego Długosza; godz. 15.00 – nabożeństwo na zakończenie;**

Podczas pielgrzymki będzie możliwość zakupienia wydawnictw religijnych i pomocy katechetycznych.

– Czy zdarzają się poważne konflikty między świeckimi katechetami a księżmi-katechetami?

– Owszem, zdarzają się, kiedy likwidowana jest szkoła lub gdy w parafii następuje zmiana proboszcza. Zdarza się, że z parafii odchodzi starszy ksiądz, który nie pracował w szkole, a przychodzi nowy, który chce w szkole pracować. I wtedy trzeba stanąć po właściwej stronie.

Ksiądz, który pracuje w parafii, generalnie ma zabezpieczony byt. Natomiast katecheta świecki bez pracy jest często w znacznie trudniejszej sytuacji. Nie jest to jednak jedyny argument i problem, jaki pojawia się w takich okolicznościach. W grę wchodzi także pytanie o wykształcenie, jakość pracy itp. Równe traktowanie księży i świeckich nie zawsze spotyka się ze zrozumieniem, i to po obydwu stronach.

– Serdecznie dziękuję Księdzu za rozmowę.

Rozmawiał
ANDRZEJ KERNER

Portret chrześcijanina

Zasmucić się po Bożemu

„A chociaż może i zasmuciłem was moim listem, to nie żałuję tego; nawet zresztą gdybym i żałował, widząc, że list ów napełnił was na pewien czas smutkiem, to teraz raduję się – nie dlatego, żeście się zasmucili, ale żeście się zasmucili ku nawróceniu. Zasmuciliście się bowiem po Bożemu” (2 Kor 7,8-9).

Radość w listach św. Pawła wspomniana jest kilkakrotnie. Także jako dar Ducha Świętego. A tu mowa o smutku. Chrześcijańska radość i chrześcijański smutek? Czy można tak mówić? A może trzeba popatrzeć szerzej na życie i powiedzieć, że każda ludzka sprawa może przybierać różne, niekiedy bardzo różne wartości? Radość i smutek również. Bo radość może być dobra – ta, którą Apostoł nazwał „owocem Ducha” (Ga 5, 22). Może być i zła radość – ta, która cieszy się z cudzego nieszczęścia; ta, która dzieli się z grzesznej uciechy. Podobnie i

smutek – sam w sobie przykry i przynoszący ból. Można jednak – i o tym właśnie Paweł pisze – „zasmucić się po Bożemu”. Katechizm, opisując proces nawrócenia człowieka, jako element zasadniczy wymienia żal za grzechy, definiuje go jako „boleść duszy z powodu popełnionych grzechów”. Smutek ów, „ku nawróceniu” nie może wszakże trwać bez końca. Apostoł zauważa, że zasmucenie Koryntian trwało „pewien czas”. Smutek taki jest więc jak lekarstwo – gorzkie, przykre, ale skuteczne. I nie można tego lekarstwa pić bez końca, bo wtedy może zaszkodzić.

Ewangelia opowiada o łzach smutku św. Piotra w wielkoczwartkowy wieczór. Najpierw zapewniał Jezusa o swojej wierności, potem przysięgał „nie znam tego człowieka”, a potem „gorzko zapłakał” (Mt 26, 69nn). A potem? Potem całe swe życie związał z Jezusem – całe, po męczeńską śmierć. Smutek, gorycz, łzy, które owocują dobrem, miłością, wiernością. Judasz nie zapłakał... Zrozumiał błąd i winę. Na smutek i łzy jednak się

nie zdobył. Dlaczego? Tego nie wiemy. Warto jednak nieraz zapłakać i zasmucić się samym sobą. Ku nawróceniu. Taki jest smutek chrześcijanina.

Jest jeszcze jeden powód chrześcijańskiego smutku. Trzeba najpierw przypomnieć jedno z Jezusowych błogosławieństw: „Błogosławieni, którzy się smucą, albowiem oni będą pocieszeni” (Mt 5, 4). Jezus nie chce mieć markotnych, przygnębionych wyznawców. A swoje błogosławieństwo nie takim obiecuje. Pragnie mieć uczniów wrażliwych na to, co dzieje się wokół. Ta wrażliwość czasem każe zapłakać z płaczącymi (Rz 12, 15). Czasem zaś każe płakać na widok zła, krzywdy, nienawiści, grzechu panoszącego się wokół nas. I nawet jeśli będą to łzy bezsilnego żalu, są potrzebne. Jezus też zapłakał nad Jerozolimą (Łk 19, 41). To są łzy modlitwy, to łzy tęsknoty za dobrem. Gdy nie mogę nic więcej, niech zostanie przynajmniej ta tęsknota, ten smutek i te łzy.

KS. TOMASZ HORAK

Na San Pietro jak w domu

W życiu nie myślałam, że coś tak fantastycznego mnie spotka – cieszy się Joanna Kocęba, katecheta z parafii św. Eugeniusza w Kędzierzynie-Koźlu. Przez cztery tygodnie była wolontariuszem obsługującym pielgrzymów przybywających do Rzymu z okazji Roku Jubileuszowego. Idea wolontariatu jubileuszowego jest prosta: wolontariusz daje swoją pracę, w zamian otrzymuje nocleg i jedzenie.

Polscy wolontariusze dostawali się na służbę w Rzymie za pośrednictwem „Sal-Turu”, salezjańskiego biura turystyczno-pielgrzymkowego z Warszawy. Płacili tylko część kosztów przejazdu – 250 złotych, czyli mniej więcej tyle, ile kosztuje jazda w jedną stronę do Rzymu. Służyli tam pielgrzymom od 1 do 4 tygodni. Początkowo dla Polski wyznaczono limit 300 wolontariuszy, ale zainteresowanie było tak duże, że Watykańskie Centrum Wolontariatu Jubileuszowego zwiększyło go do 500 miejsc. W końcu lipca limit zgłoszeń na cały rok został wyczerpany.

Aśka była w Wiecznym Mieście po raz pierwszy. – Przez pierwsze dwa tygodnie, kiedy kończyłam służbę wolontariusza, latałam po Rzymie jak wariatka – mówi. – Potem zorientowałam się, że i tak nie zobaczę wszystkich kościołów, bazylik, starożytnych zabytków, więc trochę poluzowałam: spacerowałam po parkach, placach, uroczych uliczkach – wspominam swoje rzymskie lato. – Ach, to cudowne miasto.

Wolontariusze służyli pielgrzymom w różny sposób. Co wieczór, w centrach kwaterek, do których musieli wrócić przed 23.00, dowiadywali się, gdzie wypada ich service następnego dnia. Joanna obsługiwała pielgrzymów w Bazylisce i na Placu Świętego Piotra, u św. Jana na Lateranie, w Santa Maria Maggiore, w Bazylisce św. Pawła za Murami, w katakumbach, w sanktuarium

Wolontariusze służyli pielgrzymom w różny sposób

Divino Amore, w kościele św. Agnieszki, w Centrum Historycznym i na lotnisku Fiumicino. Zadania nie były skomplikowane: pilnowanie ciszy w kaplicach adoracji w bazylikach, rozdawanie żywności ubogim, układanie krzesełek przed audiencją generalną, rozdawanie „Dziennika Pielgrzyma” i Pisma Świętego, straż przy Drzwiach Świętych, pilnowanie bramek wejściowych na San Pietro (Plac Świętego Piotra).

Wolontariusze ubrani w charakterystyczne niebieskie kamizelki i czapeczki, z identyfikatorem na szyi, są wszędzie tam, gdzie pielgrzymi, gotowi służyć pomocą czy informacją. Pracują na dwie zmiany, od 8 do 14 i od 14 do 20. Największy problem to oczywiście upał i bolące nogi. Wolontariusz jubileuszowy ma być cały czas „na chodzie”. – Jak już musicie uśiąść, to zdejmijcie mundurek wolontariusza, niech pielgrzymi nie myślą, że przyjechaliście odpoczywać – instruowali szefowie grup wolontariatu.

– Największe wrażenie? Straż przy Drzwiach Świętych u Świętego Piotra. Widziałam tak wielu ludzi niezwykle przejętych przechodzeniem przez Drzwi – wspomina wolontariuszka z Kędzierzyna-Koźla.

Wolontariuszem mogły zostać osoby pełnoletnie, ale nie tylko młode. W Polsce jakoś utarło się przeświadczenie, że wolontariusze to młodzież. Choć znalazł się wyjątek – na służbę jubileuszową do Watykanu wyjechał jeden sześćdziesięciolatek. Inne kraje przysłały jednak znacznie więcej starszych ochotników. – To był dla mnie jeden z szoków, ile starszych osób było wolontariuszami. Taki jeden włoski biznesmen, na oko 50 lat, wziął urlop, żeby być wolontariuszem, fantastyczny facet – opowiada Joanna. Niektórym wolontariuszom służba tak się podobała, że przedłużali pobyt jak długo mogli, rekordziści dochodzili do trzech miesięcy.

Najcenniejszą pamiątką Joanny jest dyplom wolontariusza, z włoskim napisem *Ero forestiero e mi avete accolto* co znaczy „Byłem przybyszem, a przyjęliście mnie” oraz napisami w różnych językach – w tym i po polsku – „byłem i ja”. I jeszcze coś. – Teraz kiedy w telewizji pokazują Plac Świętego Piotra, Aśka wykrzykuje: – Ojej, San Pietro! To przecież jak w domu.

ANDRZEJ KERNER

FOTO: CENTRO DEL VOLONTARIATO PER L'ACCOGLIENZA GIUBILARE

Kronika diecezji

• 16 sierpnia br. w Dębnie odbyły się uroczystości odpustowe ku czci św. Rocha, na które licznie przybyli wierni z całej okolicy. Wśród pielgrzymów znaleźli się parafianie z Izbička, którzy tradycyjnie od wielu lat przybywają do Dębna w ramach ślubowanej pielgrzymki. Sumę odpustową celebrował i homilię wygłosił ojciec Henryk Kałuża SVD, który w głoszonym słowie wskazując na postać św. Rocha przypomniał, że na naszej drodze do Boga stoi zawsze drugi człowiek, któremu – jeśli trzeba – należy poświęcić wszystko. Obchody odpustowe zakończono wieczorną Mszą św. z procesją na cmentarz i modlitwą za zmarłych parafian. W przeddzień uroczystości w Dębnie tamtejsi parafianie uczestniczyli w adoracji Najświętszego Sakramentu i nabożeństwie fatimskim, które od tamtego czasu będą tam odprawiane każdego 13. dnia miesiąca począwszy od maja do października.

• Od 16 do 21 sierpnia br. trwały uroczystości odpustowe ku czci św. Rocha w Dobrzemiu Wielkim. Koncelebrowanej Sumie odpustowej przewodniczył i słowo Boże wygłosił bp Jan Kopiec, który również poświęcił nowy ołtarz (tzw. soborowy). Podczas kilkudniowych obchodów rozdano 4800 Komunii św.

• W sanktuarium św. Jacka w Kamieniu Śląskim tegoroczne uroczystości odpustowe trwały od 17 do 20 sierpnia br. 17 sierpnia uroczystej Mszy św. z udziałem duchowieństwa i wiernych dekanatu kamieńskiego przewodniczył bp Jan Kopiec, natomiast w sobotę 19 sierpnia liturgii przewodniczył i słowo Boże wygłosił katowicki biskup pomocniczy Stefan Cichy. Sumie odpustowej, odprawionej 20 sierpnia, przewodniczył abp Alfons Nossol. Liturgię uświetniły orkiestry dęte z Opolwapu i ZCW Górażdże. W niedzielne popołudnie na terenie parku zamkowego odbył się również festyn odpustowy przygotowany przez Caritas rejonu nyskiego, z którego całkowity dochód przeznaczono na cele dobroczynne. Podczas festynu przygrywała orkiestra dęta Kopalni Węgla Kamiennego „Sośnica” z Gliwic.

• 20 sierpnia br. w lokalnym sanktuarium jubileuszowym w Nasiedlu obchodzone 250. rocznicę przeniesienia z lasu do kościoła parafialnego łaskami słynącego obrazu Matki Bożej Częstochowskiej. Uroczystej Mszy św. przewodniczył i słowo Boże wygłosił bp Jan Bągiński. Do tradycji związanej z tym wydarzeniem należy procesja z obrazem dookoła świątyni, podczas której głoszone są cztery kazania stanowe dla mężczyzn, kobiet, młodzieńców i pańien. W tym roku kazania wygłosił ks. Marcin Michalski. Kult obrazu w Nasiedlu został reaktywowany w 1965 r. staraniem ówczesnego dziekana branickiego ks. Bronisława Gałońskiego.

Zaproszenia

Spotkania Mażeńskie

10 września o godz. 14.00 w katedrze opolskiej odbędzie się spotkanie dotychczasowych uczestników rekolekcji „Spotkania Mażeńskie”. Zaproszeni są wszyscy, którzy uczestniczyli w tych rekolekcjach w Kamieniu Śląskim, Pławniowicach i Raciborzu. Po Mszy św. koncelebrowanej pod przewodnictwem abp Alfonsa Nossola odbędzie się dla nich spotkanie w katedralnym domu katechetycznym.

Obóz turystyczno-rekolekcyjny

W dniach 5–19 września ojcowie franciszkanie z Góry Świętej Anny organizują w Białym Dunaju obóz dla studentów i młodzieży pracującej. Obóz ma charakter turystyczno-rekolekcyjny. Codziennie wyjścia w góry. Wieczorem obiadowe kolacje, Msza św. i spotkania braterskie w zależności od dnia – rekreacja, ognisko, konferencje itp. Jeden dzień w tygodniu będzie dniem formacyjnym.

Oплата za obóz: 300 zł. Zgłoszenia z zaliczką w wysokości 100 zł przyjmują: o. Jarosław Zatoka (077) 46-35-790, 0601-55-95-60, o. Albert Krzywański (077) 46-35-791, 0601-55-95-70 i o. Emilian Gołąbek (077) 46-35-221, 0601-56-64-63.

Rodzinny rajd rowerowy

Zarząd Opolskich Parków Krajobrazowych, Urząd Miasta w Leśnicy i Społeczny Komitet Rajdu zapraszają na III Annogórski Rodzinny Rajd Rowerowy, który odbędzie się w sobotę 9 września. Początek o godz. 10.00. Przewidziane są trzy trasy o długości od 23 do 30 km. Na mecie posiłek, konkursy itp. W rajdzie mogą uczestniczyć rodziny, osoby dorosłe, dzieci pod opieką rodziców oraz grupy dzieci szkolnych (do 10 osób) pod opieką wychowawcy. Udział w imprezie jest bezpłatny. Zgłoszenia i bliższe informacje: tel. 461 50 74 lub 461 52 81 wew. 34.

W regionie

● W Grodźcu obchodzono jubileusze dwu miejscowych zespołów śpiewaczych, starszy zespół „Grodziec” liczy 25 lat, natomiast „Jutrzenka” 20 lat. Oba zespoły kultywują repertuar kresowy, głównie są to piosenki pochodzące z trzech podlowskich miejscowości: Biłki Królewskiej i Biłki Szlacheckiej oraz Zuchorzyc. Oba zespoły chętnie wprowadzają do swojego repertuaru współczesne piosenki o tematyce lokalnej, w których komentują zachodzące zmiany we wsi, upamiętniają zmagania mieszkańców z biurokracją i z wszelkimi niedorzecznościami.

● Onkologiczna Poradnia Genetyczna, działająca od maja bieżącego roku w Wojewódzkim Ośrodku Onkologii w Opolu, rozpoczęła badania genetyczne osób z predyspozycją do dziedziczenia nowotworów złośliwych. Na podstawie danych ośrodka wysłano przeszło 2000 ankiet do mieszkańców Opolszczyzny podejrzanych o występowanie nowotworu rodzinnie i poproszono te osoby o współpracę. Tylko około 600 ankiet zostało wypełnionych i odesłanych do Onkologicznej Poradni Genetycznej.

● W dalszym ciągu Opolszczyzna pomaga rolnikom Podlasia. Do magazynów w Winowie należących do Caritas Diecezji Opolskiej systematycznie napływają dary – zboże i siano. Z oryginalną pomocą rolnikom z diecezji białostockiej poszkodowanej przez suszę przysłał Wytwórnia Makaronu Caritas Diecezji Opolskiej w Kluczborku. W 23. transporcie darów do rolników pojechało 6 ton makaronu; wartość transportu razem z kosztami przewozu wyniosła 20 tysięcy złotych.

● 550 lat liczą Krzanowice (gmina Dobrzeń Wielki), z tej też okazji zorganizowano we wsi jubileuszowy festyn 19 i 20 sierpnia, w którym uczestniczyli byli i obecni mieszkańcy. Doniosłą rocznicę upamiętniono postawionym w centrum wsi kamieniem z pamiątkowym napisem: „550 lat Krzanowic 1450–2000”.

● W Głucholazach miał miejsce XI Międzynarodowy Kurs Muzyczny (17–27 VIII). Uczestniczyli w nim uczniowie szkół muzycznych z Polski, Korei, Niemiec i Japonii. Uczestnicy kursu przez dziesięć dni doskonalili swoje umiejętności pod kierunkiem najlepszych profesorów i koncertowali w Nysie, Mosznej, Jesenniku, Złatych Horach i w Opolu.

● Po raz ósmy zarząd województwa zaprasza do udziału w konkursie „Najlepszy produkt Opolszczyzny”. Pod uwagę brana będzie jakość i innowacyjność produktu, a jednym z celów całego przedsięwzięcia jest wzmocnienie marki produktów wyróżniających się na tle innych w regionie oraz rozpowszechnienie informacji o potencjale produkcyjnym województwa. Rozstrzygnięcie tegorocznego konkursu i wręczenie nagród przewidziane jest na pierwszy kwartał 2001 roku.

Czwarta rano

Wolność dzieci

Wydawało mi się, że już nie ma takich spraw, wypowiedzi i wydarzeń w życiu publicznym naszego kraju, które mogłyby mnie zdziwić. A jednak myliłem się. Wczoraj, na własne oczy, widziałem prezydenta Częstochowy, który wypowiadał się na temat obniżenia mu pensji przez Radę Miasta. Przed uchwałą rady zarabiał czternaście tysięcy pięćset złotych (brutto, oczywiście). Teraz jego pensja będzie wynosić dziewięć tysięcy złotych. I otóż pan prezydent powiedział, że mimo to jakoś „zwiąże koniec z końcem”. No, ja myślę, że zwiąże. Nie wiem natomiast, co myślą obywatele, którymi zarządza człowiek „wiążący koniec z końcem” za jedyne dziewięć kałków.

Do takiego właśnie kraju, w którym głupota, cynizm i bezczelność niewinnymi oczątkami patrzą w kamery, a co za tym idzie – w oczy obywateli, wracają młodzi uczestnicy rzymskiego święta młodzieży. Nad tym dumam, o tym myślę: czy te pięćdziesiąt tysięcy Polaków, o których jak o Apostołach opisanych w Dziejach, można powiedzieć, że wydają się jak upojeni młodym winem, przeniesie ducha tego spotkania do naszego kraju. Jacy będą za parę lat?

Wciąż nieznośną czkawką odbija mi się to złudzenie, dość charakterystyczne dla tych, którzy latem roku osiemdziesiątego myśleli, że zmienią wszystko. I ta uporczywa – dla wielu nudna – myśl, że sprawy

publiczne powinny być w rękach ludzi szlachetnych i mądrych.

Jednak Ojciec Święty nie tyle mówił młodym, że ten świat jest zły i że trzeba go zmienić. To też, owszem, ale przecież mówił przede wszystkim jak ważny jest każdy człowiek z osobna i jak wiele może zmienić sam w sobie. Jak piękny może być człowiek, jeśli dobrze urządzi swoje wnętrze.

Kto widział w telewizji transmisję z Rzymu ten wie, że odbywające się tam spotkania były po prostu... piękne. Trochę żałuję, że już jestem za stary na takie mityngi, ale z drugiej strony cieszę się, że za parę lat pojedzie na nie moja córka. Jeśli zechce, rzecz jasna. Wolność dzieci Bożych obowiązuje.

PIOTR ZABRZAŃSKI

Opolska cząstka teatralna

Trudno powiedzieć, że teatr opolski nie miał szczęścia do dobrych aktorów i można tylko żałować, że nie wszyscy spośród nich pozostawili spisane wspomnienia. Od czasu do czasu coś z tej dziedziny ukazuje się jednak i albo doświeta, albo przyciemnia ogłoszone oficjalnie analizy i opinie.

Do wspomnień takich należą wydrukowane niedawno w Warszawie „Zapiski komedianta” Janusza Horodniczego. Ich autor był aktorem teatru opolskiego w latach 1962–1963. Urodził się w Wilnie, a mając lat 17 został skazany na 15 lat więzienia za działalność polityczną, co opisał w książce „Młodzi od swoich wyroków”. Karę za patriotyzm odbywał Horodniczy do 1956

roku, a już w roku następnym debiutował jako aktor we Wrocławiu.

„Teatr opolski przyjął mnie życzliwie i przydzielił skromne mieszkanie w Domu Aktora” – pisze Horodniczy, a następnie serdecznie przypomina aktorów opolskich na czele z Bay-Rydzewskim, który był związany z Opolem od wczesnych lat powojennych do końca swych dni, a przed śmiercią przekazał Zamkowi Królewskiemu w Warszawie cenną kolekcję monet.

Janusz Horodniczy był też twórcą pierwszego kabaretu opolskiego, który zorganizował przy współudziale aktorów... „Teatru 13 rzędów”. Ciepło wspomina przy tej sposobności także opolskich muzyków – nieżyjących już dziś Stefana Zuberę i Danutę Alczewską, a także nieodżałowanego Karola Musioła, który „awizował swoją obecność na każdej premierze kabaretu i bawił się jak dziecko, słuchając kupletów na swo-

ją cześć, śpiewanych przez cały zespół”.

Kabaret nazywał się „Opałek”, a Horodniczy omalże nie spowodował jego likwidacji, parodiując przemówienie Władysława Gomułki. Wspomina też Horodniczy „bardzo owocną współpracę” z opolskim zespołem symfonicznym i „szalenie miłą współpracę” ze Stanisławem Michalekiem.

Książka Janusza Horodniczego napisana jest „lekkim piórem”, ale bez okropności w rodzaju brania się „za robotę”, bez przeplatania panegiryków z inwektywami, a przy opisie ucich kulinarnych – bez tandetnych sformułowań typu „bułeczka, koniaczek, udeczko, kurcząteczka” itp.

Rozdział opolski swych wspomnień autor zakończył słowami „Drogi Opole, kochane. Żegnałem je z przysłówiową łezką w oku”.

ZBIGNIEW KOŚCIÓW

Konkurs dla wszystkich

Kto jest kim?

Katolik powinien nie tylko znać prawdy swej wiary i według nich żyć na co dzień. Jeśli rzeczywiście czuje się członkiem wspólnoty, to winien ją jak najlepiej znać. Na przykład wypada, aby znał biskupów.

1. Jak się nazywa biskup (trzeba podać imię i nazwisko) stojący na czele Kościoła gliwickiego?

Znasz odpowiedź? To bardzo dobrze! Zapisz ją na kartce, wytnij kupon i czekaj na następne pytanie. Na razie nie przysyłaj nam odpowiedzi!

Zasady konkursu:

1. Jedna tura „Konkursu dla wszystkich” trwa przez jeden miesiąc.

2. Pytań będzie tyle, ile numerów „Gościa Niedzielnego” w danym miesiącu (we wrześniu 4 pytania!).

3. W każdej turze przewidziana jest bardzo cenna nagroda w postaci zagranicznej wycieczki.

4. Losowanie nagród odbywać się będzie komisyjnie piętnaście dni po wydrukowaniu ostatniego pytania każdej tury. O wynikach losowania informujemy wyłącznie na łamach „Gościa”.

5. Aby wziąć udział w losowaniu, należy:

– odpowiedzieć na pytania konkursowe drukowane w kolejnych numerach „Gościa”;

– wszystkie odpowiedzi napisać na jednej kartce – dołączyć wycięte z „Gościa” kupony konkursowe (we wrześniu 4 kupony z kolejnymi numerami);

– wysłać pod adresem redakcji.

Wygraj wycieczkę zagraniczną!

Rozwiązanie „Konkursu dla wszystkich” z lipca 2000 r.

Prawidłowe odpowiedzi powinny brzmieć następująco:

1. na terenie diecezji opolskiej
2. na terenie archidiecezji katowickiej
3. na terenie diecezji gliwickiej
4. w Tamowskich Górach
5. na terenie diecezji bielsko-żywieckiej.

Nagrodę wylosowała **Aniela Brzoza (Jastrzębie Zdrój)**.

Gratulujemy, zapraszamy do redakcji.

Opole

gość
niedzielnym

Adres redakcji:
ul. Sikorskiego 7/1,
45-051 Opole,
tel./fax (077) 454-64-72
Zespół: Andrzej Kerner,
ks. Zbigniew Zalewski,
Teresa Sienkiewicz-Miś
e-mail: opole@goscniezdielny.pl

Jubileuszowa pielgrzymka kobiet i dziewcząt do Matki Sprawiedliwości i Miłości Społecznej

Żaden człowiek nie jest buble

Na piekarskiej Kalwarii zebrało się około 70 tys. osób

MAREK PIEKARA

– Nasze pielgrzymowanie to też laboratorium wiary, o którym mówił Ojciec Święty do młodzieży na Tor Vergata. Eucharystia, którą za chwilę rozpoczniemy, to źródło naszej siły i mocy! Mimo trudności nie poddajemy się wątpieniu i zniechęceniu! Wszystkie nasze troski i radości, trud pielgrzymowania i osobiste intencje złożymy wraz z darem chleba i wina – tymi słowami metropolita katowicki arcybiskup Damian Zimoń przywitał uczestniczki tegorocznej pielgrzymki kobiet do Matki Boskiej Piekarskiej. Hasłem jubileuszowego spotkania u Matki Miłości i Sprawiedliwości Społecznej było „Te Deum laudamus”.

Sierpniowa pielgrzymka kobiet do Matki Boskiej Piekarskiej była uwielbieniem Boga za dar dwóch tysięcy lat chrześcijaństwa, a w naszym lokalnym wymiarze – podziękowaniem za jubileusz 75-lecia ustanowienia diecezji katowickiej. Wspominano także 75. rocznicę koronacji obrazu Matki Boskiej Piekarskiej i 45-lecie konsekracji katedry Chrystusa Króla w Katowicach.

W niedzielny poranek 20 sierpnia plac przed piekarską bazyliką wypełniły tłumy pątniczek przybyłych tu, jak co roku, ze wszystkich krańców archidiecezji katowickiej, a także spoza niej – autokarami,

samochodami, w pielgrzymkach rowerowych i pieszych. W spotkaniu uczestniczyły także między innymi siostry zakonne pracujące na misjach w Zambii, zakonnice z Tarnowa, Przemysła oraz goście z Essen. W tym roku w Piekarach zgromadziło się kilkadziesiąt tysięcy kobiet.

Słowo powitania wygłosił metropolita katowicki arcybiskup Damian Zimoń (drukujemy pełny tekst jego wystąpienia), który w szczególny sposób zaakcentował modlitewną więź z Ojcem Świętym i dwumilionową rzeszą młodzieży uczestniczącej w tegorocznych obchodach XV Światowych Dni Młodzieży w Rzymie. W imieniu Kościoła rosyjskiego pątniczki pozdrowił ksiądz Bronisław Czapliski pracujący w Sankt Petersburgu. Podkreślając rolę kobiet w krzewieniu Bożej miłości, mówił o ich niezwykłym świadectwie wiary: „To one zbierały ludzi na modlitwę, chrzciliy dzieci, grzebały zmarłych”.

Jubileuszowe spotkanie zainicjowała godzina różańcowa. Plac przed bazyliką z każdą chwilą coraz szczerzej wypełniał się pątniczkami. W tłumie rozmodlona nastoletnia dziewczyna na wózku inwalidzkim. Na jej twarzy maluje się ogromne wzruszenie, po policzkach płyną łzy. – W Piekarach jestem po raz pierwszy. Jest ze mną mama. W tym roku wspólnie uczestniczyłyśmy już w jubileuszowej pielgrzymce do Rzymu. A to piekarskie wędrowanie jest jej kontynuacją. To spotkanie z Matką Boską Piekarską jest też podziękowaniem mojej mamie za jej ogromną, bezgraniczną miłość i poświęcenie.

O godzinie 10.00 rozpoczęła się uroczysta Msza Święta koncelebrowana,

której przewodniczył biskup gliwicki Jan Wierczok. Homilię wygłosił ksiądz profesor Jerzy Szymik. Mówiąc o znaczeniu, jakie dla Śląska ma sanktuarium piekarskie, przypomniał on słowa pierwszego biskupa katowickiego, późniejszego Prymasa Polski Augusta Hłonda: „Ludu Śląski! Ktokolwiek dochodzi przyczyn twój głębokiej wiary, musi pójść do Piekar. Bez nich nie można ani twej duszy zrozumieć, ani twego życia religijnego ogarnąć. Tylko ten je pojmie, kto cię widział przed cudownym obrazem i przejrzał związki między nim a tobą”. – Jest wielką łaską dla naszego pokolenia, jak też jest dzisiaj wielkim szczęściem naszego lokalnego Kościoła – mówił dalej kaznodzieja – że obecny biskup katowicki, piąty w historii, u progu trzeciego tysiąclecia chrześcijaństwa, od tamtych słów po siedemdziesięciu

pięciu latach, z których wiele było przecieży krwawych i ciemnych, naznaczonych brunatną i czerwona okupacją – może w pełni prawdziwie powtórzyć za Hlondem: „Śląsk przełomowy, wolny i wdzięczny (...) Szczęśliwy Śląsku! Czci i Kochaj swe Piekary!”.

– Co Piekarska Pani ma dzisiaj do powiedzenia kobiecie żyjącej na naszej śląskiej ziemi, czego może i winna się nauczyć współczesna Ślązaczka od Tej, którą czci w Piekarach? – pytał ksiądz J. Szymik. Odpowiedź na to pytanie podsuwa piękna śląska gwara, do której odwołał się Ksiądz Profesor. – Przed rokiem, podczas czerwcowej pielgrzymki do Polski, Jan Paweł II przypominał nam najważniejszą i najpełniejszą „definicję Boga, zapisaną w Pierwszym Liście św.

Ciąg dalszy na str. 17

Kalendarz jubileuszowych obchodów

Trwa celebrowanie Jubileuszu Roku 2000. W czasie wakacji w archidiecezji katowickiej obchody były nieco mniej intensywne. W najbliższych dwóch miesiącach natomiast zaplanowano wiele uroczystości. Zgodnie z obietnicą z pierwszego tegorocznego numeru katowickiego „Gościa Niedzielnego” prezentujemy dziś jubileuszowy kalendarz na wrzesień i październik. Przypominamy także, że 29 sierpnia o godz. 20.00 odbędzie się Jubileusz nauczycieli z Jastrzębia w Turzy Śląskiej, natomiast 30 sierpnia o godz. 10.00 w katowickiej katedrze – Jubileusz ministrantów.

WRZESIEŃ 2000

- 2 września – godz. 10.00 – Jubileusz kapłanów i kleryków – katedra;
- 3 września – godz. 14.00 – Jubileusz Ruchu Światło-Życie – katedra;
- 9 września – Jubileusz katechizujących – katedra
- 9 września – godz. 15.00 – Pielgrzymka dekanatu Świętochłowice-Piekary;
- 10 września – Jubileusz mieszkańców ziemi rybnicko-wodzisławskiej – Pszów;
- 10 września – godz. 14.00 – Jubileusz starszych małżonków – Turza;
- 16 września – jubileuszowe spotkanie uczestników pielgrzymek do Ziemi Świętej – Piekary;
- 16 września – godz. 10.00 – Dekanat Boguszowice-Rybnik;
- 16 września – godz. 14.00 – Dekanat Kochłowie-Panewniki;
- 17 września – Jubileusz chórów i orkiestr dętych – Piekary
- 17 września – godz. 14.00 – Jubileusz Ruchu Dzieci Maryi – Katedra;
- 23 września – godz. 10.00 – Dekanat Żory-Rybnik;

- 24 września – Jubileusz rolników (Dożynki) – Turza;
- 30 września – godz. 10.00 – Dekanat Knurów-Rybnik;
- 30 września – godz. 15.00 – Dekanat Chorzów-Piekary

PAŹDZIERNIK 2000

- 3 października – Jubileusz pracowników charytatywnych – Panewniki;
- 4 października – Jubileusz Świeckiej Rodziny Franciszkańskiej – Panewniki;
- 7 października – Jubileusz seniorów i starszych wiekiem – Piekary, Pszów, Turza;
- 7 października – godz. 14.00 – Pielgrzymka dekanatu Katowice Panewniki – Panewniki;
- 8 października – godz. 15.00 Pielgrzymka dekanatu Mysłówice – katedra;
- 8 października – godz. 14.00 – Jubileusz straży pożarnych – Turza;
- 10 października – godz. 18.00 – Jubileusz środowiska akademickiego – katedra;
- 14 października – Jubileusz nauczycieli ziemi rybnickiej – Rybnik;
- 15 października – godz. 14.00 – Dekanat Katowice Bogucice – Katedra;
- 16 października – Jubileusz parafii budujących kościoły – Rybnik;
- 21 października – Jubileusz wspólnot misyjnych – Piekary;
- 22 października – godz. 14.00 – Dekanat Katowice Załęże – Katedra;
- 28 października – godz. 14.00 – Jubileusz Żywego Różańca – Turza;
- 28 października – godz. 10.00 – Pielgrzymka dekanatu Golejów-Rybnik;
- 29 października – godz. 14.00 – Pielgrzymka dekanatu Katowice Śródmieście – katedra.

Uroczystości odpustowe w Pszowie

W sobotę i niedzielę – 9 i 10 września 2000 roku, w sanktuarium Matki Boskiej Uśmiechniętej – kościele jubileuszowym w Pszowie odbędą się uroczystości odpustowe.

Plan uroczystości:

sobota – 15.00 obchody kalwaryjskie,
18.30 nieszpory Maryjne,
19.00 Msza św.
niedziela – 10.00 rozważania różańcowe,

10.45 powitanie biskupów,
11.00 Suma pontyfikalna,
14.00 Godzina hołdu Maryi,
15.00 nieszpory Maryjne

HENRYK PRZONDZIONO

TE DEUM LAUDAMUS

Słowo powitania pielgrzymów w Piekarach

Piekary Śląskie, 20 sierpnia 2000 roku

Wszystkie zgromadzone na kalwaryjskim wzgórzu kobiety, matki, dziewczęta, siostry zakonne – witam bardzo serdecznie.

Mówię wam z radością: Szczęść Boże!

Niech Bóg będzie uwielbiony naszym pielgrzymowaniem do Matki Sprawiedliwości i Miłości Społecznej!

Pielgrzymujemy w Roku Wielkiego Jubileuszu, Roku 2000 i 75-lecia naszej archidiecezji!

W naszą wspólnotę modlitwy włączają się biskupi i pielgrzymi z innych diecezji.

Witam głównego celebransa księdza biskupa Jana Wieczorka z Gliwic! Na niego zawsze można liczyć.

Pozdrawiam moich biskupów pomocniczych, kapłanów, siostry, które przybyły z Tarnowa i innych regionów Polski.

Witam gości z Essen. Z tą diecezją zawarliśmy parę lat temu *partnerschaft*. *Ich begrüße sehr herzlich die Gäste von Essen. Begrüßen Sie den bischof Helmut Luthe. Ich wünsche Ihnen viele gesundheit.*

Drodzy Pielgrzymi!

Połączmy się teraz duchowo z dwumilionową rzeszą młodzieży, która wspólnie z Ojcem Świętym zgromadziła się na Tor Vergata w Rzymie.

Wraz z nimi pragniemy ożywić naszą wiarę i chrześcijańskie świadectwo.

Byłem do wczoraj uczestnikiem Jubileuszu młodzieży. Były to niesamowite przeżycia. Już wiele rzeczy widziałem u boku Ojca Świętego. To, czego teraz byłem świadkiem, i to, czego tym razem doświadczyłem było zapowiedzią wiosny Kościoła III tysiąclecia. Rzeka młodzieży rozmodlonej, rozradowanej płynęła przez kilka dni do Drzwi Świętych, które są symbolem Chrystusa. Słuchała katechez głoszonych przez ponad 300 biskupów z całego świata. Prawie milion młodzieży przystąpiło do sakramentu pokuty i pojednania. Młodzież wzięła udział w Drodze Krzyżowej i Eucharystii sprawowanej w różnych kościołach Rzymu. Teraz, po nocnym czuwaniu, uczestniczy we Mszy św. na zakończenie Dni Młodzieży.

Watykański dziennik „L'Osservatore Romano” w miniony piątek, 18 sierpnia br. opublikował list pewnej matki, skierowany do Ojca Świętego. Pisze w nim:

„Czuję potrzebę napisania na gorąco moich najbardziej osobistych myśli do

Ojca Świętego albo przynajmniej do Jego najbliższych współpracowników. To, co chcę wyrazić, jest bardzo proste: od godziny 17.30 śledziłam dziś w telewizji transmisję z uroczystości otwarcia Jubileuszu młodych na Placu przed Bazyliką św. Jana na Lateranie. Ta uroczystość bardzo mnie wzruszyła. Płakałam jak »rzymska fontanna« ... Jestem matką jednego z spośród tych 700 tysięcy młodych ludzi, których twarze promieniowały radością i pokojem. To były twarze ludzi szczęśliwych, ze śpiewem i modlitwą na ustach; ludzi, którzy nie boją się mówić o Jezusie; to była młodzież czysta. Jasność tych twarzy rozświetla mroki tego świata. Zrozumiałam, że Ojciec Święty nieustannie dodaje tym młodym ludziom odwagi i jednocześnie inspiruje ich do wiary dojrzałej, którą przekażą przyszłym pokoleniom. Widząc tych młodych rozmodlonych, myślę, że możemy nadal mieć nadzieję na lepszy świat”.

Przybywamy do Piekar!

Dla Ludu Bożego na śląskiej ziemi jest to miejsce nie tylko intensywnej modlitwy i czci oddawanej Maryi. Sanktuarium w Piekarach jest stolicą katolicyzmu społecznego na Śląsku.

Tu przybywają od stuleci pokolenia, aby doświadczyć społecznej siły wiary. W trudnych czasach lud Śląska w masowych spotkaniach pielgrzymkowych umacniał się w wierze.

U progu powstania naszej diecezji katowickiej przed 75 laty (w 1925 roku) został ukoronowany obraz Matki Bożej Piekarskiej.

Największym wydarzeniem w historii Piekar było spotkanie w 1983 r. z Ojcem Świętym Janem Pawłem II. Wtedy to Obraz piekarski pielgrzymował na spotkanie z Papieżem na katowickie lotnisko Muchowiec.

Maryja jest tutaj czczona jako Matka Boska Przedziwna, Lekarka Chorych, Paniątka Piekarska, Śląska Gospodyni, obecnie w tym „śląskim sanktuarium” czczona jest jako „Matka Sprawiedliwości i Miłości Społecznej”.

Maryja przypomina nam nieustannie, że nasze pielgrzymowanie na drogach tej ziemi ma sprzyjać dojrzewaniu do pełni człowieczeństwa i chrześcijaństwa. Ma mieć również wymiar społeczny.

W Jej życiu wypełnionym służbą, troską o drugich, miłością skierowaną ku Bogu i człowiekowi usłyszeć możemy wyraźny głos pouczenia i zachęty:

„Czyńcie wszystko, co Jezus wam powie” (J 2,5).

Ona kształtuje specyficzną śląską pobożność, znaną szeroko poza granicami regionu.

Na tej drodze umacnia nas również świadectwo świętych i błogosławionych, którzy stali się prawdziwie solą ziemi i światłością świata (por. Mt 5, 13–14).

Maryja, a także święci nieustannie przynaglają do świętości.

Nie lękajmy się świętości i dążenia do niej.

Umilowane Pątniczki!

Jesteśmy tutaj razem, by w Roku Wielkiego Jubileuszu głosić wszystkim z mocą, iż „Jezus Chrystus jest jedynym Zbawicielem świata, wczoraj dziś i na wieki!” (por. Hbr 13,8).

To podstawowa prawda, którą przypomina świętowanie Jubileuszu.

Jan Paweł II, rozpoczynając przed 22 laty posługę Piotrową, mówił: „Nie lękajcie się! Otwórzcie drzwi Chrystusowi”.

Dwa tysiące lat temu „Słowo stało się Ciałem”, dając początek nowej erze.

Dobra Nowina o Chrystusie stawia przed każdym człowiekiem – nie tylko chrześcijaninem – pytanie, na które nie tylko trzeba, ale i warto uczciwie odpowiedzieć:

„Kim był i kim jest dla mnie Ten, którego prawie 2 miliardy ludzi uważa za swego Odkupiciela?”

Nasze pielgrzymowanie jest wyznaniem wobec świata: „Ty jesteś Jezus Chrystus, Mesjasz, Syn Boga żywego. Jezu, do kogoż pójdziemy?” (por. Mt 16,16).

Wcielenie Syna Bożego świadczy o tym, że Bóg szuka człowieka.

Bóg poszukuje człowieka z potrzeby swego ojcowskiego serca.

Pragnie go wyprowadzić z manowców, na które sprowadził człowieka nieprzyjaciel Boga – szatan (por. Rdz 3,13).

Pragnie doprowadzić człowieka do przezwyciężenia zła, które rozpanoszyło się w dziejach świata.

To przezwyciężenie zła nazywa się Odkupieniem (TMA, 7).

Umilowane Siostry w Chrystusie!

Prawdę o Chrystusie pragniemy nie tylko przyjąć, ale i głosić!

Każdy z nas wie, ile zawdzięcza swojej matce, babce... Czyż ta domowa katecheza matki nie dała nam fundamentów pod całe życie wiary i łaski?

Mamy tyle pięknych zwyczajów, które należy zachować i jeszcze bardziej ożywić.

Do takich należy zwyczaj wspólnej modlitwy w rodzinie, modlitwy na *Anioł Pański*, a przede wszystkim wspólny udział w niedzielnej Mszy Świętej.

Świętowanie niedzieli spełnia ważną rolę w budowaniu jedności rodziny. Oby tak było nadal!

Niedziela jest Boża i nasza! Spotkanie w supermarkecie nie może zastąpić spotkania przy rodzinnym stole! Tak wiele zależy w tym zakresie od żony i matki!

W tym roku mija 10 lat od przywrócenia katechizacji dzieci i młodzieży w szkołach. Ta decyzja okazała się wielkim błogosławieństwem dla naszego życia społecznego. Głoszone w ramach katechizacji zasady moralne i system wartości przyniosą owoce w przyszłości. Dziś, kiedy zmagamy się o przyszły kształt życia społecznego, tak wiele zależy od tego, jaki będzie człowiek.

Sama katecheza jednak nie wystarczy! Chciałbym z wdzięcznością wspo-

mnąć o pracy charytatywnej i wychowawczej naszego lokalnego Kościoła w okresie wakacji i urlopów. Dziękuję kapłanom, siostronom zakonnym i innym wolontariuszom za ogrom poświęcenia!

Kościół na Śląsku towarzyszył społeczeństwu w jego trudnym losie.

Wobec nowych wyzwań nie wystarczy sama aktywna obecność duszpasterska i charytatywna, bo ona pomagałaby tylko przetrwać, a nie współtworzyć nową rzeczywistość społeczną.

Dzieciom i młodzieży trzeba pomóc kształtować swój charakter, postawy przyjaźni, wierności wielkim ideałom, wychowywać do odpowiedzialnej miłości, małżeństwa i rodzicielstwa!

Drogie Pątniczki

Obchody Wielkiego Jubileuszu, to nie tylko uroczyste celebracje. Jubileusz otwiera nasze oczy na potrzeby i cierpienia braci.

Z obchodami łączymy wiele inicjatyw o wymiarze społecznym.

Do nich należy chociażby wznoszone hospicjum stacjonarne w Katowicach, Ośrodek dla bezdomnych, który poprowadzą Siostry Miłosierdzia, fundusz stypendialny im. Ks. Emila Szramka dla zdolnej młodzieży z ubogich rodzin zainicjowany przez redakcję „Gościa Niedzielnego”.

Proszę zgromadzone kobiety i dziewczęta o szczególną wrażliwość na los matek samotnie wychowujących swoje dzieci.

Na matki bezradne wobec postępującej biedy, bezrobocia, szerzącej się narkomanii, alkoholizmu.

Alkoholizm jest chorobą. Trzeba go leczyć. Alkoholikowi nie wolno stwarzać luksusu picia i kryć jego upadków. Trzeba z miłością przekazywać mu prawdę o nim samym.

Wielką pomocą są grupy terapeutyczne anonimowych alkoholików. Myślę, więc nie piję! Przez lipiec i sierpień przypominały to hasło! Z powodu alkoholu codziennie giną w kraju trzy osoby. A kto zliczy straty moralne z powodu szerzącego się alkoholizmu?! Podjęcie problemów społecznych stanowi integralną część świętowania Jubileuszu. Dotyczy to zwłaszcza naszego regionu, gdzie tylu naszych braci i sióstr boleśnie doświadcza skutków przemian.

Obchody Jubileuszu Wcielenia przypominają, że Chrystus przyszedł do wszystkich ludzi dobrej woli, zwłaszcza do wszystkich opuszczonych i żyjących na marginesie głównego nurtu życia społecznego.

Ludzie bogaci mają moralny obowiązek wspierania biednych. Pan Bóg dał dobrą dośrodek całej rodzinie ludzkiej. Wielu zaczyna to rozumieć!

Umilowane Pątniczki!

Świętowanie dwutysiąclecia od narodzin Chrystusa niech ożywi naszą wiarę. Nasze pielgrzymowanie to też laboratorium wiary, o którym mówił Ojciec Święty do młodzieży na Tor Vergata.

Eucharystia, którą za chwilę rozpoczniemy, to źródło naszej siły i mocy!

Mimo trudności nie poddajemy się zwątpieniu i zniechęceniu!

Wszystkie nasze troski i radości, trud pielgrzymowania i osobiste intencje złożymy wraz z darem chleba i wina.

Drogie Siostry, żony, matki, dziewczęta, bądźcie mocne tą mocą jaką daje wiara!

Arcybiskup Damian Zimoń
metropolita katowicki

Koronacja figury Matki Bożej Bujakowskiej

Uroczystość w środku archidiecezji

Podczas Mszy Świętej, którą 9 września br. o godz. 16.00 w Bujakowie z okazji 500-lecia miejscowej świątyni odprawi metropolita katowicki arcybiskup Damian Zimoń, zostanie ukoronowana figurka Matki Bożej Bujakowskiej. – Przygotowania do tej uroczystości trwają już 9 lat – mówi ks. proboszcz Jerzy Kempa. – Ale teraz musimy wszystko zapiąć na ostatni guzik, aby wszyscy, którzy wezmą udział w uroczystości, dobrane się w Bujakowie czuli.

Korony wykonał Tadeusz Rybski (ten sam plastyk projektował korony dla Matki Bożej Boguckiej). Złożyli się na nie nie tylko parafianie, ale również ofiarodawcy z całego kraju oraz odwiedzający Bujaków liczne pielgrzymki, których Ksiądz Proboszcz naliczył już w tym roku prawie 300 (przypomnijmy, że kościół św. Mikołaja jest świątynią jubileuszową).

Koronacji towarzyszy wielka modlitwa parafian. Od 9 lat trwa nowenna w pierwszą niedzielę miesiąca, a w każdą sobotę nabożeństwo do Matki Bożej Bujakowskiej gromadzi

spora liczbę wiernych. Od początku Roku Wielkiego Jubileuszu w intencji koronacji bujakowskiego kościoła codziennie jest odmawiany w świątyni cały Różaniec.

500-letni kościół jest jednym z najstarszych w archidiecezji katowickiej i – najprawdopodobniej – drugim w Bujakowie. Pierwszy, drewniany, został zniszczony około 1480 roku podczas najazdów husyckich. To z niego pochodzi figura, która wtedy cudem ocalała. Do roku 1981 znajdowała się w cokole szwedzkim, wzniesionym w czasie wojny trzydziestoletniej. Po renowacji powróciła do świątyni.

– Od tego czasu w Bujakowie coś się zmieniło – opowiada ks. J. Kempa. – Najpierw wyraźnie ożywił się kult Matki Bożej, a następnie zaczęły przybywać coraz częściej i coraz liczniejsze pielgrzymki z najróżniejszych zakątków kraju. Widząc to, poprosiłem Arcybiskupa Katowickiego o koronację figury.

Uroczystość koronacji zaplanowano na dużą skalę. Na skraju ogrodu botanicznego, który jest chlubą Księdza Proboszcza, powstaje ołtarz polowy i osmiometrowa promenada. Przy jej zakończeniu stanie kapliczka słupowa. To w niej zostanie umieszczona figura. Przy kapliczce też odbędzie się koronacja. Uroczystość zakończy procesyjne wniesienie ukoronowanej figurki do kościoła, natomiast w kapliczce w ogrodzie

na pamiątkę koronacji pozostanie replika.

– Zapraszam wszystkich, którzy chcą się z nami wspólnie radować i modlić – mówi ks. Jerzy Kempa. – Miejsca na pewno wystarczy, a policja i straż miejska zadba o porządek. Przygotowujemy pięć dużych parkingów. Będą też punkty medyczne i stoiska z folderami, pocztówkami i książkami. Do przygotowań włączyli się wszyscy parafianie. Przyozdobimy nasz kościół i wszystkie domy w parafii.

Mieszkańcy Bujakowa zaprosili na uroczystość podopiecznych dwóch Domów Pomocy Społecznej. Dzieci te zostaną obdarowane artykułami szkolnymi i łakociami. Otrzymają też wsparcie finansowe. – Chcemy postąpić jak nasz patron św. Mikołaj – wyjaśniają motywy swego postępowania.

Podczas uroczystości zostanie również poświęcona marmurowa tablica, na której wryty jest następujący napis: „Na uwielbienie Trójcy Przenajświętszej za otrzymane łaski: za 700 lat Bujakowa, za 500 lat kościoła, za kościół Roku Jubileuszowego i za koronację MB Bujakowskiej dziękują Bogu ks. proboszcz Jerzy Kempa i wdzięczni parafianie”.

Bujaków leży w środku naszej archidiecezji. To ułatwienie dla wszystkich, wybierających się na uroczystość.

MIROSLAW RZEPKA

Matka Boża Bujakowska

Żaden człowiek nie jest buble

Ciąg dalszy ze str. 15

Jana: „Bóg jest miłością”. Ta prawda jest również głównym przesłaniem Wielkiego Jubileuszu. (...) Na określenie miłości jest w naszej górnośląskiej gwarze piękny czasownik „przoć”. – Oznacza tyle, co „kochać”, „miłować”. (...) Jest też w śląskiej gwarze rzeczownik „przociel”, który oznacza krewnego. Oto w literackiej polszczyźnie krewny to ktoś związany ze mną więzami krwi. W gwarze śląskiej krewny – przociel to ktoś związany ze mną czymś jeszcze głębszym niż więzy krwi. To ktoś związany ze mną więzami miłości, to ktoś, kierymu przaja. (...) Wszyscy w rodzinie jesteśmy z miłości;

inaczej nas nie ma. (...) Chrześcijaństwo uczy, że „Bóg jest miłością”, i że na tym polega istota najwewnętrzniejszej tajemnicy Boga. Człowiek zaś jest z tej właśnie Miłości, „wymyślony” i stworzony przez Boga. A to znaczy, że żaden człowiek nie jest „buble”, nie jest też tylko „przypadkową” konsekwencją tego, że jakaś kobieta przespala się z jakimś mężczyzną.

Odpowiadając na pytanie, w czym współczesne Ślązaczki powinny podpatrywać Piekarską Matkę, ksiądz Szymik mówił: „W sztuce prowadzenia piekarskiego gospodarstwa, czyli w rodzeniu Boga dla innych. (...) Niech więc będzie dla nas Matką, Siostrą, Światłem. Niech

nas strzeże przed zaraźliwymi i niosącymi śmierć ideami. Niech nas broni przed przynoszącymi pomór ideologiami, które, niestety, wciąż się legną w chorzech (od grzechu) głowach. (...) Dziś „morrowe powietrze” to idee, które robią człowiekowi wodę z mózgu i kamień z serca. Różne mutacje wirusa atakują głównie miejsce najbardziej wrażliwe i czułe w człowieku – ludzką miłość, odzierając ją z głębi, z jej związku z Bogiem, z krzyżem i prawdą o niej, a w końcu pozabawiając miłość sensu i szczęścia”.

– To przecież takie proste, a jednocześnie niezwykle przemyślenia – powiedziała po zakończonej Eucharystii

jedna z pątniczek. – W codziennej krzątaniu często brakuje nam czasu, by zastanowić się nad tym, co najistotniejsze, najwartościowsze w życiu. Tu, u stóp Piekarskiej Pani, w zaciszu naszego śląskiego sanktuarium, znalazłam chwilę na przemyślenia swego życia.

Świadectwo

Do Piekar pielgrzymuję co roku, niezmiennie od początku lat siedemdziesiątych. Tegoroczna pielgrzymka, odbywająca się w Roku Jubileuszowym, ma dla mnie wymiar szczególny. W wyjątkowy sposób umysławia mi miłość Boga do człowieka, istotę naszego człowieczeństwa. Jubileuszowa pielgrzymka kobiet do Piekar jest dla mnie bardzo ważna także dlatego, że zbiega się z odbywającymi się w Rzymie obchodami Światowego Dnia Młodzieży, w których uczestniczą moja córka i mój syn. To niezwykle połączenie modlitewne – Rzym i Piekary – uświadamia mi wspólnotowy charakter naszej wiary. Wiary, która nie zna granic, która jest ponadczasowa i wieczna.

Izabela z Wodzisławia Śląskiego

MIROSLAW RZEPKA

Specjalnie dla „Gościa” Lubiłam panią od fizyki

– Gdybyś był swoim uczniem, czy cieszyłbyś się z takiego nauczyciela?

Halina Konwińska, dyrektor SP nr 62 w Katowicach, od 16 lat nauczycielka nauczania początkowego (klasy I-III):

– Myślę, że tak. A to dlatego, że łatwiej żyć, kiedy człowiek się cieszy. Jako uczennica musiałabym zdobyć się wobec nauczyciela na odrobinę wyrozumiałości, tolerancji i – to najważniejsze – poczucia humoru. Ja do dziś dobrze wspominam większość moich nauczycieli. Bardzo lubiłam panią od fizyki, choć była strasznie ostra. Była jednak też dowcipna i życzliwa wobec uczniów. Czasem wpisywała nam niedostateczny „na torach”, czyli z dwoma minusami. Ale robiła to w taki sposób, że ten, który niedostateczny zarobił, śmiał

się. Ocena nie była sygnałem: „jesteś beznadziejny”, ale: „weź się chłopie do roboty”. Dobrze, kiedy uczeń ma poczucie humoru. A nauczyciel musi go mieć. To pozwala na spojrzenie na rzeczywistość z dystansu.

Janusz Tum, katecheta w Zespole Szkół Mechaniczno-Elektrycznych w Rybniku, nauczyciel od 19 lat:

– Staram się być takim nauczycielem, jakiego ja – jako uczeń – oczekiwałbym. Gdybym był uczniem, chciałbym przede wszystkim, żeby nauczyciel poważnie mnie traktował. Niedawno Marcin, mój uczeń ze szkoły zawodowej, wrócił z rekolekcji u jezuitów. A potem zapytał mnie, czy ja się nie wybiorę. Mówię mu: „myślałem o tym”. Na następną lekcję Marcin przyniósł mi informacje o tych rekolekcjach, które ręcznie przepisał z gablotki. Potem tak długo pytał, kiedy

MARK PIAKARA

się wybiorę, aż w końcu pojechałem. Można było mu odpowiedzieć: nie przeszkadzaj mi, ja mam swoje życie. Ale to byłby błąd. Gdyby nie Marcin, stracił-

bym świetne rekolekcje. Nie tylko nauczyciel ma coś do powiedzenia uczniowi, ale uczeń nauczycielowi też.

zebrał P.K.

Nie tylko dla członków ERM (36)

Króluj nam Chryste – zawsze i wszędzie!

Pora na rozwiązanie łamigłówki nr 33. Poprawne rozwiązanie brzmiało: ARKA NOEGO, a nagrodę za dobrą odpowiedź otrzymuje **Oktawia Osiecka z Siemianowic Śl.** Gratulujemy! Nagrodę wysłamy pocztą.

Czy zauważyliście zmianę naszego tytułu? To nie przypadek. Po wakacyjnej przerwie na antenę Radia Plus Katowice wraca Radiowy ERMoland. Już dziś (niedziela 3 września) na rozwiązanie rebusu oczekujemy pod numerem telefonu 47 19 420, czynnym od 17.00 do 19.00. Koniecznie włączcie więc radio o 19.30. Może to właśnie Wy zostaniecie zwycięzcami?

Radiowa łamigłówka

Konkurs dla wszystkich

Kto jest kim?

Katolik powinien nie tylko znać prawdy swej wiary i według nich żyć na co dzień. Jeśli rzeczywiście czuje się członkiem wspólnoty, to winien ją jak najlepiej znać. Na przykład wypada, aby znał biskupów.

1. Jak się nazywa biskup (trzeba podać imię i nazwisko) stojący na ciele Kościoła gliwickiego?

Znasz odpowiedź? To bardzo dobrze! Zapisz ją na kartce, wytnij kupon i czekaj na następne pytanie. Na razie nie przysyłaj nam odpowiedzi!

Zasady konkursu:

1. Jedna tura „Konkursu dla wszystkich” trwa przez jeden miesiąc.

2. Pytań będzie tyle, ile numerów „Gościa Niedzielnego” w danym miesiącu (we wrześniu 4 pytania!).

3. W każdej turze przewidziana jest bardzo cenna nagroda w postaci zagranicznej wycieczki.

4. Losowanie nagród odbywać się będzie komisyjnie piętnaście dni po wydrukowaniu ostatniego pytania każdej tury. O wynikach losowania informujemy wyłącznie na łamach „Gościa”.

5. Aby wziąć udział w losowaniu, należy:

– odpowiedzieć na pytania konkursowe drukowane w kolejnych numerach „Gościa”;

– wszystkie odpowiedzi napisać na jednej kartce;

– dołączyć wycięte z „Gościa” kupony konkursowe (we wrześniu 4 kupony z kolejnymi numerami);

– wysłać pod adresem redakcji.

Rozwiązanie „Konkursu dla wszystkich” z lipca 2000 r.

Prawidłowe odpowiedzi powinny brzmieć następująco:

1. na terenie diecezji opolskiej

2. na terenie archidiecezji katowickiej

3. na terenie diecezji gliwickiej

4. w Tamowskich Górach

5. na terenie diecezji bielsko-żywieckiej.

Nagrodę wylosowała **Aniela Brzoza** (Jastrzębie Zdrój).

Gratulujemy, zapraszamy do redakcji.

Wygraj wycieczkę zagraniczną

Janowski ołtarz

Kościół pw. Najświętszej Maryi Panny i św. Maksymiliana Marii Kolbego wzbogacił się z okazji parafialnego odpustu i jubileuszu 25-lecia konsekracji świątyni o nowy ołtarz. Ważący prawie 5 ton monument został wykonany z jednego marmurowego bloku. Powstał w niecałe dwa miesiące. Zaprojektował go prof. Adam Lisik, a wykonał inż. Tadeusz Lisik. Do ołtarza, w dniu poświęcenia, zostały włożone relikwie Świętej Optaty, które przeniesiono z poprzedniego ołtarza. (BOGNA)

Skradzione i odzyskane

Na piekarską Kalwarię wróciło jedenaście XIX-wiecznych figur, które skradziono w biały dzień z tutejszych kaplic przed pielgrzymką kobiet. Są wśród nich rzeźby Chrystusa i rzymskich legionistów. Złodziej skorzystał z generalnego remontu, który trwa na Kalwarii. Poinformował pracujących tam mężczyzn, że zabiera figury do konserwacji, po czym spokojnie wyniósł je do samochodu. – Figury pomagali mu nosić nawet taksówkarze, którzy byli jednak Bogu ducha winni – mówi ks. Michał Kostoń, proboszcz parafii Zmartwychwstania Pańskiego i opiekun

Kalwarii. – Na szczęście policja zareagowała błyskawicznie. Już w godzinę po zgłoszeniu odzyskała pierwszą rzeźbę, a potem kolejne – dodaje.

Prawdziwy konserwator zabytków zjawiał się na Kalwarii dzień później. – Z początku wzięto go za jednego ze złodziei, musiał tłumaczyć się policjantom – wspomina proboszcz.

W ciągu kilku dni policjanci odzyskali wszystkie rzeźby. Do aresztu trafił podejrzany o kradzież mieszkańiec Piekarów – paserów.

prze

Podziękowanie

Społeczeństwo Piekarów Śląskich i całej archidiecezji zostało wstrząśnięte informacją o kradzieży w sierpniu br. jedenastu figur z kaplic Kalwarii Piekarskiej. Książka dekanatu Piekary Śląskie składają serdeczne podziękowania pracownikom Komendy Miejskiej Policji w Piekarach Śl. za podjęcie sprawnych i bardzo szybkich działań, dzięki którym figury zostały odzyskane i powróciły na dawne miejsce.

Przewielebnemu Księdzu Proboszczowi

Bernardowi Staroście

serdeczne podziękowania za trud 30-letniej posługi
w parafii Męczeństwa św. Jana Chrzyciela w Łaziskach Średnich
wraz z życzeniami Bożego Błogosławieństwa,
zdrowia na dalsze lata

z okazji 45-lecia kaptaństwa

wdzięczni parafianie

Bohater „Tygodnia...”, prokurator Adam Borowski, jest człowiekiem pełnym słabości, łatwo ulegającym pokusom. Adam nie jest człowiekiem amoralnym, dręczą go wyrzuty sumienia, czego dowodzi finał filmu. W jego życiu dochodzi do bolesnego rozdarcia. Oskarżając na sali sądowej nie uznaje taryfy ulgowej. Dziwnym zrządzeniem losu przez siedem kolejnych dni tygodnia sam staje wobec podobnych problemów co ludzie, dla których domagał się surowych wyroków. To pierwszy film w reżyserkim dorobku Jerzego Stuhr, pod którym może – jak sam stwierdził – „podpisać się dwiema rękami”. Głównymi zaletami filmu Stuhr, oprócz oczywiście świetnego aktorstwa, są klarowna kompozycja, sprawnie poprowadzona intryga i muzyka Wojciecha Kilara.

Tydzień z życia mężczyzny; reż. Jerzy Stuhr; wyk.: Jerzy Stuhr, Gosia Dobrowolska, Danuta Szafłarska, Krzysztof Stroiński, Jacek Romanowski; Polska 1999; TVP 1, środa, godz. 20.10 (zdj.) PAT

Programy katolickie w telewizji

Niedziela 03.09

TV Polonia	7.05	Słowo na niedzielę
	7.10	Madonny polskie: Ksieni Sierpecka
Polsat	7.30	Jesteśmy – mag. religijny
TVP 2	7.55	Słowo na niedzielę (dla niesłyszących)
Pasma wspólne TVP 1	9.00	Wierzę, wątpię, szukam
i TV Polonia	11.00	Transmisja Mszy dożynkowej
	13.05	Anioł Pański – retransmisja z Watykanu
	12.30	Dzień III Tysiąclecia – Piosenki
WOT	13.00	Msza Święta
TV Katowice	13.30	Z życia Kościoła – mag. katolicki (powt.)
WOT	18.10	Kościół i świat –
	i 21.20	Informacyjny prog. katolicki

Poniedziałek 04.09

TV Polonia	7.45	Madonny polskie (powt.)
	14.00	Czasy – mag. katolicki

Wtorek 05.09

TVP 2	17.05	Kościół i świat
	17.10	Parafia 2000

Środa 06.09

Pasma wspólne	14.00	Wierzę, wątpię, szukam
TV Wrocław	21.45	Kardynał Gulbinowicz na koniec wieku

Piątek 08.09

TV Kraków	16.30	Msza Święta dla chorych
-----------	-------	-------------------------

Sobota 09.09

Polsat	7.30	W drodze – magazyn
TV Kraków	8.10	Wiara i życie – program katolicki
TVP 1	8.45	Ziarno – program dla dzieci i rodziców
TV Polonia	8.55	Ziarno
	11.25	Madonny polskie – Matka Boża Chełmska
TV Wrocław	14.10	W kręgu wiary
TV 2	22.40	Słowo na niedzielę

NIEPOKALANÓW

- 9.05 Słowo życia – Ewangelia dnia
- 9.10 Kalendarz liturgiczny św. Grzegorz
- 9.15 Malarskie prowokacje
- 9.30 W krainie Czarnoksiężnika Oza – film anim. dla dzieci
- 9.55 Odkrywamy planetę Ziemia: Gryznie – film przyrodniczy
- 10.40 Sierpniowe uroczystości maryjne – film dok.
- 11.05 Córki Mądrości z Madagaskaru – film dok.
- 11.35 Ciekawe wywiady: Prześladowania księży
- 11.55 Program dnia
- 12.00 Katedra w Oliwie – film dok.
- 12.35 Rehabilitacja inaczej: Hipoterapia – reportaż
- 12.55 Och, ta młodzież – film dok.
- 13.30 Podstawy życia moralnego człowieka – film dok.
- 13.55 Józef – monodram
- 14.25 Koncert życzeń (powt.)
- 15.00 Koronka do Miłosierdzia Bożego
- 15.10 Opowieści Maurycego Szwendaczki – prog. dla dzieci
- 15.25 Doping i koks [2] – reportaż
- 15.40 Łupek, platyna i złoto – reportaż
- 16.00 Program dnia
- 16.05 Kalendarz liturgiczny św. Grzegorz
- 16.10 Rekoronacja w Skępem – film
- 16.30 Lumen 2000 – mag.
- 17.00 Symbole wojskowe III RP – reportaż
- 17.15 Ewangelie jako źródła historyczne – film dok.
- 17.55 Kraina Tysiąca Jezior – prog. turystyczno-krajoznawczy
- 18.15 Powroty – reportaż
- 18.30 Trzy misie: Niesforne myszki – bajka dla dzieci
- 18.55 Program dnia
- 19.00 Tydzień w Kościele – przegląd wydarzeń
- 19.20 Granica, której już nie ma – film dok.
- 19.45 Afryka, ostatnia miłość i marzenie Alfreda – film dok.
- 20.15 Sudan – film dok.
- 20.35 Różaniec: część chwalebna
- 21.00 Apel Jasnogórski
- 21.05 Słowo życia – Ewangelia dnia
- 21.10 Obchody Roku Jubileuszowego – rozmowa z arcybiskupem Józefem Michalikiem
- 21.30 Ścieżki kultury: Architektura gotyku – mag. kulturalny
- 21.45 Religia prawdziwa – film dok.
- 22.10 Instytucja spełnionej nadziei
- 22.20 Ojciec Święty w Krakowie – relacja
- 22.55 Jan Paweł I – film dok.
- 23.20 W skarbcu ludzkości – film
- 23.45 Rękopis – reportaż

TVP 1

- 6.40 Proszę o odpowiedź
- 7.00 Nasza gmina
- 7.50 Dożynki 2000 – Wystawa
- 7.35 Dożynki 2000 – Spotkanie rolników

- 8.00 Brzydkie kaczątko [21]
- 8.25 Teleranek
- 8.55 Mdm
- 9.30 Gwiazdy, które nie gasną: Jak zabić starszą panią – film
- 11.00 Transmisja Mszy dożynkowej – dożynki 2000
- 13.05 Anioł Pański – retransmisja z Watykanu
- 13.20 Jedyne taka jesień
- 13.35 Wiadomości
- 13.45 Jedyne taka jesień
- 14.00 Rejs 2000 – magazyn żeglarski
- 14.15 Jedyne taka jesień
- 14.25 Zaginiony świat [1]
- 15.15 Jedyne taka jesień
- 15.25 Juliusz Słowacki tańczy – film
- 16.15 Juliusz Słowacki – teleturniej
- 16.35 Jedyne taka jesień
- 16.45 Anegdoty prezydenckie Longina Pastusiaka [33]
- 17.00 Teleexpress
- 17.20 Ranka w ciemno
- 18.05 Lokatorzy [10] – serial
- 18.35 Śmiechu warte
- 18.55 Jedyne taka jesień
- 19.00 Wieczorynka: Gumisie
- 19.30 Wiadomości
- 20.05 Walc w obłokach – film fab.
- 21.45 Sopot na bis
- 22.30 Jedyne taka jesień
- 22.40 Sportowa niedziela
- 23.00 Bilet powrotny – dramat
- 0.50 Mandingo – film fab. USA

TVP 2

- 7.00 Czarne chmury [9/10] – serial
- 7.55 Słowo na niedzielę
- 8.00 Program lokalny
- 9.00 M.A.S.H. [198/208] – serial
- 9.25 Zagadki natury [9/10] – serial
- 9.50 Podróże kulinarne Roberta Makłowicza
- 10.20 Wakacje z Dwójką
- 10.45 Ulica Sezamkowa
- 11.10 Bezpieczne wakacje
- 11.25 Nieszczęścia Alfreda, czyli a po burzy deszcz – komedia
- 13.05 Walka o wolność [1]
- 14.00 30 ton! Lista, lista
- 14.30 Familiada – teleturniej
- 15.00 Złotopolscy [210/248]
- 15.30 Bezludna wyspa
- 16.30 Na dobre i na złe [28/34]
- 17.30 7 dni świat
- 18.00 Program lokalny
- 18.20 Panorama
- 18.45 Pogoda
- 18.55 Święta wojna – serial TVP
- 19.20 Dwójkomania
- 19.30 Studio Sport
- 20.00 II Mazurska Biesiada Kabaretowa
- 21.00 Nowojorscy gliniarze [141/152] – serial prod. USA
- 21.50 Dwójkomania
- 22.00 Panorama
- 22.21 Pogoda
- 22.25 Sport telegram
- 22.30 Audiotele
- 22.35 Radio Powstańcze

- 22.40 Studio Teatralne Dwójki: Noc Helvera
- 23.50 Miłość po polsku: Kawalerskie życie na obczyźnie – film
- 1.35 Dom Mody „Scruples” [3-ost.] – serial prod. USA
- 3.05 Motocyklowe Mistrzostwa Świata

POLSAT

- 6.00 Disco Polo Live
- 7.00 Twój lekarz
- 7.15 Wystarczy chcieć
- 7.30 Jesteśmy
- 8.00 Hugo
- 8.30 Godzilla
- 9.00 Spiderman
- 9.30 Power Rangers [198]
- 10.00 Disco Relax
- 11.00 Diabli nadali [31]
- 11.30 Dharma i Greg [48]
- 12.00 Jej cały świat [27]
- 12.30 Antykwariat Merlina USA
- 14.10 Pan i Pani Smith [11]
- 15.00 Magazyn
- 15.30 Benny Hill
- 16.00 Informacje
- 16.10 Prognoza pogody
- 16.20 Sekrety rodzinne
- 16.45 Klub Stasia i Nel
- 17.15 Macie, co chcecie
- 17.45 Rodzina zastępcza
- 18.10 Idź na całość
- 19.05 Tequila i Bonetti [10]
- 20.00 Strażnik Teksasu [152]
- 20.50 Losowanie LOTTO
- 21.00 Oblicze zemsty – USA
- 22.40 Ogłoszenie wyników LOTTO
- 22.45 Na każdy temat
- 23.45 FIFA TV
- 0.15 Magazyn sportowy
- 1.45 Muzyka na BIS

TVN

- 7.00 Telesklep
- 8.00 Biblia dla najmłodszych [11] – serial anim. dla dzieci
- 8.30 Fantastyczna czwórka [26] – serial anim. dla dzieci
- 9.00 Hutch Miodowe Serce [64] – serial anim. dla dzieci
- 9.30 Delfy [20] – serial anim.
- 10.00 Bliźniaczki [1] – serial kom.
- 10.30 Zostań gwiazdą – finał europejski
- 12.30 Ładny dom – serial dok.
- 13.00 Kuroń raz! – mag. kulinarny
- 13.30 O co chodzi? – teleturniej
- 14.00 Akademia policyjna [13] – serial komediowy USA

- 15.00 Uwolnić Orkę – film USA
- 17.15 U Brathanków – prog. rozrywkowy
- 18.15 Ale plama
- 19.00 TVN Fakty
- 19.35 Milionerzy – teleturniej
- 20.25 Wybacz mi – talk-show
- 21.40 Pod napięciem – talk-show
- 22.10 Super Wizjer TVN – mag. sensacji i rozrywki
- 22.40 Nie do wiary – opowieści niesamowite
- 23.10 Prezydencki poker [1] – serial
- 0.05 Ale plama – prog. rozrywk.
- 0.45 Mój własny kraj – film USA
- 2.35 Granie na zawołanie

TV 4

- 6.30 The Incredible Hulk [19] – serial anim. dla dzieci
- 7.00 Beetleborgs [45] – serial
- 7.30 Po drugiej stronie lustra [1] – serial
- 9.30 The Incredible Hulk [20] – serial anim. dla dzieci
- 10.00 Beetleborgs [46] – serial
- 10.30 Menażeria [20] – serial USA
- 11.30 Po drugiej stronie lustra [2] – serial
- 13.30 Gillette – magazyn sportów ekstremalnych
- 14.00 A ku ku – prog. rozrywkowy
- 14.30 Świat zaginiony – film USA
- 16.50 Dusza człowiek [10] – serial komediowy – film USA
- 17.15 Wesoly babiniec [10] – serial komediowy – film USA
- 17.45 Dziennik
- 18.05 Wymarłe miasto Planety Małej
- 19.55 VIP – mag. ciekawostek i sens.
- 20.00 Życiowa szansa – teleturniej
- 20.50 Drogówka – mag. policyjny
- 21.20 Gorączka w mieście [21] – serial USA
- 22.20 Akcja nad Berlinem [8] – serial
- 23.10 Piękna Jackie i Denise – film
- 1.05 VIP – mag. ciekawostek i sens.

RTL 7

- 6.10 Teledyski
- 7.00 Odjazdowe kreskówki
- 10.45 SeaQuest – serial
- 11.35 Tajemnicza wyspa – serial
- 12.00 Ukryte miasto – serial
- 12.30 Grom w raj – serial
- 13.15 Zwariowana kamera – program rozrywkowy
- 14.05 W poszukiwaniu dziewczęcej przyrody – serial
- 14.55 Doktor Engel weterynarz – serial
- 15.45 One West Waikiki – serial
- 16.35 Władca zwierząt – serial
- 17.20 Zauroczenie – komedia USA
- 19.00 Extra Zoom – mag. sensacji
- 20.00 Dżungla bazprawia – film
- 21.35 Jack Valentine – thriller USA
- 23.15 Władca zwierząt – serial fantasy
- 0.00 Doktor Engel weterynarz – serial
- 0.45 Extra Zoom – mag. sensacji

- 1.35 Dżungla bazprawia – film akcji
- 3.00 Teleshopping

TV POLONIA

- 7.05 Słowo na niedzielę
- 7.10 Madonny polskie – Ksieni Sierpecka – reportaż
- 7.40 Złotopolscy – [206] – Spadkobierca – serial
- 8.00 Złotopolscy [207] – Goodbye Złotopolski – serial
- 8.35 Zwierzątka ze sklepiku [40] – Wspaniały kapelusznik
- 8.55 Ala i As – Zeszyt w kratkę – program dla dzieci
- 9.20 Przed Wielkim Konkursem – Chopin – film dokumentalny
- 10.20 Maria Anto – listy do przyjaciela
- 11.00 Transmisja Mszy dożynkowej – Dożynki '2000
- 13.05 Anioł Pański
- 13.25 Wieści polonijne
- 13.40 Urok czarno-białej taśmy – komedia
- 15.00 Bartoszewski – film dokumentalny
- 15.45 Gościniec przez Polskę
- 16.15 Spotkanie z Polonią
- 16.30 Lista przebojów „Hulaj duszy”
- 17.00 Teleexpress
- 17.15 Daleko od szosy [6/7] – Egzamin – film fab. prod polskiej
- 18.25 Teledyski na życzenie
- 18.45 Dziennik telewizyjny – program Jacka Fedorowicza
- 18.55 Zaproszenie – Chaty w kraty za wydmą
- 19.15 Dobranocka – Przygody błękitnego rycerzyka herbu Trzy Jabłka
- 19.30 Wiadomości
- 20.00 Artystyczne tandemy – Noce i dnie [1] – Bogumił i Barbara
- 22.30 Panorama
- 22.50 Sport telegram
- 23.00 Zobaczyć piosenkę i... – Gala
- 23.45 Dziennik telewizyjny
- 23.55 Sportowa niedziela
- 0.25 Replay, czyli powtórka – [11] – Upiorny twist
- 0.40 Zabytki Kultury Ludowej
- 1.20 Przygody błękitnego rycerzyka herbu Trzy Jabłka
- 1.30 Wiadomości
- 2.00 Artystyczne tandemy – Noce i dnie
- 4.10 Spotkanie z Polonią
- 4.30 Panorama
- 4.50 Sport telegram
- 5.00 Ostatnia misja – reportaż Leszka Platty
- 5.30 Gościniec przez Polskę

PASMO WSPÓLNE

- 7.00 Zuzia i jej przyjaciele
- 7.25 Parowóz Tomek i jego przyjaciele
- 7.30 Molly
- 9.00 Wierzę, wątpię, szukam
- 9.35 Wszystkie smaki Kanady
- 10.00 Zaproszenie
- 10.20 Pogranicza medycyny
- 10.35 Z dala od zgiełku
- 11.30 Magazyn turystyczny – Tam i Tu
- 12.00 Telewizyjny magazyn przyrodniczy
- 14.30 Zwierzęta z bliska
- 15.15 Tajniki niemieckiego tenisa
- 15.30 Zjazd minigwiazd
- 16.00 Kabaret przechowalnia
- 16.40 Cygański dzień, cygańska noc
- 17.00 Sport
- 20.00 Drużynowe Mistrzostwa Polski na żużlu
- 22.00 Życiorys z refrenem
- 22.30 Kuffs – komedia sens.

KATOWICE

- 8.00 W cztery światła strony
- 8.15 Pryzmat – magazyn dla niepełnosprawnych
- 8.30 Koszałek Opalek
- 12.30 Sport
- 13.10 Piknik Jurajski z Telewizją Katowice
- 13.30 Z życia kościoła – magazyn katolicki
- 13.50 Klub Globtrotera
- 18.00 Aktualności
- 18.15 Wiadomości sportowe
- 18.30 Sport
- 21.00 Piknik Jurajski z Telewizją Katowice
- 21.30 Aktualności
- 21.40 Sport

KRAKÓW

- 8.00 Domator
- 8.15 Kalejdoskop sportowy
- 8.45 Kronika Świętokrzyska
- 12.50 W stronę gór
- 13.10 Życiorys z refrenem
- 13.40 Z plecakiem i walizką
- 14.10 Kufer Babci Aliny
- 18.00 Kronika
- 18.20 Kronika Świętokrzyska
- 21.00 Sprawozdawczy magazyn sportowy
- 21.30 Kronika
- 21.45 Kocham Cię życie – progr. Piotra Matusiaka

WOT

- 8.00 Z kabła wzięte
- 8.20 Są takie miejsca
- 8.40 Na zdrowie
- 12.40 Dawna Warszawa
- 13.00 Msza Święta
- 14.00 Z archiwum kuriera
- 14.10 Z kabła wzięte
- 17.00 Sport
- 18.00 Telewizyjny kurier warszawski
- 18.10 Kościół i świat
- 18.20 Powstanie Warszawskie
- 21.00 Kościół i świat
- 21.10 Konfrontacje muzyczne
- 21.30 Wiadomości kuriera
- 21.35 Sport w WOT

WROCŁAW

- 8.00 Bajka dla dzieci
- 8.15 Kompas
- 8.30 Teraz wieś
- 12.30 Weekend, weekend
- 18.00 Fakty – wydanie główne
- 18.20 Prognoza pogody
- 18.20 Studio festiwalowe
- 18.25 Twoja Telewizja Wrocław
- 21.00 Sport
- 21.45 Magazyn koszykarski

NIPOKALANÓW

- 9.00 Program dnia
- 9.05 Słowo życia – Ewangelia dnia
- 9.10 Kalendarz liturgiczny św. Rozalii
- 9.15 Giuseppe Marelo – film dok.
- 9.45 Odkrywamy planetę Ziemia: życie na pustyni – film przyrodniczy
- 10.30 Abraham – film dok. produkcji włoskiej
- 11.20 Rejon umocniony Hel – relacja z wystawy
- 11.30 Od Bogurodzicy do Mazurka Dąbrowskiego – program edukacyjny
- 11.55 Program dnia
- 12.00 Wielki Tydzień – film fabularny produkcji brazylijskiej
- 13.00 Grób św. Piotra w Rzymie – film dok.
- 13.35 Cztery dni w Kalabrii – relacja
- 14.00 Archeologia: Etruskowie – film dok.
- 14.40 Pijarzy – reportaż
- 15.00 Koronka do Miłosierdzia Bożego
- 15.15 Książd Alberione – film dok.
- 15.40 Na grani Tybetu – reportaż
- 16.00 Program dnia
- 16.05 Kalendarz liturgiczny: MB Pocieszenia
- 16.10 Pius XII – papież wobec wojny – film dok.
- 16.35 Spotkanie ze sztuką – reportaż
- 16.45 Lumen 2000 – magazyn
- 17.15 Opowieści Maurycyego Szwendaczki – program dla dzieci
- 17.30 Och, ta młodzież – relacja z koncertu
- 18.05 Wideokatechizm – program dla dzieci
- 18.30 Leszek – film dok.
- 18.55 Program dnia
- 19.00 Tydzień w Kościele – przegląd wydarzeń
- 19.20 Zaczarowany ołówek: W starej szopie – film rysunkowy dla dzieci
- 19.30 Malta – film turystyczno-krajoznawczy
- 20.00 To kwestia wiary – film dok.
- 20.35 Różaniec: część radosna
- 21.00 Apel Jasnogórski
- 21.05 Słowo życia – Ewangelia dnia
- 21.10 Podarunek od Boga – film dok.
- 22.05 Józef – film fabularny produkcji włoskiej
- 23.45 Gdańskie szanty – reportaż

TVP 1

- 6.00 Kawa czy herbata
- 7.50 Sądné dni [1]
- 8.15 Krakowskie Przedmieście 27
- 8.25 Giełda
- 8.30 Wiadomości
- 8.42 Pogoda
- 8.45 Mimi [4/6]
- 9.15 Tut-Turyńka
- 9.30 Miganki
- 9.40 Dam sobie radę
- 10.00 Tajemnicza kobieta [49]
- 10.55 Sekrety zdrowia [1]
- 11.15 Gotowanie na ekranie
- 11.35 Tylko dla dorosłych
- 12.00 Wiadomości
- 12.10 Agrobiznes
- 12.20 Kontrasty

- 12.30 Rolnictwo na świecie
- 13.10 Studio Sport
- 13.30 Ptasie kolonie – film dok.
- 13.55 Studio Sport
- 14.20 Ładna historia
- 14.30 Opowieści z Collegium Maius
- 14.55 Ładna historia
- 15.00 Wiadomości
- 15.10 Studio Sport
- 17.00 Teleexpress
- 17.25 Klan [364] – telenowela TVP
- 17.50 Gość Jedynki
- 18.05 Jaka to melodia?
- 18.30 Rower Błażeja
- 19.00 Wieczorynka
- 19.25 Zaproszenie do Teatru TV
- 19.30 Wiadomości
- 19.56 Sport
- 20.01 Pogoda
- 20.10 Miej oczy szeroko otwarte – film dok.
- 21.00 Teatr Telewizji – Wokół nas: 10 pięter
- 22.10 Czarny – serial
- 22.37 Monitor Wiadomości
- 23.05 Sportowy flesz
- 23.10 Kronika Tour de Pologne
- 23.25 Serpico – film fab.

TVP 2

- 7.30 Dziennik krajowy
- 7.50 Studio urody
- 8.00 Program lokalny
- 8.30 Złotopolscy [211]
- 9.00 40-latek [21-ost.] – serial TVP
- 10.05 Świat dzikich zwierząt
- 10.30 McGregorowie [34] – serial
- 11.15 Kiosk na Placu Solidarności – film dok.
- 11.40 Gra w zielone – reportaż
- 12.00 Familiada – teleturniej
- 12.25 Wesołe scenki z Górnego Śląska, czyli antologia humoru
- 13.15 Doktor z alpejskiej wioski [17] – serial
- 14.05 Teatr dla Dzieci: Wagary z komsmitą
- 14.45 Ojczyzna polszczyzna
- 15.00 Złotopolscy [212]
- 15.30 Krzyżówka szczęścia
- 16.00 Panorama
- 16.10 Złotopolscy [213/214] – telenowela
- 17.05 Małe ojczyzny
- 17.30 Program lokalny
- 18.21 Pogoda
- 18.30 Panorama
- 18.55 Va banque – teleturniej
- 19.20 Dwójkomania
- 19.30 Magazyn piłkarski „Gol”
- 20.00 54. Spotkanie z Balladą – Horror w Kopydłowie
- 21.00 Panorama
- 21.21 Pogoda
- 21.25 Sport telegram
- 21.30 Radio Powstańcze
- 21.33 Dwójkomania
- 21.40 Prywatne śledztwo – film fab. prod. polskiej
- 23.20 Ogród sztuk – Siła herezji
- 23.50 Kino bez granic: Baby Doll – film fab. prod. USA
- 1.40 Album Chopinowski
- 2.00 Władimir Aszkenazy gra Chopina

POLSAT

- 6.00 Piosenka na życzenie
- 7.00 Jeździec srebrnej szabli [26]
- 7.25 Batman [106]
- 7.50 Polityczne graffiti
- 8.00 Pomoc domowa [121]
- 8.30 Xena, wojownicza księżniczka [46]
- 9.30 Zbuntowany anioł [70]
- 10.30 Fiorella [20]
- 11.30 Bill Cosby i straszne dzieciaki [40]
- 12.00 Dharma i Greg [2]
- 12.25 Antykwarjat Merlina – USA
- 14.00 Klub Stasia i Nel
- 14.30 Twój lekarz
- 14.45 Wystarczy chcieć
- 15.00 Pokemon [1]
- 15.30 Informacje
- 16.55 Z głową w chmurach [87]
- 16.45 Wysoka fala
- 17.45 Fiorella [21]
- 18.35 Kurier TV
- 18.55 Informacje
- 19.00 Prognoza pogody
- 19.05 Zbuntowany anioł [71]
- 20.00 Baza Pensacola [45]
- 20.50 Losowanie LOTTO i Szczęśliwego Numerka
- 21.00 Szybcy i martwi – USA 1995
- 22.55 Wyniki losowania LOTTO
- 23.00 Informacje
- 23.15 Prognoza pogody
- 23.25 Polityczne graffiti
- 23.40 Graczykowie
- 0.10 Bumerang
- 0.40 Kurier TV
- 1.00 Operacja Fortitude – USA
- 2.45 Muzyka na bis

TVN

- 6.05 Porywy serca [17] – serial obycz. Meksyk
- 6.55 Telesklep
- 7.10 Delfy [21] – serial anim.
- 7.35 Łebski Harry [74] – serial
- 8.00 Inspektor Gadget [65] – serial
- 8.30 Kleszcz [1] – serial anim.
- 9.00 Kłamstwo i miłość [71] – serial
- 9.50 Rozmowy w toku – talk-show
- 10.45 Telesklep
- 11.30 Esmeralda [63] – serial
- 12.05 Angela [74] – serial obycz.
- 13.20 Ładny dom – serial dok.
- 13.50 Delfy [21] – serial anim.
- 14.15 Łebski Harry [73] – serial
- 14.30 Inspektor Gadget [65] – serial
- 15.00 Kleszcz [1] – serial anim.
- 15.30 Alf [6] – serial kom. USA
- 16.00 TVN Fakty i Konferencja prasowa
- 16.35 Rozmowy w toku – talk-show
- 17.35 Wizjer TVN – mag. sensacji i rozrywki
- 18.05 Porywy serca [18] – serial
- 19.00 TVN Fakty
- 19.25 Sport
- 19.30 Pogoda
- 19.35 Angela [75] – serial obycz.
- 20.30 Milionerzy – teleturniej
- 21.20 Trafiony, zatopiony – program rozrywkowy
- 22.30 Supergliny – mag. policyjny
- 23.00 TVN Fakty

- 23.05 Kropka nad i
- 23.25 Sport
- 23.30 Pogoda
- 23.35 Fakty, ludzie, pieniądze
- 0.05 Wizjer TVN – mag. sensacji i rozrywki
- 0.35 Nie do wiary – serial
- 1.05 Automaniak – mag. motoryzacyjny
- 1.35 Multikino – mag. filmowy
- 2.05 Granie na zawołanie

RTL 7

- 6.00 Teledyski
- 6.15 Riverdale – serial
- 7.00 Katalina i Sebastian – telenowela
- 7.45 Odjazdowe kreskówki
- 8.55 Nie z tego świata – serial
- 9.20 Beczka śmiechu
- 9.45 Słoneczny patrol – serial
- 10.40 W obcym mieście – serial
- 11.05 Zauroczenie – komedia USA
- 12.40 Teleshopping
- 13.10 Gra w przeboje
- 13.40 Katalina i Sebastian – telenowela
- 14.25 Maria Emilia – telenowela
- 15.15 Odjazdowe kreskówki
- 16.25 Nie z tego świata – serial
- 16.50 Zagubiony w czasie – serial
- 17.40 Słoneczny patrol – serial
- 18.30 Gra w przeboje
- 19.00 Zoom – magazyn sensacji
- 19.30 W obcym mieście – serial
- 20.00 Smak ryzyka – thriller USA
- 21.45 Cudza krew – miniseria USA
- 22.35 Śmiechoteka – prog. rozrywkowy
- 1.00 Zoom – magazyn sensacji
- 1.25 Smak ryzyka – thriller USA
- 4.30 Teleshopping

TV 4

- 6.00 Magazyn muzyczny
- 7.00 Rozwód po amerykańsku [24] – serial
- 7.30 Muzyczne listy – prog. muzyczny
- 8.30 Garfield [4] – serial anim. USA
- 9.00 Tenko and the Guardians of the Magic [2] – serial anim.
- 9.30 Kosmokoty [5] – serial anim.
- 10.00 Crime Story [38] – serial USA
- 11.00 Głowa rodziny [6] – serial
- 11.30 A kuku – program rozrywkowy
- 12.00 Rajska plaża [221/222] – serial
- 13.00 V Max – mag. motoryzacyjny
- 13.25 Program muzyczny
- 14.15 Rozwód po amerykańsku [25] – serial
- 14.45 Muzyczne listy – program muzyczny
- 15.45 Garfield [5] – serial anim. USA
- 16.15 Tenko and the Guardians of the Magic [3] – serial anim.
- 16.45 Kosmokoty [6] – serial anim.
- 17.15 Głowa rodziny [7] – serial
- 17.45 Dziennik
- 18.00 Crime Story [39] – serial USA
- 19.00 Żar tropików [2] – serial USA
- 19.55 VIP – mag. ciekawostek i sensacji
- 20.05 Teleturniej

- 20.50 Dziennik
- 21.05 Piękna Jackie i Denise – film
- 22.55 Czułość i kłamstwa [66] – serial prod. polskiej
- 23.20 Odwet Ala Capone – film USA
- 1.20 VIP – mag. ciekawostek i sensacji
- 1.30 Program muzyczny

TV POLONIA

- 6.00 Kawa czy herbata
- 7.45 Madonny polskie – Ksieni Sierpecka – reportaż
- 8.15 Krakowskie Przedmieście 27
- 8.30 Wiadomości
- 8.40 Giełda
- 8.45 Przybysze z Matplanety – program edukacyjny
- 9.15 Konteksty – magazyn
- 9.40 Alfabet gwiazd: Noce i dni – film prod. polskiej
- 12.00 Wiadomości
- 12.10 Budka Suflera w Nowym Jorku
- 13.00 Radio Romans [22] – serial
- 13.30 Maria Anto – listy do przyjaciela
- 14.00 Czesy – katolicki magazyn informacyjny
- 14.15 Małe ojczyzny – film dok.
- 14.40 Rozmowa dnia
- 15.00 Wiadomości
- 15.10 Tour de Pologne
- 17.00 Teleexpress
- 17.15 Baśniowa kraina braci Grimm – Simsala [1/26]
- 17.45 Polskie podium – ze sportowego archiwum
- 18.35 Radio Romans – [22]
- 19.05 Teledyski na życzenie
- 19.15 Dobranocka
- 19.30 Wiadomości
- 20.00 Widziadło – horror
- 21.35 Muzyczny gwiazdociąg – Czerwone Gitary
- 22.00 Dialogi z przeszłością
- 22.30 Panorama
- 22.50 Sport telegram
- 23.00 Fizjologia małżeństwa – Rozmyślanie XIX
- 23.15 Ze sztuką na ty – reportaż
- 23.35 Przed wielkim konkursem – Polscy kandydaci na Konkurs Chopinowski – reportaż
- 23.55 Przed wielkim konkursem
- 0.10 Autoportrety we wnętrzach
- 0.30 Monitor Wiadomości
- 1.00 Teledyski na życzenie
- 1.15 Przygody małego Maślaka – [6] – serial anim.
- 1.30 Wiadomości – powt.
- 1.55 Sport
- 2.00 Radio Romans [22] – serial
- 2.30 Widziadło – horror
- 4.05 Muzyczny gwiazdociąg – Czerwone Gitary
- 4.30 Dialogi z przeszłością
- 5.00 Panorama
- 5.20 Sport telegram
- 5.30 Małe ojczyzny: Bramy pamięci – film

PASMO WSPÓLNE

- 7.00 Wielka księga natury 7.25 Parowóz Tomek i jego przyjaciele
- 7.35 Niebezpieczna zatoka 8.30 To jest temat 9.00 Cassandra 10.00 Telezakupy 10.30 Nash Bridges 11.15 Podwodny świat 11.30 Fałszywy kadr 12.00 Historia kołem się toczy 12.30 Stragan z piosenkami 13.00 Telewizyjny magazyn przyrodniczy 13.30 Małe ojczyzny 14.00 Panorama powiatów 14.30 Eastenders 15.00 Magiczny sklep zoologiczny 19.00 Panorama powiatów 19.30 Wielka księga natury 20.00 Małe ojczyzny 20.30 Cassandra 22.00 Eastenders 22.30 To jest temat 23.00 Fatalista 23.30 Clintonowie – władza, pieniądze i seks

TV KATOWICE

- 8.00 Program na bis 15.30 Koszałek Opalek 16.00 Twój problem, czyli pytanie do specjalisty 16.15 Zbliżenia 16.30 Flesz – Aktualności 17.00 Publicystyka kulturalna 17.30 Z krukiem w herbie 17.50 Portrety miast i firm 18.00 Aktualności 18.20 Telemikser 21.30 Aktualności 21.45 Porozmawiajmy

KRAKÓW

- 8.00 Kronika 8.10 Rola – magazyn dla rolników 15.30 Program dnia 15.35 Dzieło, arcydzieło – progr. edukacyjny dla dzieci 16.30 Podkarpackie pejzaże 16.45 Z kart krakowskiego archiwum 17.00 Portrety 17.30 Kronika regionalna 17.40 Załatwmy to razem 18.00 Kronika 18.20 Krakowski Komentarz Kulturalny 18.55 Warto wiedzieć 21.30 Kronika 21.50 Sport 21.55 Nasza antena

WOT

- 8.00 Z archiwum kuriera 8.10 20 lat później 8.25 Pogoda dla Warszawy i Mazowsza 15.30 Wiadomości kuriera 15.33 Sekrety Warszawy i Mazowsza 15.35 Parada oszustw 16.50 Mój pies i inne zwierzaki na wakacjach 17.00 Powstanie Warszawskie 17.10 Medaliści olimpiad 17.25 Komunikaty i ogłoszenia 17.30 Telewizyjny kurier mazowiecki i pogoda 17.45 Sekrety Warszawy i Mazowsza 17.50 Wiadomości sportowe 18.00 Telewizyjny kurier warszawski i pogoda 18.20 Saga rodów 18.40 Warszawa znana i nieznaną 21.30 Telewizyjny kurier warszawski i pogoda dla Warszawy 21.35 Wiadomości sportowe 21.40 Rozmowa dnia

WROCŁAW

- 8.00 Fakty poranne 15.30 Serial dla dzieci 16.00 Modrzejewska – serial fab. 17.15 Fakty – Wrocław 17.30 Moim zdaniem 18.00 Fakty – wydanie główne 18.20 Prognoza pogody 18.20 Magazyn sportowy 18.50 Czas na bajkę 21.30 Fakty – Komentarze 21.45 Protestujący 23.00 Stan zagrożenia 23.25 Klasyk nasz bliski

NIEPOKALANÓW

- 9.00 Program dnia
- 9.05 Słowo życia – Ewangelia dnia
- 9.10 Jan XXIII – dobry pasterz – film dok.
- 9.35 Kraina Tysiąca Jezior – film turystyczno-krajoznawczy
- 9.55 Odkrywamy planetę Ziemię: Lisy i rysie – film przyrodniczy
- 10.40 Mała droga – film dok.
- 11.20 Rękopis – reportaż
- 11.35 Dziura ozonowa – program popularnonaukowy
- 11.55 Program dnia
- 12.00 Tydzień w Kościele – przegląd wydarzeń
- 12.20 Obchody Roku Jubileuszowego – rozmowa z arcybiskupem Józefem Michalikiem
- 12.40 Gwinea Bissau – film dok.
- 13.10 Marsz śmierci – film dok.
- 13.45 Misje: Poza horyzont – program duszpasterski
- 14.15 Archeologia: Turcja – granice imperium rzymskiego
- 15.00 Koronka do Miłosierdzia Bożego
- 15.10 Matka Teresa – film dok.
- 15.50 Co to jest wirusowe zapalenie wątroby typu C?
- 16.00 Program dnia
- 16.05 Saul i Dawid – film fabularny produkcji włoskiej
- 17.00 Róbmty to nadal wspólnie – program duszpasterski
- 17.15 W krainie Czarnoksiężnika Oza: Kraina Siedmiu Słońc – film anim.
- 17.40 Śladami przymierza z Bogiem – W drodze do Ziemi Obiecanej – film
- 18.05 Wideokatechizm – program dla dzieci
- 18.25 Na początku była woda – film dok.
- 18.55 Program dnia
- 19.00 Człowiek religijny – film dok.
- 19.20 Zaczarowany ołówek: W cieniu sosny – film rysunkowy dla dzieci
- 19.30 Solidarność – ziemia obiecana – film dok.
- 20.10 Skończymy jutro – reportaż
- 20.35 Różaniec: część bolesna
- 21.00 Apel Jasnogórski
- 21.05 Słowo życia – Ewangelia dnia
- 21.10 Głowa – film dok.
- 21.30 Muzyczne okienko
- 22.00 Tworzone ludzką ręką (cz.13) – reportaż
- 22.15 Totus Tuus – film dok.
- 22.30 Księżę – reportaż
- 22.45 Przybysze z daleka – film dok.
- 23.10 Dać miłość – reportaż
- 23.20 Fidzi i Tonga – film dok.

- 10.00 Tajemnicza kobieta [50]
- 10.50 Dziecko – troski i radości
- 11.10 Narodowe Fundusze Inwestycyjne
- 11.35 Z Polski rodem
- 12.00 Wiadomości
- 12.10 Agrobiznes
- 12.20 12.20 do Unii
- 12.45 Klan [364] – film
- 13.10 Studio Sport
- 13.20 Auto-mix
- 13.35 Naturomania
- 13.50 Zwierzęta świata – film dok.
- 14.15 Naturomania
- 14.25 W rajskim ogrodzie
- 14.45 Naturomania
- 15.00 Wiadomości
- 15.10 Studio Sport
- 17.00 Teleexpress
- 17.25 Klan [365] – film
- 17.50 Gość Jedyнки
- 18.05 Jaka to melodia
- 18.30 Rower Błażeja
- 19.00 Wieczorynka
- 19.30 Wiadomości
- 19.56 Sport
- 20.01 Pogoda
- 20.10 J.A.G Wojskowe Biuro Śledcze [11] – film
- 21.00 Dziennik telewizyjny – program Jacka Fedorowicza
- 21.10 Pamiętnik rodzinny
- 21.40 Forum Wyborcze
- 22.32 Monitor Wiadomości
- 23.00 Sportowy flesz
- 23.05 Kronika Tour de Pologne
- 23.15 Zrozumieć ciszę – film fab.

TVP 2

- 7.30 Dziennik krajowy
- 7.50 Studio urody
- 8.00 Program lokalny
- 8.30 Złotopolscy [215]
- 9.00 Gdzie diabeł mówi dobranoc [22] – serial
- 9.50 Świat dzikich zwierząt
- 10.15 McGregorowie [35] – serial
- 11.00 Magazyn Ekspresu Reporte-rów
- 11.55 Tablice pamięci
- 12.05 Familiada – teleturniej
- 12.30 Wesole scenki z Górnego Śląska, czyli antologia humoru
- 13.15 Doktor z alpejskiej wioski [18] – serial
- 14.05 Przygody Shirley Holmes [1/13] – serial

- 14.30 Zgrana Chata [8] – program dla dzieci
- 15.00 Złotopolscy [216]
- 15.30 Krzyżówka szczęścia
- 16.00 Panorama

- 16.10 Złotopolscy [217/218]
- 17.05 Kościół i świat
- 17.10 Parafia 2000
- 17.30 Program lokalny
- 18.21 Pogoda
- 18.30 Panorama
- 18.55 Jeden z dziesięciu
- 19.20 W sieci – mag. internetowy
- 19.30 Sierpniowa przemiana
- 20.00 Polska bez fikcji: Kraina złudzeń – film dok.
- 21.00 Panorama
- 21.21 Pogoda
- 21.25 Sport telegram
- 21.30 Radio Powstańcze
- 21.35 Dwójkomania
- 21.40 Kawaleria powietrzna [22] – serial dok.
- 22.15 Wieczór z Jagielskim
- 23.00 Wieczór filmowy Kocham Kino: Stowarzyszenie umartych poetów – film USA
- 1.10 Wieczór artystyczny
- 2.10 Okrągła wieża [1/3] – serial

POLSAT

- 6.00 Piosenka na życzenie
- 7.00 Jeździec srebrnej szabli [27]
- 7.25 Pokemon [1]
- 7.50 Polityczne graffiti
- 8.00 Pomoc domowa [122]
- 8.30 Wysoka fala [26]
- 9.30 Zbuntowany Anioł [71]
- 10.30 Fiorella [21]
- 11.30 Bill Cosby i straszne dzieciaki [41] – film USA
- 12.00 Oni, Ona i pizzeria [12]
- 12.30 Idź na całość
- 13.30 Graczykowie
- 14.00 Macie, co chcecie
- 14.30 4x4
- 15.00 Batman [107]
- 15.30 Informacje
- 15.55 Z głową w chmurach [88]
- 16.45 Herkules
- 17.45 Fiorella [22]
- 18.35 Kurier TV
- 18.55 Informacje
- 19.00 Prognoza pogody
- 19.05 Zbuntowany Anioł [72]
- 20.00 Rodzina zastępcza [40]
- 20.30 Licencja na zabijanie – film
- 20.50 Losowanie LOTTO i Szczęśliwego Numerka
- 22.55 Graczykowie
- 23.25 Wyniki losowania LOTTO
- 23.30 Informacje i biznes informacje
- 23.45 Prognoza pogody
- 23.35 Polityczne graffiti
- 0.10 Duża przerwa
- 0.40 Kurier TV
- 1.00 Lekarze z Los Angeles [24]

TVN

- 6.05 Porywy serca [18] – serial
- 6.55 Telesklep
- 7.15 Delfy [22] – serial anim.
- 7.35 Łebski Harry [75] – serial anim.
- 8.00 Inspektor Gadget [66] – serial
- 8.30 Kleszcz [2] – serial anim.
- 9.00 Kłamstwo i miłość [72] – serial
- 9.50 Rozmowy w toku – talk show
- 10.45 Telesklep
- 11.30 Esmeralda [64] – serial obycz.
- 12.05 Angela [75] – serial obycz.

TVP 1

- 6.00 Kawa czy herbata
- 7.50 Sądne dni [2] – serial USA
- 8.15 Krakowskie Przedmieście 27
- 8.25 Giełda
- 8.30 Wiadomości
- 8.42 Pogoda
- 8.45 Zwierzaki cudaki
- 9.10 Opowieści o... – Mydło
- 9.30 Miganki
- 9.40 Dam sobie radę

- 13.20 O co chodzi – teleturniej
- 13.50 Delfy [22] – serial anim.
- 14.15 Łebski Harry [74] – serial
- 14.30 Inspektor Gadget [66] – serial
- 15.00 Kleszcz [2] – serial anim.
- 15.30 Alf [7] – serial kom. USA
- 16.00 Fakty i Kropka nad i
- 16.35 Rozmowy w toku – talk show
- 17.35 Wizjer TVN
- 18.05 Porywy serca [19] – serial
- 19.00 TVN Fakty
- 19.35 Angela [76] – serial obycz.
- 20.30 Na ratunek – serial
- 21.00 Podwójna gra – film sens.
- 22.55 TVN Fakty
- 23.00 Kropka nad i
- 23.20 Sport
- 23.25 Pogoda
- 23.30 Drew Carey Show [2] – serial
- 0.00 Wizjer TVN
- 0.30 Supergliny – mag. policyjny
- 1.00 Miasteczko [15] – serial obycz.
- 1.40 Cyfra – mag. nowych technologii
- 2.10 Granie na zawołanie

TV 4

- 6.00 Magazyn muzyczny
- 7.00 Rozwód po amerykańsku [25] – serial USA
- 7.30 Muzyczne listy
- 8.30 Garfield [5] – serial anim. USA
- 9.00 Tenko [3] – serial anim. USA
- 9.30 Kosmokoty [6] – serial anim.
- 10.00 Crime Story [39] – serial USA
- 11.00 Głowa rodziny [7] – serial
- 11.30 Czułość i kłamstwa [66]
- 12.00 Rajską plażą [223/224] – serial
- 13.00 Kinomaniak – mag. filmowy
- 13.25 Program muzyczny
- 14.15 Rozwód po amerykańsku [26] – serial USA
- 14.45 Muzyczne listy
- 15.45 Piłka w grze [32] – serial anim.
- 16.15 Tenko [3] – serial anim. USA
- 16.45 Kosmokoty [7] – serial anim.
- 17.15 Głowa rodziny [8] – serial
- 18.00 Cobra [11] – serial sens. USA
- 19.00 Żar tropików [3] – serial
- 19.55 VIP – mag. ciekawostek i sensacji
- 20.00 Arliss [1] – serial
- 20.30 Dziennik
- 20.45 Odwet Ala Capone – USA
- 22.40 Magazyn sportowy
- 22.55 Czułość i kłamstwa [67]
- 23.20 Bezbożny – USA
- 1.15 VIP – mag. ciekawostek i sens.
- 1.25 Muzyczne listy

RTL 7

- 6.00 Teledyski
- 6.15 Riverdale – serial
- 7.00 Katalina i Sebastian – serial
- 7.45 Odjazdowe kreskówki
- 8.50 Nie z tego świata – serial
- 9.15 Zagubiony w czasie – serial
- 10.05 Słoneczny patrol – serial
- 10.55 W obcym mieście – serial
- 11.20 Cudza krew – miniserial
- 12.10 Zoom – magazyn sensacji
- 12.40 Teleshopping
- 13.10 Gra w przeboje
- 13.40 Katalina i Sebastian – serial
- 14.25 Maria Emilia – telenowela

- 15.15 Odjazdowe kreskówki
- 16.25 Nie z tego świata – serial
- 16.50 Zagubiony w czasie – serial
- 17.40 Słoneczny patrol – serial
- 18.30 Gra w przeboje
- 19.00 Zoom – magazyn sensacji
- 19.30 W obcym mieście – serial
- 20.00 Śmierć za śmieć – dramat USA
- 21.40 Dr Stefan Frank – serial
- 22.35 Prawo i bezprawie – serial
- 23.25 McCall – serial sensacyjny
- 0.30 Zoom – magazyn sensacji
- 0.55 Śmierć za śmieć – dramat USA
- 2.25 Murder Call – serial krym.
- 3.10 McCall – serial sensacyjny
- 3.55 Teleshopping

TV POLONIA

- 6.00 Kawa czy herbata
- 7.45 Magazyn polonijny z Ameryki Północnej
- 8.15 Krakowskie Przedmieście 27
- 8.30 Wiadomości
- 8.40 Giedła
- 8.45 Wieści polonijne
- 9.00 Południk 19. – magazyn
- 9.25 Baśniowa kraina braci Grimm – Simsala [1/26]
- 9.50 Widziadło – horror
- 11.30 Dialogi z przeszłością
- 12.00 Wiadomości
- 12.10 Zwierzenia kontrolowane – Leon Niemczyk
- 12.35 Muzyczny gwiazdociąg – Czerwone Gitary
- 13.00 Radio Romans [23] – serial
- 13.25 Ze sztuką na ty – reportaż
- 13.50 Laureaci konkursów chopinowskich
- 14.30 Rozmowa dnia
- 15.00 Wiadomości
- 15.10 Tour de Pologne
- 17.00 Teleexpress
- 17.15 Na polską nutę (powt.)
- 17.45 Bar Atlantic [10/13]
- 18.15 Zaproszenie – Chaty w kraty za wydmą
- 18.35 Radio Romans [23] – serial
- 19.00 Wieści polonijne
- 19.15 Dobranocka
- 19.30 Wiadomości
- 20.00 Syzyfowe prace [1/6] – serial
- 21.00 Forum polonijne – widowisko publicystyczne
- 21.45 Song Of Songs Festival – Międzynarodowy Ekumeniczny Festiwal Muzyki Chrześcij.
- 22.30 Panorama
- 22.50 Sport telegram
- 23.00 Forum – wyborcze
- 23.45 Okna – Zwierzęta wśród ludzi
- 0.30 Monitor Wiadomości
- 1.00 Wieści polonijne – powt.
- 1.15 Kasztaniaki – Myszy nie myszy – serial
- 1.30 Wiadomości
- 2.00 Radio Romans [23]
- 2.30 Syzyfowe prace [1/6] – serial
- 3.30 Forum polonijne
- 4.15 Song Of Songs Festival
- 5.00 Panorama
- 5.20 Sport telegram
- 5.30 Gościniec

PASMO WSPÓLNE

- 7.00 Przygody Oggy'ego 7.25 Parowóz Tomek i jego przyjaciele 7.30 Zwirowana podróż 8.30 Magazyn żeglarski – z wiatrem i pod wiatr 9.00 Cassandra 10.00 Telezakupy 10.30 Janosik 11.20 Podwodny świat 11.30 Grajmy w szachy 11.55 Przyrodnicy 12.15 Ścieżki z raj 12.35 Bilet do cyrku 13.00 Piano express 13.30 Małe ojczyzny 14.00 Sekrety kobiet 14.30 Eastenders 15.00 Zaczarowany świat... 19.00 Odkryj nowy świat 19.30 Przygody Oggy'ego 20.00 Dynastia Grimaldich 20.30 Cassandra 22.00 Eastenders 22.30 Spotkania z taaaką rybą 23.00 Zaproszenie 23.20 Pogranicze w ogniu

TV KATOWICE

- 8.00 Sport opolski 15.30 Serial dla dzieci 16.00 Na sygnale – magazyn policyjny 16.15 Zbliżenia 16.30 Flesz – aktualności 17.00 Kram – magazyn konsumenta 17.30 Schlesische Wochenschau – magazyn publicystyczno-kulturalny 17.50 Portrety miast i firm 18.00 Aktualności 18.15 Wiadomości Sportowe 18.20 Magazyn reporterów Telewizji Katowice 21.30 Aktualności 21.40 Wiadomości Sportowe 21.45 Porozmawiajmy

KRAKÓW

- 8.00 Kronika 8.10 Kufer babci Aliny 15.30 Program dnia 15.35 Cyklomotoabecadło – progr. publicystyczny 15.45 Koncert rozrywkowy 16.30 Bedeker prywatny: Jerzy Pomianowski 17.00 Portrety 17.30 Kronika regionalna 17.40 Pejzaż regionalny 18.00 Kronika 18.20 Warto wiedzieć 18.25 Forum Mediów Polonijnych 18.55 Warto wiedzieć 21.30 Kronika 21.50 Sport 21.50 Nasza antena

WOT

- 8.00 Telewizyjny numer warszawski 8.10 Warszawa znana i nieznaną 8.25 Pogoda dla Warszawy i Mazowsza 15.30 Wiadomości kuryera 15.33 Sekrety Warszawy i Mazowsza 15.35 Komputerowi korsarze 17.15 Powstanie warszawskie 17.25 Komunikaty i ogłoszenia 17.30 Telewizyjny kurier mazowiecki i pogoda 17.45 Sekrety Warszawy i Mazowsza 17.50 Wiadomości sportowe 18.00 Telewizyjny kurier warszawski i pogoda 18.20 Mediator 18.40 Studio reportażu 18.55 Gość WOT 21.30 Telewizyjny kurier warszawski i pogoda dla Warszawy 21.35 Wiadomości sportowe 21.40 Rozmowa dnia

WROCŁAW

- 8.00 Fakty poranne 15.30 Serial dla dzieci 16.00 Modrzejewska – serial fab. 17.15 Fakty – Wrocław 17.35 Gonic regionalny 18.00 Fakty – wydanie główne 18.20 Prognoza pogody 18.20 Studio festiwalowe 18.25 Akademik 18.50 Czas na bajkę 21.30 Fakty – Komentarze 21.45 Inni

NIEPOKALANÓW

- 9.00 Program dnia
- 9.05 Słowo życia – Ewangelia dnia
- 9.10 Misje: Aby świat żył – program duszpasterski
- 9.40 Odkrywamy planetę Ziemia: Jelenie i antylopy amerykańskie – film przyrodniczy
- 10.20 Sudan – film dok.
- 10.40 Ad Dei Gloriam – reportaż
- 10.50 Marzenie Daniela Comboniego – film dok.
- 11.15 Malta – film turystyczno-krajoznawczy
- 11.45 Sanktuarium Matki Bożej Pocieszenia w Sulejówku – reportaż
- 11.55 Program dnia
- 12.00 Tajemnicze skarby Porsenny – reportaż
- 12.15 Jezioro Aleixo – film dok.
- 12.40 Chleb życia – reportaż
- 13.10 Kosmos: Podróż na granice wszechświata – film popularnonaukowy
- 13.50 Taizé – europejskie spotkanie młodzieży w Mediolanie – relacja
- 14.20 Julian Żebrowski, czyli rysowanie historii – film dok.
- 15.00 Koronka do Miłosierdzia Bożego
- 15.15 Archeologia: Detektywi faraonów – film dok.
- 16.00 Program dnia
- 16.05 Przygody Joselito i Paluszka – film fabularny produkcji włoskiej
- 17.30 Dożynki w Powsinie – relacja
- 17.50 To kwestia wiary – film dok.
- 18.25 Lecą liście z drzewa – relacja z koncertu
- 18.55 Program dnia
- 19.00 Pijarzy – reportaż
- 19.20 Zaczarowany ołówek: Kajtek – film rysunkowy dla dzieci
- 19.30 Fatima – film dok.
- 20.00 Ojciec Ojczyzny naszej – reportaż
- 20.10 Zawsze z biednymi – życie na granicy – film dok.
- 20.35 Różaniec: część chwalebna
- 21.00 Apel Jasnogórski
- 21.05 Słowo życia – Ewangelia dnia
- 21.10 Prawdziwy Kościół Jezusa – film dok.
- 21.30 Londyn – serce Anglii (cz.2) – film turystyczno-krajoznawczy
- 22.00 Światło na górze – film dok.
- 22.25 Maryja i Konfederacja Barska w twórczości Jacka Kowalskiego – reportaż
- 22.50 Syn Marnotrawny – film fabularny produkcji brazylijskiej

TVP 1

- 6.00 Kawa czy herbata
- 7.50 Śądne dni [3] – serial
- 8.15 Krakowskie Przedmieście 27
- 8.25 Giełda
- 8.30 Wiadomości
- 8.42 Pogoda
- 8.45 Gwiazdna farma – serial anim.
- 9.10 Dzieci dzieciom
- 9.30 Miganki
- 9.40 Dam sobie radę
- 10.00 Tajemnicza kobieta [51]
- 10.50 Po prostu paragraf
- 11.10 Dom pełen zwierząt

- 11.25 Ekran z kwiatkiem
- 11.35 Tajemnice armii
- 12.00 Wiadomości
- 12.10 Agrobiznes
- 12.20 Kontrasty
- 12.25 Samo życie
- 12.45 Klan [365]
- 13.10 Studio Sport
- 13.20 Lista przebojów
- 13.55 Wędrowiec
- 14.00 Między górami a pustynią
- 14.10 Wędrowiec
- 14.20 Z plecakiem i walizką
- 14.45 English and Arts
- 15.00 Wiadomości
- 15.10 Studio Sport
- 17.00 Teleexpress
- 17.25 Klan [366]
- 17.50 Gość Jedyńki
- 18.05 Jaka to melodia
- 18.30 Rower Błażeja
- 19.00 Wieczorynka
- 19.30 Wiadomości
- 19.56 Sport
- 20.01 Pogoda
- 20.10 Tydzień z życia mężczyzny – film fab.
- 21.45 Oblicza mediów
- 22.05 Kronika kryminalna
- 22.25 Monitor Wiadomości
- 22.50 Sportowy fiesz
- 22.55 Kronika Tour de Pologne
- 23.10 Gorąco polecam – film fab.

TVP 2

- 7.30 Dziennik krajowy
- 7.50 Studio urody
- 8.00 Program lokalny
- 8.30 Złotopolscy [219] – telenowela
- 9.00 Transmisja obrad Sejmu
- 15.00 Złotopolscy [220] – telenowela
- 15.30 Tele Milenium
- 16.00 Panorama
- 16.10 Złotopolscy [221/222]
- 17.00 W cieniu Kremla – Niespokojne lato
- 17.30 Program lokalny
- 18.21 Pogoda
- 18.30 Panorama
- 18.55 Jeden z dziesięciu
- 19.20 Dwójkomania
- 19.30 Amerykańscy mistrzowie – Leonard Bernstein
- 20.00 Magazyn Ekspresu Reportażów
- 21.00 Panorama
- 21.21 Pogoda
- 21.25 Sport telegram
- 21.30 Radio Powstańcze
- 21.35 Dwójkomania
- 21.40 Auto
- 22.00 Gwiazdor: Leading Man – film fab.
- 23.45 Gułag [1/3] – film dok. prod. angielskiej
- 0.45 Kupidyn – posłaniec miłości [11/15] – serial prod. USA
- 1.30 Europejski przegląd piłkarski

POLSAT

- 6.00 Piosenka na życzenie
- 7.00 Jeździec srebrnej szabli [28]
- 7.25 Batman [107]
- 7.50 Polityczne graffiti
- 8.00 Pomoc domowa [123]

- 8.30 Herkules [81]
- 9.30 Zbuntowany Anioł [72]
- 10.30 Fiorella [22]
- 11.30 Bill Cosby i straszne dzieciaki [42] – film USA
- 12.00 Dharma i Greg [3]
- 12.30 Disco Relax
- 13.30 Rodzina zastępcza
- 14.00 Sekrety zastępne
- 14.30 Gospodarz: gra-zabawa
- 15.00 Pokemon [2]
- 15.30 Informacje
- 15.55 Z głową w chmurach [89]
- 16.45 Legendy Kung Fu
- 17.45 Fiorella [23]
- 18.35 Kurier TV
- 18.55 Informacje
- 19.05 Zbuntowany Anioł [73]
- 20.00 Świat według Kiepskich [40]
- 20.30 W krzywym zwierciadle: Odłot USA
- 20.50 Losowanie LOTTO
- 22.10 Telewizyjne Biuro Śledcze
- 22.40 Wyniki losowania LOTTO
- 22.45 Informacje i biznes informacje
- 23.05 Polityczne graffiti
- 23.20 Świat według Kiepskich [39]
- 23.50 Kurier TV
- 0.10 Wietnam – ostatnie dni USA
- 1.40 Muzyka na BIS

TVN

- 6.05 Porywy serca [19] – serial
- 6.55 Telesklep
- 7.15 Delfy [23] – serial anim.
- 7.35 Łębski Harry [76] – serial
- 8.00 Inspektor Gadget [67] – serial
- 8.30 Klezsch [3] – serial anim.
- 9.00 Kłamstwo i miłość [73] – serial obycz.
- 9.50 Rozmowy w toku – talk-show
- 10.45 Telesklep
- 11.30 Esmeralda [65] – serial obycz.
- 12.05 Angela [76] – serial obycz.
- 13.20 Na ratunek – serial f
- 13.50 Delfy [23] – serial anim.
- 14.15 Łębski Harry [75] – serial
- 14.30 Inspektor Gadget [67] – serial
- 15.00 Klezsch [3] – serial anim.
- 15.30 Alf [8] – serial kom. USA
- 16.00 Fakty i Kropka nad i – program publicystyczny
- 16.35 Rozmowy w toku – talk-show
- 17.35 Wizjer TVN – mag. sensacji i rozrywki
- 18.05 Porywy serca [20] – serial obycz.
- 19.00 TVN Fakty
- 19.25 Sport
- 19.30 Pogoda
- 19.35 Angela [77] – serial obycz.
- 20.30 Milionery – teleturniej
- 21.20 Miasteczko [16] – serial obycz. Polska
- 22.05 Brygada ratunkowa [2] – serial obycz. USA
- 23.00 TVN Fakty
- 23.05 Kropka nad i – program publicystyczny
- 23.25 Sport
- 23.30 Pogoda
- 23.35 Melrose Place – [190] serial obycz. USA
- 0.35 Wizjer TVN – mag. sensacji

- 1.05 Trafiony, zatopiony – prog. rozrywkowy
- 2.05 Granie na zawołanie

RTL 7

- 6.00 Teledyski
- 6.15 Riverdale – serial obyczajowy
- 7.00 Katalina i Sebastian – telenowela
- 7.45 Odjazdowe kreskówki
- 8.50 Nie z tego świata – serial
- 9.15 Zagubiony w czasie – serial
- 10.05 Słoneczny patrol – serial
- 10.55 W obcym mieście – serial
- 11.20 Dr Stefan Frank – serial
- 12.10 Zoom – magazyn sensacji
- 12.40 Teleshopping
- 13.10 Gra w przeboje – teleturniej
- 13.40 Katalina i Sebastian – telenowela
- 14.25 Maria Emilia – telenowela
- 15.15 Odjazdowe kreskówki
- 16.25 Nie z tego świata – serial
- 16.50 Zagubiony w czasie – serial
- 17.40 Słoneczny patrol – serial
- 18.30 Gra w przeboje
- 19.00 Zoom – magazyn sensacji
- 19.30 W obcym mieście – serial kom.
- 20.00 Martwa strefa – thriller USA
- 21.55 Murder Call – serial krym.
- 22.45 Anioł ciemności – film sens.
- 0.30 Zoom – magazyn sensacji
- 0.55 Martwa strefa – thriller USA
- 2.35 Anioł ciemności – film USA
- 4.00 Teleshopping

TV 4

- 6.00 Magazyn muzyczny
- 7.00 Rozwód po amerykańsku [26] – serial
- 7.30 Program muzyczny
- 8.30 Piłka w grze [32]
- 9.00 Tenko and the Guardians of the Magic [4] – serial anim.
- 9.30 Kosmokoty [7] – serial anim.
- 10.00 Cobra [11] – serial USA
- 11.00 Głowa rodziny [8]
- 11.30 Czułość i kłamstwa [67] – serial produkcji polskiej
- 12.00 Rajska plaża [225/226] – serial
- 13.00 Drogówka – mag. policyjny
- 13.25 Program muzyczny
- 14.15 Rozwód po amerykańsku [27] – serial
- 14.45 Muzyczne listy
- 15.45 Garfield [6] – serial anim. USA
- 16.15 Tenko [5] – serial anim. USA
- 16.45 Kosmokoty [8] – serial USA
- 17.15 Głowa rodziny [9] – serial
- 17.45 Dziennik
- 18.00 Crime Story [40] – serial USA
- 19.00 Żar tropików [4] – serial USA
- 19.55 VIP – mag. ciekawostek i sensacji
- 20.00 Na wysokich obrotach [1] – serial
- 20.50 Dziennik
- 21.05 Akcja w Berlinie
- 22.55 Czułość i kłamstwa [68] – serial produkcji polskiej
- 23.20 Kosmiczne jaja – kom. USA
- 1.10 VIP – mag. ciekawostek i sensacji
- 1.20 Program muzyczny

TV POLONIA

- 6.00 Kawa czy herbata
- 7.45 Oto Polska – program Piotra Jaźwińskiego
- 8.15 Krakowskie Przedmieście 27
- 8.30 Wiadomości
- 8.40 Giełda
- 8.45 Wieści polonijne
- 9.00 Teleranek
- 9.25 Bar Atlantic [10/13] – Biały fartuszek – serial
- 10.00 Syzyfowe prace [1/6] – serial
- 11.00 Frona
- 11.30 Magazyn polonijny z Ameryki Północnej
- 12.00 Wiadomości
- 12.10 Song Of Songs Festival – Międzynarodowy Ekumeniczny Festiwal Muzyki Chrześcijańskiej
- 13.00 Radio Romans [24] – serial
- 13.25 Forum wyborcze
- 14.10 Podróże kulinarne Roberta Makłowicza
- 14.40 Rozmowa dnia
- 15.00 Wiadomości
- 15.10 Tour de Pologne – III etap: Inowrocław–Kalisz
- 17.00 Teleexpress
- 17.15 Papierowy teatrzyk: Królewna Śnieżka
- 17.30 Wszystko gra – Trąbka
- 17.45 Skippy [1/25] – serial anim.
- 18.15 Gustawa Herlinga-Grudzińskiego rozważania o cnotach
- 18.30 Radio Romans [24] – serial
- 19.00 Wieści polonijne
- 19.15 Dobranocka:
- 19.30 Wiadomości
- 20.00 Ekstradycja 2 [9] – serial
- 21.00 Opole na bis – Superjedyinki [1]
- 21.45 Fizjologia małżeństwa – Rozmyślanie XX
- 22.00 Sztuka codziennego życia – Medytacja ciszy
- 22.10 Forum polonijne. Odpowiedzi na pytania
- 22.30 Panorama
- 22.50 Sport telegram
- 23.00 A to Polska właśnie
- 23.55 Dawno temu cichociemny [1] – Burek – film dokumentalny
- 0.30 Monitor Wiadomości
- 1.00 Wieści polonijne
- 1.15 Wędrowniki Pzy [6] – Siedem koników – serial
- 1.30 Wiadomości
- 1.55 Sport
- 2.00 Radio Romans [24] – serial
- 2.30 Ekstradycja 2 [9] – serial
- 3.30 Opole na bis – Superjedyinki
- 4.15 Fizjologia małżeństwa – Rozmyślanie XX
- 4.30 Forum polonijne
- 4.45 Gustawa Herlinga-Grudzińskiego rozważania o cnotach
- 5.20 Sport telegram
- 5.30 Magazyn polonijny z Ameryki Północnej

PASMO WSPÓLNE

- 7.00 Bzik i inni 7.25 Parowóz Tomek i jego przyjaciele 07.30 Szarcio i Teodorsz 08.30 Bywaj zdrów 08.45 To jest temat 09.00 Kassandra 10.00 Telezakupy 10.30 Odkryj nowy świat 11.00 Sport na luzie 11.15 Podwodny świat 11.30 Wbrew wszystkim 12.00 Język filmu 12.15 Kuchnia 12.30 Skarby sultana 13.00 Spotkania z taaką rybą 13.30 Kowalski i Szmidt 14.00 Wierzę, wątpię, szukam 14.30 Eastender 15.00 Klub Filipa 19.00 Hajnowka 2000 19.30 Bzik i inni 20.00 Małe ojczyzny 20.30 Kassandra 22.00 Eastender 22.30 To jest temat 22.45 Bywaj zdrów 23.00 Kabaret przechowalnia 23.40 Procesy wszechczasów – dok.

TV KATOWICE

- 8.00 Program na BIS 16.00 A ja rosnę 16.15 Zbliżenia 16.30 Flesz – Aktualności 17.00 Sport 17.30 Magazyn beskidzki – program redakcji bielskiej 17.50 Portrety miast i firm 18.00 Aktualności 18.20 Telemikser 21.30 Aktualności 21.40 Wiadomości sportowe 21.45 Porozmawiajmy

KRAKÓW

- 8.00 Kronika 8.10 Cyklomotoabecadło – progr. dla dzieci 15.30 Program dnia 15.35 Widokówki 15.50 Koncert rozrywkowy 16.30 Piękno ocalone – pr. o rewaloryzacji obiektów zabytkowych Krakowa 16.50 Krakowskie Legendy 17.00 Portrety 17.30 Kronika regionalna 17.40 9 i 1/2 – magazyn reporterów 18.00 Kronika 18.20 Domator – poradnik 18.30 Warto wiedzieć 18.35 Vivat academia 18.55 Warto wiedzieć 21.30 Kronika 21.50 Sport 21.55 Nasza antena

WOT

- 8.00 Telewizyjny numer warszawski 8.10 Mediator 8.25 Pogoda dla Warszawy i Mazowsza 15.30 Wiadomości kuriera 15.33 Sekrety Warszawy i Mazowsza 15.35 Parada ozustw 17.00 Powstanie Warszawskie 17.10 Medaliści olimpiad 17.25 Komunikaty i ogłoszenia 17.30 Telewizyjny kurier mazowiecki i pogoda 17.45 Sekrety Warszawy i Mazowsza 17.50 Wiadomości sportowe 18.00 Telewizyjny kurier warszawski i pogoda 18.20 Na zdrowie 18.40 Tak czy inaczej 21.30 Telewizyjny kurier warszawski i pogoda dla Warszawy 21.35 Wiadomości sportowe 21.40 Rozmowa dnia 23.00 Raport policyjny 23.15 Tele motor – program motoryzacyjny

WROCŁAW

- 8.00 Fakty poranne 15.30 Serial dla dzieci 16.00 Modrzejewska – serial fab. 17.15 Fakty – Wrocław 17.30 Prowokator 18.00 Fakty – wydanie główne 18.20 Prognoza pogody 18.30 Wkręt 18.50 Czas na bajkę 21.30 Fakty – Komentarze 21.45 Kardynał Gulbinowicz na koniec wieku

NIEPOKALANÓW

- 9.05 Słowo życia – Ewangelia dnia
- 9.10 Kalendarz liturgiczny bł. Melchiora Grodzickiego
- 9.15 Książd Alberione – film dok.
- 9.40 Róbmny to nadal wspólnie – program duszpasterski
- 9.55 Cztery dni w Kalabrii – relacja
- 10.20 Na początku była woda – film
- 10.50 Odkrywamy planetę Ziemia: Niedźwiedzie grizzly – film
- 11.35 Siostry klauzurowe – film dok.
- 12.00 Józef – film fabularny
- 13.40 Ludzie z Nuba – film dok.
- 14.00 Odkrywamy planetę Ziemia: życie na pustyni – film przyrodniczy
- 14.45 Niech mi się stanie – reportaż
- 15.00 Koronka do Miłosierdzia Bożego
- 15.10 Grób św. Piotra w Rzymie – film
- 15.45 Gdańskie szanty (cz.1) – reportaż
- 16.05 Kalendarz liturgiczny bł. Melchiora Grodzickiego
- 16.10 Święty Serafin z Montegranaro – film dok.
- 16.35 Malarstwo Anny – reportaż
- 16.55 Ecce homo: Konflikty w małżeństwie – program publicystyczny
- 17.20 Co to jest wirusowe zapalenie wątroby typu C? – poradnik med.
- 17.30 Podarunek od Boga – film dok.
- 18.25 Makowscy twórcy – reportaż
- 18.40 Muzyczne okienko – wywiady
- 18.55 Program dnia
- 19.00 Ojciec Kolbe – film dok.
- 19.20 Zaczarowany ołówek – film
- 19.30 Matka Teresa – film dok.
- 20.10 Wielkopolska – film turystyczno-krajoznawczy
- 20.35 Różaniec: część radosna
- 21.00 Apel Jasnogórski
- 21.05 Słowo życia – Ewangelia dnia
- 21.10 Saul i Dawid (cz.2) – film fabularny produkcji włoskiej
- 22.05 Na progu nadziei (cz.1) – koncert z okazji 20-lecia pontyfikatu Jana Pawła II
- 23.00 Święty Ryszard Pampuri – film
- 23.25 Kto Cię nauczył mówić po polsku? – reportaż
- 23.35 Hiszpański wieczór – felieton
- 23.45 Obyś był zimny albo gorący: Modlitwa – rozmowa z ks. Janem Sikorskim

TVP 1

- 6.00 Kawa czy herbata
- 7.50 Sądne dni [4] – serial USA
- 8.15 Krakowskie Przedmieście 27
- 8.25 Giełda
- 8.30 Wiadomości
- 8.42 Pogoda
- 8.45 Kubuś Puchatek
- 9.05 Tut-Turyńka
- 9.30 Miganki
- 9.40 Dam sobie radę
- 10.00 Tajemnicza kobieta [52]
- 10.50 Broń nowej ery
- 11.20 Polska w ogniu
- 12.00 Wiadomości
- 12.10 Agrobiznes
- 12.20 Horyzonty
- 12.45 Klan [366]
- 13.10 Studio Sport
- 13.25 Miliard w rozumie

- 14.00 Ambulatorium
- 14.05 Ze świata nauki
- 14.20 Ambulatorium
- 14.30 360 stopni dookoła ciała
- 15.00 Wiadomości
- 15.10 Studio Sport
- 17.00 Teleexpress
- 17.20 Namietność i raj [1/8]
- 17.50 Gość Jedyńki
- 18.05 Jaka to melodia?
- 18.30 Rower Błażeja
- 19.00 Wieczorynka: Świetliki
- 19.15 Jutro weekend
- 19.30 Wiadomości
- 19.56 Sport
- 20.01 Pogoda
- 20.10 Nash Bridges [1]
- 21.00 Zawsze po 21.
- 21.35 Tygodnik wyborczy Jedyńki
- 22.25 Monitor Wiadomości
- 22.50 Sportowy flesz
- 22.55 Kronika Tour de Pologne
- 23.10 Kontrowersyjny dokument
- 0.05 Chodźmy, dzieci – film fab.

TVP 2

- 7.30 Dziennik krajowy
- 7.50 Studio urody
- 8.00 Program lokalny
- 8.30 Złotopolscy [223]
- 9.00 Transmisja obrad Sejmu
- 15.00 Złotopolscy [224] – telenowela
- 15.30 Krzyżówka 13-latków, czyli Światowid
- 16.00 Panorama
- 16.10 Złotopolscy [225/226]
- 17.05 Proton – mag. sens. naukowych
- 17.30 Program lokalny
- 18.21 Pogoda
- 18.30 Panorama
- 18.55 Jeden z dziesięciu
- 19.20 W sieci – mag. internetowy
- 19.30 Matka Boska lwierska wędruje na Grabarkę
- 20.00 Święta wojna – serial
- 20.30 Polska bez fikcji
- 21.00 Panorama
- 21.21 Pogoda
- 21.25 Sport telegram
- 21.30 Radio Powstańcze
- 21.35 Dwójkomania
- 21.40 Z Archiwum X – serial
- 22.30 997 – magazyn kryminalny
- 23.05 Kruk [19/22] – serial
- 23.50 Polska bez fikcji: Zbrodnia i... miłość – film dok.
- 0.35 Agent 86 – serial kom.

POLSAT

- 6.00 Piosenka na życzenie
- 7.00 Jeździec srebrnej szabli [29]
- 7.25 Pokemon [2]
- 7.50 Polityczne graffiti
- 8.00 Skrzydła, [1]
- 8.30 Legendy King Fu, [12]
- 9.30 Zbuntowany Anioł
- 10.30 Fiorella [23]
- 11.30 Bill Cosby i straszne dzieciaki [43]
- 12.00 Oni, Ona i pizzeria [13]
- 12.30 Disco Polo Live
- 13.30 Graczykowie [24]
- 14.00 Świat według Kiepskich [39]
- 14.30 Duża przerwa

- 15.00 Batman [108]
- 15.30 Informacje
- 15.55 Z głową w chmurach [90]
- 16.45 Herkules
- 17.45 Fiorella [24]
- 18.35 Kurier TV
- 18.55 Informacje
- 19.00 Prognoza pogody
- 19.05 Zbuntowany Anioł [74]
- 20.00 VIP [23]
- 20.50 Losowanie LOTTO i Szczęśliwego Numerka
- 21.00 Ally McBeal
- 21.55 Namietność
- 22.25 Wyniki losowania LOTTO
- 23.00 Informacje i biznes informacje
- 23.25 Polityczne graffiti
- 23.40 Miodowe lata
- 0.50 Kurier TV
- 0.45 Córka Hitlera – USA
- 2.20 Muzyka na BIS

TVN

- 6.05 Porywy serca [20] – serial
- 6.55 Tęsklepek
- 7.15 Delfy [24] – serial anim.
- 7.35 Łebski Harry [77] – serial
- 8.00 Inspektor Gadget [68] – serial
- 8.30 Kleszcz [4] – serial anim.
- 9.00 Kłamstwo i miłość [74] – serial
- 9.50 Rozmowy w toku – talk-show
- 10.45 Telesklepek
- 11.30 Esmeralda [66] – serial obycz.
- 12.05 Angela [77] – serial obycz.
- 13.20 Maraton uśmiechu
- 13.50 Delfy [24] – serial anim.
- 14.15 Łebski Harry [76] – serial
- 14.30 Inspektor Gadget [68] – serial anim. dla dzieci
- 15.00 Kleszcz [4] – serial anim.
- 15.30 Alf [9] – serial kom. USA
- 16.00 Fakty i Kropka nad i
- 16.35 Rozmowy w toku – talk-show
- 17.35 Wizjer TVN – magazyn sensacji i rozrywk
- 18.05 Porywy serca [21] – serial
- 19.00 TVN Fakty
- 19.25 Sport
- 19.30 Pogoda
- 19.35 Angela [78] – serial obycz.
- 20.30 Centrum nadziei – serial
- 21.00 To nie wyrok – film

- 22.50 TVN Fakty
- 22.55 Kropka nad i
- 23.25 Śródziemnomorska sielanka – komedia obycz.
- 1.15 Wizjer TVN – mag. sensacji i rozrywki
- 1.45 Granie na zawołanie

TV 4

- 6.00 Magazyn muzyczny
- 7.00 Rozwód po amerykańsku [27] – serial USA
- 7.30 Muzyczne listy
- 8.30 Garfield [6] – serial anim. USA
- 9.00 Tenko [5] – serial anim. USA
- 9.30 Spacecats [8]
- 10.00 Crime Story [40] – serial USA
- 11.00 Głowa rodziny [9] – serial
- 11.30 Czułość i kłamstwa [68]
- 12.00 Rajska plaża [227/228] – serial
- 13.00 Sport
- 13.25 Program muzyczny
- 14.15 Rozwód po amerykańsku [28] – serial
- 14.45 Muzyczne listy – prog. muzyczny
- 15.45 Piłka w grze [33] – serial anim. dla dzieci
- 16.15 Tenko [6] – serial anim. USA
- 16.45 Kosmokoty [9] – serial anim.
- 17.15 Głowa rodziny [10] – serial
- 17.45 Dziennik
- 18.00 Cobra [12] – serial USA
- 19.00 Żar tropików [5] – serial USA
- 19.55 VIP – mag. ciekawostek i sensacji
- 20.00 Życiowa szansa – teleturniej
- 20.50 Dziennik
- 21.05 Kosmiczne jaja – kom. USA
- 22.55 Czułość i kłamstwa [69] – serial produkcji polskiej
- 23.20 Cień strachu – thriller, USA
- 1.10 VIP – mag. ciekawostek i sensacji
- 1.20 Program muzyczny

RTL 7

- 6.00 Teledyski
- 6.20 Riverdale – serial obyczajowy
- 7.00 Katalina i Sebastian – telenowela
- 7.45 Odjazdowe kreskówki
- 8.50 Nie z tego świata – serial
- 9.15 Zagubiony w czasie – serial
- 10.05 Słoneczny patrol – serial
- 10.55 W obcym mieście – serial
- 11.20 Zwariowana kamera – program rozrywkowy
- 12.10 Zoom – magazyn sensacji
- 12.40 Teleshopping
- 13.10 Gra w przeboje – teleturniej
- 13.40 Katalina i Sebastian – telenowela
- 14.25 Maria Emilia – telenowela
- 15.10 Odjazdowe kreskówki
- 16.25 Nie z tego świata – serial
- 16.50 Zagubiony w czasie – serial
- 17.40 Słoneczny patrol – serial
- 18.30 Gra w przeboje
- 19.00 Zoom – magazyn sensacji
- 19.30 W obcym mieście – serial
- 20.00 Columbo – serial
- 21.45 Cobra – oddział specjalny III
- 22.35 Oblicza Nowego Jorku – serial
- 23.25 McCall – serial sensacyjny

- 0.30 Zoom – magazyn sensacji
- 0.55 Columbo – serial
- 2.30 Oblicza Nowego Jorku – serial
- 3.10 Zwariowana kamera
- 3.55 Teleshopping

TV POLONIA

- 6.00 Kawa czy herbata
- 7.45 Ostatnia misja – reportaż
- 8.15 Krakowskie Przedmieście 27
- 8.30 Wiadomości
- 8.40 Giełda
- 8.45 Wieści polonijne
- 9.00 Papierowy teatrzyk – Królowa Śnieżka
- 9.15 Wszystko gra – Trąbka
- 9.30 Skippy [1/25] – serial anim.
- 9.55 Ekstradycja 2 [9] – serial prod. polskiej
- 10.50 Laureaci konkursów chopinowskich
- 11.30 Rozmowy na nowy wiek
- 12.00 Wiadomości
- 12.10 Zobaczyc piosenkę i... – Gala
- 13.00 Złotopolscy [208] – serial
- 13.25 A to Polska właśnie
- 14.20 Ojczyzna polszczyzna
- 14.40 Rozmowa dnia
- 15.00 Wiadomości
- 15.10 Tour de Pologne – IV etap: Ostrów Wielkopolski
- 17.00 Teleexpress
- 17.15 Do góry nogami – program dla dzieci
- 17.45 Pokój 107 [11/13] – Wizyta
- 18.15 Salon Lwowski
- 18.35 Złotopolscy [208] – serial
- 19.00 Wieści polonijne
- 19.15 Dobranocka
- 19.30 Wiadomości
- 20.00 Złota Setka Teatru TV – Eryk XIV
- 20.50 Daniec kontra Gołota – program rozrywkowy
- 21.15 Poezjo! Jakie twoje imię?
- 21.40 Autoportrety we wnętrzach – Andrzej Strumiłło
- 22.05 Anima – Jerzy Kucia
- 22.30 Panorama
- 22.50 Sport telegram
- 23.00 Tygodnik wyborczy Jedyнки
- 23.45 Przegląd twórczości Hanny Kramarczuk
- 0.00 Przegląd twórczości Hanny Kramarczuk – reportaż
- 0.30 Monitor Wiadomości
- 1.00 Wieści polonijne
- 1.15 Dziwne przygody Koziołka Matołka [23] – serial
- 1.30 Wiadomości
- 1.55 Sport
- 1.59 Pogoda
- 2.00 Złotopolscy [208] – serial
- 2.30 Złota Setka Teatru TV
- 3.20 Daniec kontra Gołota – program rozrywkowy
- 3.45 Poezjo! Jakie twoje imię?
- 4.10 Autoportrety we wnętrzach
- 4.25 Anima – Jerzy Kucia
- 4.45 Mój Kraków
- 5.00 Panorama
- 5.20 Sport telegram
- 5.25 Bolek i Lolek dla dorosłych

PASMO WSPÓLNE

- 7.00 Klarysa wyjaśni wszystko 7.25 Parowóz Tomek i jego przyjaciele 7.35 Kicia i Babel 8.30 Integracja 8.45 To jest temat 9.00 Cassandra 10.00 Telezakupy 10.30 Hajnówka 2000 11.00 Kowalski i Szmidt 11.30 Wbrew wszystkim 12.00 Przyrodnicy 12.20 Kształty muzyki 12.40 Szalona szkoła 13.10 Portal blues 13.30 Małe ojczyzny 14.00 Koszykarskie abc 14.15 Punkt, set, mecz 14.30 Eastender 15.00 Podróże Eubejzostopki 15.20 Bliżej prawa 19.00 Europa w zagrodzie 19.30 Klarysa wyjaśni wszystko 20.00 Ostatnie dzikie plemiona 20.30 Cassandra 22.00 Eastender 22.30 To jest temat 22.45 Integracja 23.00 Wszystkie pieniądze świata

KATOWICE

- 8.00 Wieś 2000 16.00 Klub kolekcjoner 16.15 Zbliżenia 16.30 Flesz – Aktualności 17.00 Eskulap 17.30 Podróże z Telewizją Katowice 17.50 Portrety miast i firm 18.00 Aktualności 18.20 Co słychać w muzyce 18.40 Publicystyka kulturalna 21.30 Aktualności 21.45 Porozmawiajmy

KRAKÓW

- 8.00 Kronika 8.10 Dzieło, arcydzieło – progr. dla dzieci 15.30 Program dnia 15.35 Impreza na 5+ – progr. dla dzieci i młodzieży 15.45 Magazyn polonijny 16.10 Marzenia i kariery 16.30 Marcin Ułam – Od Lwowa po Góry Skaliste 17.00 Armia Kraków i arrasy 17.30 Kronika 17.40 U siebie – program mniejszości narodowych i grup etnicznych w Polsce 18.00 Kronika 18.20 Małopolska mała Europa 18.40 Na rynku pracy – magazyn 18.55 Warto wiedzieć 21.30 Kronika 21.50 Sport 21.55 Nasza antena

WOT

- 8.00 Telewizyjny numer warszawski 8.10 Tak czy inaczej 8.25 Pogoda dla Warszawy i Mazowsza 15.30 Wiadomości kuriera 15.33 Sekrety Warszawy i Mazowsza 15.35 Rozmowa dnia 16.00 Podróż do... 16.30 Wroński beat 17.00 Powstanie Warszawskie 17.10 Medalisci olimpiad 17.25 Komunikaty i ogłoszenia 17.30 Telewizyjny kurier mazowiecki i pogoda 17.45 Sekrety Warszawy i Mazowsza 17.50 Wiadomości sportowe 18.00 Telewizyjny kurier warszawski i pogoda 18.20 Telemotor 18.40 Studio reportażu 18.55 Gość WOT 21.30 Telewizyjny kurier warszawski i pogoda dla Warszawy 21.35 Wiadomości sportowe 21.40 Rozmowa dnia

WROCŁAW

- 8.00 Fakty poranne 15.30 serial dla dzieci 16.00 Modrzejewska – serial fab. 17.15 Fakty – Wrocław 17.30 Dolnośląski Magazyn Reporterów 18.00 Fakty – wydanie główne 18.20 Prognoza pogody 18.20 Studio festiwalowe 18.25 Nieparzyści – serial dok. 18.50 Czas na bajkę 21.30 Fakty – Komentarze 21.45 Garaż – magazyn motoryzacyjny

NIEPOKALANÓW

- 9.00 Program dnia
- 9.05 Słowo życia – Ewangelia dnia
- 9.10 Kalendarz liturgiczny: Narodzenie NMP
- 9.15 Solidarność – ziemia obiecana – film dok.
- 9.55 Kosmos: Podróż na granice wszechświata – film popularnonaukowy
- 10.35 Lumen 2000 – magazyn
- 11.05 Przybysze z daleka – film dok.
- 11.30 Przebaczenie – reportaż
- 11.55 Program dnia
- 12.00 Światło na górze – film dok.
- 12.25 Maryja i Konfederacja Barska w twórczości Jacka Kowalskiego – reportaż
- 12.55 WideoKatechizm (cz.1) – program dla dzieci
- 13.20 Człowiek religijny – film dok.
- 13.40 Odkrywamy planetę Ziemia: Lisy i rysie – film przyrodniczy
- 14.25 Dziura ozonowa – program popularnonaukowy
- 14.45 Kapłaństwo misją społeczną – wywiad z ks. prałatem Józefem Majem
- 15.00 Koronka do Miłosierdzia Bożego
- 15.15 Tajemnicze skarby Porsenny – reportaż
- 15.30 Muzyczne okienko
- 16.00 Program dnia
- 16.05 Kalendarz liturgiczny: Narodzenie NMP
- 16.10 Jan XXIII – dobry pasterz – film dok.
- 16.35 Łódź św. Wojciecha – reportaż
- 17.00 Londyn – serce Anglii (cz. 2) – film turystyczno-krajoznawczy
- 17.30 III Kongres Misyjny w Częstochowie – relacja
- 17.45 Tworzone ludzką ręką (cz.13) – reportaż
- 18.00 Fidzi i Tonga – film dok.
- 18.35 Obchody Roku Jubileuszowego – rozmowa z arcybiskupem Józefem Michalikiem
- 18.55 Program dnia
- 19.00 Prawdziwy Kościół Jezusa – film dok.
- 19.20 Zaczarowany ołówek: W cieniu sosny – film rysunkowy dla dzieci
- 19.30 Strażnicy grobów – film dok.
- 20.05 Drogami Europy: Carcassonne
- 20.15 Dożynki w Powsinie – relacja
- 20.35 Różaniec: część bolesna
- 21.00 Apel Jasnogórski
- 21.05 Słowo życia – Ewangelia dnia
- 21.10 Na strunach gitary – reportaż
- 21.30 Zabytki, kultura i tradycje Chin – film turystyczno-krajoznawczy
- 22.25 Abraham – film fabularny produkcji włoskiej
- 23.15 Skończymy jutro – reportaż
- 23.40 Papież w Polsce – film dok.

TVP 1

- 6.00 Kawa czy herbata
- 7.50 Sądne dni [5] – serial USA
- 8.15 Krakowskie Przedmieście 27
- 8.25 Giełda
- 8.30 Wiadomości

- 8.42 Prognoza pogody
- 8.45 Rycerz Piotruś herbu Trzy Jabłka – serial anim.
- 9.10 Tut-Turyńka
- 9.30 Miganki
- 9.40 Dam sobie radę
- 10.00 Tajemnicza kobieta [53]
- 10.50 Café Fin de Siècle
- 11.10 Taki jest świat
- 11.25 Polska w ogniu
- 12.00 Wiadomości
- 12.10 Agrobiznes
- 12.25 W krainie wielkich puszczy
- 12.45 Namietność i raj [1/8]
- 13.15 Studio Sport
- 13.25 Euro Eco Meeting
- 13.55 Mam sprawę
- 14.00 Rodowody
- 14.20 Mam sprawę
- 14.35 ABC reformy edukacji
- 14.45 English and Arts: Sztuka gotowania [3]
- 15.00 Wiadomości
- 15.10 Studio Sport
- 17.00 Teleexpress
- 17.20 Namietność i raj [2]
- 17.50 Gość Jedyńki
- 18.05 Jaka to melodia?
- 18.30 Rower Błażeja
- 19.00 Wieczorynka
- 19.30 Wiadomości
- 20.01 Prognoza pogody
- 20.10 Michał Strogow, Kurier Carski [1/4]
- 21.00 Piątek z Jedyńką
- 22.25 Monitor Wiadomości
- 22.50 Sportowy flesz
- 22.55 Kronika Tour de Pologne
- 23.10 Człowiek bomba – film fab.
- 0.50 Daleko na północy – film fab.
- 2.15 Motown Live
- 2.55 14 dni dożywocia – film sens.

TVP 2

- 7.30 Dziennik krajowy
- 7.50 Studio urody
- 8.00 Program lokalny
- 8.30 Złotopolscy [227]
- 9.00 Transmisja obrad Sejmu
- 15.00 Badziewiakowie [1/18] – serial
- 15.30 Na maksa – teleturniej
- 16.00 Panorama
- 16.10 Złotopolscy [228/229]
- 17.05 Program publ.
- 17.30 Program lokalny
- 18.21 Pogoda
- 18.30 Panorama
- 18.55 Sukces [1/36] – serial TVP
- 19.20 Dwójkomania
- 19.30 Bazar – mag. Konsumentów Kultury
- 20.00 II Mazurska Biesiada Kabaretowa

- 21.00 Panorama
- 21.21 Prognoza pogody
- 21.25 Sport telegram
- 21.30 Radio Powstańcze
- 21.35 Dwójkomania
- 21.40 Mary Reilly – film grozy USA
- 23.20 Niezwykłe akcje ratownicze zwierząt [3/4] – serial dok.
- 23.50 Atak Jednostki „Z”

POLSAT

- 6.00 Piosenka na życzenie
- 7.00 Jeździec srebrnej szabli [30]
- 7.25 Batman [108]
- 7.50 Polityczne graffiti
- 8.00 Skrzydła [2]
- 8.30 Herkules [82]
- 9.30 Zbuntowany Anioł [74]
- 10.30 Fiorella [24]
- 11.30 Bill Cosby i straszne dzieciaki [44] – film
- 12.00 Dharma i Greg [4]
- 12.30 Sekrety rodzinne
- 13.00 Macie, co chcecie
- 13.30 Świat według Kiepskich
- 14.00 Hugo
- 14.30 Klub Stasia i Nel
- 15.00 Pokemon [3]
- 15.30 Informacje
- 15.55 Z głową w chmurach [91]
- 16.45 Wysoka fala [27]
- 17.45 Fiorella [25]
- 18.35 Kurier TV
- 18.55 Informacje
- 19.05 Zbuntowany Anioł [75]
- 20.00 Miodowe lata
- 20.50 Losowanie LOTTO
- 20.55 Graczykowie [28]
- 21.25 Sahara – Australia-USA
- 23.30 Ogłoszenie wyników LOTTO
- 23.35 Informacje i biznes informacja
- 23.50 Prognoza pogody
- 0.00 Polityczne graffiti
- 0.45 Kurier TV
- 1.05 Ostatnie tchnienie
- 2.40 Muzyka na BIS

TVN

- 6.05 Porywy serca [21] – serial
- 6.55 Telesklep
- 7.15 Delfy [25] – serial anim.
- 7.35 Łebski Harry [78] – serial
- 8.00 Inspektor Gadget [69] – serial
- 8.30 Kleszcz [5] – serial anim.
- 9.00 Kłamstwo i miłość [75] – serial
- 9.50 Rozmowy w toku – talk-show
- 10.45 Telesklep
- 11.30 Esmeralda [67] – serial obycz.
- 12.05 Angela [78] – serial obycz.
- 13.20 Pepsi chart – prog. muzyczny
- 13.50 Delfy [24] – serial anim.
- 14.15 Łebski Harry [76] – serial
- 14.30 Inspektor Gadget [68] – serial
- 15.00 Kleszcz [4] – serial anim.
- 15.30 Alf [10] – serial kom. USA
- 16.00 Fakty i Kropka nad i
- 16.35 Rozmowy w toku – talk-show
- 17.35 Wizjer TVN – magazyn sensacji i rozrywki
- 18.05 Porywy serca [22] – serial
- 19.00 TVN Fakty
- 19.25 Sport
- 19.30 Pogoda
- 19.35 Rich and famous [1] – serial
- 20.30 Milionerzy – teleturniej

- 21.20 Jackie Chan
- 23.00 Noktowizjer
- 23.30 Sidła miłości – film sens. USA
- 3.15 Granie na zawołanie

RTL 7

- 6.00 Teledyski
- 6.15 Riverdale – serial obyczajowy
- 7.00 Katalina i Sebastian – serial
- 7.45 Odjazdowe kreskówki
- 8.50 Nie z tego świata
- 9.15 Zagubiony w czasie
- 10.05 Słoneczny patrol
- 10.55 W obcym mieście – serial
- 11.20 Cobra – oddział specjalny III
- 12.10 Zoom – magazyn sensacji
- 12.40 Teleshopping
- 13.10 Gra w przeboje
- 13.40 Katalina i Sebastian
- 14.25 Maria Emilia – telenowela
- 15.15 Odjazdowe kreskówki
- 16.25 Nie z tego świata – serial
- 16.50 Zagubiony w czasie – serial
- 17.40 Słoneczny patrol – serial
- 18.30 Gra w przeboje – teleturniej
- 19.00 Zoom – magazyn sensacji
- 19.30 W obcym mieście – serial
- 20.00 Klaun – film sens.
- 21.45 Niesamowite historie – serial
- 22.35 Misja specjalna – film USA
- 0.30 Zoom – magazyn sensacji
- 0.55 Klaun – film sensacyjny
- 2.30 Misja specjalna – film
- 4.00 Teleshopping

TV 4

- 6.00 Magazyn muzyczny
- 7.00 Rozwód po amerykańsku [28] – serial USA
- 7.30 Muzyczne listy
- 8.30 Piłka w grze [33] – serial anim.
- 9.00 Tenko [6] – serial anim. USA
- 9.30 Kosmokoty [9] – serial anim. dla dzieci
- 10.00 Cobra [12] – serial USA
- 11.00 Głowa rodziny [10] – serial
- 11.30 Czułość i kłamstwa [69] – serial produkcji polskiej
- 12.00 Rajska plaża [219/220] – serial
- 13.00 A ku ku – prog. rozrywkowy
- 13.25 Program muzyczny
- 14.15 Rozwód po amerykańsku [29] – serial USA
- 14.45 Muzyczne listy – prog. muzyczny
- 15.45 Garfield [7] – serial anim. USA
- 16.15 Tenko [7] – serial anim. USA
- 16.45 Kosmokoty [10] – serial anim.
- 17.15 Głowa rodziny [11] – serial
- 17.45 Dziennik
- 18.00 Crime Story [41] – serial USA
- 19.00 Żar tropików [6] – serial USA
- 19.55 VIP – mag. ciekawostek i sensacji
- 20.00 Posterunek Brooklin [6] – serial USA
- 20.50 Dziennik
- 21.05 Z archiwum X [22/23] – serial USA
- 22.55 Drogówka – mag. policyjny
- 23.20 Cyberella – dramat USA
- 0.45 VIP – mag. ciekawostek i sensacji
- 0.55 Program muzyczny

TV POLONIA

- 6.00 Kawa czy herbata
- 7.45 Magazyn informacji turystycznej
- 8.05 Teledyski na życzenie
- 8.15 Krakowskie Przedmieście 27
- 8.30 Wiadomości
- 8.40 Giełda
- 8.45 Wieści polonijne (powt.)
- 9.00 Do góry nogami – program dla dzieci (powt.)
- 9.25 Pokój 107 – serial
- 10.00 Ptaki ptakom – dramat wojenny
- 11.25 IV Międzynarodowy Festiwal Polonijnych Zespołów Folklorystycznych
- 12.00 Wiadomości
- 12.10 Biografie – Bartoszewski
- 13.00 Złotopolscy [209] – serial
- 13.25 Tygodnik wyborczy Jedyńki (powt.)
- 14.10 Polonijne Igrzyska Młodzieży Szkolnej Łomża 2000
- 14.40 Rozmowa dnia
- 15.00 Wiadomości
- 15.10 Tour de Pologne – V etap: Szczawno Zdrój
- 17.00 Teleexpress
- 17.15 Cyberszkoła – magazyn
- 18.00 Hity satelity – propozycje programowe TV Polonia na nadchodzący tydzień
- 18.15 Magazyn informacji turystycznej
- 18.35 Złotopolscy [209] – serial
- 19.00 Przegląd Prasy Polonijnej
- 19.15 Dobranocka: Mały pingwin Pik-Pok [17]
- 19.30 Wiadomości
- 20.00 Teraz Polonia
- 21.00 Ekstradycja 3 [1/10] – serial
- 22.00 MdM – program Wojciecha Manna i Krzysztofa Materny
- 22.30 Panorama
- 22.50 Sport telegram
- 23.00 Porozmawiajmy
- 0.30 Monitor Wiadomości
- 1.00 Przegląd Prasy Polonijnej (powt.)
- 1.15 Mały pingwin Pik-Pok – [17] – Spotkanie z kolegą – serial animowany dla dzieci (powt.)
- 1.30 Wiadomości (powt.)
- 2.00 Złotopolscy [209] – serial
- 2.30 Teraz Polonia (powt.)
- 3.30 Ekstradycja 3 [1/10] – serial
- 4.25 MdM – program Wojciecha Manna i Krzysztofa Materny (powt.)
- 5.00 Panorama (powt.)
- 5.20 Sport telegram (powt.)
- 5.30 Polonijne Igrzyska Młodzieży Szkolnej Łomża 2000 (powt.)

PASMO WSPÓLNE

- 7.00 Grupa specjalna eko 7.25 Parowóz Tomek i jego przyjaciele 7.30 Jabłko Newtona 8.30 Autostrada – magazyn motoryzacyjny 9.00 Kassandra 10.00 Telezakupy 10.30 Słoneczny patrol 11.15 Grajmy w szachy 11.40 Browary polskie 11.55 Dom pełen zwierząt 12.10 Spisane na kamiennych tablicach 12.30 Statek wyobraźnia 13:00 Psychiatria bez lęku i wstydu 13.30 Małe ojczyzny 14.00 U siebie 14.30 Meczek zyszkówny – PKS Pruszków–Legia Warszawa 19.00 U siebie 19.30 Grupa specjalna eko 20.00 Małe ojczyzny 20.30 Kassandra 22.00 Eastender 22.30 Autostrada – magazyn motoryzacyjny 23.00 Sport na luzie 23.25 Muzyka – łączy pokolenia!? 0.20 Weekend w Myrtle Beach

TV KATOWICE

- 8.00 Podróże z Telewizją Katowice
- 15.30 Hulajnoga 16.00 Babie Lato
- 16.15 Trochę kultury proszę..
- 16.30 Flesz – Aktualności 17.00 Publicystyka kulturalna 17.30 Od stresu do sukcesu 17.50 Portrety miast i firm 18.00 Aktualności 18.15 Wiadomości sportowe 18.20 Telemikser 21.30 Aktualności 21.40 Wiadomości sportowe 21.45 Porozmawiajmy

KRAKÓW

- 8.00 Kronika 8.10 Impreza na 5+
- 15.30 Program dnia 15.35 Europejskie miasta kultury 16.00 Z kart krakowskiego archiwum 16.15 Kocham Cię życie – pr. publicystyczny 16.30 Msza Święta dla chorych 17.30 Kronika regionalna 17.40 Rekomendacje kulturalne 18.00 Kronika 18.20 Piękno ocalone 18.40 Marzenia i kariery 18.55 Warto wiedzieć 21.30 Kronika 21.50 Sport 21.55 Nasza antena

WOT

- 8.00 Telewizyjny numer warszawski 8.10 Saga rodów 8.25 Pogoda dla Warszawy i Mazowsza 15.30 Wiadomości kuriera 15.33 Sekrety Warszawy i Mazowsza 15.35 07 zgłoś się 17.00 Powstanie Warszawskie 17.10 Medalisci olimpiad 17.25 Komunikaty i ogłoszenia 17.30 Telewizyjny kurier mazowiecki i pogoda 17.45 Sekrety Warszawy i Mazowsza 17.50 Wiadomości sportowe 18.00 Telewizyjny kurier warszawski i pogoda 18.20 Wieści z ratusza 18.35 Podróże z WOT 18.50 Z archiwum kuriera 21.30 Telewizyjny kurier warszawski i pogoda dla Warszawy 21.35 Wiadomości sportowe 21.40 Rozmowa dnia

WROCLAW

- 8.00 Fakty poranne 15.30 Serial dla dzieci 16.00 Modrzejewska – serial fab. 17.15 Fakty – Wrocław 17.30 Więcej kultury 18.00 Fakty – wydanie główne 18.20 Prognoza pogody 18.20 Więcej kultury 18.50 Czas na bajkę 21.30 Fakty – Komentarze 21.45 Akta W

NIEPOKALANÓW

- 9.00 Program dnia
- 9.05 Słowo życia – Ewangelia dnia
- 9.10 Kalendarz liturgiczny bł. Anieli Salawy
- 9.15 Archeologia: Detektywi faraonów – film dok.
- 10.00 Opowieści Maurycego Szwendaczka
- 10.15 Trzy misie: Niesforne myszki – bajka dla dzieci
- 10.40 Śladami przymierza z Bogiem – W drodze do Ziemi Obiecanej – film dok.
- 11.05 Dać miłość – reportaż
- 11.15 Zawsze z biednymi – życie na granicy – film dok.
- 11.40 Obyś był zimny albo gorący: Modlitwa – rozmowa z ks. Janem Sikorskim
- 11.55 Program dnia
- 12.00 Podarunek od Boga – film dok.
- 12.55 Wideokatechizm – program dla dzieci
- 13.15 Fatima – film dok.
- 13.45 Lecą liście z drzewa – relacja z koncertu
- 14.15 Odkrywamy planetę Ziemia: Niedźwiedzie grizzly – film przyrodniczy
- 15.00 Koronka do Miłosierdzia Boga
- 15.10 Głowa (cz.2) – film dok.
- 15.35 Przebaczenie – reportaż
- 16.00 Program dnia
- 16.05 Kalendarz liturgiczny bł. Anieli Salawy
- 16.10 Ludzie z Nuba – film dok.
- 16.25 Sanktuarium Matki Bożej Pocieszenia w Sulejówku – reportaż
- 16.35 Rozmowy z Wandą Ossowską: Powołanie
- 16.50 Zatrzymać czas – relacja z wystawy
- 17.00 Zabytki, kultura i tradycje Chin – film turystyczno-krajoznawczy
- 17.55 Misje: Poza horyzont – program duszpasterski
- 18.25 Muzyczne okienko
- 18.55 Program dnia
- 19.00 Tydzień w Kościele – przegląd wydarzeń
- 19.20 Zaczarowany ołówek: Kajtek – film rysunkowy dla dzieci
- 19.30 Siostry klauzurowe – film dok.
- 19.50 Kto Cię nauczył mówić po polsku? – reportaż
- 20.00 Koncert życzeń
- 20.35 Różaniec: część chwalebna
- 21.00 Apel Jasnoogórski
- 21.05 Słowo życia – Ewangelia dnia
- 21.10 Malarstwo Anny – reportaż
- 21.30 Wielki Tydzień – film fabularny produkcji brazylijskiej

- 22.30 Jezioro Aleixo – film dok.
- 22.55 Ecce homo: Konflikty w małżeństwie – program publicystyczny
- 23.20 Święty Serafin z Montegrano – film dok.
- 23.45 Niech mi się stanie – reportaż

TVP 1

- 6.30 Wszystko o działce i ogrodzie
- 7.00 Agrolinia
- 7.45 Tańce polskie
- 8.00 Zwierzęta świata – film dok.
- 8.30 Wiadomości
- 8.42 Pogoda
- 8.45 Ziarno: Effatha-otwórz się 9.10 5-10-15
- 9.35 Aladdin – serial anim.
- 10.00 Zorro [65,66] – serial USA
- 10.55 Dr Quinn [30]
- 11.45 Kwadrans na kawę
- 12.05 Świat Majów [1/6] – serial dok.
- 12.25 Magazyn Focus
- 12.55 Wiadomości
- 13.05 Studio Sport
- 13.20 Zimna wojna [17/24]
- 14.05 Sprzątanie świata
- 14.15 Studio Sport
- 15.55 Sprzątanie świata
- 16.00 A to Polska właśnie
- 16.45 Sprzątanie świata
- 17.00 Teleexpress
- 17.25 Kochamy polskie seriale
- 17.55 MdM
- 18.25 Od przedszkola do Opola
- 18.50 Sprzątanie świata
- 19.00 Wieczorynka
- 19.30 Wiadomości
- 19.51 Sport
- 19.56 Prognoza pogody
- 20.05 Uciekające zakonnice – komedia
- 21.40 Sportowa sobota
- 21.50 Kronika Tour de Pologne
- 22.00 Krzyk – film fab.
- 23.55 Nocne rozmowy
- 0.40 Klan [364, 365, 366]
- 1.55 Romans i proza – film fab.

TVP 2

- 7.00 Echa tygodnia
- 7.30 Tacy sami
- 8.00 Program lokalny
- 9.00 M.A.S.H. [199/208] – serial prod. USA
- 9.30 Koncert Fundacji „Na rzecz rodziny”
- 10.20 Tablice pamięci – Barykada
- 10.30 Wyprawa z National Geographic
- 11.30 Kino bez rodziców: Jetsonowie – serial anim. prod. USA
- 11.50 Goryl Magilla – serial anim.
- 12.00 Kino bez rodziców: Trzy szalone zera [1/13] – serial
- 12.30 Parker Lewis nigdy nie przegrywa [27/73] – serial USA
- 13.00 Co ludzie powiedzą [1/40] – serial kom.

- 13.30 Zgadula – teleturniej
- 14.00 Arka Noego
- 14.30 Familiada – teleturniej
- 15.00 Złotopolscy [230] – telenowela
- 15.30 Wielka gra – teleturniej
- 16.30 Na dobre i na złe [27/34] – serial
- 17.20 Jazda kulturalna
- 18.00 Program lokalny
- 18.21 Pogoda
- 18.30 Panorama
- 18.55 Sukces [2/36] – serial TVP
- 19.20 Dwójkomania
- 19.30 Gwiazdodzień polskiego sportu – Henryk Łasak
- 19.55 II Mazurska Biesiada Kabaretowa
- 20.50 Słowo na niedzielę
- 21.00 Panorama
- 21.21 Prognoza pogody
- 21.25 Sport telegram
- 21.30 Radio Powstańcze
- 21.35 Dwójkomania
- 21.45 Szklanka po łapkach – komedia prod. USA
- 23.05 Polska bez fikcji: Sexopolo – film dok.
- 23.55 Lęk skrada się w milczeniu – horror

POLSAT

- 6.00 Disco Relax
- 7.00 Dyżurny satyryk kraju
- 7.30 W drodze
- 8.00 4x4 – mag. motoryzacyjny
- 8.30 Godzilla [3]
- 9.00 Spiderman [17]
- 9.25 Power Rangers [199]
- 9.55 Strażnik Teksasu [152]
- 10.50 Państwo Hart – małżeński poker – USA
- 12.35 Wielka Stopa i zbiry, Włochy-Francja, 1985
- 14.30 Gospodarz: gra – zabawa
- 15.00 Disco Polo Live
- 15.50 Fundacja Polsat
- 16.00 Informacje
- 16.10 Prognoza pogody
- 16.20 Dyżurny satyryk kraju
- 16.50 Przyjaciele [84]
- 17.20 Asy z klasy [2]
- 18.10 Idź na całość
- 19.05 Gliniarz z dżungli [7]
- 20.00 Świat według Kiepskich [41]
- 20.30 Duża przerwa, [2]
- 20.50 Losowanie LOTTO i Szczęśliwego Numerka
- 21.00 Niewiarygodne, ale prawdziwe [40]
- 21.30 Kurier sensacji
- 22.00 Candyman – USA
- 23.45 Ogłoszenie wyników LOTTO
- 23.50 Opowieści z krypty [64] USA
- 3.05 Muzyka na BIS

TVN

- 7.00 Telesklep
- 8.00 Łebski Harry [79] – serial
- 8.30 Mama, tata i ja – teleturniej dla dzieci i rodziców

- 9.00 Bosko [11] – serial anim. dla dzieci
- 9.30 Delfy [26] – serial anim. dla dzieci
- 10.00 Pepsi chart – program muzyczny
- 10.30 Gwiazdne wrota [12] – serial, USA
- 11.30 Nie do pary [2] – serial komediowy, USA
- 12.00 Cyfra – magazyn nowych technologii
- 12.30 Automaniak – magazyn motoryzacyjny
- 13.00 Ostatnie polowanie – western, USA
- 15.00 Multikino – magazyn filmowy
- 15.30 Beverly Hills [34] – serial obyczaj. USA
- 16.30 Zatrzymane chwile – film obyczaj. USA
- 18.30 Maraton uśmiechu – liga dowcipów
- 19.00 TVN Fakty
- 19.25 Sport
- 19.30 Pogoda
- 19.35 Milionerzy – teleturniej
- 20.25 Ananasy z mojej klasy – prog. rozrywkowy
- 21.25 Mroczne grzechy [1]
- 23.15 Las Vegas [2] – serial sensacyjny, USA
- 0.10 Mroczne grzechy [2]
- 1.55 Granie na zawołanie

RTL 7

- 6.00 Teledyski
- 7.00 Odjazdowe kreskówki
- 10.40 Zagubiony w czasie – serial
- 11.30 Wendeta dla Świętego – film sensacyjny, Wielka Brytania
- 13.10 Gra w przeboje
- 13.40 Tata major – serial
- 14.05 Cienka niebieska linia – serial
- 14.40 Tajemnicza wyspa – serial
- 15.05 Ukryte miasto – serial
- 15.30 SeaQuest – serial
- 16.20 Grom w raju – serial
- 17.05 Czynniki PSI IV – serial
- 17.55 Śmiechoteka
- 18.30 Gra w przeboje
- 19.00 Zoom – magazyn sensacji
- 19.30 Zwiariowana kamera
- 20.25 Żegnaj kochanie – thriller USA
- 22.05 Kuba rozpruwacz – thriller, Australia/USA
- 23.50 One West Waikiki – serial
- 0.40 Czynniki PSI IV – serial
- 1.25 Zasady domina – thriller USA
- 3.05 Żegnaj kochanie – thriller USA
- 4.35 Teleshopping

TV POLONIA

- 6.00 Polonia – Capital City – [2] [9/10]
- 7.00 Echa tygodnia – (program w języku migowym)

- 7.30 Radio Romans – [22] – Zareczyny – serial
- 8.00 Radio Romans – [23] – Spiecia – serial
- 8.25 Radio Romans – [24] – Ile kosztuje święty spokój?
- 8.55 Ziarno – program redakcji katolickiej dla dzieci i rodziców
- 9.20 Dziecięce festiwale
- 9.45 Babar – [31/65] – Ojcowie i synowie – serial animowany
- 10.10 Hity satelity
- 10.25 Uczmy się polskiego – lekcja 1
- 10.55 Palce lizać – [1] – Żona
- 11.25 Madonny polskie – Matka Boża Chelmska
- 11.50 Szczęściarze bezdomni – reportaż
- 12.20 Teatr dla Dzieci
- 13.00 Skarbiec – magazyn historyczny
- 13.30 Polska w ogniu – O honor żołnierza
- 14.00 Magazyn Polonijny z Ukrainy
- 14.30 Kocham Polskę – teleturniej
- 15.00 Tour de Pologne – VI etap. Szklarska Poręba
- 16.40 Dziennik telewizyjny – program Jacka Fedorowicza
- 16.50 Teledyski na życzenie
- 17.00 Teleexpress
- 17.15 Chrzęszcz brzmi w trzcinie... – program poradnikowy
- 17.35 Spotkania kresowe – reportaż
- 18.15 Na dobre i na złe – [10] – Szantaż – serial
- 19.05 Kurier z Waszyngtonu
- 19.20 Dobranocka – Bolek i Lolek na wakacjach – [12/13] – serial animowany dla dzieci
- 19.30 Wiadomości
- 20.00 Kroniki domowe – film fab.
- 21.30 Dwójka z Trójką, czyli Telewizyjno
- 22.30 Panorama
- 22.50 Sport telegram
- 23.00 Bezludna wyspa
- 23.50 Sportowa sobota
- 0.05 Dziennik telewizyjny – program Jacka Fedorowicza
- 0.15 Na dobre i na złe – [10] – Szantaż – serial
- 1.05 Sztuka codziennego życia – Medytacja ciszy
- 1.15 Bolek i Lolek na wakacjach
- 1.30 Wiadomości
- 2.00 Kroniki domowe
- 3.30 Dwójka z Trójką, czyli Telewizyjno
- 4.30 Spotkania kresowe – powt.
- 5.00 Panorama
- 5.20 Sport telegram
- 5.25 Polska w ogniu – O honor żołnierza
- 5.55 Kurier z Waszyngtonu

PASMO WSPÓLNE

- 7.00 Bajkoive trojaczki [13/13]
- 7.25 Parowóz Tomek i jego przyjaciele [49/130] – ang. serial anim.
- 7.35 Przygody Sama [1/13] – australijski serial animowany.
- 9.00 Żyjące skarby [2/3] – franc. serial dok.
- 10.00 Noce i dnie [4/12] – film fab.
- 10.50 Pogranicza medycyny [10/13]
- 11.05 Opowieści antykwaryczne [9/13] – ang. serial dok.
- 11.35 Tajemnicze archiwum Shelby Woo [32/41] – ameryk. serial fab.
- 12.00 Sekrety kobiet [36/0] – mag.
- 12.30 Nautilus [2/5] – serial dok. prod. ang.
- 13.25 Słonie – Walka o przetrwanie [0/0] – francuski film dok.
- 14.15 Telewizyjna szkółka piłkarska [11/13]
- 14.30 Koszykarskie ABC [18/0]
- 14.45 Punkt, set, mecz [18/0]
- 15.00 Zwierzęta w filmie [2/6] – ameryk. serial dok.
- 15.30 Teleturniej – Wieża [54/0]
- 15.50 Jacek [0/0] – Sylwetka nowego wokalisty zespołu Dżem
- 16.10 Sport na luzie [45/0] – mag. rekreacyjno-sportowy
- 16.30 Piano express [32/0] – Program rozrywk.
- 19.00 Sport [0/0]
- 19.30 Tajemnicze archiwum Shelby Woo [32/41] – ameryk. serial fab.
- 20.05 Czerwony tulipan – koncert jubileuszowy [0/0]
- 22.00 Przyptyw uczucia [0/] – ameryk. dramat obyczaj.
- 23.40 Luigi Cherubini – Msza uroczysta g-dur

KRAKÓW

- 8.00 Kronika
- 8.10 Wiara i życie – program redakcji katolickiej
- 8.40 Podpowiedzi w plenerze
- 17.00 Pasa – magazyn kulturalny
- 17.30 Program z cyklu Portrety
- 18.00 Kronika
- 18.20 Muzyka folkowa
- 18.55 Warto wiedzieć
- 21.00 Marginalki – program kabaretowy
- 21.15 Mały Jazz
- 21.30 Kronika
- 21.45 Wiadomości sportowe

WOT

- 8.00 Powiaty
- 8.20 Podróże z WOT
- 8.35 Co, Gdzie, Kiedy?
- 17.00 Powstanie warszawskie – Dzień czterdziesty Dokumentalny – cykl o Powstaniu Warszawskim ukazujący w 63 odcinkach kolejne dni powstania
- 17.10 Co, gdzie, kiedy?
- 17.30 Moda i okolice – program Anny Frankowskiej
- 17.45 Wrociski beat
- 18.00 Telewizyjny kurier warszawski i pogoda
- 18.20 Są takie miejsca – magazyn kulturalny
- 18.40 20 lat później
- 21.00 Zagadkowe historie XX stulecia – Mata Hari – serial dok. prod. ang.
- 21.30 Wiadomości kuriera
- 21.35 Sport w WOT

WROCŁAW

- 8.00 Fakty
- 8.15 Agro – Fakty
- 8.30 Letni budzik
- 8.50 Dolnośląskie lato
- 12.30 film fabularny
- 13.50 Dolnośląskie lato
- 14.10 W kręgu wiary
- 17.00 Dolnośląskie lato
- 17.30 Jestem
- 18.00 Fakty – wydanie główne
- 18.20 Prognoza pogody
- 18.20 Studio festiwalowe
- 18.25 Twoja telewizja Wrocław
- 18.35 Dolnośląskie lato
- 21.00 Dolnośląskie lato
- 21.30 Fakty – Komentarze
- 21.45 Sport

Niedziela 03.09.2000

Dożynki 2000 – wystawa rolnicza

Tradycyjnie w pierwszą niedzielę września polscy rolnicy spotykają się na Jasnej Górze na dożynkach, czyli na Ogólnopolskim Świątku Dziękczynienia za Plony. Uroczystościom religijnym towarzyszą zwykle liczne imprezy, organizowane w samym sanktuarium i w różnych miejscach Częstochowy. W programie m.in. relacja z wystawy rolniczej oraz uroczystości wręczenia nagród w konkursie „Agroliga 2000”, a także spotkanie z laureatami.

TVP 1, godz. 7.35

Dożynki 2000 – spotkanie rolników

Relacja z rolniczego sympozjum towarzyszącego tegorocznym dożytkom na Jasnej Górze. W auli Jana Pawła II rolnicy, przybyli do Częstochowy na uroczystość dziękczynienia za plony, spotkają się z naukowcami – specjalistami w dziedzinie technologii rolniczych, hodowli i produkcji oraz z politykami.

TVP 1, godz. 7.50

Msza dożynkowa

Transmisja uroczystej Mszy Świętej na Jasnej Górze celebrowanej przez arcybiskupa Michalika z okazji Ogólnopolskiego Świątku Dziękczynienia za Plony. Swój udział w nabożeństwie zapowiedzieli dostojnicy państwowi, przyjadą także delegacje rolników niemal ze wszystkich parafii w kraju, przywożąc ze sobą dożynkowe wieńce i dary. Tradycyjnie świętu dziękczynienia towarzyszy konkurs na najpiękniejszy wieniec. Transmisja wzbogacona będzie felietonami przypominającymi historię Jasnej Góry i zakonu ojców Paulinów oraz tradycję świętowania dożynek.

TVP 1, godz. 11.00

Poniedziałek 04.09.2000

Końca wojny nie było

Wkroczenie Armii Czerwonej na tereny Górnego Śląska dla setek tysięcy mieszkańców tego regionu wcale nie okazało się końcem wojny. Rosjanie zaczęli wyłapywać mężczyzn, kobiety, młodzież. Schwytanych załadowano do bydłowych wagonów. Po koszmarnej, trwającej 47 dni, podróży, wzięci do niewoli Ślązacy dotarli na Syberię. Zapędzono ich do katorżniczej pracy, głównie w kopalniach. Miesiącami przymierali głodem, pracowali ponad

siły, spali na gołych deskach. O swoich przeżyciach opowiadają w filmie ci, którzy wrócili z Syberii i ci, których bliscy tam zmarli. Tragiczne wydarzenia komentuje abp Alfons Nossol.

Reż. Wojciech Sarnowicz; TVP 2, godz. 17.05

Wtorek 05.09.2000

Sierpniowa przemiana

Realizatorzy reportażu starają się pokazać religijny wymiar przemian sierpniowych na Wybrzeżu w 1980 roku. Przedstawiają opinie osób zaangażowanych w ówczesne wydarzenia, o motywacjach ludzi, decydujących się na tak radykalny protesty, jakimi były strajki sierpniowe, a także o tym, skąd czerpali siły do przetrwania strajków i przedłużających się negocjacji.

TVP 2, godz. 19.30

Czwartek 07.09.2000

Zbrodnia i...miłość

Po straszliwej rzezi w 1994 r., w Rwandzie losem rwandyjskich sierot zajął się powstały z inspiracji Matki Teresy z Kalkuty Ruch Maitri, a maitri znaczy przyjaźń. Skupieni w nim ludzie, działając w imię solidarności z ubogimi ludźmi Trzeciego Świata, niosą im różnoraką pomoc. W przypadku małych Hutu i Tutsi szukają dla nich przybranych rodziców, którzy dokonując Adopcji Serca opiekują się tak przysposobionymi sierotami na odległość, wspomagając je finansowo i moralnie. Dzięki takiej pomocy dzieci mogą we względnym dostatku wzrastać i uczyć się w polskich misjach ojców pallotynów. Film pokazuje tych, którzy dokonali Adopcji Serca i ich rwandyjskich podopiecznych.

TVP 2, godz. 23.55

Sobota 09.09.2000

Ziarno

W niedzielę 10 września w Bazylice św. Piotra w Watykanie odbędą się uroczystości związane z Jubileuszem nauczycieli akademickich. Będzie to doskonała okazja, by zachęcić dzieci do rzetelnej nauki od samego początku roku szkolnego, a rodziców i wychowawców do pomocy w zdobywaniu zarówno wiedzy, jak i życiowej mądrości. Dzieci porozmawiają też o integracji dzieci głuchych ze światem słyszących, a ich gość, prof. Bogdan Szczepankowski, opowie o integracyjnej Akademii Siedleckiej i zaprezentuje kasety do nauki języka migowego, zachęcając rodziny głuchych i słyszące dzieci, by uczyły się tego języka, co umożliwi im porozumiewanie się z niepełnosprawnymi bliskimi i kolegami. W programie będzie też mowa o radości i satysfakcji płynącej z otwartości umysłu i serca na bogactwo życia.

TVP 1, godz. 8.45